

**420 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİ
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (H.
1331-1335 – M. 1913-1917)**

**2020
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH**

Oğuzhan EMEKLİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Seyfullah KARA

**420 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU VE
DEĐERLENDİRMEŐİ (H. 1331-1335 – M. 1913-1917)**

OĞuzhan EMEKLİ

Prof. Dr. Seyfullah KARA

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Eylül 2020

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.	
DOĞRULUK BEYANI.....	5
ÖNSÖZ.....	6
ÖZ.....	8
ABSTRACT.....	9
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	10
ARCHIVE RECORD INFORMATION.....	11
KISALTMALAR	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	13
ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	13
ARAŞTIRMANIN KAYNAĞI VE YÖNTEMİ	14
GİRİŞ	15
ANKARA TARİHİ	15
1.ANKARA’NIN TARİHİ.....	15
1.1.İSLAMİYET ÖNCESİ ANKARA.....	15
1.2.BEYLİKLER VE ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ	
DÖNEMLERİNDE ANKARA	18
1.3.OSMANLI HÂKİMİYETİNDE ANKARA.....	19
1.4.CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA ANKARA	21
2.ANKARA’NIN COĞRAFİ KONUMU	22
3.ANKARA’NIN NÜFUSU	23
4.ANKARA’DA FİZİKİ ÇEVRE VE MAHALLELER.....	23
5.ANKARA İDARİ TEŞKİLATI	28
6.ANKARA’NIN İKTİSADİ YAPISI	29
BİRİNCİ BÖLÜM.....	33
A. ŞER’İYYE SİCİLLERİ.....	33
1.ŞER’İYYE SİCİLLERİNİN TANIMI	34
2.ŞER’İYYE SİCİLLERİNİN ÖZELLİKLERİ	35
3.SİCİLLERİN MUHTEVASI	36
3.2.KADILAR TARAFININDAN KALEME ALINAN BELGELER.....	40
3.2.1.Hüccet.....	40

3.2.2.İ'lâmlar	41
3.2.3.Mürâsele.....	42
3.2.4.Ma'ruz.....	43
3.3.PADİŞAHTAN GELEN FERMAN VE EMİRLER.....	43
3.4.KAZASKER, BEYLERBEYİ VE SADRAZAMDAN GELEN BUYRULTULAR.....	44
4.ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ	44
5.OSMANLI'DA MAHKEME, MUHAKEME VE HÂKİM (KADI)	47
5.1.MAHKEME.....	47
5.1.1.Kapıcı	48
5.1.2.Hademe	48
5.2.MUHAKEME.....	48
5.2.1.Şahitler	48
5.2.2.Şuhûdü'l-Hâl	49
5.3.KADI	50
5.3.1.Kadılığın Teşekkül Süreci	50
5.3.2.Kadı Olmak İçin Gerekli Özellikler	52
5.3.3.Kadının Görev Sahası.....	52
5.3.4.Osmanlı'da Kadı	53
5.4.KADIYA YARDIMCI GÖREVLİLER	54
5.4.1.Naib	54
5.4.2.Müşavir	54
5.4.3.Çavuş ve Subaşı.....	55
5.4.4.Muhzır.....	55
5.4.5.Mübaşir	55
5.4.6.Kâtip	55
5.4.7.Müzekki.....	56
5.4.8.Kassamlar	56
B. 420 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİ HAKKINDA GENEL BİLGİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ	57
1.DEFTERİN YENİ HARFLERE ÇEVİRİLMESİNDE TAKİP EDİLEN METOD	57

2.DEFTERDE GEÇEN MAHALLE İSİMLERİ, KÖY ADLARI VE BAĞLI OLDUKLARI YERLER	57
3.DEFTERDE GEÇEN NAHİYE VE KAZALAR	60
4.DEFTERDE GEÇEN MESLEK ADLARI.....	60
5.DEFTERDEKİ ÜNVANLAR VE KİŞİ ADLARI.....	61
6.BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ	63
7.METNİN İSLAM HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ .	63
7.1.TEREKE	64
7.1.1.Muris	65
7.1.2.Mirasçı (Vâris) ve Mirasçılık	66
7.2.AİLE HUKUKU	67
7.2.1.Nikâh	68
7.2.2.Mehir	68
7.2.3.Nafaka	69
İKİNCİ BÖLÜM.....	71
C. 420 NUMARALI ANKARA ŞERİYYE SİCİLİ TRANKRİPSİYON VE ÖZETİ.....	71
D. 420 ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİNİN ÖZETLERİ	163
SONUÇ.....	189
KAYNAKÇA	192
EKLER.....	201
ÖZGEÇMİŞ.....	205

TEZ ONAY SAYFASI

Oğuzhan EMEKLİ tarafından hazırlanan “420 NUMARALI ANKARA ŞER’İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (H. 1331-1335 – M. 1913-1917)” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Seyfullah KARA

.....

Tez Danışmanı, Tarih Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Tarih Bölümü Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Savunma sınavı tarihi: 11/09/2020

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Barış SARIKÖSE (KBÜ)

.....

Üye : Prof. Dr. Seyfullah KARA (ZBEÜ)

.....

Üye : Prof. Dr. Ahmet EFİLOĞLU (ZBEÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yaptığımı beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: **Oğuzhan EMEKLİ**

İmza:

ÖNSÖZ

Sosyal olgu ve olayları vuku bulduğu şekliyle tespit edip analiz etmek ve akabinde sosyal meselelerin künhüne vâkıf olmak, bu olgu ve olayları var eden tüm amillere ulaşmaya ve bunlar üzerinde yapılacak çalışmalara bağlıdır. Tarihçiler bu amillere “*tarihi kaynak*” adını vermektedir. Tarihi kaynaklar kendi aralarında, sahip oldukları değerlerine göre bir tasnife tabi tutulmuştur. Bu tezin konusunu teşkil eden “*şer’iyye sicilleri*” ise birinci elden kaynak statüsündedir ve bu durum “*tarih*” dediğimiz mefhumun oluşumuna direkt olarak etki etmektedir.

Türkiye toplumu olarak akademik ve popüler kültürümüzde oldukça geniş bir yere sahip olan “*Osmanlı*” fenomeni üzerine olan yargı, inanç ve bilgilerimiz açısından da sicillerin önemi muazzamdır. Bu sebeple şer’iyye sicilleri gözardı edilerek Osmanlı toplumu ve hukuk sistemi üzerine yazılan yazı ve yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu bizlere yanlış veya eksik bilgiler sunacaktır. Yaptığımız bu kısa açıklamalar, genelde şer’iyye sicillerinin özelde ise tezimizin konusunu teşkil eden “*420 Numaralı Ankara Şer’iyye Sicili*”nin tarihsel değerini en iyi şekilde açıklar niteliktedir.

Geçmişten günümüze gerek sözlü gerekse yazılı olarak elimize ulaşan fakat bu yolculuğu oldukça sıkıntılı (yanma, kaybolma, deprem ve su basmaları neticesinde tahrip olma gibi) süreçlerden geçen tarihi materyallerimizin, “*tarihimiz*”in oluşumu ve öğreniminde doğrudan katkısı olduğu aşikârdır. Malzemeyi tarihe evirmek olarak adlandırabileceğimiz bu süreç sonunda, hasıl olan bilgi yekûnunun gelecek nesillere aktarılacak devam ettirilmesi de toplumların sürekliliği açısından hayati önemi haizdir. Aktarılan bu bilgi ve kültür mirasının netice itibarıyla ortaya “*gelenek*” denilen olguyu çıkaracağı ise izahtan varestedir.

Giriş ve iki bölümden oluşan çalışmanın giriş kısmında Ankara ile ilgili malumatlara yer verilirken, ilk bölümünde şer’iyye sicilleri ve Osmanlı hukuk sisteminden bahsedilip akabinde, transkripsiyonunu yaptığımız metnin değerlendirmesi yapılmıştır. İkinci bölümde ise 420 Numaralı Ankara Şer’iyye Sicili’nin transkripsiyonu gerçekleştirilmiştir. Tezimin, özellikle transkripsiyon aşamasının teknik safhalarında yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşım H. Bekir Pekacar’a, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi yardımlarını asla eksik etmeyen

kıymetli ablam Merve Emekli'ye ve hem lisans hem de lisansüstü eğitim süreçlerinde tecrübelerinden istifade ettiğim değerli hocam Prof. Dr. Seyfullah Kara'ya teşekkürü borç biliyorum.

Oğuzhan EMEKLİ

Karabük-2020

ÖZ

Çalışma konusu olarak seçtiğimiz 420 numaralı Ankara Şer'iyeye Sicili Defteri Hicri 1331-1335 / Miladi 1913-1917 yıllarına ait mahkemeye intikal etmiş bazı davaları içermektedir. Osmanlı Devleti'nin Ankara'daki siyasi, idari ve sosyo-kültürel yapısını anlamlandırmak için geniş bilgiler içeren bu defter belirtilen yıllar arasında Ankara tarihine ışık tutacak veriler içermektedir.

İncelediğimiz sicil defterinde veraset, vasi, mehr-i mü'eccel, nafaka, alacak-verecek, vasiyet, kayyum tayini, reşidlik gibi konular yer almaktadır. Tezimizde öncelikle Ankara tarihi hakkında genel bilgi verildikten sonra şer'iyeye sicillerinin özellikleri ve öneminden bahsedilmiştir. Çalışmamızın daha sonraki bölümünde ise 420 Numaralı Ankara Şer'iyeye Sicili hakkında bilgi verilip transkripsiyonlu metnine ve değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ankara; Şer'iyeye Sicili; Mahkeme; Kadı.

ABSTRACT

The subject we decided to study No. 420. Ankara Court record at AH 1331-1335/AD 1913-1917 involves several cases that have passed to court. This record contains various information that illuminate the administrative and sociocultural history of the Ottoman Empire in Ankara in the given timeframe.

Record we have studied on includes subjects of inheritance, tutelary, mehr, alimony, give and take, testament, assignment of trustee and adulthood. In our thesis, first, we supply general information about the history of Ankara then we explain the importance of court records. In the later course of our study we examine the specifics of Ankara court record No. 420, and provide a transcript along with an evaluation.

Keywords: Ankara; Court Records; Court of Law; Judge.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	420 Numaralı Ankara Şer'iyeye Sicili Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi
Tezin Yazarı	Oğuzhan EMEKLİ
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Seyfullah KARA
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	2020
Tezin Alanı	Tarih
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	205
Anahtar Kelimeler	Ankara, Şer'iyeye Sicili, Mahkeme, Kadı

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Transcription, Summary and Evaluation of Ankara Court Record, Number 420
Author of the Thesis	Oğuzhan Emekli
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Seyfullah KARA
Status of the Thesis	Master's Thesis
Date of the Thesis	2020
Field of the Thesis	History
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	205
Key Words	Ankara, Court Records, Court of Law, Judge

KISALTMALAR

age.	Adı geçen eser
agm.	Adı geçen makale
bkz.	Bakınız
BOA.	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
çev.	Çeviren
DİA.	Diyanet İslam Ansiklopedisi
ed.	Editör
h.	Hicrî
haz.	Hazırlayan
İ.İ.A.V.	İslâmî İlimler Araştırma Vakfı
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
MÜİFV.	Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı
OTAM.	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
s.	Sayfa
TC.	Türkiye Cumhuriyeti
TTK.	Türk Tarih Kurumu
vb.	Ve benzerleri
vd.	Ve diğerleri
vr.	Varak
vs.	Ve saire
Yay.	Yayınları/Yayınevi

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmamızın en önemli amacı Ankara ilinin belirtilen dönemdeki sosyal yaşamını, mahalli olaylarını, ekonomik, idari ve hukuki durumunu doğru ve detaylı bir şekilde ortaya koymaktır. Ankara şehrindeki ailelerin yapısı, halkın özellikleri, toplumun uğraş alanları, mirastan mal taksimi, nikâh akdi, mehir durumu, boşanma ve nafaka takdiri, vasi tayini, vesayet, dini ve sosyal yaşama dair bulguları inceleyerek veriler sunmaktır.

Şer'iyeye sicilleri tarihimizin, kültürümüzün, sosyal ve ekonomik hayatın özgün kaynaklarıdır. Belirtilen alanlarda önemli veriler içeren şer'iyeye sicilleri, yapmış olduğumuz çalışmanın genel bağlamı itibariyle Osmanlı Devleti'nin 1913-1917 tarihlerindeki durumu hakkında ışık tutarken özelde ise Ankara iline dair araştırmalara katkıda bulunabilecektir.

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

420 Numaralı Ankara Şer'iyeye Sicili H. 1331-1335 / M. 1913-1917 yılları arasındaki zaman dilimine aittir. Tezimiz bu defterde bulunan verileri kapsamaktadır. İncelediğimiz bu sicil kaydında alacak verecek, miras, nafaka, vekil tayini, boşanma, vesayet, satış beyanı, nikâh, veraset gibi dava kayıtları bulunmaktadır.

ARAŞTIRMANIN KAYNAĞI ve YÖNTEMİ

Literatür taraması yolu ile bir kısım veriler elde edilmiştir. Ana kaynağımız olan 420 Numaralı Ankara Şer'iyye Sicil defterine ise Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nden¹ ulaşılmış sonra defterde bulunan belgeler transkribe edilmiştir. Defterin son bölümünde yer alan künyede eserin 45 pozdan oluştuğu yazsa da sicil toplamında 44 pozdur. Buna ek olarak defterin 41, 42 ve 43. pozları aynı olup son poz ise sicilin künyesi durumundadır. Dolayısıyla 41 varak gibi düşünölebilecek defter, arşiv görevlilerin sayfaları numaralandırması sonucu toplamda 81 sayfaya tekabül etmektedir. Rik'a olarak yazı stilinde neşredilmiş olan defterin transkripsiyon işlemi, mürekkebin sağlıklı bir şekilde kalmış olması ve kayıtların gayet nizami bir biçimde tutulmasından yazılmasından ötürü zor olmamıştır. Transkript işlemi bittikten sonra belgeler konularına göre tasnif edilmiştir. Bunun yanında konu ile alakalı çeşitli kitap, makale, ansiklopedi, tez, lügat vb. eserlerden yararlanılmıştır.

¹ Sicili aldığımız dönemdeki adı ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi.

GİRİŞ

ANKARA TARİHİ

1.ANKARA'NIN TARİHİ

Ankara'nın tarihi hakkında yapılan çalışmalara bakıldığında öncelikle kentin ismini nereden aldığı sorusunun tartışıldığını görebiliriz. “*Ankara*” kelimesinin menşei ile ilgili tam bir tespit yapılamadığı söylenebilir. Ancak bu kentin geçmişinin oldukça gerilere, M.Ö. VIII. yüzyıllara kadar uzandığı görülür. Farklı zamanlarda ve Ankyra,² Ancyre, Engürü,³ Angara, Angora gibi muhtelif adlarla tarihe geçen kadim Ankara şehri, eski çağ medeniyetlerinden Hitit, Frigya ve Galatlara iskân sahası oluşturduğu gibi aynı şekilde orta ve yeniçağlarda büyük İslam-Türk devletlerinden Selçuklular ve Osmanlılar için de önemli yerleşim merkezlerinden biri olmuştur.⁴

1.1.İSLAMİYET ÖNCESİ ANKARA

Ankara'nın verimli Çubuk Ovası'nın güneyinde, su ihtiyacının temin edebileceği Hatip Çayı'nın kıyısında, müdafaa edilmeye oldukça elverişli sarp kayalık bir tepenin eteklerinde ve ilkçağın en önemli yolları üzerinde kurulmuş bulunması, Anadolu'nun en eski şehirlerinden biri olduğu izlenimini bırakmaktadır.⁵

Ankara'nın bu jeopolitik konumu, bölgenin eskiçağ medeniyetlerinin yerleşim merkezlerinden biri olmasına vesile olmuştur. Kentin M.Ö. 2 binde Hititler tarafından

² Ankara'nın tarihte birçok değişik isimle anıldığı görülse de bu değişimler köklü bir biçimde olmamış, sadece küçük farklılıklar ve birkaç harf değişimi şeklinde kalmıştır. Ankara'nın en eski isimlerinden olan Ankyra, Galatlar tarafından bölgeye verilmiş olan isimdir. Pontos kralıyla müttefik olarak Mısırlılar'ı yenen Galatlar, Mısır gemilerinden çok sayıda çapa elde etmişlerdir. Savaş sonrası ganimetleriyle birlikte bölgeleri olan Orta Anadolu'ya gelen Galatlar merkez şehirlerine “*çapa (Ankyra)*” adını vermişlerdir. Ayrıntılı bilgi için bkz. *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, (İstanbul, 1986), II, 634.

³ Bölgenin üzümü bol olduğundan dolayı ekseriyetle Engürü ismiyle anılmıştır.

⁴ Fuat Tezal, “61 Numaralı Şeri'yye Sicil Defterine Göre Ankara'da İctimai ve İktisadi Hayat (1680-1682)”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2006), 6.

⁵ Sargon Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1991), III, 201.

ele geçirildiği bilinmektedir. Haymana'da bulunan Külhöyük önemli bir Hitit yerleşkesidir. Eski Ankara olarak bilinen Kale ve çevresinde herhangi bir Hitit kalıntısına rastlanamasa da bu dönemde Hititlerin kalede bir garnizon bulundurduğu bilinmektedir.⁶ Ancak bu bilgiler, Ankara kentinin Hititlerce iskân edildiğini kanıtlamaz.⁷ Bundan dolayı arkeolojik bulgulardan yola çıkarak kente ilk yerleşimin Frigler tarafından yapıldığı kabul edilir. Frigler, alana hâkim olan yer olması hasebiyle Hacı Bayram Tepesi'nde ve ayrıca Hal civarından Çankırı Kapı ve Dışkapı'ya kadar olan alanları kendilerine yaşam sahası yapmışlardır.

Ankara'ya Friglerin yıkılmasından sonra Lidyalılar ve Persler hâkim olmuştur. Ancak bu uygarlıkların bölgedeki hâkimiyetleri hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Persler döneminde kent, Kral Yolu üzerinde yer almıştır. Bu yol üzerinde birçok konaklama ve barınma yeri bulunmaktadır. Dolayısıyla Ankara'nın bu dönemde önemli bir ticaret ve lojistik kenti olduğu anlaşılmaktadır.⁸

Helenistik döneme kadar Ankara hakkında elimizde fazla bilgi bulunmamaktadır. Bu dönemde Ankara ve çevresinde bulunan yerleşmeler: Yenimahalle ilçesinde bulunan Asartepe Kalesi; Polatlı ilçesinde Çanakçı Kale; Beypazarı ilçesinde Dikmen Kale; Bala ilçesinde yer alan höyük; Gökhöyük ve Çubuk Çayı kenarında bulunan Karaköy Höyüğü'dür.⁹

Büyük İskender'den sonra Selevkoslar hâkimiyetine giren Ankara, bu dönemde eski önemini nispeten kaybetmiş ancak Galatlar, özellikle de Romalılar döneminde parlak bir çağ yaşamıştır.¹⁰

Trakya'dan üç kabile halinde gelen Galatlar, bugünkü Ankara ve Kırıkkale ilçesini tamamen kapsayan bölgeye yerleşmişlerdir. Bu dönemde Galatlar bölgede birçok kale yapmıştır.¹¹ Bunlardan bazıları Ankyra, Blucium, Peium, Tavium, Asarkaya, Dikmen, Güzelcekale, Hisarlıkaya kaleleridir. Ankara, Galatların bir kolu olan Tektosages kolunun da baş şehri olmuştur.

⁶ Gökşen Selmin Arıkan, Poyraz Gürson, "Ankara Markasının Oluşturulması", *Atılım Üniversitesi Proje Çalışması*, (Ankara: 2011), 5.

⁷ Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları* (İstanbul: Phoenix Yayınları, 2000), 434.

⁸ Ali Kılıcı, Abdülkerim Erdoğan, Gökçe Günel, *Tarih İçinde Ankara* (Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2008), 47.

⁹ Kılıcı, Erdoğan, Günel, *age.*, 48.

¹⁰ Erdem, "İslam Öncesi Ankara", 202.

¹¹ Kılıcı, Erdoğan, Günel, *Tarih İçinde Ankara*, 50.

Galatlardan sonra bölgede Roma hâkimiyetinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu dönemde Ankara parlak bir çağ yaşamıştır. Bölgede özellikle dini yönden önemli bir merkez haline gelmiştir. Kral Augustus şehre kendi adını taşıyan bir tapınak inşa ettirmiştir. M.S. III. yüzyılda imparator Caracalla, kalenin surları ile bugünkü Roma Hamamı denilen hamamı yaptırmıştır. M.S. 362’de imparator Julianus kente gelmiş ve imparatorun adına bugün Valilik Meydanı’nda bulunan Julien Anıtı yapılmıştır.¹²

Ankara’da M.S. 314 ve 358 tarihlerinde iki konsil toplantısının organize edildiği ve toplantıya katılan piskoposların kritik kararlara imza attığı bilinmektedir.¹³ Romalılar döneminde Ankara’ya han, hamam, tapınak ve dikili taşlar inşa edilmiştir. Bunlardan bazıları hamam, Augustus Tapınağı, Agora Amfityatro, Direkt Yol, hipodrom, Julianus Anıtı ve Zeus Tapınağıdır.¹⁴ Bu dönemde bazı yerleşim yerleri ise şunlardır: Androna Topaklı Höyük, Galat, Şedit Höyük, Dikmen Höyük, Değirmenyolu Höyük, Etimesgut Höyüğü, Karaköy Höyüğü.

Ankara kenti, Roma’nın ikiye bölünmesi ile Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğu’na geçmiştir. Bizans zamanının ilk iki asrını sükûnet ve barış ortamında sürdüren kent, yine bu zaman diliminde önemli imar faaliyetlerine ev sahipliği yapmıştır. Bu icraatlar neticesinde genişleyen kent, şehri çevreleyen surları da aşmış ve ekseriyetini Hıristiyanlık mimarisinin enstrümanlarını oluşturan bir dizi yapı ile bezenmiştir.

Yedinci asrın başlarından itibaren İranlıların sonra da Arapların saldırısına uğrayan şehir, X. yüzyılın ortalarına kadar birçok defa el değiştirmiştir.¹⁵ 620’de Sasaniler tarafından işgal edilen Ankara, Emeviler döneminde de akınlara sahne olmuştur. Bu dönemde Arapların Bizans üzerine yaptıkları akınlar hız kazanmış, neticede Ankara’yı kuşatmışlardır. Abbasiler döneminde (özellikle Harun Reşid’in hükümdarlığı sırasında) akınlar¹⁶ devam etse de eskiye kıyasla akın sayısının azaldığı

¹² Kılıcı, Erdoğan, Günel, *age.*, 56-57.

¹³ Afif Erzen, *İlkçağda Ankara* (Ankara: TTK Yayınları, 1943), 54.

¹⁴ Şeref Erdoğan, *Ankaram* (Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999), 203.

¹⁵ Erdem, “İslam Öncesi Ankara”, 203.

¹⁶ Abbasiler Devleti’nin kuruluşunun akabindeki ilk yüz elli yıllık zaman diliminde Ankara üzerine yaptığı akınların sebebi olarak, dönemin tarihçileri, “Bağdat’a kitap getirmek” gibi abartılı bir sebep göstermiş olsalar da, buradan hareketle Ankara’nın bu dönemde önemli bir kültür merkezi olduğu çıkarımı yapılabilir. Nitekim kurulduğu coğrafya, üzerinde yaşamış olan devlet ve kültürlerin birikimlerine ek olarak, büyük bir ticaret yolu güzergâhında bulunuyor olması da Ankara’nın kültürel bir alt yapıyı hayı bulduğunu destekler niteliktedir. Yapılan

görülmektedir. Yapılan akınlar ve istilalar Ankara'daki mahallerin birçok kez yağmalanmasına ve zarar görmesine neden olmuş, fakat nihayetinde şehir yine Bizanslıların elinde kalabilmiştir. Gerçek şu ki; Ankara eski Roma ve Bizans döneminin en önemli kentleri arasına girmeyi başarmıştı. Dolayısıyla Ankara (ve hatta tüm Anadolu kentleri) Hıristiyanlık döneminde ilk çağlarındaki hallerinden oldukça farklılaşıp gelişmiştir.¹⁷ Şehrin bu gelişimi İslâmiyet'in bölgeye gelişiyle birlikte sekteye uğramamış bilakis İslam mimarisinin, (cami, mescit, tekke-zaviye, medrese, çeşme-sebil, hamam, kervansaray, bedesten vb.) sanatının, musikisinin, ekonomik ve sosyal teşkilatlarının (örneğin ahi teşkilatı) çalışmaları ile bölgenin gelişimi hız kazanmış neticede Ankara'nın maddi ve manevi çehresi değişmiştir.

1.2.BEYLİKLER VE ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ DÖNEMLERİNDE ANKARA

XI. yüzyıl Ankara için önemli bir dönem olmuştur. 1071 Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya yerleşen Türkler hızla fetihlere başlamıştı. Anadolu'ya akın eden Türklerin Ankara ve çevresinde yerleştiği bilinmektedir. Kent, Danişmentli hükümdarı Emir Gazi tarafından 1127'de kesin olarak zapt edilmiş ve Türk hâkimiyetine girmiştir.¹⁸ Fakat yaşanan taht kavgalarından faydalanan Selçuklu hükümdarı Sultan I. Mesud Ankara, Çankırı, Kastamonu, Kayseri ve Malatya yörelerini Danişmentliler'in elinden almıştır. Ankara'nın Selçuklu hanedan üyelerinin (melikler) ve emirlerinin merkezlerinden olduğunu görüyoruz.¹⁹ Bu durum ise bölgenin o yıllarda da önemli bir merkez olduğunu göstermektedir. 1219-1237 tarihleri arası Selçukluların en parlak devrini teşkil etmektedir ve Ankara bu dönemde önemli imar faaliyetlerine sahne olmuştur.

Abbasi akınları ile ilgili olarak bkz. Doğan Gün, "Bilimsel Gelişiminin Temelindeki Doğu-Batı Etkileşimi" *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*, 9/22, (2014): 277

¹⁷ Ahmet Yaşar Ocak, *Ortaçağlar Anadolu'sunda İslam'ın Ayak İzleri Selçuklu Dönemi* (İstanbul: Kitap Yay., 2011), 155, 265.

¹⁸ Rifat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara* (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1986), 21-22.

¹⁹ Osman Turan, *Selçuklular ve İslâmiyet* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 63; Erdoğan Merçil, *Müslüman Türk Devletleri Tarihi* (İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay., 2013), 113, 117.

1237 yıllarında I. Alaeddin Keykubad'ın vefatı ile Anadolu'da Selçuklu hâkimiyeti sarsılmıştır. II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in 1243'te Moğollara yenilmesi üzerine Anadolu'da Moğol hegemonyası başlamıştır.²⁰ 1299'da ise Germiyanoglu Beyliği'nin Ankara'yı aldığı bilinir. Mamafih onların siyaseten Selçuklu sultanı III. Alaeddin Keykubad'a bağlı buldukları anlaşılmaktadır. Ankara'da Anadolu Selçuklu dönemine ait en önemli eserler şunlardır: Alaeddin Camii, Kızılbey Camii, Akköprü ve Çarşınır Köprüsü'dür.

Ankara'nın, 1304-1341 tarihlerini kapsayan otuz yedi yıllık dönemde Anadolu'yu işgal etmiş İlhanlılar'a bağlı olduğu bilinmektedir.²¹ Ankara'da İlhanlı sultanları Gazan Mahmud, Olcaytu Hüdabende Mehmet ve Ebu Said Bahadır darphane oluşturarak sikke bastırmışlardır. Mezkûr dönemde Ankara, tabii olduğu yönetime vergi veren en değerli üç kentten biriydi.²² Bu durum bize göstermektedir ki Osmanlı öncesinde Ankara, Anadolu'nun en gözde şehirlerinden biri konumundaydı.

1.3.OSMANLI HÂKİMİYETİNDE ANKARA

Birçok Osmanlı tarihçisi, İlhanlılardan sonra Ankara'nın Eretna oğullarında ve kısa bir dönem de Ahilerin elinde kaldığını belirtmiştir. Gerek Selçuklular ve gerekse Osmanlılar zamanında Ankara'da görülen imar faaliyetleri, sanayileşme çabaları ve eğitime dönük çalışmaların çok büyük bir kısmı Ahilerin eliyle gerçekleştirilmiştir. Ankara, 1354 yılında Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın gayretleri neticesinde bir Osmanlı toprağı haline getirilmiştir. Şehrin alınışı Osmanlı'nın yüzünü ilk kez eski Selçuklu-Moğol toprağına da döndüğünün de göstergesi olmuştur.²³ Batı yerine Ankara'ya yürüyen Osmanlı Devleti, İslam dünyası ile temasın devam edeceğinin ve bu toprakların mirasçısı ve hamisi olacağını da sinyallerini vermiş oluyordu. Sonraki

²⁰ Ali Kılıcı, Abdülkerim Erdoğan, Gökçe Günel, *Osmanlı'da Ankara* (Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yay., 2008), 12.

²¹ Abdülkerim Özyayın, "İslami Dönem-Ankara", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1991), III, 204.

²² Kılıcı, Erdoğan, Günel, *Osmanlı'da Ankara*, 13.

²³ Halil İnalçık, *Devlet-i 'Aliyye (Klasik Dönem 1302-1606)*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Yay., 2013), I, 58. Şehrin zaptı ile ilgili olarak farklı bir tarihlendirme de olmuştur. Mesela Neşri, Osmanlı Sultanı I. Murad'ın 1363'te Ankara'yı savaş yapmadan Ahilerden teslim aldığı ve böylece şehrin Osmanlı hâkimiyeti altına girdiğini belirtmiştir; bkz. Mevlânâ Mehmed Neşri, *Cihânnümâ*, haz. Necdet Öztürk (İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay., 2013), 81.

dönemde Karaman-Osmanlı güç mücadelesince etkilenen Ankara, Timur ile Yıldırım Bayezid arasında vuku bulan mücadeleye sahne olmuştur.²⁴ Savaşın sonunda Osmanlı ordusu dağılmış, bununla beraber devletin siyasi birliği de zarar görmüştür.

XV. yüzyılda Bayramilik ekolünü benimseyen eren ve edipler akın akın Ankara'ya gelmeye başlamıştır. Hacı Bayram Veli'nin varlığı ile Ankara'nın manevi bir başkent durumuna geldiğini söylemek mümkündür.²⁵

XVII. yüzyılda, diğer birçok Anadolu kenti gibi Ankara'da Celali isyanlarından olumsuz şekilde etkilenmiştir. Bu isyanlar sırasında 1604'te Karakaş Celali, 1605'te Celali Hasan, 1606'da Kalenderoğlu şehri işgal etmiş, Ankaralılar bu işgaller esnasında kaleye kapanmışlardır.²⁶ Tabii tüm bu yapılanlar şehre ekonomik, demografik, dini, siyasi, mimari vb. alanlarda azımsanamaz derecede zararlar vermiştir.

XVIII. yüzyılda Ankara'da önemli bir hadise yaşanmamıştır diyebiliriz. XIX. asırdaysa Ankara'nın, II. Mahmud'a başkaldıran Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın kuvvetlerinin işgaline uğradığına şahit olmaktayız.²⁷ Bu dönem Ankara'nın en sıkıntılı dönemlerinden birini de yaşadığı dönem olmuştur. Özellikle XIX. yüzyılın ikinci yarısında şehrin nüfusu azaldı, buna mukabil ticaret büyük bir sekteye uğradı ve dolayısıyla da bölge sakinleri yoksullukla yüz yüze geldi. Tüm bunlar yaşanırken 1873-74 yıllarında burada yaşanan kıtlık ve hemen akabinde (1877-78) meydana gelen Türk-Rus savaşı ile birlikte Ankara'dan cephelere giden 179 bin askerin önemli bir kısmının da dönmemesi Ankara'yı oldukça yıpratmıştır. Yukarıda saydığımız sıkıntılar sadece Ankara özelinde değil Anadolu kentlerinin hemen hepsinde görülen bir sıkıntıydı.²⁸ Bu sebeple Ankara, içinden geçmiş olduğu zorlu sürece rağmen XIX. yüzyılda (basit bir taşra kasabası görünümünde olmasına rağmen) Anadolu'nun en gelişmiş kentleri arasında yer almaktaydı. Tabii burada bahsetmiş olduğumuz Ankara,

²⁴ Oral Sander, *Siyasi Tarih İlk Çağlardan 1918'e* (Ankara: İmge Kitapevi, 2013), 63; Birsan Edanur Yıldırım, "Ankara Sancağı'nın Tarihi Coğrafya Bakımından Yerleşme Nüfusu", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006), 7.

²⁵ Kılıcı, Erdoğan, Günel, *Osmanlı'da Ankara*, 30.

²⁶ Özer Ergenç, "XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 1/1, (1980), 96.

²⁷ Rifat Özdemir, "Osmanlılar Devri-Ankara", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1991), III, 205.

²⁸ İbrahim Güler, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Esnaf ve Zanaatkarları ve Sorunları Üzerine Gözlemler", *Muğla Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/2, (2000), 144.

sözünü ettiğimiz tarihlerde toprak büyüklüğü olarak da bugünkünden farklıydı. 1894 senesine gelindiğinde Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kayseri ve Ankara şehirleri Ankara vilayetinin hudutları içerisinde bulunmaktaydı.²⁹

1.4.CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA ANKARA

XX. yüzyılda Ankara, yangınlarla tahrip olmuş (1916'daki büyük yangın), hastalıklarla iç içe bir vasatta, ilkimi susuz, toprağı çorak³⁰ olmasına rağmen yeniden önem kazanmıştır. Bunun nedeni kentin 27 Aralık 1919 tarihinde Heyet-i Temsiliye toplantısına ev sahipliğı yapmış olmasıdır.³¹ Bu toplantıdan sonra Ankara, Kurtuluş Savaşı'nın merkez karargâhı olma görevi ile birlikte “*gayriresmi bir başkent*” hüviyetine de bürünmüştür. Daha sonraki süreçte (13 Ekim 1923'te) Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi olarak da başkenti olmuş,³² 29 Ekim'de ise Cumhuriyet yine burada ilan edilmiştir.

Cumhuriyetin ilanı Ankara'da vuku bulmuşsa da başkent, kendini hem şehir hem de toplum olarak ispat etmek zorundaydı. Bu sebeple Ankara, yeni kurulan devletin en kalabalık ve kozmopolit kenti İstanbul ile fiziki/fiili olmayan ama herkesçe görülebilen bir çekişme içine girdi. Cumhuriyet'in kurucu kadrosunun bu “*kendini ispat*” dönemi, özellikle Ankara'da meskûn bulunan halk için oldukça travmatik olmuştur.

Ankara sakinlerinin klasik Anadolu yerlilerinden çok farkı yoktu. Kent, içe dönük, din ve geleneğe bağlı bir toplum yapısına sahipti. Ancak bu yapı cumhuriyetin kurucu kadrosu tarafından hızla değiştirildi. Cumhuriyet ile birlikte vuku bulan sosyolojik değişimi (belki de yabancılaşmayı) Cantek'ten dinleyelim: “*Cumhuriyet öncesi Anadolu yerleşimlerinde gündelik hayat pratiklerinin benzer biçimde deneyimlenmesi, sınıfsal ayrışmanın ve kapitalist düzenin tam anlamıyla var olmadığı, dış pazara kapalı kent ekonomisinin hüküm sürdüğü bir yaşam biçiminden*

²⁹ Bilâl N. Şimşir, *Ankara...Ankara Bir Başkentin Doğuşu* (Ankara: Bilgi Yay., 1988), 25.

³⁰ L. Funda Şenol Cantek, ‘*Yaban’lar ve Yerliler-Başkent Olma Sürecinde Ankara* (İstanbul: İletişim Yay., 2003), 97.

³¹ Fatma Acun, ed., *Atatürk ve Türk İnkılâp Tarihi* (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2010), 135.

³² Bu tarihte F. R. Atay, Ankara'yı “...*oturulabilecek nesi var, nesi yoksa yanmış bir Anadolu kasabası.*” olarak tasvir etmiştir. Cevat Geray, “Şehirciliğimiz ve Ankara”, *Mülkiye Dergisi*, 32/261, (2008): 12. Bu tasvir bizce biraz mübalağa içermekle birlikte Ankara'nın başkent olduğu vasatı yansıtmaya açısından önemli bir argümandır.

kaynaklanmaktadır... Otuzlarda şehir “görgülü aileler” ve çalışanların mekânı olmak üzere, iki farklı yerleşime ayrılır. Evlilikler, çocukluk arkadaşlıkları ve okul tercihlerini belirleyen bu ayrışmadır. Sınıfsız, kaynaşmış bir toplum yaratmaya azmeden Cumhuriyet seçkinleri, halk kesimlerini, yaşam tarzlarını, tüketim alışkanlıklarını değiştirmeye zorlayarak, özünde bir ayrışmaya sebep olmuş veya bu süreci dışsal bir müdahaleyle hızlandırmışlardır.”³³

Ankara, başkent olması hasebiyle devlet kurumlarını ve bürokratları hızla bünyesinde toplayarak İstanbul’a rakip bir nüfusa ve topluma sahip olabileceğini göstermiştir. Fakat İstanbul sadece nüfusu, kozmopolit toplum yapısı ve ülkenin ticari merkezi olması yönünden değil, Türkiye’nin “*tarihi hafızasını*” teşkil etmesi dolayısıyla da Ankara’ya rakip konumdaydı. Bu olguyu gören Cumhuriyet banilerinin “*Güneş Tarih Tezi*” ve “*Güneş Dil Teorisi*”ni ihdas edip adeta bir devlet mottosu haline getirdiği bilinmektedir.³⁴

2. ANKARA’NIN COĞRAFİ KONUMU

Ankara, Orta Anadolu’nun kuzeybatısında bulunan Kızılırmak ve Sakarya nehirlerinin kollarının oluşturduğu ovalarla kaplı bir bölgedir. Sınır komşuları ise, doğuda Kırşehir ve Kırıkkale, batıda Eskişehir, kuzeyde Çankırı, kuzeybatıda Bolu ve güneyde Konya ve Aksaray illerinden meydana gelmektedir. Kuzey kısımları dağlık ve ormanlık, güneyi ise yüksek tepelerden ibaret Ankara’nın batı tarafında Ankara Ovası denilen geniş bir vadisi bulunur.³⁵

Ankara, İç Anadolu’nun kuzeybatısında ve Ankara Çayı’nın geçtiği ova üzerinde bulunmaktadır. Orta Anadolu’da step iklimi ve bitki örtüsünün etrafında, korunması kolay bir yerde olması nedeni ile eskiden beri kervan yollarının geçtiği bir yerleşim yeri olmuştur.³⁶ Coğrafi özelliğinden dolayı birçok ticaret yolunun Ankara’dan geçmesi zaman zaman dikkatleri bu kent üzerine toplamış ve dolayısıyla

³³ Cantek, ‘*Yaban’lar ve Yerliler-Başkent Olma Sürecinde Ankara*, 251-252.

³⁴ Ankara-İstanbul çekişmesi için bkz. Hamit Bozarlan, *Türkiye Tarihi İmparatorluktan Günümüze* (İstanbul: İletişim Yay., 2015), 329-332; Cantek, ‘*Yaban’lar ve Yerliler-Başkent Olma Sürecinde Ankara*, 67-97.

³⁵ Seyyah Kandemir, *Ankara Vilayeti* (Ankara: Seyahat Kitapları, 1982), 7.

³⁶ Özer Ergenç, *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya* (Ankara: Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, 1995), 15.

kent bazı saldırılara da maruz kalmıştır. Stratejik konumundan ötürü yapılan bu saldırılar Ankara'nın birçok kez el değiştirmesine sebep olmuştur. Sonuç olarak kent, eski çağlardan beri çeşitli milletlerden, kültürlerden, siyasi yönetimlerden ve olaylardan etkilenecek günümüze kadar gelebilmiş ve akabinde bünyesindeki bu değeri Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin başkenti olmasıyla da taçlandırmıştır.

3.ANKARA'NIN NÜFUSU

Tahrir defterlerine göre XVI. yüzyılın başlarında Ankara şehrinde 2000'den fazla Müslüman ve 120 kadar Hıristiyan ile 30'a yakın Yahudi evi olduğunu ve bunun hane olarak takriben 2200'e tekabül ettiği tespit edilmiş, neticede bu yüzyılda şehrin nüfusunun ortalama 10-12 bin civarında olduğu kabul görmüştür.³⁷ Bunun yanı sıra bazı istisnalar olmakla birlikte şehirdeki Yahudi, Ermeni, Rum ve Müslüman mahalleleri birbirinden bağımsız konumlandırılmıştır. Müslümanlar çoğunlukla Kale çevresinde meskûn bulunmaktaydı.

XVII. yüzyıla gelindiğinde kent nüfusu 25.000'e yükselmiş lakin Celali isyanları bu nüfusun azalmasına sebep olmuştur.

1881 yılında ise Ankara'nın toplam nüfusu 290.813 kişidir. Bunların 146.462'si kadın, 144.351'i ise erkektir. 1907'de Ankara sancağının en kalabalık kazası Yabanabad'dır. Bu tarihte şehir merkezinin toplam nüfusu 75.366 kişidir. Bu nüfusa Çubuk ve Zir nahiyeleri de dâhildir. Ankara önemli bir güzergâhta ve yukarıda isimlerini verdiğimiz şehirleri de kapsayan bir vilayet merkezi olmasına rağmen Cumhuriyet'e kadar nüfusu (izaha muhtaç şekilde) hep mütevazı seviyelerde kalmıştır.³⁸ 1930'lu yıllarda ise Ankara'nın nüfusu 74.784'tür. Bu tarihten günümüze ise hızla katlanmış ve katlanmaya da devam etmektedir.

4.ANKARA'DA FİZİKİ ÇEVRE VE MAHALLELER

³⁷ Nejat Göyünç, "16. Yüzyılda Ankara", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, 1 (Ankara 1967): 71-75.

³⁸ İlber Ortaylı, *Yakın Tarihin Gerçekleri* (İstanbul: Timaş Yay., 2012), 154.

Çevresi üç kademeli surlarla çevrili şehirde Cenabi kapısı, Çankırı, İstanbul, İzmir ve Erzurum kapıları, Arabazarı ve Namazgâh kapıları gibi irili ufaklı 10 kapı bulunuyordu. Kale-şehir olarak kurulan Ankara'nın kale çevresi “*Yukarı Yüz*” olarak adlandırılırken Hacı Bayram Camii, Belediye binası, Anafartalar Caddesi ve Karacabey Külliyesi'ne kadar uzanan aşağı kesim “*Aşağı Yüz*” olarak adlandırılmıştır.³⁹

Ankara'nın en önemli ve karakteristik eseri olan Kale 978 m. yükseklikte, bölgeye hâkim bir tepede bulunmaktadır. Kaleye sırasıyla Hitit, Frig, Lidya, Med, Roma, Bizans ve Arap devletleri sahip olmuşlardır. Tabii bu hâkimiyet mücadeleleri yapıyı oldukça yıprattığından ötürü eser birçok defa tadilat görmüştür. Anadolu Selçuklu hükümdarlığı sırasında öncelikle Alaeddin Keykubad'ın Kale'yi restorasyona dâhil ettirdiği ve sonrasında ise II. İzzeddin Keykavus'un Kale'ye bazı eklemeler de yaptırarak restore ettirdiği bilinmektedir.⁴⁰ Kale, üzerinde bu çalışmalarla birlikte günümüzdeki şeklini de almıştır.

Ankara Kalesi, şehri ziyaret eden hemen her seyyahın da eserlerinde yerini bulmuştur. Bunlardan bizce en önemlisi meşhur gezginimiz Evliya Çelebi'nin tanımıdır. O, Kale'yi anlatırken şu cümleyi zikretmektedir:⁴¹

Ra'eynâ kal'ate'd-dünyâ cemî'an

*Ve lâkin mâ ra'eynâ misle hâzâ*⁴²

Antik dönem, Roma-Bizans, Beylikler dönemi-Selçuklu ve hatta erken Osmanlılar dönemlerinde Anadolu şehirleri, klasik ortaçağ şehirlerinden farksızdı. Yani müstahkem bir mevkiye, ele geçirilmesi zor bir yapıda inşa edilirler ve şehirler bu kalelerin içinde yer alırlardı. Ancak bu klasik şehir dizaynı Ankara için XV. yüzyıla kadar geçerliliğini korumuş, şehrin gelişmesi ve nüfus artışı ile birlikte yapılaşma sur dışına doğru genişlemiştir.⁴³

³⁹ Özdemir, “Osmanlılar Devri-Ankara”, 206.

⁴⁰ Emine Erdoğan, “Tahrir Defterlerine Göre Ankara Şehri Yerleşmeleri”, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6/1, (2005): 251.

⁴¹ Erdoğan, “Tahrir Defterlerine Göre Ankara Şehri Yerleşmeleri”, 251; Evliya Çelebi b. Derviş Mehmed Zillî, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi* haz. Zekeriya Kurşun, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı (İstanbul: Yapı Kredi Yay., 1998), II, 219.

⁴² Dünyanın tüm kalelerini gördük fakat böyle bir kale görmedik.

⁴³ Erdoğan, “Tahrir Defterlerine Göre Ankara Şehri Yerleşmeleri”, 254.

Anadolu'daki Celali tehlikesinin büyümesi hasebiyle Osmanlı yönetimi, önemli bir merkez konumundaki Ankara'nın çevresine üçüncü kent surunu yapmayı uygun bulmuşlardır. Kenti boydan boya kuşatan surların inşasına Cenabî Ahmet Paşa tarafından başlanmışsa da inşaatın bitimi Ankara kadısı olan Vildanzade Ahmet Efendi tarafından gerçekleştirilmiştir (1607).

Sonraki tarihlerde şehrin genel durumunu şöyle değerlendirmek mümkündür: sade bir görünüm sunan Ankara'ya su 1890 yılında, demiryolu ise 1892 yılında getirilmiştir. Ankara ekseriyetle bağ evleri denen yapılarla örülüdür. Halkın ise ekonomik ve dini teşkilatlar (loncalar, ahilik, cami, Hacı Bayram Veli Tarikatı vb.) etrafında temerküz ettiğini görmekteyiz. Yangınlar neticesinde zarar görmüş veya tamamen kullanılamaz hale gelmiş olan evler şehrin çehresini bozarken sıtma hastalığı da şehirde kol gezmekteydi.⁴⁴

Başkentleşle sürecindeki Ankara betimlenirken müspet tasvirlerle karşılaşmak pek mümkün olmamaktadır. Özellikle Avrupalı gezgin ve gazetecilerin Ankara'dan haz etmediklerini görmekteyiz.⁴⁵ Dönemin Ankara'sını resmederken kullanılan şu cümleler: *“kuş uçmaz kervan geçmez”, “Ankara dağlar arasında bir bataklıktır. Bu bataklığın içinde bir yığın kurbağa başlarını havaya kaldırmış, durmadan ötüp durmakta ve dünyaya meydan okumaktadırlar.”*⁴⁶ şehirden ziyade Milli Mücadele'nin Ankara'da bulunan zümresini itibarsızlaştırmaya yöneliktir.

Şimdi ise Ankara'nın 1891 (h. 1309) tarihli Ankara Vilayeti Salnamesi'ne göre kayıtlı bulunan mahallelerini sıralayacağız.⁴⁷

1. Meslek erbabı bir kişinin adını taşıyan mahalleler:

Boyacı Ali Mahallesi,

Dellal Karaca Mahallesi (Tellal Karaca),

Hallac Mahmud Mahallesi,

⁴⁴ Cantek, *'Yaban'lar ve Yerliler-Başkent Olma Sürecinde Ankara*, 41-42.

⁴⁵ Ankara'nın menfi yönde betimlenmesinin tek sebebi kentin coğrafi ve çevresel problemleri değildir. Ankara şehri üzerinden (yerli-yabancı müelliflerce) yapılan eleştirilerin perde arkasında Ankara hükümetini yerme ve basitleştirme çabalarını görmek zor değildir.

⁴⁶ Samet Ağaoğlu, *Kuvayı Milliye Ruhu* (Ankara: Kültür Bakanlığı. Yay., 1981), 13; Alptekin Müderrisoğlu, *Kurtuluş Savaşının Mali Kaynakları* (Ankara: Maliye Bakanlığı Ellinci Yıl Yay., 1974), 254.

⁴⁷ Erman Tamur, “Ankara'da Mahal İsimlerine Yansıyan Tarih”, *Kebikeç Dergisi*, 29 (Ankara 2010): 25.

Kazur Ali Mahallesi, (Çamaşırıcı Ali, daha eski tarihlerde Kazuran: Çamaşırıcılar),

Rüstem Naal Mahallesi (Nalbant Rüstem),

Yakub Harrat Mahallesi (Çıkırıkçı Yakub),

Yusuf Habbaz Mahallesi (Ekmekçi Yusuf),

2. Genel olarak bir meslek grubunun adını taşıyan mahalleler:

Baklacı Mahallesi (Yeşillik satanlar, manavlar),

Bostani Mahallesi (Bostancılar),

Börekçiler Mahallesi,

Buryacı Mahallesi (Hasırcı, Salname'nin yeni yazı çevirisinde yanlış olarak Boyacı),

Debbağlar Mahallesi (Tabaklar, sepiciler, daha eski tarihlerde Debbağın),

Helvayi Mahallesi (Helvacılar),

Kattanin Mahallesi (Ketenciler),

Lelebici Mahallesi,

Saracan (Saraçlar, daha eski tarihlerde: Saraç Sinan),

Sabuni Mahallesi (Sabuncular),

3. Dini veya başkaca ünvan sahibi bir kişinin adını taşıyan diğer mahalleler:

Ahi Murad Mahallesi,

Ahi Tuğra Mahallesi (daha eski tarihlerde Ahi Tura),

Ahi Yakub Mahallesi,

Ali Bey Mahallesi,

Hacı Arab Mahallesi (daha eski tarihlerde Ahi Arab),

Hacı Bayram Mahallesi,

Hacı Doğan Mahallesi,

Hacı Halil Mahallesi,

Hacı İlyas Mahallesi,

Hacı Mansur Mahallesi,

Hacı Musa Mahallesi,

Hacı Seyyid Mahallesi,

Halife Bayezid Mahallesi,

Hoca Hindi-yi Müslim Mahallesi,
Hoca Paşa Mahallesi,
İbni Gökçe Mahallesi,
Kul Derviş Mahallesi,
Molla Büyük Mahallesi,
Ramazan Şemseddin Mahallesi,
Sultan Alaeddin Mahallesi,
Şeyh İzzeddin Mahallesi,
Teke Ahmed Mahallesi (Galanti'ye göre Tekke-i Ahmed),
Yeğen Bey Mahallesi,

4. Kişi ve meslek adı taşımayan mahalleler:

Ahi Mahallesi (daha eski tarihlerde: Afi),
Balaban Mahallesi,
Bazar-1 Ganem Mahallesi (Koyun Pazarı),
Çeşme Mahallesi,
Direkli Mahallesi,
Emirler Mahallesi,
Emre Küli Mahallesi,
Erzurum Mahallesi,
Hacet Tepesi Mahallesi,
Hatuniye Mahallesi,
İğneci Mahallesi,
İmaret Mahallesi (Karacabey İmaret),
Kayabaşı Mahallesi,
Ketegi Mahallesi (daha eski tarihlerde Genegi),
Kureyş Mahallesi,
Mevcud Mahallesi (daha eski tarihlerde Mevdud: sevilmiş, dost olunmuş),
Misafir Fakih Mahallesi,
Mukaddem Mahallesi,
Müruri Mahallesi,
Öksüzce Mahallesi,
Papani Mahallesi,

Tulice Mahallesi,
Ürgüb Mahallesi,
Yenice Mahallesi,

5. Çoğunlukla Gayrimüslimlerin Oturduğu Mahalleler:

Behlül Mahallesi,
Çakırlar Mahallesi,
Dibek Mahallesi,
Hoca Hindi-yi Gayr-i Müslim Mahallesi,
Kethüda Mahallesi,
Kurd Mahallesi,
Mihriyar Mahallesi,
Rum Hacı Eshab Mahallesi,
Rum İmam Yusuf Mahallesi (daha eski tarihlerde Kirişciyan),
Valtarino Mahallesi (16. yüzyılda Venedikli tüccarların oturduğu düşünülen mahalle),

5.ANKARA İDARİ TEŞKİLATI

Ankara şehri, 1462'ye kadar Anadolu Eyaleti'nin merkezliğini yapmış, bu tarihten sonra merkezin Kütahya'ya taşınması nedeniyle sancak durumuna düşmüştür.⁴⁸ Sancak, XVIII. yüzyıl ve sonrasında mutasarrıflık olarak kalmıştır. İlçe adedi XVIII ile XIX. asırlarda on üçe varmaktaydı. Bu asırlarda Ankara'nın doğusunda kalan ve Elmadağı ile Keskin'e kadar varan bölgeler Kasaba-i Bala ve Çukurcak nahiyesi, batısında kalan Ayaş, Mürted ve Haymana'ya doğru uzanan yerler Kasaba-i Süfla ve Bacı nahiyesi olarak isimlendirilmekteydi.⁴⁹

Ankara sancağı, padişah tarafından atanan sancak beyi ve kadı tarafından yönetilirdi. Sancak beyine XVII. yüzyıldan sonra mutasarrıf denilmekteydi. Sancak beyi şehirde idari ve askeri; kadı ise adli hizmetleri yürütürdü.⁵⁰ Bölgenin yönetiminde merkezden tayin edilen mutasarrıfın yanı sıra bir kısmı atanan diğer kısmı ise seçilen

⁴⁸ Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, 36.

⁴⁹ Özdemir, "Osmanlılar Devri-Ankara", 207.

⁵⁰ Kılıcı, Erdoğan, Günel, *Osmanlı'da Ankara*, 38.

“*Sancak İdaresi*” adlı bir komisyon da bölge yönetiminde söz sahibi olmuştur. Sancak İdaresi ismi verilen yapının bir benzeri de kazalarda görev yapmaktaydı. Sancaklar kendi içlerinde kazalara, kazalar nahiyelere ve bunlar da kasabalara ayrılmaktaydı.⁵¹ Sancak içerisinde yer alan devlet kurumlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:⁵² Meclis, Vergi, Tahrîrât, Evkaf, Muhasebe ve Mahkeme-i Bidayet kalemleri; Muhacirin, Mearif, Vesait-i Nakliye ve Nafia komisyonları; Nüfus, Belediye, Defter-i Hakani, Telgraf, Reji, Duyun-ı Umumiye, Polis, Zabıta, Mahkeme-i Bidayet Ceza ve Mahkeme-i Bidayet Hukuk daireleri; İtfa Makamı, Mahkeme-i Şer’iye, Ziraat Bank Sandığı ve Orman İdaresi.

Ankara’da XIX. yüzyıl sonlarına değin mahalle merkezlerini teşkil eden camilerin dışında –ki bu tüm Müslüman Anadolu mahalleleri için geçerliydi- başka kamusal mekânlardan söz etmek pek mümkün görünmemektedir. Fakat II. Abdülhamid dönemiyle birlikte, özellikle de eğitime verilen önemin artışıyla kamu kurum ve kuruluşlarında bir patlama olduğu göze çarpar. Bu eserleri Hükümet Konağı, ilk, orta ve lise düzeyindeki okullar, erkek ve kız okulları, sübyan mektepleri, meslek ve memur okulları ile gayrimüslimlere ayrılan okullar, kıraathaneler, banka, saat kulesi, telgrafhane, karakol, camiler, mescitler, tekkeler, zaviyeler, medreseler, kiliseler, hanlar, hamamlar, çeşmeler, fabrikalar vb. yapıların bulunduğu uzun bir liste halinde sıralayabiliriz.⁵³

6.ANKARA’NIN İKTİSADİ YAPISI

Ticari yolların geçiş güzergâhında kurulmuş olan Ankara’nın ekonomik gelişiminde bu yolların direkt olarak etkisi olmuştur. Ankara, doğu-batı ekseninde devam eden İpek Yolu’nun Tebriz-Bursa hattının bağlantı noktasında bulunması

⁵¹ M. Mahfuz Söylemez, “Ankara Vilayet Salnâmelerine Göre Osmanlı’nın Son Döneminde Çorum”, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6/12 (2007): 8-10.

⁵² Söylemez, “Ankara Vilayet Salnâmelerine Göre Osmanlı’nın Son Döneminde Çorum”, 10,11.

⁵³ Gökçe Günel, Ali Kılıcı, “Ankara Şehri 1924 Haritası: Eski Bir Haritada Ankara’yı Tanımak”, *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 3/1 (2015): 95-96.

yanında, Anadolu'yu Halep'e bağlayan ticaret yolunun da üstünde yer almaktaydı⁵⁴ ki bu yollar, Ankara ekonomisinin yükselişini en çok etkileyen iki yol olmuşlardır.

İklim şartları itibari ile koyun, keçi gibi küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine elverişli oluşu, bu şehirde boya, dokuma, sof ve boyalı kumaş sanayiini oldukça geliştirmiştir. Ankara ve yakın çevresinde yoğunluk kazanan bu üretim özellikle ordu mensuplarının elbise ihtiyacı için çok önemli bir yere sahip olmuştur. Bu ticari aktivite XX. yüzyıl sonlarına kadar Ankaralılar için devamlı bir gelir kaynağı olmuştur.⁵⁵

Ankara halkının en büyük geçim kaynağı olan tiftik keçisi seyahatnamelerde de yer almıştır. “*Süt gibi beyaz*”, “*ipek gibi yumuşak*”, “*ipekten âlâ*” gibi ifadeler seyahatnamelerde oldukça yoğun bir şekilde kullanılmıştır.⁵⁶ Kudüs'ten yurduna dönerken Ankara'ya uğrayan Polonyalı Simeon, iki yüz Ermeni evi olan şehir halkının tamamen sofculuk ile uğraştığını, bu sofun dünyanın en iyi cins sofu olduğunu ve buradan başka ülkelere de sevk edildiğini yazar.⁵⁷ Öyle ki daha XIII. yüzyılda Ankara keçilerinden elde edilen tiftik Fransa ve İngiltere'ye ihraç edilmekteydi.⁵⁸ Ankara sofunun XVI ve XVII. yüzyıllarda Avrupa'nın en çok rağbet gören tekstil ürünü olduğu bilinmektedir.

XIX. yüzyıl Ankara'sında Ermenilerin bankacılık, muhasebecilik ve tiftik⁵⁹ keçisi yetiştiriciliğiyle meşgul olurken tüccarlığı ise ekseriyetle yine Ermeni ve Rumlar ifa etmekteydi. Aynı dönemde Müslüman ahali ise çoğunlukla zirai işler, demircilik ve eyercilik gibi zanaatlar vasıtasıyla geçimlerini sağlamaktaydı.⁶⁰ Bu cümleden olarak gayrimüslimlerin Ankara'nın zengin ve elitlerini (havas), Müslümanların ise toplumun yoksul ve alt tabakasını (avam) oluşturduklarını tahmin etmek zor değildir. Bu iktisadi yapının XX. yüzyıl başlarına dek değişmediğini söyleyebiliriz.

⁵⁴ Ergenç, “XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler”, 87.

⁵⁵ Sevgi Aktüre, “16. Yüzyıl Öncesi Ankara'sı Üzerine Bilinenler”, *Tarih İçinde Ankara Seminer Bildirileri, Eylül 1981, Ankara, TTK Yay., (Ankara: 1984), 1.*

⁵⁶ Ahmet Eflâkî ve İbni Battuta da eserlerinde Anadolu ahalisinin sıkça Ankara sofundan yapılan kumaşları kullandıklarından bahsetmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Aydın Taneri, *Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı* (Konya: Bilge Yay., 1977), 71, 104.

⁵⁷ Semavi Eyice, “Ankara'nın Eski Bir Resmi”, *Atatürk Konferansları, Ankara 1971, TTK Yay., (Ankara: 1971), IV, 71.*

⁵⁸ Turan, *Selçuklular ve İslâmiyet*, 81.

⁵⁹ Tiftik kelimesi, incelediğimiz sicilde tek sefere mahsus olarak 38. sayfada zikredilmiştir.

Bkz. s. 38, Hükm no:3, 3. satır

⁶⁰ Zeliha Etöz, “19. Yüzyıl Ankarasında Sosyal ve Kültürel Yaşam”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1998), 95.

Yine XIX. yüzyıl ortalarından itibaren Avrupalı tüccarların Ankara tiftik keçisinin yününü, postunu açıktan veya gizlice Avrupa'ya götürmeleri ve İngilizlerin Ankara tiftik keçisi cinsini yetiştirebilmiş olmaları sebebi ile bu sanayi ve ticaret sahası zamanla iş görmez hale gelmiştir.⁶¹ Ankara'daki ekonomik sarsıntının tek sebebi dış müdahaleler olmamıştır. Osmanlı ordusundaki ocak ağalarının sof ticaretine girişi de yerli esnafa büyük bir darbe vurmuştur.⁶² Tekstil sektörünün bu kötü gidişatı ve neticesinde Osmanlı altınının ülke dışına çıkması durumlarıyla başa çıkmak adına III. Selim'in sarayda ve tüm ülkede Ankara ve İstanbul kumaşlarını tavsiye ettiği bilinen bir durumdur.⁶³

Tiftik keçileri başta olmak üzere ticaret ve tarım ile birlikte şehirde yoğun bir iktisadi hareket yaşandığını anlamak zor değildir. Bu ekonomik sirkülasyon ve oluşan ticaret hacmi şehirde kurulan bedesten, han, çarşı ve pazarlara kanalize edilmiştir. Kurulan ticari mekânların isimleri şunlardır:⁶⁴

Bedesten ve Hanlar: Penbe Hanı, Kapan Hanı, Kurşunlu Han, Zağfirancı Hanı, Hasan Paşa Hanı, Tuz Hanı, Çengel Hanı, Bakır Hanı, Çatal Hanı, Yeni Han, Helvacı Hanı ve Cemaloğlu Hanı.

Çarşı ve pazarlar: Atpazarı çarşısı, Koyunpazarı çarşısı, Karaoğlan çarşısı, Debbaghane çarşısı, Araba pazarı, Uzunçarşı, Kapan çarşısı, Arasta çarşısı, Sarachane çarşısı, Hacı Murad çarşısı ve İskender Bey çarşısı.

Tarım ve ticaretle uğraşanların (sadece Ankara için değil tüm Osmanlı tebaasını ilgilendiren) bir sıkıntısı da yangın, sel, kuraklık ve kıtlık gibi ekstrem durumların yaşandığı zamanlarda yükselen fiyatlardı. Böylesi zamanlarda narh meclisinin

⁶¹ O güne kadar istenilen kalitedeki tiftik sadece Ankara'da üretilmekteydi. Fransa'nın birkaç başarısız denemesinden sonra İngilizler Güney Afrika ve California'da yüksek kalitede tiftik üretmeyi ve işlemeyi başarmışlardır. Bkz. Mehmet Tuncer, "Ankara'da Vakıf Mülkiyetindeki Bedesten ve Hanların Gelişimi ve Şehir Ekonomisinin Dönüşüm Süreci (15-20.YY)", *Vakıf ve İktisat Sempozyumu*, (2014), 5, 41; Özdemir, "Osmanlılar Devri-Ankara", 207.

⁶² Halil İnalcık, *Devlet-i 'Aliyye (Tağayyür ve Fesad 1603-1656)* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Yay., 2014), II, 282.

⁶³ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, (Ankara: TTK Yay., 2011), V, 72, 163.

⁶⁴ Ergenç, "XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler", 89-94.

koyduğu kâr sınırından daha yukarıda satış yapamayan çiftçi, esnaf ve zanaatkârlar umdukları fiyata ürün satamadıkları için sıkıntılı zamanlar yaşamaktalardı.⁶⁵

1892 yılında Ankara'ya gelen demiryolu iktisadi bir hareketliliğe sebep olmuştur. Hareketliliğin yüzü Ankara'nın kuzeybatısı yönündeydi⁶⁶ ki bu yol, demiryolunun da güzergâhını teşkil etmekteydi. Tarım ürünlerinin taşımacılığında da kullanılmış olan demiryolu, Ankara'nın zirai hayatında canlılık yaratmıştır. Daha önceleri ticaretin deve kervanlarıyla yapıldığı düşünülürse demiryolunun bölgeye intikalinin önemi daha da iyi anlaşılacaktır.

⁶⁵ Güler, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Esnaf ve Zanaatkârları ve Sorunları Üzerine Gözlemler", 144.

⁶⁶ Suraia Faroqhi, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, çev. Ercan Ertürk (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay., 2012), 102.

BİRİNCİ BÖLÜM

A. ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Altı asırdan daha uzun bir süre ayakta kalabilmiş olan Osmanlı Devleti, oldukça kozmopolit bir toplum yapısına ve muazzam genişlikte topraklara sahipti. Toplumda var olan dil, din, ırk farklarını yaşadığı vasata oranla gayet iyi bir dengede tutmuş olan Osmanlı, böylece bünyesindeki her kesime azami seviyede güven verebilmiş bir hukuk terazisi inşa etmiştir. Hakka riayeti esas alan bu tutum halkta da karşılık bulmuş, tesâmuh (tolerans) ve sağduyu temelli bir yönetim şekliyle tarihe “*Osmanlı Barışı (Pax Ottomana)*” olarak geçmiştir.⁶⁷ Bahsettiğimiz siyaset anlayışıyla oldukça uzun bir süre halkını bir arada tutabilen Osmanlı Devleti’nin bu başarısını hangi tanzim ve hukukla sağladığı ise günümüzde dahi örnek alınmaya ve dersler çıkarılmaya müsait bir görünüm arz etmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz hukuk anlayışının bugün elimizde bulunan en net ve somut kanıtı ise şer’iyye sicilleridir. Şer’iyye sicilleri, belde yönetimi bağlamında belediye işleri, fiyat araştırmaları, vakıfların denetlenmesi, vergi ve cizye idaresi, teftişler, askeri haberleşme detayları gibi önem arz eden bilgilerin kayıtlarının tutulması yanında daha ziyade, kadılar tarafından yazılmış önemli vesikaları içermektedir. Şer’iyye sicilleri, ihtiva ettiği dava konuları sebebiyle kentlerin canlı tarihinin ortaya konulup anlaşılması açısından oldukça önemli materyallerdir.⁶⁸

Bahsettiğimiz vesika ve belgelerin içerisinde i’lâmlar, hüccetler, mürasele ve ma’ruz belgelerinin yanında padişah, kazasker, şeyhülislam gibi mevkilerden gelen fermanlar da bulunmaktadır. Bu belgeler sadece İslam hukuku açısından değil, aynı zamanda şehirlerin siyasi, sosyal, kültürel ve askeri hayatları bakımından da önemli bilgiler ihtiva etmektedir.

Bu bölümde ise Osmanlı hukuk mevzuatı içinde oldukça kritik bir öneme haiz “*siciller*” hakkında genel bilgiler sunulacaktır

⁶⁷ Son yıllarda yaygın bir biçimde kullanılmaya başlanan bu kavramla ilgili olarak bkz. İlber Ortaylı, *Osmanlı Barışı* (İstanbul: Timaş Yay., 2008).

⁶⁸ Alparslan Demir, Yasin Dönder, “Gümüşhane Şeriyye Sicili (1887-1892)”, *Mavi Atlas Dergisi* (2017): 171.

1.ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN TANIMI

Kadı sicilleri, 15. yüzyılın ikinci yarısından 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar süren uzun bir zaman dilimi içinde (takriben 472 yıl) meydana gelen Osmanlı tecrübesinin siyasi, sosyal, iktisadi vb. yönlerini oldukça yakından ilgilendiren mahkeme arşivleri, Türk tarihinin en önemli kaynaklarının başında gelmektedir.⁶⁹ Günümüzde sayıları 20.000 civarında olan şer'iyye sicillerinin ilk kayıt tarihleri Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar uzanmaktadır.

Şer'iyye sicilleri içeriğindeki önemli konular ile Osmanlı tarihi ve sosyal yapısı açısından önemli kayıtlardandır. Siciller, temel manada kadıların devlet erkânıyla yapmış oldukları yazışmaları, tebaanın talep ve isteklerini, merkezi idarelere ait adli düzenlemeler diye tanımlanan fermanlarla bulunduğu yerin sosyo-ekonomik yönünü yansıtan sistematik mahkeme zabıtlarıdır.⁷⁰

Kadı sicilleri, kadı divanı, Osmanlı mahkeme tutanakları, sicilat-ı şer'iyye ve yaygın kullanımıyla şer'iyye sicilleri diye adlandırılan mezkûr kayıtlar, hâkim (kadı) ya da onun naibi tarafından kaydedilmekte olup birçok farklı türden belge ve bilgileri bünyesinde bulundurmaktadır. Kadı sicillerinin çok büyük bir kısmı şahitler huzurunda kayda geçirilmesinden mütevellit defterlerin tamamına yakınının gerçek bilgileri içerdiği kabul edilmiştir.⁷¹ Osmanlı Devleti'ne bağlı merkez ve taşrada yaşayan halk arasındaki adli işlerin derç edildiği bu kayıtlar, Devlet-i Aliyye'de yaşanmış olan ailevi, içtimai, iktisadi ve hukuki birçok konunun ana malzemesini teşkil etmektedir.⁷² Şer'iyye sicilleri, kişilerin mahkemelerde görülen davalarının yanında sonuçların kaydedildiği, resmî kurum ve kişilerden kadılarına gönderilen emirlerin ve emredilme gerekçelerin işlendiği defterlerdir.

⁶⁹ İmran Demirbaş Şahin, “Şer'iyye Sicillerinin Önemi ve Çanakkale Şer'iyye Sicilleri”, *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi*, 3 (2015): 137.

⁷⁰ “Agm.”, 137.

⁷¹ Zeki Akçam, *Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer'iyye Sicilleri* (İstanbul:Hiperlink Yay., 2016), 20. Hal böyleyken naiblerin bazı harçları yüksek göstererek haksız kazanç sağladıkları da tartışılan bir husustur.

⁷² Yunus Uğur, “Şer'iyye Sicilleri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2013), XXXIX, 8-11.

2.ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Şer'iyye sicilleri ilk zamanlarda ayrıntılı bilgileri ihtiva ettiği için büyük denebilecek bir defter ebatındayken daha sonraları kadının cübbesinin cebine girecek şekilde ufak (takriben 16x42 ebadında), dar ve uzun bir şekil almışlardır. Özellikle Tanzimat sonrası sicil defterlerinin daha hacimli ve büyük olduğu görülmektedir. Hacimdeki bu artışın başlıca nedeni, bu dönemden itibaren sicil defterlerine şahitlerin isimleri dışında açık adreslerinin de yazılması zorunluluğunun getirilmesidir.⁷³ Tüm şer'iyye sicillerinin başlangıç kısmında, çoğunlukla dili Arapça olan “*dibace*” yani bir “*giriş*” bölümü bulunmaktadır. Bu kısımda öncelikle ahkâm (şer'i hükümler) ile bu hükümleri vazetmiş olan Allah ve Rasulüne saygı arz edilmekte, akabinde kaydı tutan hâkimin (kadı) ismi ile görev unvanı belirtilmektedir. Sicil kaydı yapan hâkimin berat tayin ve buyrultusu da ekseriyetle defterin baş kısmına kaydedilmektedir. Kadıların atanma, görevden alınma, ölüm vs. gibi sebeplerden dolayı değişimlerinde, yazılan bu dibacelerin de farklılaştığını görmekteyiz. Bununla birlikte dibacelerde sarıh bir üsluba özen gösterildiğine şahit olmaktadır.⁷⁴

Şer'iyye sicillerinde, verilen kararların kısa olması yahut yazım türüne tabi birkaç sayfada üç-dört hüccet kaydedilip kimi sayfalar için 8 civarında hüccet kaydedildiği de olmuştur. Bunun yanında, kayıt olan belgeler arasında birkaç cm mesafe olması da sicillerin özelliklerindedir.⁷⁵

Varakların (sayfalar) mücellitlerce derç edilip defter durumuna getirilmesi akabinde deftere bir başka hüküm daha eklenmemektedir. Buna tedbiren varaklar (sayfalar) ciltlendirilip şayet sayfada tek hükmün sığabileceği miktarda alan bulunmuşsa bu alan “*beyaz*” kelimesi yazılarak doldurulurdu.⁷⁶ Sayfada yazı bulunmadığı takdirde beyaz sözcüğünün tüm sayfa dolacak biçimde tekrarlandığı da oluyordu.⁷⁷ Ancak bu durum bizim incelediğimiz sicilde bulunmamaktadır. Örneğin

⁷³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı* (Ankara: TTK Yay., 1988), 109.

⁷⁴ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri: Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler* (İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., 1988), 19.

⁷⁵ Ekrem Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2009), 83.

⁷⁶ Tak, *age.*, 83.

⁷⁷ Örnek için bkz. 5 Numaralı Üsküdar Şer'iyye Sicili, vr.34b, 37a, 37b vd.

sicilin 28. sayfasının büyük bir bölümü ile 29. sayfanın tamamı yazısız bir haldedir ve üzerlerinde “beyaz” veya başka bir figüre rastlanılmamıştır.

Mahkemece ayrı (müstakil) varaklar (sayfalar) şeklinde bulunan belgeler belli miktarda ve belirli vakit aralığında ciltlenip defter şekline getirilmektedir. Günümüzdeki sicil kayıtlarına bakıldığında kayıtlar ilk önce müstakil sayfalara yazılır, daha sonra kronolojik olarak yahut içerik olarak farklı şekillerde ele alınıp derlenmek suretiyle ciltlenerek defter şekline getirilir. Bahsi geçen sicillerin içerdiği belgelerde zaman mefhumunun gözetilmemesi bizlerde defterlerin daha sonradan derlenip cilt haline getirildiği izlenimini uyandırmaktadır. Sicillerin zaman aralıklarına bakıldığında ekseriyetle bir yıllık kayıtların bir sicilde kayda geçtiği görülmektedir. Hususi konuları muhtevî davalar ile birlikte bulunması gereken siciller ise daha uzun bir zaman dilimini içermektedir. Örneğin bir vakfa ait muhasebe arşivleri 20-30 yıllık bir kaydı içerisinde bulundurabilmektedir.⁷⁸

3.SİCİLLERİN MUHTEVASI

Şer’iyye sicillerinin içerik bakımından Osmanlı Devleti’nin diğer kaynakları ile kıyaslandığında muazzam bir önemi haiz olduğu görülmektedir. Sicillerde Osmanlı döneminin aşağı-yukarı 470 yıllık devrine ilişkin idari, kültürel, adli, siyasi, sosyal idari, tarihi, askeri, iktisadi birçok kayıtların olduğundan bahsetmiştik. Ancak ne yazık ki bu sicillerdeki “*tarihsel hazine*”nin varlığı son dönemlerde keşfedilebilmiştir. Nitekim konunun önemli ismi Turan da; sicillerin çok büyük ve değerli bir çalışma alanı olduğunu belirtmiş lakin bu sahadaki çalışmaların oldukça yetersiz olduğunu da eklemiştir.⁷⁹

Kadı defterleri, mahkemelerde adli icraatleri aksettirdiğinden, Osmanlı’nın (dolayısıyla İslam hukukunun da takriben son 5 yüzyılına ilişkin) adli hareketliliğini değerlendirmek açısından önem arz etmektedir. Bunun yanında hukuk araştırmacıları da Osmanlı hukuk literatürünü, İslam hukuk eserlerini, yayınlanmış kanunlar ile

⁷⁸ Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, 83.

⁷⁹ Şerafettin Turan, “Şeriye Sicillerinin Tarihi Kaynak Olarak Önemi”, *Studi Preottomani e Ottomani, Atti del Convegno di Napoli (24-26 Settembre 1974)*, (Napoli 1976): 228.

bunların icra biçimlerini şer'iyeye sicilleri üzerinden saptamaktadırlar.⁸⁰ Ayrıca aile hukukuna yönelik sayısız kayıt da yine sicillerde yerini almaktadır. Örneğin nafaka, vasiyet, boşanma, mehir, evlenme, miras vb. türden vesikalar, aile hukukuna dair belgeler olmakla birlikte mevcut örf ve ananeleri de yansıtmaktadır.⁸¹

Osmanlı Devleti'nin vilayetlerinden kazalarına varıncaya değin coğrafyasının tümünde yazılan şer'iyeye sicilleri, yerel kaynak bakımından belki de en kapsamlı materyal statüsündedir. Osmanlı araştırmacıları genel itibariyle İstanbul'u merkez alan nazarla yapıtlarını kaleme almalarından dolayı içlerinde kırsala (taşra) dair mevzular yeteri kadar yer alamamış, buralara dair bilgiler sıklıkla eksik veya yanlış anlatılmıştır. Bu minvalden bakıldığında da siciller taşranın içtimai ve bölgesel tarihi açısından önemli bilgiler içeren vazgeçilmez kayıtlardır.⁸²

Şer'iyeye sicillerinde mahalle, köy, semt, mezra gibi yaşam yerlerinin isimleri kayıt altına alınmaktadır.⁸³ Vesikaların kayıt altına alındığı zaman diliminde mevcut mekânların adları, bölge isimleri için yapılan araştırmalara ışık tutacak mühim kayıtlardır.⁸⁴ Bununla birlikte sicil kayıtları vilayetlerin alt birimlerini, yüzeysel büyüklüğünü, popülasyon durumunu, yolların vaziyetini izhar etmekte olup bu kayıtların bölge iskân tarihi açısından da çok büyük bir önemi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra günümüzde adları değişmiş bölgelerin geçmişteki idari durumlarını mezkûr defterlerden öğrenmek imkân dâhilindedir.⁸⁵

⁸⁰ Murat Şen, "Osmanlı Hukukunun Yapısı", *Yeni Türkiye Dergisi*, 6 (İstanbul 1999): 324; Münir Atalar, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *Ankara Üniversitesi İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, 4 (Ankara 1980): 312-313; Tak, "Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması", 88.

⁸¹ Düğün merasimlerinin tasviri bile aile hukukunu ilgilendiren davalar arasında sicillerde bulunmaktadır. Örnek için bkz. Kâmil Cemil el-Aselî, "Kudüs- Osmanlı Dönemi ve Sonrası", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1990), XXIV, 320; Tak, "Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması", 91.

⁸² Halit Ongan, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iyeye Sicili* (Ankara: TTK Yay., 1958), 11; Turan, "Şeriyeye Sicillerinin Tarihi Kaynak Olarak Önemi", 228; Tak, "Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması", 88 vd.

⁸³ Celal Dinçer, "Mahkeme Sicilleri", *Ülkü Halk Evleri ve Halk Odaları Dergisi*, 1/6 (Ankara 1947): 8.

⁸⁴ T. Mümtaz Yaman, "Şer'î Mahkeme Sicilleri", *Ülkü Halk Evleri ve Halk Odaları Dergisi*, 1/6 (Ankara 1947): 154.

⁸⁵ Ali Açıklık, "Şer'iyeye Sicillerine Göre Tokat'ta İhtida Hareketleri (1772/1897)", *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 23 (Ankara 2004):173; Mustafa Denктаş, "Şer'iyeye Sicil Defterleri'nin Sanat Tarihi Araştırmalarındaki Önemi (Kayseri

Kadı defterleri lügat araştırmaları açısından da büyük öneme sahip belgelerdir. Herhangi bir yörede kullanılan farklı terim, şive, ağız ve deyimler bu yöre sakinlerinin adları, lakap ve unvanları bu defterler sayesinde takip edilebilir.⁸⁶ Kadı defterlerinde, kayıt altına alındıkları dönemin ticari ve ekonomik yaşamını aydınlatan veriler arasında belirli bir yörede ithalat ve ihracatı, satım ve üretimi yapılan ürünlerle bu konu kapsamındaki talimatlar da belgelenmiştir.⁸⁷

Sicillerin iktisat mevzusu ve bunun ayrıntılarıyla ilgili olarak konunun uzmanı Tak: *Halk arasında servet ve mal dağılımı, alım-satım, alacak-borç ilişkileri, mübadele, kredi, vekâlet ve kefalet, iflas davaları, bilumum ücretler gibi ticari hayatta karşılaşılan her türlü dava ve konu ile alakalı belgeye sicillerde rastlamak mümkündür. Bunun yanı sıra ticaretin yapıldığı han, dükkân, ambar gibi ticari işletmelerin fiziki yapıları, işleyişleri ve kira rayiçleri ile ilgili bilgiler sicillerden temin edilebilmektedir. Ayrıca ticaret erbabının, esnaf ve sanat örgütlerinin yapısı, usta ve işçilerin ücretleri sicillere de yansımıştır. Ölçü ve tartıda yapılan usulsüzlükler üzerine mahkemeye intikal etmiş davaların yanı sıra, pazarda satılan mallara mevsimine göre konulan narh fiyatları ve esnafın, belirlenen narh oranı üzerinde veya altında satış yapmalarından dolayı geçirmiş oldukları teftiş ile ilgili kayıtlar da sicillerde ekonomik hayatla ilgili en sık rastlanılan meselelerdendir*⁸⁸ demek suretiyle sicillerin iktisat tarihi bağlamındaki önemini oldukça iyi özetlemiştir.

Yukarıdaki konulara ek olarak sicillerde güvenlik konusuyla alakalı veriler de mevcut olup mezkûr dönemde vuku bulan hırsızlık, iç karışıklık, cinayet, yaralama gibi olaylar bu minvalde değerlendirilebilir.⁸⁹ Bu da demek oluyor ki bir bölgenin veya

Ölçeği) Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18 (Kayseri 2005): 63; el-Aselî, “Kudüs- Osmanlı Dönemi ve Sonrası”, 319; Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, 89.

⁸⁶ Dinçer, “Mahkeme Sicilleri”, 8; Ongan, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'îye Sicili*, 12; Akam, *Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer'îye Sicilleri*, 23.

⁸⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Şer'î Mahkeme Sicilleri”, *Ülkü Halk Evleri ve Halk Odaları Dergisi*, 1/1 (Ankara 1935): 367; Şinasi Altundağ, “Kadınların Salâhiyet ve Vazifeleri”, *VI. Türk Tarih Kongresi*, (Ankara: TTK Yay., 1961), 348.

⁸⁸ Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, 89.

⁸⁹ el-Aselî, “Kudüs- Osmanlı Dönemi ve Sonrası”, 319; Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, 91.

bir dönemin suç çeşitliği ve oranı hakkında da sicillerden bilgi edinmek de mümkündür.

Kadı defterleri yazıldığı muhitin lokal geçmişi hakkında bilgi vermesinin yanında devlet mekanizmalarının işleyişlerinin üzerine de kritik malumatlar sunmaktadır. Bu ise şer'iyeye sicillerinin kurumlar tarihi açısından oldukça önemli bir kaynak olabileceği anlamına gelmektedir. Başkentten iletilen sosyal, siyasi, ekonomik, idari türden vakalara binaen her çeşit mektup, berat, divan tezkireleri, ferman, buyrultu ve emir gibi resmî vesikaların bir nüshası defterlere kaydedilirdi.⁹⁰

Kadı defterlerinde defterin yazıldığı devirlerde yaşamış pekçok şair, âlim, mimar, müderris ve devlet erkânı gibi tarihe mâl olmuş mühim isimler de bulunabilmektedir.⁹¹ Dolayısıyla siciller, kaydedildikleri dönemde yaşamış olan önemli kişilerin hayatları ile ilgili yapılacak biyografik çalışmalara da yön verebilmektedir.⁹² Bununla birlikte Türk kültürü, örf ve ananeleri, farklı yörelerin kılık-kıyafet ve mutfak değerleri de sicillerde kendine yer bulabilmiştir.⁹³

Ticari teşkilatların (örneğin loncalar ve bazı esnaf birlikleri) kadılar tarafından teftiş edilmesi dolayısıyla defterlerde konu ile ilgili oldukça dolgun malzeme bulmak mümkündür. Buna mukabil bir zanaatkârın çıraklık ve kalfalık gibi süreç gerektiren evrelerini dahi bu defterlerde bulmak olanak dâhilindedir.⁹⁴ Şer'iyeye sicillerine bakarken geniş bir nazar-ı zaviye ile işe koyulup akabinde eserin genel hatlarını değerlendirmek gerekmektedir. Bir sicil (ve hatta tüm akademik materyaller) içerik bakımından araştırmacılardan birisinin ilgisini çekmezken, farklı disiplinlerde uzman

⁹⁰ Turan, “Şeriye Sicillerinin Tarihi Kaynak Olarak Önemi”, 227; Ongan, *Ankara'nın I Numaralı Şer'iyeye Sicili*, 11; Dinçer, “Mahkeme Sicilleri”, 8; Atalar, “Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, 312-313.

⁹¹ Ongan, *Ankara'nın I Numaralı Şer'iyeye Sicili*, 11.

⁹² İbrahim Yılmazçelik, “1750-1752 (H.1164-1165) Tarihli Gaziantep Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (Elazığ 2002): 327.

⁹³ Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, 92; Dinçer, “Mahkeme Sicilleri”, 8.

⁹⁴ Ongan, *Ankara'nın I Numaralı Şer'iyeye Sicili*, 14; Tak, “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”, 93; Dinçer, “Mahkeme Sicilleri”, 8.

bir araştırmacının ise temel kaynağı olabilmektedir. Bu sebeple defterlerde bulunan hemen her malumatı, interdisipliner bir nazar ile ele alıp analiz etmek zaruridir.⁹⁵

3.2.KADILAR TARAFININDAN KALEME ALINAN BELGELER

3.2.1.Hüccet

Kökeni Arapça olan hüccet, “*delil, vesika, senet*” anlamlarına gelen bir kelimedir.⁹⁶ Şer’i mahkemeler tarafından Osmanlı diplomatiğinde verilen, i’lâmdan farklı olarak hüküm anlamı taşımayan, yalnızca kadının karşısında tarafların anlaşmaya vardıklarına dair kadının onayladığını belirten bir belge niteliğindedir.⁹⁷ Hüccet günümüzde noterlerin düzenledikleri belge şeklinde anlaşılabilir. Kadı karşısında tespit yaptıran şahsın kimliği de şer’iye sicillerine işlenirdi.

Bu belgelerin en üst kısmında kadının imzası ve mührü bulunmaktadır. Hüccet, terim olarak yukarıda belirttiğimiz özellikteki bu belgeleri ifade etmek için kullanılmış olmasına rağmen şer’iye sicillerinde açıkça i’lâm olarak bildiğimiz bazı belgelere hüccet denildiğini görmekteyiz. Hüccetler, borç hücceti ve satış hücceti gibi çoğu bugün noterlerce yapılan işlemleri kanıtlamak için verilmekteydi.⁹⁸

Çeşitli konu ve davalarla alakalı farklı adlarda birçok hüccet şekli vardır. Önemli hüccetler şöyle sıralanabilir: Evlenme akdine uygun hüccetler, boşanma ile ilgili hüccetler, karı-kocanın şiddetli geçimsizliği gibi karşılıklı rızayı barındıran hüccetler, evlenmenin sonlanmasına uygun hüccetler, mehir, nafaka, köle azadı, izin ve yetki gibi hüccetler, geri alım-satım hüccetleri, havale, şirket, kısas, ibra ve iflas gibi hüccetler.⁹⁹

⁹⁵ Denктаş, “Şer’iye Sicil Defterleri’nin Sanat Tarihi Araştırmalarındaki Önemi (Kayseri Ölçeği)”, 52.

⁹⁶ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat* (Ankara: Aydın Kitabevi Yay., 2012), 445.

⁹⁷ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1983), I, 865.

⁹⁸ Yılmaz Kurt, Muhammed Ceylan, *Osmanlı Paleografyası ve Osmanlı Diplomatiğası* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2012), 178.

⁹⁹ Ahmet Akgündüz, *Şer’iye Sicilleri* (İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1988), I, 20.

3.2.2.İ'lâmlar

İ'lâm sözlük anlamı olarak “*bildirme, bildirilme, anlatma*” demektir.¹⁰⁰ İstilahi anlamda ise dini bir hükmü ve alt kısmında kararı belirleyen hâkimin hüküm ile imzasını bulunduran nüshaya verilen isimdir.¹⁰¹ Bu belge davacı tarafın iddialarını, sunduğu kanıtları, davalının sunduğu cevabı ve itiraz halinde itiraz gerekçelerini, netice itibariyle de hükmedilen kararları ihtiva etmektedir.¹⁰²

Şer'iyye kayıtlarından i'lâm belgelerini ayrı kılan en bariz fark, üzerinde kadının verdiği kararın yer almasıdır. Bundan dolayı kadının kararlarını bulunduran tüm belgelere i'lâm diyebiliriz. Osmanlı arşivinde bulunan kayıtlar incelendiğinde de kadının imza ve mührünün bulunduğu her belgenin i'lâm hükmünde kayda geçirilmiş olduğu görülür.¹⁰³

Kadı, şer'i hükümlere göre yargılamayı tamamladıktan sonra kararını verir. Kadılar ilk olarak verdikleri hükümleri taraflara sözlü bir biçimde bildirir. Kararların gerekçelerini de içeren bir i'lâm hazırlarlar. Bu i'lâmdan davalı ve davacı taraflara bir nüshası verilir. Bir tanesi de kadı tarafından kayıt altına alınır. Zabıt cerideleri, şeriyye mahkemelerindeki bir dava ile ilgili tüm evrakların bulunduğu dava zabıtları anlamına gelir. Zabıt cerideleri gözönünde bulundurulmak suretiyle i'lâm müsveddeleri hazırlanır. Kadı önüne gelmiş olan meseleyi değerlendirdikten sonra belgenin altına “*yazıla*” notunu düşer ve sonra i'lâm yazılır. Zabıt kâtibi de genel bir değerlendirme yapar ve paraf eder. Kadı, yapılan bu kayıtları son bir kez daha inceledikten sonra verilmiş olan hüküm, i'lâm olarak kayıt altına alınır.¹⁰⁴

İ'lâmın özelliklerini şu şekilde sıralayabilmek mümkündür:

1. İ'lâmda hâkimin mühür ve imzası belgenin son kısmında bulunur. Sicillerde i'lâmın mühür ve imza bölümü kısmı deftere derç edilmemekte, her hâkimin iş başı yaptığı tarih sicile attığı mühür ve imza bulunmaktadır.

2. Dava yeri ve tarafları bazı özel işaretlerle kayda geçirilir. Evvelen davacı tarafın ismi, adresi, baba adı ve eğer farklı bir bölgedense nereli olduğu kaydedilir,

¹⁰⁰ Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 490.

¹⁰¹ Abdülaziz Bayındır, *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)* (İstanbul: İ.İ.A.V. Yay., 1986), 1-2.

¹⁰² Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, I, 29.

¹⁰³ Bayındır, *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, 3-11.

¹⁰⁴ Ahmet Akgündüz, “İ'lâm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2000), XXII, 73.

saniyen dava yerine hangi sebeple gelmiş olduğu ve hâlihazırda nerde ikamet ettiği yazılır. Davalınınsa yalnızca ismi, şayet varsa unvanı ve baba ismi yazılır.

3. Dava açan tarafın iddiaları yani davayı teşkil eden mevzu kaydedilir. Davacının zabıt altına alınmış beyanları ise özetlenir.

4. Davalı tarafın bu iddialara olan yanıtı yani savunusu ya da varsa itiraf ve kabulleri de belli şablonlar halinde kaydedilir.

5. Bu belgelerde karar dayanağı manasına gelen “*ispat vasıtaları*” (esbab-ı sübuttiye) kesin suretle bulunur.

6. Belgenin final bölümünü, uygun görülüş kararın kalıplaşmış ifadeleri doldurur. Burada belgenin türüne göre “*tenbih*” ya da “*ilzam*” ibaresi ya da “*hükmolundu*” ve benzeri tabirler yer alır.

7. Tarih kaydı ya Arapça yapılır yahut günümüzde kullanılan biçime yakın bir yol izlenir.

8. Bu belgelerde şahitlerin isimleri “*şuhûdü-l hâl*” bölümünde verilmek zorunda değildir.¹⁰⁵

3.2.3.Mürâsele

Kadılar bazı resmî yazışmalar yapabilirlerdi. Örneğin merkezden gelen bir ferman veya buyruktan dolayı bir zanlının gözaltına alınması için o beldenin kethüdasına veya voyvodasına resmî bir belge sunabilirlerdi. Tayin edildikleri kadılık görevini yine resmî bir belge ile herhangi bir kişiye de devredebilirlerdi. İşte kadı sicillerinde mevcut olan ve hâkimin kendisine denk ya da daha düşük rütbedeki kişi ya da mevkilere hitaben yazılan nüshalara mürâsele veya çoğulu olan mürâselat denir.¹⁰⁶ İstilahî manada yukarıdaki şekilde ifade edebileceğimiz mürâsele, kelime olarak “*mektuplaşmak/haberleşmek*” anlamına gelmektedir.¹⁰⁷

¹⁰⁵ “Agm.”, 73.

¹⁰⁶ Akgündüz, *Şer’iye Sicilleri*, I, 56.

¹⁰⁷ İlkay Köroğlu, “131 No’lu Gaziantep Şer’iye Sicilinin (H. 1182-1196) Değerlendirmesi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2009), 8.

Kadılar buldukları bölgede yürütme görevini de yaparlardı.¹⁰⁸ Kadıların kayıt altına aldıkları belgelere gelince onlar, merkezi idareden başlayarak beylerbeyliği, eyalet, sancak ve kazaya kadar olan bölgelerdeki –askeri davalar hariç- hemen her emir ve hükmü kaydetmişlerdir. Tayin beratları, fermanlar, buyruktular ve diğer hükümlerin hepsi bu emirlere örnek kabilindedir.

Mesela, Rumeli ve Anadolu kazaskerlerince hâkim ve naiplerine ve onlar tarafından kaza naiplerine tayinlerini, yetki ve salahiyetlerini açıklamak üzere yazılan emirler hakkında da mürâsele terimi kullanılır.¹⁰⁹ Ayrıca kadılar tarafından bir konuya dair kaleme alınan resmî belgelere de mürâsele ismi verilir.¹¹⁰

3.2.4.Ma'ruz

Şekil ve ifade biçimi olarak genellikle i'lâmlarla karıştırılan bir evrak türü de ma'rûzlardır. Ma'rûz, sözcük manası olarak “*sunmak, arz etmek*” anlamında olup çoğuluna “*maruzat*” denmektedir.¹¹¹ Ma'ruzun istilâhî sahada iki anlamı karşıladığı bilinmektedir. Bunlardan tâli (ikincil) anlamı i'lâmlar karşılamaktadır. Zira icra makamlarına hitaben yazıldığından i'lâmlara da ma'ruz denilmektedir. Aralarındaki farklılık ise ma'ruzda kadı hükmünün bulunmasının kat'i bir şart olmamasıdır. Ma'ruzun aslolan manası şudur ki; kadı elinden yazıldığı halde onun hükmünü buldurmeyen, aynı zamanda hüccet gibi adli bir durumun tespiti açısından kanıt kabul görmeyen, yalnızca hâkimin icra amirliğine sunduğu yazılı kayıtlar yahut tebaanın kadı ile icra makamlarına gönderdiği şikâyet dilekçeleridir. Kısacası ma'ruz, astın üste yazdığı istek ya da bir mevzuyu belirten resmî evrak ve kayıtlardır.¹¹² Bu belgeye ma'ruzun yanı sıra “*arz*” ismi de verilmektedir.

3.3.PADİŞAHTAN GELEN FERMAN VE EMİRLER

¹⁰⁸ Tak, “*Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması*”, 26-28.

¹⁰⁹ Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II, 621.

¹¹⁰ Ali Duman, “Kadı Defterleri Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, *EKEV Akademi Dergisi*, 3 (İstanbul 2011): 151.

¹¹¹ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî* (İstanbul: Akçağ Yay., 2012), I-II, 1373-1374.

¹¹² Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II, 410.

Bu ferman ile emirleri iki kısımda inceleyebiliriz. Birinci kısım, İslam hukukunun padişaha tanımış olduğu kanun koyma (yasama) salahiyetine dayanarak veya icra makamlarının başı olması hasebiyle yazdirdığı ve şer'iyeye sicillerinde "evamir" ile "feramir" olarak adlandırılan hükümleri içeren belgelerdir.¹¹³ İkinci kısımdaysa yine padişahтан sâdır olan, fakat ilk guruptaki gibi genel değil özel kişileri alakadar eden ve görev tevcihi, tımar tevzii, ticaret beratı vb hususlara dair olarak hazırlanan berat, nişan ve fermanlardır.¹¹⁴

3.4.KAZASKER, BEYLERBEYİ VE SADRAZAMDAN GELEN BUYRULTULAR

Osmanlı Devleti'nde padişahтан sonra dini ve hukuki kanunları uygulama teftiş ve takiple yükümlü merci, hükümdarın mutlak vekili konumundaki sadrazamlıktır. Sadrazamlar, padişahın emirlerine binaen, bazı husus ve mevzuları kadılara hatırlatabilmekteydiler. İşte kadı defterlerinde yer alan kayıtlardan biri de sadrazamların resmî emri anlamındaki "buyrultu"lardır. Fakat buyrultunun asli manası, kazasker, beylerbeyi, vezir, kaptan-ı derya ve sadrazam gibi önemli devlet adamlarının yazılı buyruklarına verilen addır.¹¹⁵

4.ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ

Şer'iyeye sicillerinin şüphesiz en belirgin ve en önemli özelliği, Osmanlı'nın toplumsal yapısını birçok yönleriyle ortaya koymasıdır. Çünkü siciller genel anlamda salt mahkeme evrakları gibi görünse de esas olarak toplum hakkındaki askeri, idari, ekonomik yapı hakkındaki evrakları da içinde barındırmaktadır.¹¹⁶ Kadı sicillerinde bir bölgede var olan sosyal, idari, siyasi, mimari yapıyla ilgili mikro ölçekten makro

¹¹³ Duman, "Kadı Defterleri Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi", 152.

¹¹⁴ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 20.

¹¹⁵ Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, I, 44.

¹¹⁶ Hasan Bahar, "Eskiçağ'da Konya", *Şehirlerin Sevdalısı İbrahim Hakkı Konyalı Armağanı* (Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası, 2015), 304.

boyutlara kadar sayısız malzeme sunulmakta, bu durum ise başta alanımızı teşkil eden tarih olmak üzere diğer birçok disipline de büyük faydalar sağlamaktadır. Sicillerin hemen her konuda tarihe yardımcı kaynak olma özelliği vardır. Tüm bunların yanında son yıllarda meydana gelen şehir tarihçiliği çalışmaları, sicillerin önemini iyiden iyiye gün yüzüne çıkarmıştır. Sicil kayıtlarına baktığımızda neredeyse beş asırlık toplumsal, kültürel ve tarihi birikimimizden izler bulmak mümkündür. Bu kayıtlarda toplumsal yaşamın ve hukuki mevzuatların en ince ayrıntıları da bulunabilmektedir. Sicillerin içerisinde Türk tarihi, iktisat tarihi, hukuk tarihi, sosyal yapı ve bütün kurumların işleyişi, Osmanlı vakıf sistemi, mimari eserler ve daha birçok konuda bilgiler de yer almaktadır.¹¹⁷

Osmanlı Devleti, kuruluştan itibaren hemen her alanda vuku bulan değişim, gelişim ve işleyişleri kaydetmeye çalışmıştır. Bu kayıtların büyük bir kısmını da kadı ve kâtipler eliyle defterlere işlenmiş olan şer'iyeye sicilleri oluşturmaktadır. Fakat şer'iyeye sicillerinin sistematik olarak tutulması XV. yüzyılda başlanmış ve bu çalışmalar XIX. yüzyıla kadar devam etmiştir. Osmanlı arşivlerinden günümüze on binden fazla sicil defteri ulaşmış bulunmaktadır.¹¹⁸

Şer'iyeye sicillerinde var olan ceza hukuku, icra hukuku, usul hukuku, mali hukuk gibi Türk hukukuna ait kayıtlar büyük önem arz etmektedir. Sicillerin toplumsal yapı hakkında verdiği bilgiler şer'i mahkeme kayıtlarından çıkmaktadır. Şer'i mahkemelerde görülen davalar toplumsal yapıyı ve suç oranını tespit eder. Suç üzerinden yapılan bir toplum analizi (kesin bir gerçeklik oluşturmasa da) Osmanlı'dan günümüze toplumsal hayatı tahlil eden farklı bir çalışmayı teşkil edebilir. Bu vb. çalışmaları yapabilmek ise ancak mezkûr siciller ile mümkündür.¹¹⁹

¹¹⁷ Tak, "Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması", 53-54, 92-95; Sicillerin, mimari alandaki kaynaklığına örnek olarak bkz. Akçam, *Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer'iyeye Sicilleri*, 80-92.

¹¹⁸ İrfan Küçükköy, "Şer'iyeye Sicillerinde Vakıf Kayıtları", *Vakıflar* (İstanbul 1984): 14-15.

¹¹⁹ Suç özelinde yapılan bir çalışmaya sicillerin katkısı için bkz. Ömer Menekşe, "XVII. ve XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Hırsızlık Suçu ve Cezası", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998).

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren topraklarına kattığı yerlere hukuku temsil etmesi için kadı, bölge güvenliğini sağlaması için ise bir subaşı tayini yapmıştır.¹²⁰

Kadılar buldukları yerlerde meydana gelen davaları kayıt altına aldıktan sonra bu kayıtları kendi yerlerine tayin olan halef konumundaki diğer kadıya devretmek zorundaydı. Tutulan tüm kayıtlar ise buldukları bölgedeki mahkemelerde muhafaza ediliyordu. Kayıtların toplu halde muhafazası adına 1894 tarihinde Sultan II. Abdülhamid'in talimatıyla Şer'iyeye Sicilleri Arşivi kurulmuştur. Mezkûr arşivde yalnızca İstanbul ve yakınlarındaki mahkemelerin kayıtları toplanıp muhafaza edilebilmiştir. Osmanlı Devleti yıkılınca bu sicillerin çok büyük bir kısmı metruk bir halde bodrum katlarına veya bakımsız binalarda bırakılmıştır.¹²¹

Kadı defterlerinin hukuk tarihi bakımından aslolan değeri kamu hukuku alanında kendini göstermektedir. Özellikle ceza hukukuyla ilgili olarak sicillere bakıldığında Osmanlı Devleti'nin bu alanda İslam hukukunun emirlerini tatbik etmeye özen gösterdiğini anlamak gayet kolaydır. Bilindiği üzere İslâm hukukunda suç ve cezalar belli şart ve dayanaklara göre tespit edilip uygulanmaktaydı. Bunlar, Kur'an ve hadislerde sayısı ve özellikleri belirlenmiş olan had cezalarıdır. Örnek olarak namusa iftira, yol kesme, hırsızlık, içki kullanma ve zina yapmak suç kabul edilir ve cezalandırılır. Yapılmış olan mezkûr fiillerin davasının görüldüğü mahkemelerde, Devlet-i Aliyye'nin bahsedilen suç ve cürümlere ilişkin cezaları olduğu gibi tatbik ettiğini yine bu sicillerden öğrenmekteyiz.¹²² Ferde yönelik işlenmiş suçlarda ise yapılanlar hakkında şer'i ahkâmın uygun gördüğü kısas, ortalama 470 senelik zaman diliminde neredeyse hiç aksatılmadan uygulandığını ve davalının yahut davacının diline, inancına veya soyuna itibar edilmediğini de bu defterlerden öğrenebilmekteyiz.¹²³

¹²⁰ Mücteba İlgürel, "Subaşı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2009), XXXVII, 447.

¹²¹ Havva Selçuk, "Şer'iyeye Sicillerinin Şehir Tarihi Açısından Önemi (Kayseri Örneği)", *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları* (Konya Ekim 2015): 381.

¹²² M. Faruk Karacaoğlu, "1765-1768 Yılları Arasında Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayat (59 Numaralı Konya Şer'iyeye Siciline Göre)", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2008), 22.

¹²³ Nursen Tekin, "228 Numaralı Urfa Şer'iyeye Sicili'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (H.1288-1289/M.1871-1872)", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa 2016), I, 32.

5.OSMANLI'DA MAHKEME, MUHAKEME VE HÂKİM (KADI)

5.1.MAHKEME

Mahkeme ve yargılama, toplumların düzeni ve bir arada yaşayabilmeleri için oldukça kritik bir öneme sahiptir. Zira her toplumda kural çiğneyen suçlular var olacaktır. Dolayısıyla bu kişilerin buldukları toplumun hukuk nizamına göre yargılanacağı da aşikârdır. Bu sebeple Osmanlı Devleti de kendinden önceki İslam mahkeme ve muhakeme usullerini devralmış ve uygulamıştır.

Mahkemelerde karar merci konumundaki kişi kadı (hâkim)'dir ve onun idare ettiği mahkemelerin her safhası açık konumdadır. Ayrıca mahkeme sürecinde ispat vasıtalarının başı olan şahitler dinlenir ve bu doğrultuda deliller incelenir.¹²⁴ Dolayısıyla nihai kararı verecek olan kadının keyfi hareket etmesinin önü alınmıştır. Netice ise ekseriyetle ortaya konulan deliller doğrultusunda sonuçlanırdı ki bu adli sistem, uygulandığı dönemde oldukça tatmin edici bu usul durumundaydı.

Mahkeme binaları arşiv deposu olarak da işlev görmüştür. Bir kadı, görevi boyunca zabıt altına aldığı sicilleri bu binalarda muhafaza eder, görev süresi dolunca da kendinden sonra gelen kadıya teslim ederdi. XIX. yüzyıl ortalarından önceki hiçbir mahkeme binası günümüze ulaşmamıştır. Lakin günümüze ulaşan çeşitli tarihsel verilerden bu binaların XVII. yüzyıla değin kasaba ve şehir merkezlerinde bulunduğunu öğrenmekteyiz.¹²⁵

Mahkeme binalarının mimari açıdan iki avlu etrafına dizili odalardan oluştuğu, ilk avluda mahkeme kurulurken ikinci avluda ise kadı ve ailesinin yaşadığı tahmin edilmektedir.¹²⁶

Mahkemelerin güvenliği, nizamı, ciddiyeti vb. özelliklerini sağlamak için bazı görevliler bulunurdu. Bunlar kapıcı ve hademelerdir.

¹²⁴ Turan Açık, "Mahalle ve Camii: Osmanlı İmparatorluğu'nda Mahalle Tipleri Hakkında Trabzon Üzerinden Bir Değerlendirme", *OTAM*, 35 (2014): 15.

¹²⁵ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir*, çev. Zeynep Altok (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay., 2011), 62.

¹²⁶ *Age.*, 62.

5.1.1.Kapıcı

Kadının kapısının önünde bulunan kapıcılar, kadı ile irtibat kurmak isteyenleri sıraya koymak ve kargaşaya mahal vermemekle yükümlüydü.¹²⁷

5.1.2.Hademe

Hademeler duruşmanın güvenliğini sağlamak adına mahkemede bulunurdu. Güvenlik görevinin yanında lüzumsuz ve lakayt sözler sarf ederek münasebetsiz hareket edenlere de mani olurlardı. Mahkemede buldukları konum ise kadının uzağındaydı. Hademenin kadıdan olan uzaklığı, hâkimin ve mahkemenin itibarını yüceltmek için elzemdi.¹²⁸

5.2.MUHAKEME

Osmanlı yargısı kendi içinde bazı dallara ayrılırdı fakat hepsinin ortak özelliği davaların çözüm hızıydı denebilir. Normal bir dava ortalama 2 ila 3 gün arasında neticelenirdi.¹²⁹ Davaların böylesine hızlı sonuçlanmasının en önemli sebebi İslam ve Osmanlı muhakeme anlayışının temelinde yatan “*geç kalmış adalet, adalet değil zulümdür*” inancıdır.

Osmanlı yargısının en önemli elemanlarından biri şahitlerdi. Bu sebeple şahitlik mevzusuna ayrı bir yer açmak gerekmektedir.

5.2.1.Şahitler

Şahitler muhakemenin en önemli elemanlarından birisidirler. Zira şahitlerin beyanı muhakemenin seyri açısından oldukça önemlidir. Bu önemleri dolayısıyla şahitlerin güvenilir kimseler olmaları şarttı. Şahitlerin güvenilir kimseler olup olmadıklarını müzekki denilen kimse araştırır ve bir kanıya varırdı. Ayrıca kadının şahit veya sanıkları, yaşadıkları mahallenin sakinlerine sorarak güvenilirliklerini tespite çalıştığını da sicillerden öğrenmekteyiz.

¹²⁷ Bayındır, *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, 82.

¹²⁸ *Age.*, 81.

¹²⁹ Günümüzle kıyaslandığında akıl almaz bir çözüm hızıdır.

Şahitlerin güvenilirliklerini tespit için şu şartlar yerine getirilirdi:¹³⁰

a) Şahitliğin, hakkında şüphe duyulmayan bir kadı karşısında yapılması gerekir.

b) Müzekkinin, şahitliği yapan kişiyle yakın irtibat halinde bulunması gerekir (ortaklık veya yolculuk yapmak vb.).

c) Şayet şahitlik yapacak olan kişi Müslüman ise, cami imamına ve cemaate, kişinin namazlarını camide kıлып kılmadığı sorulur.

d) Ticaretinde güvenilirliği tespit edilmiş olmalıdır

e) Emanete riayet etmeli ve dilinden yalan söz çıkmamalı.

f) Büyük günahlardan kaçınan, küçük günahlarda devamlılığı olmayan ve yüz kızartıcı suçlara bulaşmamış biri olmalı.

g) Şahidin bulunduğu mahallede uzun denebilecek bir süre yaşamış bulunması veya kısa zaman önce tanıştığı birine şahitlik yapmaması şartları aranmaktadır.

5.2.2.Şuhûdü'l-Hâl

Muhakeme aşamasının önemli diğer figürü de şuhûdü'l-hâl denilen insanlardır. Birçok davada karşılaşılan bu insan topluluğu davanın güvenliği ve açıklığı için oldukça değerlidir. Sicillerde yer alan hüccet ve i'lâmların altında bu zümrenin imzalarını görmekteyiz.¹³¹ Mahkeme jürisi olarak da tanımlayabileceğimiz bu zümre, halledilmesi zor veya kamu vicdanını ilgilendiren davalarda görev alıp yargılamayı yürüten kadı ya da naibe yardımcı olmaktadır. Mahkeme sonunda, şuhûdü'l-hâl içinde yer alanlar “sicil-i mahfuz” adı verilen defterlere imzalarını atarlardı.¹³²

¹³⁰ Bayındır, *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, 188-190.

¹³¹ *Age.*, 119.

¹³² Rifat Özdemir, “Ankara Esnaf Teşkilatı”, *VII. Milli Türkoloji Kongresi* (İstanbul Eylül 1986): 165-166.

5.3.KADI

5.3.1.Kadılığın Teşekkül Süreci

Arapça bir ifade olan kadı kelimesi, yargılama (kaza) yapan kişi anlamına gelmektedir. Hâkim ismi de verilen bu kişi, görev yaptığı bölgede hükümdarın temsilcisi ve tecellisi olarak görülürdü.¹³³

Kadılık kurumunun ilk olarak nerede ve ne zaman neşet ettiği tartışmalı olsa da bulunduğu toplumda yargı işini de yerine getirmesi hasebiyle ilk kadının Allah'ın Resulü (a.s.) olduğu kabul edilir. O'nun başka yörelere hâkimlik görevi adına atamalar yaptığı da vakidir (örneğin Ali (r.a.)'nin Yemen görevi).

Ebu Bekir (r.a.) döneminde bu kurumun gelişimiyle alakalı pek bir şey meydana gelmemiştir. Ancak İslam devletinde, müesseseseleşmeye büyük önem göstermiş olan Ömer (r.a.), birçok alanda olduğu gibi kadılık konusunda da sistematik bir yapı oluşturulmuştur.¹³⁴ Ömer, muhakemeye yönelik ilkeleri derlemiş ve kadı konumundaki Ebu Musa el-Eşari'ye göndermiştir. Yine bu dönemde yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrılmaya başladığına şahit olmaktadır (güçler ayrılığı). Ayrıca Ömer'le birlikte, fethedilen her bölgeye atanan ilk kamu görevlisinin kadı olduğunu görüyoruz¹³⁵ ki bu da İslam yöneticileri ve siyasetinin toplumsal düzene, adalet ve huzuruna bakışını gösterir niteliktedir.

İslam devletinin “*imparatorluk*” olduğu dönem olan Emeviler devrinde de bu yolda bazı gelişmeler meydana gelmiştir. Sistematikleşmenin yanında kayıt altına alma gereksinimi ve girişimi bu dönemde yapılmıştır. Bu kayıt işlemini yargı kâtibi denenen görevliler ifa ederdi.¹³⁶ Kâtiplerin zabıtları neticesinde ortaya çıkan defterlere ilk mahkeme sicilleri diyebiliriz.

Abbasi hâkimiyeti döneminde ise günümüz tabiriyle yargı bağımsızlığı yolunda adımlar atılmıştır. Devletin sınırlarının genişlemesi, farklı kültür ve milletten

¹³³ Bu durum Osmanlı'nın son dönemine kadar geçerliliğini korumuş ve Mecelle'de de yer almıştır: “*Hâkim, taraf-ı sultaniden icrây-ı muhakemeye ve hükme vekildir.*”, *Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye*, (Hüküm No. 1800), (İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1300), 640. Ayrıca bkz. W. Vladimiroviç Barthold, *İslâm Medeniyeti Tarihi*, Notlarla çev. Mehmet Fuad Köprülü (İstanbul: Alfa Yay., 2014), 319.

¹³⁴ Andre Miquel, *İslam ve Medeniyeti*, çev. Ahmet Fidan, Hasan Menteş (Ankara: Birleşik Yay., 1991), I, 91-92.

¹³⁵ Osman Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku* (İstanbul: Ufuk Yay., 2015), 266.

¹³⁶ Ahmet Akgündüz, Mustafa Oğuz, “Hüccet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 1998), XVIII, 446.

insanların aynı çatı altında toplanması, nüfus artışı, memur sayı ve çeşitliliğinin artışı vb. sebepler dolayısıyla yargı işlerini Kadı'l-Kudat'lık ismi verilen mahkeme, muhakeme ve hâkimlerle ilgili tüm meselelerin kontrolü ve tüm yargı görevlilerinin atamasının yapıldığı bir kurum oluşturulmuştur. Bu kurumun başına ise Hanefi mezhebinin kurucusu konumundaki Ebu Hanife'nin öğrencisi olan Ebu Yusuf getirilmiştir.¹³⁷

Selçuklular döneminde yargı sisteminin sivil ve askeri yargı olarak ayrıldığını görmekteyiz. Askeri davalara bakan hâkimlerin başında ise “*Kâdiuleşker*” isminde bir zat bulunurdu ki bu kişi Osmanlı'da bulunan “*Kazasker*”den başkası değildir.¹³⁸

Büyük Selçuklu Devleti'nin kuşkusuz en önemli kolu olan Anadolu (Türkiye) Selçuklu Devleti'nde de kadılık kurumunun önemli bir mevki olduğunu görmekteyiz. Bu dönemde kadılık teşkilatında pek değişiklik görülmemekle birlikte, kurumun, devlet ve halk nazarında büyük bir itibar kazandığını görmekteyiz. Bu dönemde kadılara gösterilen büyük itibar yanında onların elçi olarak dahi kullanıldığı bilinmektedir.¹³⁹

¹³⁷ Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 266. Tabii Kaşıkçı'nın bahsetmiş olduğu yargı bağımsızlığı konusu yanında Ebu Hanife'nin kadı'l-kudatlık görevini reddedip zindandaki ölüm sürecini de gözden kaçırmamak gerekmektedir. Biz buradaki bağımsız yargıyı, kadı ataması, davaların gelişimi ve kayıt altına alınması gibi konular bağlamında kullanmış bulunmaktayız. Pratikteki yargı bağımsızlığı başka bir eserin mevzusudur. Zira büyük fakih, âlim, mutasavvıf vs. gibi insanların hükümdar veya yönetim erkini elinde bulunduran zevat ile olan bağlantısı “*yargı bağımsızlığı*” konusunu tekrar ele almayı gerekli kılmaktadır. Ayrıca bu mesele sadece İslam toplumları için geçerli bir husus değildir. Örnek olması açısından kral-papa-kilise üçgeni de Avrupa ile yargı bağımsızlığının durumunu göstermeye kâfi delillerdir. Bu zaviyeden bakıldığında ise şunu söylemek icap eder ki, İslam toplumunda bulunan bağımsız yargı, Ortaçağ'da, Avrupa ile kıyaslanmayacak derecede ileri konumdadır.

¹³⁸ Mehmet Fuad Köprülü, *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri* (İstanbul: Alfa Yay., 2014), 55; Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 267. Ayrıca Köprülü, bu kurumun Osmanlı'ya Bizans'tan kaldığını iddia eden çoğunluğu oryantalist yazarların aksine, kazaskerliğin Anadolu Selçuklu veya Memlük Devleti'nden tevarüs etmiş olduğunu söylemektedir. Bkz. Köprülü, *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri*, 56-57. Selçuklu döneminde kadılık kurumunun hem halk hem de hükümet nezdinde son derece önemli bir kurum olduğunu anlamaktayız. Zira Selçukluların hiç şüphesiz en önemli ve en büyük veziri olan Nizamülmülk dahi ünlü eserinde bu konuya bir bölüm ayırmış (6. bab) ve kadının niteliklerini ve ehemmiyetini uzun uzun saymıştır. Bunun yanında eserin muhtelif yerlerinde kadının da olduğu hikâyeler anlatmıştır (örneğin 13. bab'ın ana karakteri bir kadındır) ki bu hâl bile kadının değerini anlatmaya kâfidir. Bkz. Nizamülmülk, *Siyasetnâme*, çev. Nizamettin Bayburtluğil (İstanbul: Dergâh Yay., 2014), 55-58, 89-99.

¹³⁹ Bu dönemde kadınların sosyal statüsü ve aldıkları görevlerle ilgili olarak bkz. Seyfullah Kara, *Selçuklular'ın Dini Serüveni Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Plânı* (İstanbul: Şema Yay., 2006), 637-648.

5.3.2.Kadı Olmak İçin Gerekli Özellikler

Kadı olmak isteyen bir kimsenin her şeyden önce Müslüman olma şartı bulunmaktadır.¹⁴⁰ Bunun yanında akıllı, hür, baliğ ve vücudunda kadılığa mani bir problemin (dilsiz, kör, sağır vs.) olmaması da kadılığın asli şartlarından. Erkek olma şartı tartışmalı bir durum teşkil etse de küçük istisnalar dışında kadının da hâkimlik yapabileceği kabul görmüştür.

Kadı adaylarının zina iftirası gibi kişinin güvenilirliğini ve itibarını sarsacak meselelerden dolayı ceza almamış biri olması gerekir¹⁴¹ ki verdiği hükümlerin güvenilirliği bulunabilsin. Böylece hüküm verilenlerin aklında şüphe kalmasın.

Kadıların cömert, kibar, olgun, sağlam şahsiyetli vs. gibi özellikleri de bulunmalıdır.¹⁴² Ama bunlar asli özellikler olmadığından hukuki bağlayıcılıkları bulunmamaktadır.

5.3.3.Kadının Görev Sahası

Günümüz hâkimlerinden oldukça fazla yetki ve salahiyyete sahip Osmanlı kadılarının ilk ve asli görevi, anlaşılmayan taraflar arasındaki davalara bakıp gerek duyulduğunda cezalandırmak ve hakkı ikame etmektir.¹⁴³ Buna ilaveten vasiye sahip olmayan küçükleri evlendirme, yetim veya malını muhafaza edemeyecek durumda olan kişilerin mallarını muhafaza, velileri bulunmayan dul kadınların evliliklerine yardımcı olma,¹⁴⁴ vasi ve vekilleri tayin veya azletme, memur ataması, müderris tayini, mahalle imamlarını teftiş,¹⁴⁵ vakıfları teftiş, kamu bina ve yollarını onarma, vergi ve cizye toplama, esnafların teftişi ve narh koyma vb. görevleri vardır.¹⁴⁶ Günümüzde bu işler noter, kaymakam, hâkim, savcı, emniyet amiri ve belediye

¹⁴⁰ Gayrimüslimler ancak kendi cemaat mahkemelerinde yargıçlık yapabilirlerdi.

¹⁴¹ Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 274.

¹⁴² Philip K. Hitti, *Siyasal ve Kültürel İslam Tarihi*, çev. Salih Tuğ (İstanbul: MÜİFV Yay., 2011), 446.

¹⁴³ Bu görev Raşid Halifeler döneminde uygulanmış, daha sonra kadının görev sahası genişlemeye başlamıştır, bkz. İbn Haldun, *Mukaddime*, çev. Süleyman Uludağ (İstanbul: Dergâh Yay., 2014), I, 464.

¹⁴⁴ A. Yılmaz Boyunağa, *Tebliğinden Günümüze İslam Tarihi* (İstanbul: Akabe Biat Yay., 1993), 444.

¹⁴⁵ Kemal Beydilli, *Osmanlı'da İmamlar ve Bir İmamın Günlüğü*, (İzmir: Yitik Hazine Yay., 2013), 33.

¹⁴⁶ Bu görevler Selçuklu kadılarının da asli görevlerindedir. Bkz. Zeki Atçeken, Yaşar Bedirhan, *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi* (Konya: Eğitim Yay., 2012), 224.

başkanı arasında paylaştırılmıştır.¹⁴⁷ Tek başına bu bilgi dahi kadının Osmanlı toplumu ve idaresi için önemini göstermeye yeterlidir.

5.3.4.Osmanlı'da Kadı

Kadı, Osmanlı hukuk teşkilatının yürütücü dinamiği konumundadır. Mahkemelerin reisi konumunda bulunan kadı, problemlerin çözüme kavuşturulmasında, toplumsal huzurun sağlanması yanında idari, ekonomik, dini vb. birçok konuda da etkin görev sahibiydi. Medreselerde eğitim görmüş ve sonra kadı olmuş olan bu insanlar görevlerini kötüye kullanmadıkça, toplumda infiale sebep bir fiile karışmadıkça (rüşvet almak, adam kayırmacılık vb.) ya da görevini ifa etmesine engel bir durum oluşmadıkça (aşırı yaşlılık, bunamak vb.) görevden alınmazlardı.

Kadılarının maaşları da üstlendikleri nazik görev baz alınıp dolgun tutulmuştur. I. Bayezid (Yıldırım) dönemi gibi erken bir tarihte kadı maaşlarına zam yapılması¹⁴⁸ hukukun devlet için önemini yansıtmaktadır.

Kadı ve mahkeme görevlilerinin aldıkları maaşla ilgili olarak şu bilgi meseleyi aydınlatmaya yetecek cinstedir: Osmanlı mahkemesinde en yüksek maaşa sahip kişi tahmin edileceği üzere kadıdır (3500 kuruş). Daha sonra sırasıyla müşavir (1500 kuruş), başkâtip (1000 kuruş), kâtip (800-400 kuruş), muhızır (400 kuruş) ve son sırada en düşük ücretle hademe (200 kuruş) gelmektedir. Hademeye ödenmekte olan 200 kuruş iki Osmanlı altınına tekabül etmekteydi. Bu iki altının 80'ler Türkiye'sinin birinci dereceden memurunun aldığı maaşın oldukça üzerinde olduğu düşünüldüğünde¹⁴⁹ kadı başta olmak üzere tüm Osmanlı mahkeme görevlilerinin maddi bağımsızlıkları ile ilgili doğru bir tasvir oluşturulabilir.

Kadılığın ortadan kalkmadan önce tedricen işlevsizleştirildiğini görmekteyiz. Tanzimat öncesinde, II. Mahmud döneminde, asayiş ve beledî konulardaki yetkiler kadıların ellerinden alınmıştır.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 277.

¹⁴⁸ Kenan Seyithanoğlu, ed., *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi* (İstanbul: Çağ Yay., 1993), XII, 429-430. Bununla beraber Osmanlı'da kadıların yaptığı ilk toplu rüşvet hadisesinin de bu döneme geldiği söylenebilir. Buna sert tedbirler alan Bayezid'in ayrıca maaş yükseltmiş olduğu da düşünülebilir. Kadıların rüşvetle anılmasıyla ilgili olarak bkz. Osman Kaşıkçı, *Çadırdan Saraya 14-15. Yüzyıl Osmanlı Devlet Düzeni* (İzmir: Yitik Hazine Yay., 2012), 73-74, 117-118.

¹⁴⁹ Bayındır, *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, 88-89.

¹⁵⁰ İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile* (İstanbul: Timaş Yay., 2010), 43.

Yetki alanı daralmış olan kadılar, Tanzimat'a kadar medreselerde eğitim gördükten sonra görev yerlerine gitmekteydiler. Fakat 1853-1862 yıllarında kadıları yetiştirmek için Mekteb-i Nüvvab isimli okulların açıldığını görmekteyiz.¹⁵¹ Tabii bu okullar değişen dünyaya adaptasyonu sağlayacak (yani daha seküler ve Batı tipi eğitimi önceleyen) tarzda bir müfredatla kurgulandıklarını söylemek zor değildir.

5.4.KADIYA YARDIMCI GÖREVLİLER

5.4.1.Naib

Mahkemede kadıdan sonraki en önemli görevli hiç şüphesiz naibdir. Arapça bir kelime olan naib, anlam itibariyle “*vekil*” demektir. İstilahî olarak ise kadının yerine davaya bakan kişi manasındadır. Naibler ve kadıların, yargılamalarında salt kanun tatbikini uygulamadıklarını, mahallî yapı ve sosyaliteyi baz alarak kuralları esnettiklerini de söyleyebiliriz.¹⁵² Naib ataması ancak kazaskerin onayıyla mümkündür. Naib atayabilme iznine sahip olan kadı, kendi yerine birden fazla naib atayabilirdi.¹⁵³ Hatta naib dahi kendi yerine bir naib atayabilme salahiyetine sahipti. Naiblere en çok ihtiyaç duyan kadılar uzak yere tayinleri çıkanlardı.¹⁵⁴ Zira ücra veya istemedikleri bir yere atandıklarında kendileri gitmez, yerlerine makul bir ücret karşılığında naibleri gönderirlerdi.¹⁵⁵

5.4.2.Müşavir

Aslen İslam hukukçusu veya müftü olan bu kimseler, kadıların hüküm ve karar verme işinde danıştığı kimselerdi. İşte bu müftü ve fakih gibi kişilerin, mahkemede bulunup aldıkları göreve müşavirlik denirdi.¹⁵⁶ Bu durum Osmanlı mahkemelerinde istişare kurulunun olduğuna da bir örnek olmaktadır.

¹⁵¹ Kemal H. Karpat, *İslâm'ın Siyasallaşması*, çev. Şiar Yalçın. (İstanbul: Timaş Yay., 2013), 157.

¹⁵² Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, 93.

¹⁵³ İncalçık, *Devlet-i 'Aliyye (Klasik Dönem 1302-1606)*, I, 327.

¹⁵⁴ Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 281-282.

¹⁵⁵ Sonraki dönemde hukuk sisteminin sarsılıp istismara açık hale gelmesi, kadı ve naiblerin rüşvet alımları, keyfî tutumlar ve görevlerini kötüye kullanmaları ve tüm bu kötü gidişata devletin aldığı tedbirler ile ilgili olarak bkz. İncalçık, *Devlet-i 'Aliyye (Klasik Dönem 1302-1606)*, I, 324-328.

¹⁵⁶ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, I, 74, 75; Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 283.

5.4.3.Çavuş ve Subaşı

Subaşının görevi, kadıların verdikleri kararları uygulamaya koymak, hapis cezası alanları hapse atıp hapisane işleriyle ilgilenmek, suçlu bulunan kimselerden alınması gerekenleri tazmin etmek, güvenliği ve huzuru sağlayan bir kimse olarak, problem çıkaranları yakalayıp kadının karşısına çıkarmaktı.¹⁵⁷ Tüm bu anlatılan görevleri hükümet merkezinde yürütenlere ise çavuş adı verilmekteydi.¹⁵⁸

5.4.4.Muhzır

Muhzır, kelime olarak “*huzura getiren*” anlamındadır. Terim olarak ise davalı ve davacıları mahkemeye getiren kimsedir.¹⁵⁹ Günümüzdeki yansıması, emniyet memurları ve savcılığın bir kısım görevlerine denk düşmektedir. Muhzır için, kadı yardımcıları içinde naibden sonra en önemli kişiydi diyebiliriz.¹⁶⁰

5.4.5.Mübaşir

Hâlihazırda da kullanılan bu kelime, kişilere kadının isteklerini tebliğ eden, bazen kişilerin mahkemeye celbini sağlayan nadir de olsa tahsil işlerini yapan kişidir.¹⁶¹ Tanzimat öncesinde ise mübaşirler, devlet adına bazı işleri yerine getirme veya soruşturma işlerini ifa etmekteydiler.¹⁶²

5.4.6.Kâtip

Günümüzde de kullanılmakta olan bir terimdir. Kâtipler iki tarafın da (davalı ve davacı) iddia ve savunularını kaydetmekle yükümlü kişidir. Bu ifadeleri eksiksiz ve hatasız yapmak zorunda ve sonra tüm davayı tanzim etmektedir. Kritik bir görevi olması hasebiyle kâtiplerin güvenilir kişilerden seçilmesi gerekmektedir. Ayrıca kâtipler mahkemeye gelen taraflarla mesafeyi korumak zorundalardı. Örneğin,

¹⁵⁷ Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 284-285.

¹⁵⁸ Çavuşluk kurumunun menşei ve tarihî seyri için bak. Köprülü, *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri*, 75-80.

¹⁵⁹ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, 1302.

¹⁶⁰ Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 285.

¹⁶¹ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, 1278.

¹⁶² Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, I, 74.

tarafların birinden hediye kabul etmesi veya yemek vs. davetine katılması işinden olmasına sebep olabilirdi.¹⁶³

5.4.7.Müzekki

Şahitlerin güvenlik soruşturmasını yaparak neticede bu kişilerin şahitlik yapıp-yapamayacaklarını belirleyen şahıstır.¹⁶⁴ Kelime itibariyle de şahitleri tezkiye eden dürüst ve güvenilir kimse anlamındadır. Mahkemede hazır bulunma zorunluluğu yoktur. Sadece gerek görülürse çağırılır. Müzekkiler de güvenilirliğiyle bilinen kimseler olmalıdır ve tezkiye edeceği kişiyle oldukça yakın bağ kurmuş olmalıdır ki sözlerine itibar edilsin.

5.4.8.Kassamlar

Kelime olarak “*bölen, taksim eden*” manalarına gelen kassam, terim olarak ise ölen kişinin ardında bıraktığı terekeyi mirasçılar arasında bölüştüren kişiye verilen isimdir. Kassamların stabil bir maaşı yoktu. Taksim ettikleri terekeden kendilerine de bir pay (resm-i kısmet) almaktaydılar. Taksim kayıtlarının tutulduğu defterlere “*kassam defterleri*” denmekte olup her kadılıkta bir defter bulundurulmak zorunluydu.¹⁶⁵

¹⁶³ *Mecelle*, (Hüküm No. 1796-1797), 639; Kaşıkçı, *İslâm-Osmanlı Hukuku*, 286.

¹⁶⁴ Açık, “Mahalle ve Camii: Osmanlı İmparatorluğu’nda Mahalle Tipleri Hakkında Trabzon Üzerinden Bir Değerlendirme”, 16.

¹⁶⁵ Akgündüz, *Şer’iye Sicilleri*, I, 75.

B. 420 NUMARALI ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİ HAKKINDA GENEL BİLGİ ve DEĞERLENDİRİLMESİ

1.DEFTERİN YENİ HARFLERE ÇEVİRİLMESİNDE TAKİP EDİLEN METOD

Belgelerin yeni harflere çevrilmesinde akademik yazım standartları göz önüne alınmıştır. (ا,و,ي) harfleri okutucu oldukları durumda (^) uzatılarak gösterilmiştir. (ع-ء) ayın ve hemze harflerinin buldukları yerler sırasıyla ('-') kesme işaretleriyle gösterilmiştir. Defterde okunamayan yerler (...) şeklinde, şüpheli yerler (?) şeklinde gösterilmiştir. Yazı bulunmayan sayfalar “(Bu sayfa boş)”ibaresiyle gösterilmiştir. Yazı zaiyatının olduğu yerler ise (silik) şeklinde belirtilmiştir. Belgelerin incelenmesinde kolaylık sağlaması amacıyla “Sayfa Numarası” ve “Hüküm Numarası” eklenmiştir. Hicri tarihler yazılırken kuralına uygun olarak yazılmıştır. Orijinal sayfa numaraları olmadığı için arşiv görevlileri tarafından verilen sayfa numaralarına sadık kalınmıştır.

2.DEFTERDE GEÇEN MAHALLE İSİMLERİ, KÖY ADLARI VE BAĞLI OLDUKLARI YERLER

A. Defterde Geçen Mahalle İsimleri
Afi
Ahi Hacı Murat
Ahi Tura
Boryacılar
Bostancıyan (Bostâni)
Direkli
Erzurum

Hacendi
Hâcî Bayrâm-1 Veli
Hacî Doğan (Müslim)
Hâcî İlyas
Hâcî İvâz
Hâcî Mûsâ
Hâcî Seydi
Halife Bayezid
Hallaç Mahmud
Hamidiye
İmaret
Kattanin
Kulderviş
Kurd
Kureyş
Leblebici
Mevcud
Misâfir Fakih
Muhâcir Hamidiye
Mukaddem
Öküzce
Pâpâni
Tekke Ahmed

Yeni Boşnak Mahallesi
Sabuni

B. Defterde Geçen Köy Adları ve Bağlı Oldukları Nahiyeler	
Akçeviran	Zir Nâhiyesi
Arabgir	Yabanabâd Kazası
Bâlâ Yörücü	Zir Nâhiyesi
Balgad	İç Nâhiyesi [Merkez]
Bayrâm Köy	Ayaş Kazası
Cemşid	Bâlâ Kazası
Dikmen	İç Nâhiyesi [Merkez]
Elvân	Zir Nâhiyesi
Emiryamân	Zir Nâhiyesi
İlgâzi	İncesu Nâhiyesi
İmrahor	İç Nâhiyesi [Merkez]
Kara Hüseyin	Bâlâ Kazası
Köttüoba	Zir Nâhiyesi
Lezki	Bâlâ Kazası
Macun	Zir Nâhiyesi
Müslîm	Zir Nâhiyesi
Pazar	Yabanabâd
Saraycık	Zir Nâhiyesi
Taşpınar	İç Nâhiyesi [Merkez]
Teşrik	59 İncesu Nâhiyesi

Yakup Abdal	İncesu Nâhiyesi
Zincan (Sincân)	Zir Nâhiyesi
<i>Ankara Dışı</i>	
Hadım Köy	İstanbul
Kırım Hadım köy	Dize Kazası (Bulgaristan)
Kise (Bolu)	Kıbrız Kazası (Bolu)
Sarây [Dize (Bulgaristan)]	Dize Kazası (Bulgaristan)

3.DEFTERDE GEÇEN NAHİYE VE KAZALAR

Nahiye	Kaza
İç	Ayaş
İncesu	Bâlâ
Pazar	Yabanabâd
Zir	

4.DEFTERDE GEÇEN MESLEK ADLARI

Meslek Türü (Esnaf)	Memurlar
Bakırcı	Başkâtib
Bakkal	Çavuş
Bostancı	Dellâl
Çendireci	Doktor
Kebabçı	Hatip

Kınacı	İmâm
Kiremitçi	İstinâf mübâşiri
Kütükçü	Kâtip
Sarraç	Muharrir
Terzi	Muhtar
Topçu	Müdür
	Naib
	Nakkâş

5.DEFTERDEKİ ÜNVANLAR VE KİŞİ ADLARI

Arap
Arap Şeyhzade
Arapoğlu
Avşaroğlu
Ayaşlı
Berberoğlu
Bıyıkoglu
Bostancı
Börekçi
Çavuşoğlu
Çerkez
Çerkezoğlu
Çilingir

Dedeoğlu
Dellâl
Demirci
Derviş
Döşekçioğlu
Döşekçizade
Ekmekçioğlu
Etmekçioğlu
Guveyt
Hacı
Hacıoğlu
Haffaf
Hallaç
Hamal
Hatip
Hoca
Kara
Kebabçı
Keloğlu
Kınacıoğlu
Koloğlu
Köseoğlu
Kuruzade
Molla

6.BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ

Veraset: 3-8-11-13-16-20-26-34-35-36-38-41-44-47-58-59-62-63-64-65-66-70-72-73-80

Vasi ve Vasiye Tayini: 2-3-4-5-7-9-10-12-14-15-16-17-18-21-24-31-32-33-34-36-37-42-43-48-50-52-53-74

Mehr-i Mü'eccel: 3-4-6-8-11-13-16-20-22-23-30-36-47-49-54-59-63-66-76-78-80

Hamilelik Beyanı: 21

Nafaka: 19-25-40-46-50-51-57-69-75

Vasiyet: 25-35-44

Alacak – Verecek: 24-33-38-39-41-42-58-60-61-64-65-68-70-72-73-79

Kayyum Tayini: 28-51

Reşidlik: 60

7.METNİN İSLAM HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İslam hukukunun buradaki konumuz açısından bizi ilgilendiren tarafı miras hukukudur. İslam fıkında terekenin belirlenmesi ve bu terekenin varislere (belli ölçülere göre) bölünmesi işlemlerini konu alan ilim dalına “*feraiz*” denmektedir.¹⁶⁶ Bu ilim, İslam dinine inanan bir vasat için olmazsa olmaz mesabesindedir. Nitekim Karahanlı, Selçuklu¹⁶⁷ ve Osmanlı medreselerinde de feraiz adı altında miras hukuku dersleri okutulmuştur.

Bu bölümde İslam hukukunun alt dallarından olan miras hukukundan (tereke özelinde) ve aile hukukundan bahsedeceğiz.

¹⁶⁶ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuk-ı İslâmiyye ve Istılâhat-ı Fıkhiyye Kamusu* (İstanbul: Ravza Yay., 2013), V, 207.

¹⁶⁷ Oğuzhan Emekli, “Medrese Literatürüne Bir Katkı: Bağdat Nizamiyesine Eleştirel Bir Bakış”, *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/2 (Malatya: 2018): 187.

7.1.TEREKE

Tereke, genel manada, ölen bir kimsenin geride bıraktığı mal ve mülke verilen isme denmektedir. “*Muhallefat*” da denilen bu terimin halk dilindeki ismi ise “*miras*” olarak ifade edilir. Varisi bulunmayan veya olduğu halde mal tasarrufunda bulunamayacak konumda olan (hasta, yaşlı vb.) kişilerin mallarına dair kayıtların tutulduğu defterlere de tereke defterleri denmektedir.¹⁶⁸ Ölen kişinin ardından tereke bağlamında yapılan uygulamalar sırasıyla şunlardır:

- a) Murisin defin masrafları - Techiz'ü tekfin.
- b) Borçlarının ödenmesi.
- c) Vasiyetlerinin yerine getirilmesi.
- d) Varislere hakları nispetinde taksim yapılarak hak sahiplerine haklarının verilmesi.

Usulen, murisin ölümü ile birlikte ilk önce ölüye karşı son vazifeler yerine getirilir. Kefen ve defin masrafları ödenir. En önemli öncelik murisin öbür âleme borçlu gitmemesidir. Bu sebeple borçlarının hemen terekeden ödenmesi gerekir. Murisin geriye bıraktığı tereke eğer ölenin borçlarını karşılıyor ise borçlar ödendikten sonra kalan bakiye varislerine dağıtılır. Murisin borçlarını varisleri ödemeye mecbur değildir ama maddi durumları uygun ise şer'an ödenmesinde büyük mükâfat olduğuna inanılır.

Terekeye dair 420 numaralı şer'iyeye sicilinden bir örnek:

“*Akd edilen meclîs-i şer'i de Kulderviş Mahallesi'nden iken vefât eden Kol(kul)oğlu Ahmet Efendi zevcesi Hatice binti Hâcı Mehmet müteveffâ-yı mezbûr Ahmet Efendi'nin sulbiye sağır ve kızı Fevziye ve oğlu Hâcı İbrâhim'in kibel-i şer'den mensûb üveydaşları Mustafa Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip müteveffâ-yı merkûmun verâseti benimle sağıre kızı Fevziye ve Hâcı İbrâhim'e münhasır olup tereke-i müteveffâ-yı mezbûr bi'l-vesâye vaz'-ı yed mûmâ Mustafa Efendi müteveffâ-yı merkûm zevcem Ahmet Efendi zimmetinde ve mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh Fi 11 Şa'bân sene 1331 ve Fi Kânun-ı Evvel sene 1319 târihli ve nâib-i esbak vekili baş-kâtib Hâcı Mehmet*

¹⁶⁸ Emine Cengiz, “1751 No'lu Rodoscuk (Tekirdağ) Şeriye Sicili Transkripsiyon ve Tahlili”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2008), 18.

Efendi mührüyle memhûr bir küt'a izinnâme mücibince mehr-i mü'eccelden alacağım olan bin sekiz yüz bir kurûş kâbeli'l edâ ve'l-ifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak arzusu Mûsâ bin Mustafa Efendi'ye tarafıma teslim etmek üzere tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ. Vasi-i mûmâ-ileyh Mustafa Efendi müddei'ye-i mezbûre Hatice Hânım müteveffâ-i mezbûr Ahmet Efendi'nin zevcesi ve tereke vaz-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr mehr-i mü'eccelden zevce-i mezbûrenin bin sekiz yüz bir kurûş alacak müddeâ'sını inkâr eyledi vasi mûmâ-ileyhin inkârına mukârene Boryacı Mahallesi'nden Ömer oğlu Mahmûd Ağa ve Kulderviş Mahallesi'nden Döşekçi oğlu Süleyman Ağa ibn Mustafa zevcesi Hatice Hânım'ın 'akdları icrâ olunduğu gün bizler ol meclîs de hâzır olup tarafeyn vekilleri bi'r-rizâ bin sekiz yüz mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak akdları icrâ olunduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 28 Zi'l'hicce sene 1330."

(BOA.MŞH.ŞSC.d., 420. No'lu Ankara Şer'iyye Sicili, s. 4, Hükm no:1)

7.1.1.Muris

Ölümü neticesinde, terekesini vârislerine bırakan kişiye "muris" adı verilir. Mirasın rükünleri 3 adettir. Bunlar tereke vâris ve muristir. Muris, hayatını kaybetmiş olup arkasında miras bırakmış olan kişidir. Vâris ise kendisine miras bırakılmış olan, diğer bir deyişle terekede hakkı bulunan kişidir. Terekeyse vârislere kalan menkul ve gayrimenkul tüm haklara verilen isimdir.¹⁶⁹ Sözü edilen bu 3 unsur olmadıkça miras hakkı tam manasıyla vuku bulmaz.

Muris muvazaası, muris ve kendi çıkarına tasarrufta bulunulan tarafın, mirasçılardan mirası kaçırmak gayesiyle aralarında icra ettikleri gizli sözleşmeye dayanarak yapılan (bağış sözleşmesi ekseriyetle görünüşteki ölünceye kadar bakma yahut satış sözleşmesiyle gizlenmektedir) muvazaa çeşididir.¹⁷⁰

"Ankara'nın Afi Mahallesi'nden iken vefât eden istinâf mübâşiri Ali'nin sulbiye sağîre kızı Fatıma'nın ebeveyninden mevrûs mâlını hıfz ve tesviye-i umûruna kâbel-i şer'den ber vech-i nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem

¹⁶⁹ Hamza Aktan, "Miras", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2005), XXX, 144.

¹⁷⁰ İhsan Özmen, Eraslan Özkaya, *Muvazaa Davaları* (Ankara: Adalet Matbaası, 1993), 165; Canan Ruhi, Ahmet Cemal Ruhi, *Muris Muvazaası* (İstanbul: Seçkin Yayınları, 2016), 197.

olmakdan nâşî mezbûrenin li-ebeveyn kız kardeşi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûd ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâyâ muktedir idüğün isimden zîr de muharrer kimsenin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbarlarıyla muktezâ olan Havva sağıre-i mezbûre Fatıma'nın ebeveyninden mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna vasi nasb ve tâ'yin olunduk da mezbûr dahi ber minvâl-i meşrûh vesâyet-i mezkureyi kabul eyledim dediği kayd ve tescîl olundu. Fi 26 Zi'l-hicce sene 1331."

(BOA.MŞH.ŞSC.d., 420. No'lu Ankara Şer'iyye Sicili, s.3, Hüküm no:2)

7.1.2.Mirasçı (Vâris) ve Mirasçılık

Miras, miras bırakanın (muris) ölümüyle açılır. Böylece miras bırakana ait bütün menkul ve gayrimenkul mal varlığı, vâris ya da vârislere geçecektir. Vefat eden kişinin terekesinin ortaya konmasıyla mirasçılara intikalinin sağlanması arasında az bir sürelik dahi boşluk bulunmaz.¹⁷¹

Hâlihazırdaki medeni kanunumuzun 599. maddesi kararınca, meşru ve tayin edilmiş vârisler, miras bırakanın vefatı ile bir bütün şeklinde bu hakkı elde ederler. Tereke açıldığı zaman, eğer ki murisin bir tane vârisi var ise, mirasın hepsi o kişiye kalacağı için, mirasın idaresi, bölüşülmesi vb. durumlara ilişkin bir problem oluşmayacaktır. Mirasa dair her çeşit tasarruf ve taahhüt işleriyle de yine bahsi geçen tek vâris alakadar olur. Eğer ölenin borcu varsa bu borç da vârisin sorumluluğundadır. Bu cümlelerden olarak vefat eden kişi ardında bir vâris bırakmış ise miras tümüyle o kişinin olmakta, yani miras (para, mal, borç vs.) sadece el değiştirmektedir.¹⁷²

Şayet terekede murisin iki veya daha çok vârisi bulunursa miras, vârislerin hepsine kül' (bütün) şeklinde intikal eder. Diğer bir ifade ile miras, sanki tek kişiye geçmişçesine durumunu muhafaza eder, paylaşımına değin hususi bir malvarlığı gibi kabul görür.¹⁷³

¹⁷¹ Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi* (İstanbul: Filiz Kitapevi, 2004), 61.

¹⁷² Ahmet M. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (Ankara: Turhan Kitapevi, 2013), 290; Özlem Sarı Fidan, "Mirasçılık Sifatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı İle İlişkileri", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19/ 2 (Ankara 2015): 151.

¹⁷³ Faruk Acar, "Miras Hukukunda Paylaşma Kuralı", *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (İstanbul 2006): 122; Sarı Fidan, "Mirasçılık Sifatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı İle İlişkileri", 151.

Miras paylaşımı sona erinceye dek vârislerden müteşekkil grup, hukuki olarak şahsına münhasır bir grup statüsünde düşünülmüş, böylece bu hâl anayasada “*miras ortaklığı*” tabiriyle karşılık bulmuştur.¹⁷⁴

7.2.AİLE HUKUKU

Aile, tüm toplumların temel taşı olarak oluşturmaktadır. Türklerin de tarih boyunca aile kurumuna önem verdikleri bilinen bir gerçektir. Bu kurumun ihdas edilebilmesi için erkek ve kadının nikâh olarak adlandırılan bir anlaşmayla (akit), beraber hayat sürme arzularını, orada hazır bulunan şahitler önünde belirtmeleri icap etmektedir. İslam dini, ailenin korunmasına önem vermesi ve ailenin iyi bir şekilde idare edilmesi için ortaya bir takım hükümler koymuştur. Genelde İslam hukukunda, özelde ise Osmanlı hukukunda aile birliğinin korunması açısından evlilikte devamlılık esas olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu, oldukça geniş bir coğrafyaya yayıldığından dolayı birbirinden çok farklı etnik ve dini grupları da sınırları dâhilinde barındırmıştır. Bu cümleden olarak Osmanlı toplumu için tek bir aile tipinden bahsedilemeyeceği açıktır.¹⁷⁵ Evlilikler ekseriyetle, evlenecek kişilerin mensup oldukları dinlerin ve bu dinlere bağlı mezhep ve cemaatlerin içerisinde icra edilmekteydi. Evlilik törenleri de mensubu olunan grubun inanç ve kültürü çerçevesinde gerçekleşirdi. Farklı dini inanışlara sahip toplulukların evlilikleri yasak olmamakla birlikte, yapılan bu evlilikler pek de hoş görülmezdi.¹⁷⁶

¹⁷⁴ “*Miras ortaklığı* 743 sayılı Medeni Kanun gereğince “*miras şirketi*” olarak ifade edilmekteydi. Dolayısıyla günümüzde de bunun uzantısı olarak nadir de olsa miras şirketi ifadesiyle karşılaşılabilmektedir. Miras şirketinden de anlaşılması gereken yine miras ortaklığıdır.” Konu ile ilgili olarak Sarı Fidan’ın yukarıda ismi zikredilen çalışmasına bakılabilir.

¹⁷⁵ Aile tipleri bağlamında anlatılmak istenen asıl husus, aile sosyolojisinin bize sunmuş olduğu köy, kent, geniş, çekirdek, kök, tek ebeveynli vb. aile tiplerinden ziyade, her toplumun kendi iç dinamikleri neticesinde ortaya çıkardığı aile yapılarıdır. Örnek olarak; üç büyük dine de intisap etmiş dağlı Arnavutlar, çok eşliliğin asla kabul edilmediği Pomaklar ve çok eşliliğin gayet tabii karşılandığı Arap coğrafyası (özellikle Hicaz bölgesi), bunun yanı sıra ataerkil yapıya sahip Müslüman ve Hıristiyan tebaa ile anasoylu inanışı benimseyen Yahudiler aynı Osmanlı çatısının farklı aile yapılarını oluşturmaktadır. Hatta kendi içinde ayrı bir yapı arz eden “*hanedan*” dahi bu çatının içinde düşünülmelidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, 15 vd. Aile çeşitlerinin oluşum biçimleri ile ilgili bkz. Birsen Gökçe, “Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme”, *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8/1-2 (Ankara 1976).

¹⁷⁶ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi* (Isparta: Fakülte Kitapevi, 2014), 57.

7.2.1.Nikâh

Aile tesis edilmesi adına kadın ile erkeğe nikâh olarak adlandırılan anlaşmayla, beraber bir hayat idame ettirme arzularını, orada bulunan şahitlerin önünde ve sarih bir biçimde belirtmeleri gerektiğini yukarıda belirtmiştik. Osmanlı devletinde nikâh, kadılar tarafından devlet kontrolünde yapılırdı. Aralarında evliliğe mâni olmayan bir kadınla erkeğin ya da onların vekilleri konumundaki kişilerin meşru irade ve isteklerini beyan etmeleri sonucu “*nikâk akdi*” meydana gelmiş olurdu.¹⁷⁷

Tanzimat’tan sonra nikâh belirli bir kurala bağlanmıştır. Nikâh akdinin kurulması ve sonuçları yönünden devletin ilk önce taraflar arasında bir nikâh engelinin bulunup bulunmadığını tespit etmesi gerekmektedir. Daha sonra tespit edilen durumun ilanı yapılır, en sonunda ise nikâhın kadı veya vekili huzurunda kıyılıp tescil edilmesi esasları uygulamaya konurdu.¹⁷⁸

7.2.2.Mehir

Sözlük manası olarak “*sadaka*” demek olan mehir sözcüğü, İslam medeni ahkâmına göre, nikâh akdi sırasında erkeğin kadına ödediği veya daha sonra ödeme taahhütünde bulunduğu nakit ya da bunu karşılayacak cinsten şeye verilen isimdir. Kur’an’a göre mihir, nikâhlanacak olan kızın ebeveyn veya yakınlarına değil, doğrudan evlenen kadının (zevce) şahsına verilmesi gereken ücretin adıdır.¹⁷⁹

Nikâhla beraber erkeğin kadına ödeme vaadinde bulunduğu para ya da para yerine geçebilen değerli eşyaların mihir olarak kabul görülebileceğinden bahsettikten sonra şunu belirtmeliyiz ki; İslam hukukunda mehirin 2 çeşidi vardır. Bunlardan ilkinin adı “*mehir-i mu’accel*”dir. Yani nikâh esnasında erkek tarafından kadına hemen o esnada ödemiş olduğu mehirdir. Diğer mehir şeklinin ismi ise “*mehir-i müeccel*”dir. Bunda ise erkek, kadının hakkı olan mehri ileri bir tarihte ödeme sözü verir. O tarih geldiğinde ya da bu tarihten önce erkek ölürse veyahut evliliğin feshi anlamına gelen

¹⁷⁷ Fahrettin Atar, “Nikâh”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2007), XXXIII, 114.

¹⁷⁸ “Ağm.”, 114.

¹⁷⁹ Saliha Okur Gümrükçüoğlu, “İslam Aile Hukukunda Kadının Mehir Hakkında Toplumun Bakış Açısı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17 (Ankara 2013): 227. Bu anlamıyla mehir, eski Türk kültüründeki “*kalın*” ve bugün kırsalda hâlâ geçerli bulunan “*başlık parası*”ndan farklı bir yapı arz etmektedir.

boşanma gerçekleşirse bu mehir ödenmek durumundadır.¹⁸⁰ Verilmiş olan mehir bütünüyle kadının malıdır ve ondan dilediği gibi tasarruf etme hakkına sahiptir.¹⁸¹

Mehre dair 420 numaralı şer’iyye sicilinden bir örnek:

“Ankara’nın Hâcı Husa Mahallesi’nden Kebapçı Hâcı Ahmet Ağa’nın vefatıyla hanımı Nefise Hatun’un mirasçılardan mehr-i mü’eccel talebi ve mirasçılardan inkârı Ankara’nın Hâcı Musa Mahallesi’nden iken bundan ‘akdem vefât eden Kebapçı Hâcı Ahmet Ağa konağına varıp müderrisden El-hacc Süleyman Efendi ibn Hüseyin ve mahalle-i mezkûre de Kebapçı Hâcı Kadir Ağa ibn Abdulkadir ve Hâcı Murad Mahallesi’nden Bakırcı Hâcı Hafız Mehmet Efendi ibn Mehmet ve müteveffâ-yı merkûm Damadı İslamcı oğlu Abdurrahman Efendi ibn Ahmet Efendi hâzır oldukları halde ‘akd-i meclîs-i şer’i şerif ettik de menzil-i mezkûrede sâkine ve zât-ı târif-i hâzıran mûmâ-ileyhim târifleriyle mu’arrefe Nefise binti Mehmet ma’kûd-ı mezkûre de tereke-i müteveffâ-yı merkûm eza-ı yed bulunan müteveffâ-yı mezbûrun sulbiye kızı Sıdika muvâcehesinde üzerine da’vâ-yı takrir kelâm edip müteveffâ-yı mezbûr hal-i hayâtında bundan tahminen otuz iki sene ‘akdem bin bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiyesiyle zevc-i dahlim olup meblağı mezkûr bin bir kurûş mehr-i mü’eccelden kable’l edâ vefât etmekle tereke-i vâfiyesi mezbûre kızı Sıdika bi’l-verese vaz’-ı yed olmak su’âl olunup meblağı mezkûru bana edâ ve teslimi tenbîh olunması matlûbumdur deyü da’vâ.”

(BOA.MŞH.ŞSC.d., 420. No’lu Ankara Şer’iyye Sicili, s.23, Hüküm no:1)

7.2.3.Nafaka

Nafakanın terim anlamı, hayatı idame ettirebilmek adına zaruri giderler olan giderler olarak tanımlanabilir.¹⁸² Dini açıdan kadının barınma, giyinme, iâşe gibi temel ihtiyaçlarını erkeğin sağlama mecburiyeti bulunmaktadır. Nafakanın hâsıl olduğu

¹⁸⁰ Ömer Ferruh, *İslam Aile Hukuku* (Ankara: Sebil Yayınevi, 1994), 93; Jülide Akyüz, “Evlenme Sözleşmesinin Önemli Bir Ögesi Olan ‘Mehir’ Hakkında Bazı Düşünceler”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/37 (Ankara 2005): 216.

¹⁸¹ M. Akif Aydın, “Mehir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), XXVIII, 390.

¹⁸² Celal Erbay, “Nafaka”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), XXXII, 282.

sebepler ise; eş olmak (evlilik), kan bağı ve mal varlığıdır. Kan bağından neşet eden nafaka, bir ailenin tüm fertlerini yani ebeveyn ve çocukları kapsar.

Boşanmış ailedeki çocukların nafakalarının babaya ait olduğu, ancak bakım ve gözetim yükümlülüğünün annede olduğu görülmektedir. Şayet erkek, mükellef tutulduğu nafakayı kadına vermez yahut noksan olarak verirse bu durumda kadın mahkemeye başvurup hak dava edebilir. Netice olarak mahkeme, iki tarafın ekonomik sosyal vaziyetlerini gözönünde bulundurarak nafaka bedelini tespit eder.¹⁸³

Nafakaya dair 420 numaralı şer’iyye sicilinden bir örnek:

“Ankara’nın Hâcı Mûsâ Mahallesi’nden vefât eden eski hapishâne müdürü Ali oğlu Yusuf Efendi’nin çocuklarının nafakaya muhtaç olmalarından dolayı dayıları ve mensûb vasileri olan İzzet Efendi’nin mahkemeden Yusuf Efendi’nin kalan mallarından kâfi miktarda nafaka verilmesi talebi.

Medîne-i Ankara’nın Hâcı Mûsâ Mahallesi’nden iken vefât eden hapishâne müdürü sâbık Yusuf Efendi ibn Ali Efendi’nin dayıları ve kıbel-i şer’den mensûb vasileri İzzet Efendi ibn Ahmet Hıfzı Efendi Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd-ı meclîs-i şerîf-i enver de takrir-i kelâm edip vasileri olduğum sağîran mezbûran nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmalarıyla sağîran-ı mezbûranın babalarından mevrûs maaşları nemâsiyle akar-ı icârlarından kadr-i ma’ruf nafaka farz ve takdir olunması matlubumdur.”

(BOA.MŞH.ŞSC.d., 420. No’lu Ankara Şer’iyye Sicili, s. 25, Hüküm no:1)

¹⁸³ “Ağm.”, 282.

İKİNCİ BÖLÜM

C. 420 NUMARALI ANKARA ŞERİYYE SİCİLİ TRANKRİPSİYON VE ÖZETİ

Sayfa:1

(Bu sayfa boş)

Sayfa:2

Hüküm No:1

Medîne-i Ankara'nın Yeni Boşnak Mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Memiş oğlu Mehmet'in sulbiye-i sağîre kızı Fatıma ve oğulları sağîr Ali ve Hamdi'nin vakt-i rüşd ve sedâdlarına babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den ber vech-i nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîrun-ı mezbûrun akrabalarından bir kimesne olmayıp mahalle-i mezkûre imâm ve muhtârânı tarafından Fi 3 Teşrîn-i Sânî sene 1329 târihli bir kıt'a ilmühaber'den müstebân mahalle-i mezkûre ahâlisinden olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr ve münâsib-i ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabıtta isimleri muharrer kimsenin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbarlarıyla muhakkık olan Sarıçoğlu Nezir Ağa ibn Hâcî Sâlih Ağa sağîrun ve mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedâdlarına değîn tesviye-i umûrlarına ve münâsib ve tâ'yin olundukda ol dahi ber-minvâl-i muharrer ma'iyet-i mezkûreyi kabul ve hidemât-ı lâzimesi kema-yenbağî ifâ-ya müte'ahhid ve iltizâm eyledim dediği kayd ve teslim oldu.

Fi:18 Zi'l'hicce sene 1331

Musaddık Mahalle-i mezkûreden Hasan bin Sâlih (Mühür)

Yeni Boşnak Mahallesi'nden Salih bin Hüseyin (Mühür)

Sayfa:3

Hükm No:1

‘Akd edilen meclîs-i şer’de Afi Mahallesi’nden müteveffâ Ali zevcesi Emine ve vereseden mezbûr Ali’nin kebire kızı Havva muvâcehesinde üzerine da’vâ-i takrir-i kelâm edip zevc ve mevrûsum olup bundan ‘akdem vefât eden mezbûr Ali Ağa’nın verâseti benimle sulbiye-i sağîre kızı Fatıma ve kebire kızı Emine’ye münhasıra olmakla zevcem müteveffâ-yı mezbûr Ali Ağa’nın zimmetinde mütekarrir ve ma’kûd ve mehr-i mü’eccelden Fi 27 Receb Sene 1231 ve Fi 19 Haziran sene 1329 târihli ve nâ’ib-i sâbık Abdülhalim Efendi mührüyle memhûr bir kıt’a izinnâme mûcibince alacağım olan bin iki yüz bir kurûş kıbeli’l-ahz ve’l-isitifâ vefât etmekle terekesine vaz’-ı yed eden kızı mezbûre Havva tereke olmak üzere tarafıma tesviye ve tenbîh olunması matlûbumdur deyü da’vâ. Mezbûre Havva dahi tereke-i müteveffâ-ya vaz’-ı yedden müddeî’ye-i mezbûre Emine’ye o ki vâlidesi olduğu ikrâr-ı mâ’ada müddeâ’ya mezkûr mehr-i mü’eccelden bin iki yüz bir kurûş alacak müddeâ’sını küllîyen inkâr ederse müddeî’ye-i mezbûrenin inkârına mukârene mahalle-i mezkûre de Kütükçü oğlu Bakkal Yahya Efendi ibn Seyyid Mehmet mahalle-i mezkûrede Şatır oğlu Ali Efendi ibn Abdullah nâm kimesneler meclîs-i şer’e hâzır olup istişhâd(şâhid) olundukda işbu müddeî’ye-i mezbûre Emine Hânım binti Hüseyin Ağa müteveffâ-yı mezbûr Ali Ağa’ya ‘akdları icrâ olunduğun bizler ol-meclisde hâzır olup bin iki yüz bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiye kılınarak ‘akdları icrâ olunduğuna Allah için şâhid ve şehâdet ederiz deyü ifâde edip temhîr edildi. Ve Fi 25 Zi’l’hicce sene 1331.

Şâhid:

Mahalle-i mezkûreden Şatır oğlu Ali bin Abdullah

Afi Mahallesi’nden Yahya [Mühür]

Müddeî’ye-i ‘aleyhâ mezbûr Havva

Müddeî’ye-i mezbûr Emine

Mu’arrif: Hacı Salih bin Mustafa

Mu’arrif: İsmâ’il Efendi bin Hüseyin

Sayfa:3

Hükm No:2

Ankara'nın Afi Mahallesi'nden iken vefât eden İstinâf mübâşiri Ali'nin sulbiye-i sağîre kızı Fatıma'nın ebeveyninden mevrûs mâlını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den ber vech-i nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî mezbûrenin li-ebeveyn kız-kardeşi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûd ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğün isimden zîr de muharrer kimsenin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbarlarıyla muktezâ olan Havva sağîre-i mezbûre Fatıma'nın ebeveyninden mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna vasi nasb ve tâ'yin olunduk da mezbûr dahi ber minvâl-i meşrûh vesâyet-i mezkureyi kabul eyledim dediği kayd ve tescîl olundu. Fi 26 Zi'l-hicce sene 1331

Musaddık: Hâcî Sâlih bin Mûsâ

Musaddık: Şatıroğlu Ali bin Abdullah

Musaddık: Afi Mahallesi'nden Muharrem

Vasiye-i mezbûre Havva.

Sayfa:4

Hükm No:1

'Akd edilen meclîs-i şer'i de Kuldervîş Mahallesi'nden iken vefât eden Kol(kul)oğlu Ahmet Efendi zevcesi Hatice binti Hâcî Mehmet müteveffâ-yı mezbûr Ahmet Efendi'nin sulbiye-i sağîr ve kızı Fevziye ve oğlu Hâcî İbrâhim'in kıbel-i şer'den mensûb üveydaşları Mustafa Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip müteveffâ-yı merkûmun verâseti benimle sağîre kızı Fevziye ve Hâcî İbrâhim'e münhasır olup tereke-i müteveffâ-yı mezbûr bi'l-vesâye vaz'-ı yed mûmâ Mustafa Efendi müteveffâ-yı merkûm zevcim Ahmet Efendi zimmetinde ve mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh Fi 11 Şa'bân sene 1331 ve Fi Kânun-ı Evvel sene 1319 târihli ve nâib-i esbak vekili baş-kâtib Hâcî Mehmet Efendi mührüyle memhûr bir kıt'a izinnâme mûcibince mehr-i mü'eccelden alacağım olan bin sekiz yüz bir kurûş kıbeli'l edâ ve'l-ifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak arzusu Mûsâ bin

Mustafa Efendi'ye tarafıma teslim etmek üzere tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ. Vasi-i mûmâ-ileyh Mustafa Efendi müddeî'ye-i mezbûre Hatice Hânım müteveffâ-i mezbûr Ahmet Efendi'nin zevcesi ve tereke vaz-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr mehr-i mü'eccelden zevce-î mezbûrenin bin sekiz yüz bir kurûş alacak müddeâ'sını inkâr eyledi vasi mûmâ-ileyhin inkârına mukârene Boryacı Mahallesi'nden Ömer oğlu Mahmûd Ağa ve Kulderviş Mahallesi'nden Döşekçi oğlu Süleyman Ağa ibn Mustafa zevcesi Hatice Hânım'ın 'akdları icrâ olunduğu gün bizler ol meclîs de hâzır olup tarafeyn vekilleri bi'r-rızâ bin sekiz yüz mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak akdları icrâ olduğuna şahidiz ve şehâdet ederiz. Fi 28 Zi'l'hicce sene 1330

Mu'arref: Hâcî Hüseyin Ağa mahdumu (Mühür)

Çerkes Mehmet

Müddeî' aleyh vasi (Mühür)

Müddeî'ye-i mezbûre Hatice (Mühür)

Hükm No:2

Şâhidan-ı merkûmun sırrın 'alenen lede'l t'âdil ve'l tezkiye makbûlü'ş-şehâde oldukları ba'de'l aşikâr ve'l ahbar mûcibince müddeâ'ya, mezkûr bin sekiz yüz bir kurûş müteveffâ-yı merkûm Ahmet efendinin tereke emri afasından? olmak üzere zevce-î mezbûreye teslime müdde-i 'aleyh merkûm Mustafa Efendi'ye tenbîh olunduğu 'arz-ı inha olunur. Fi 15 Muharrem sene 1331.

Hükm No:3 [der-kenâr]

Sağîran-ı mezbûran Fevziye ve Hâcî İbrâhim'in babalarından mevrûs mallarına vesâye-i umûruna kibel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olunmak ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîranı mezbûranın akrabalarından olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle vesâyet-i mezkûreyi ifâ-ya muktedi idüğüne isimleri zîr de muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ve ihbârlarıyla tahakkük olan sağîran-ı mezbûranın dayıları Mustafa Efendi bin Süleyman Ağa sağîran-ı mezbûranın tesviye-i

umûrlarına kıbel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olunduğın mûmâ-ileyh vasi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreni kabul ve hizmet-i lâzimesini kema-yenbağî ifâya te'ahhüd eyledim dediği kayd ve tescîl olundu.

Fi 28 Zi'l'hicce sene 1330.

Musaddık: Kulderviş Mahallesi'nden Dellal Ali Ağa mahdûmu [mühür]

Mukaddem Mahallesi'nden Avşar oğlu [mühür]

Vasi Mustafa bin Süleyman [mühür]

Sayfa:5

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Kethüda Mahallesi'nden Ermeni milletinden iken bundan 'akdem vefât eden Mayikanuş binti Avadis'in sadriye-i sağîre kızı Mayikohes ve Nurisa ve sağîr oğulları Kiyorok ve Avadisın vâlideleri mezbûreden mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sigâr-ı mezbûrenin baba ve velileri olup mahmûdü'l hâl idüğünü zeyl-i zabtta isimleri muharrer kesânın 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Bakkal Ronin Efendi sigâr-ı mezbûrenin vakt-i rüşdü ve sedâdlarına değim tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda mûmâ-ileyh ağa ber minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmeti lâzimesi kema-yenbağî ifâya müte'ahhid olmağın işbu mahalle kayd ve tescîl olundu.

Fi 8 Muharrem sene 1331.

Musaddık: Kethüda Mahallesi'nden Bakkal oğlu Kirmos Efendi veledi Ohannes [İmza]

Hallac Mahmûd Mahallesi'nden Zekeryan Aram veled-i Ohannes [İmza]

Sağîran-ı mezbûranın babaları [İmza]

Sayfa:6

Hükm No:1

İncesuyun Muhâcir Taşpınar Karyesi ahâlisinden Hatip Mustafa Efendi odasında ‘akd-ı meslis-i şer’ ettikde menzil-i mezkûrde sâkine ve zâtı târif-i şer’ ile mu’arrefe Beğli Altın binti el-mezbûr Mehmet Efendi meclîs-i ma’kûd-ı mezkûre de bundan ‘akdem vefât eden Nur Geldi oğlu Mustafa nâm kimesnenin li-ebeveyn kızkardeşi Nazire muvâcehesinde üzerine da’vâ-i takriri kelâm edip zevcem müteveffâ-yı mezbûr Mustafa’nın verâseti benimle sağîre kızı Hediye ve li-ebeveyn kız karındaşı işbu hâzır-ı bi’l-meclîs mezbûr Nazireye münhasır olmakla müteveffâ-yı merkûm zevcem zimmetinde mütekarrir ve ma’kûd-ı ‘aleyh mehr-i mü’eccelden alacağım olan sekiz yüz elli bir kurûş olup meblağı mezkûrî tarafıma edâ ve teslim etmeksizin vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı mezbûr vaz-ı yedde kız karındaşı mezbûre vaz’-ı yed eylediği terekeden olmak üzere tarafıma teslim tenbîh olunmasını talep ederim deyü da’vâ. Mezbûre Nazire cevâbında müddeî’ye-i zevce-î mezbûre mütevaffâ-i mezbûr Mustafa’nın zevcesi ve terekesine vaz’-ı yed idüğünü ikrâr-ı mâ’ada zevce-î mezbûrenin mehr-i mü’eccelden sekiz yüz kurûş alacak müddeâ’sını inkâr etmekle inkârına mukârene karye-i mezkûr ahâlisinden muhacir Kafkî? Ağa ibn Hâcî Şerif ve ‘Osmân ibn Kerim nâm kimesneler meclîs-i ma’kûd-ı mezkûrde takrir-i kelâm ederler ki işbu müddeî’ye-i mezbûre Beğli Altun bin Mehmet Efendi’nin müteveffâ-yı mezbûr Mustafa’ya ‘akdları icrâ olunduğunda bizler ol-meclîsde hâzır olup tarafeyn rızâlarıyla mezbûreye sekiz yüz elli bir kurûş mehr-i mü’eccel ve beynehümâ ma’lûm olan mehr-i mu’accele ile ‘akdları icrâ olunduğuna Allah için şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 8 Muharrem sene 1332.

Hâzır: Karye-i mezkûrede Mehmet Efendi ibn Abdulgaffar

Hâzır: Rüstem Efendi ibn Hâcî Abdulllah

Şâhid: Kerim oğlu ‘Osmân

Şâhid: Hâcî Şerif oğlu Münif

Müddeî’ye-i ‘aleyhâ: Nazire

Müdeiye-i mezbûre: Beğli Altun

Sayfa:7

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Taşpınar Karyesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Nur Geldi oğlu Mustafa'nın sulbiye-i sağîre kızı Hediye'nin babasından mevrûs mâlını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şerden bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîre-i mezbûre Hediye'nin li'ümm ceddi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyet-i ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabıtta muharrerü'l esâmi-i müslîmin'in 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Hatip Mehmet Efendi sağîre-i mezbûrenin vakt-i rüşd ve sedâdına değin babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olmakda mûmâ-ileyh Mehmet Efendi ber-minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzîmesini kema-yenbağı edâ ve ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın işbu mahalle kayd ve tescîl olundu. Fi 8 Muharrem sene 1332.

Medîne-i mezkûrden 'Osmân ibn (Mühür)

Karye-i mezkûrden (Mühür)

Vasi li-ümm ceddi Hatib Mehmet Efendi.

Sayfa:8

Hükm No:1

'Akd edilen meclîs-i şer'de Hâcî Doğan Müslîm Mahallesi'nde sâkine iken bundan 'akdem vefât eden Macun karyeli Hâcî Mûsâ Ağa zevcesi Halime binti Ali meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde vereseden kızı Hediye muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip müteveffâ-yı mezbûr zevcim Hâcî Mûsâ Ağa'nın verâseti benimle kebire kızı işbu hâzır-ı bi'l meclîs mezbûre Hediye'ye müteveffâ-yı mezbûrun oğlu Mustafa'nın kebire [kızı] Emine ve Behiye ve oğulları Hâcî Mehmet Ağa ve Mustafa'ya münhasıra olup müteveffâ-yı merkûm zimmetinden mehr-i mü'eccelden alacağım olan bin elli kurûş kıbeli'l ahz ve'l ifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkûme vaz'-ı yedden kebire kızı mezbûre Hediye tereke-i müteveffâ-yı merkûmeden olmak üzere meblağı mezkûru tarafıma teslime tenbîh olunmasını talep

ederim deyü da'vâ. Mezbûre Hediye dahi cevâbından terke-i müteveffâ-yı mezbûr vaz-ı yedden ve mezbûre Halime dahi müteveffânın zevcesi olduğunu ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr mehr-i mü'eccelden alacak müddeâ'sını küllîyen [inkâr] etmekle inkârına mukârene mahalle-i mezkûre ahâlisinden Hasan Efendi ibn Halil ve İsmâil ibn Ali nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran (mahkemede hâzır bulunup) istişhad olduklarında işbu müddeâ'ye-i mezbûre Halime Hânım binti Ali nâm hâtun ki beldemizde bu hânıma mâ'il mehr-i mü'ecceli sekiz yüz kurûş ve daha zîyade mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak 'akdları icrâ olunmadığına şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 17 Muharrem sene 1332.

Hâzır: (mühürler)

Şâhid: İsmâil Ağa ibn Ali

İmam Hasan Efendi ibn Halil

Sayfa:9

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Hâcı Doğan Mahallesi sâkinelerinden iken vefât eden Altunlu oğlu Hâcı Ahmet Efendi ile zevcesi Zeliha'nın sadr-ı sağîre kızı Sare ve oğlu Mustafa'nın li-ebeveynden mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şerden siğar-ı mezbûrun vasileri vâlideleri ...(yazı silik) bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîran-ı mezbûranın varisleri olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyete bi-hakkı ifâya muktedir zeyli vesikada muharrerü'l esâmi-i müslîminin 'ala-tarîkü's şehâde ihbârlarına mütehakkık olan Ahvinzâde Nuri Efendi sağîran-ı mezbûranın vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olunduk da. Merkûm Nuri Efendi dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kema-yenbaği ifâ-ya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın ma vâki' bi't-talep olundu. Fi 18 Muharrem sene 1332.

Musaddık: Kattanin Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Yusuf

Musaddık: Mukaddem Mahallesi'nden Cangar oğlu

Vasi: Ahvinzâde Nuri

Ankara Merkez kadısı (Mühür)

Sayfa:10

Hükm No:1

Medine-i Ankara'nın İç Nâhiyesi kurâsından Balgad Karyesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Hâcî oğlu Mehmet'in sulb-i sağır oğlu Mehmet'in vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûruna kibel-i şerden ver vech-i nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-i mezbûre Mehmet'in dayısı olup emânet ile ma'rûf istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabtta isimleri muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Mehmet Ali sağır-i mezbûrun babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kibel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olunduk da ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmeti lâzimesi kema-yenbağı ifâya teahhüd ve istizam etmeğin ma vâki' bi't-talep ketb olundu. Fi 22 Muharrem sene 1332.

Musaddık: Emin oğlu Ali

İmam Yusuf

Vasi: Sağire-i mezbûrenin dayısı Mehmet Ali

Sayfa:11

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Seydi Mahallesi'nden iken Kemâhlı oğlu Rızâ'nın zevcesi Halime binti Mustafa 'akd edilen meclîs-i şer'de li-ebeveyn er karındaşı ve kibel-i şerden mensûb vasisi Saadullah muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip zevcem olup bundan 'akdem asakir-i şahâne de vefât eden Rızâ Çavuş'un verâseti benimle sulb-i sağır oğlu Şerafettin nâm ile mezbûr Rızâ'nın vâlidesi Besime'ye isâbeti lede'ş-şer'il enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra işbu ibrâz eylediğim Fi 15 Cemâziye'l Evvel sene 1325 târihli bir kıt'a izinnâme mûcibince zevcem müteveffâ-yı mezbûr Rızâ zimmetinde ve mütekarrir ve ma'kûd mehr-i mü'eccelden ba izinnâme şer' alacağım olan bin bir kurûş kibelî'l-edâ ve'l-ifâ vefât etmekle terekesine vaz'-ı

yededen sağır-i mezbûrenin vas-i mezbûr Saadullah vaz'-ı yedelediği tereke-i vafiyesinden olmak üzere su'âl olunup meblağı mezkûrı tarafıma teslim mezbûr Saadullah Ağa'ya tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ. Vasi-i mezbûr Saadullah Ağa tereke-i müteveffâya vaz-ı yedine ve müddei'ye-i mezbûr Halime zevcesi olduğu ikrâr-ı mâ'ada müddeiye-i mezbûrenin ber-i minva-i muharrer mehr-i mü'eccelden bin bir kurûş alacak müddeâ'sını inkâr eyledi müdde-i 'aleyh mezbûr Saadullah'ın inkârına mukârene mahalle-i mezkûreden Demirci Arif Ağa ve Emrad oğlu Ali Ağa nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda işbu müddei'ye-i mezbûre Halime Hâtun binti Mustafa'nın müteveffâ-yı mezbûr Rızâ Çavuş'a Fi 15 Cemâziye'l Evvel sene 1325 târihinde 'akidleri icrâ olunduğu gün bizler hâzır olup mezbûre Halime'ye bin bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak müteveffâ-yı mezbûr Rızâ Çavuş'a 'akdleri icrâ olunduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz.

Şâhidler (Mühür)

Müdde-i Aleyh Börekçi Saadullah

Müddei'ye-i Mezbûre Halime

Hükm No:2

Şâhidan-ı merkûman Ali ve Arif Ağalar sırren ve 'alenen lede'l-ta'dil ve't-tezkiye makbûlü'ş-şehâde oldukları ba'de'l-ihbâr ve'l-ahbâr ve'l-hilaf mezbûre Halime'nin mehr-i mü'eccelden alacak hakkı olan bin bir kurûş bi'l-vesâye tereke-i müteveffâ-yı mezbûre vaz'-ı yedden Saadullah meblağı mezkûr bin bir kurûş zevce-i mezkûreye teslim tenbîh olunduğu karâr kılındı.

Husûs-ı Mezkûre me'mûr-ı tereke Ayan Hâcı Ömer

Sayfa:12

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Kulderviş Mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Koloğlu Ahmet Efendi ibn Hâcı İbrâhim'in sağır kızı Fevziye ve Hâcı

İbrâhim'in babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şerden ba vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî saġîran-ı mezbûranın vasileri olup emânet ile ma'rûf istikâmet ile mevsûfe ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabıtta muharrerü'l esâminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Döşekçizâde Mustafa Efendi saġîran-ı mezbûranın vakt-i rüşd ve sedâdlarına deġin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olundukda mûmâ-ileyh ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesini kema-yenbaġı edâ ve ifâya müte'ahhid ve iltizâm olmaġın zabt olundu. Fi 5 Safer esne 1332.

Musaddık

Diġer mahdûmu Şevket

Dellal Ali Aġa mahdûmu Yusuf

Döşekçi oġlu Mustafa

Ankara merkez kadısı.

Sayfa:13

Hükm No:1

Ankara'nın Pâpâni Mahallesi sâkinelerinden ve zât-ı zeyl-i zabıtta isimleri muharrer kimesneler târifleriyle mu'arrefe Hatice binti Mustafa meclîs-i şer'de bundan 'akdem vefât eden Balgâd Karyesi'nden Hâcî oġlu Mehmet'in saġîr oġlu Mehmet'in kıbeli şer'den mensûb vasisi dayısı Mustafa oġlu Mehmet Ali muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip zevci olup müteveffâ-yı merkûm Mehmet'in verâseti benimle saġîr oġlu Mehmet ve kebire kızı Cevriye'ye münhasıra olduġu lede'ş-şeri'l enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra zevc-i müteveffâ-yı merkûm zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd mehr-i mü'eccelden alacaġım olan beş yüz bir kurûş olup meblaġ-ı mezkûr kıbeli'l-edâ ve'l-vefât etmekle tereke-i müteveffâya bi'l-vesâye vaz-ı yedden Mehmet Ali tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak üzere meblaġ-ı mezkûr beş yüz bir kurûşdan tarafıma teslim vasi-i merkûm Mehmet Ali'ye tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Vasi-i merkûm Mehmet Ali cevâbında tereke-i müteveffâya vaz'-ı yed müddei'ye-i mezbûre Hatice hâتون müteveffâ-yı merkûm Mehmet'in

zevcesi olduğunu ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr mehr-i mü'eccelden beş yüz bir kurûş alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi inkârına mukârene Pâpâni Mahallesi'nden Şahin oğlu Halil İbrâhim Ağa bin Mehmet ve Hacendi Mahallesi'nden Haffaf Şükrü Ağa ibn Mehmet nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarında işbu müddeî'ye-i mezbûre Hatice Hatun binti Mustafa'nın müteveffâ-yı merkûm Hâcı oğlu Mehmet'e bizler hâzır olduğu halde müddeî'yye beş yüz bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle kılınarak 'akdları icrâ olduğuna Allah için şâhidiz ve şehâdet ederiz deyüz ifâdelerini temhîr ederler.

Şâhid: Pâpâni Mahallesi'nden Şâhin oğlu İbrâhim

Şâhid: Hacendi Mahallesi'nden Haffâf Şükrü bin Mehmet

Vasi: Mehmet Ali bin Mustafa

Müddeî'ye-i mezbûre Hatice

Sayfa:14

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Hâcı Doğan Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Bostancı Hâcı Kasım bin Ali Ağa'nın sulb-i sağîr oğlu Ali'nin vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den ber vech-i nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmaktan nâşî sağîr-i mezbûr Ali'nin li'ümm ceddesi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûru vesâyete ifâ-ya muktedir idüğü zeyl-i zabıtta muharrerü'l esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık Berber İbrâhim Ağa sağîr-i mezbûrun babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olduğun mezbûr İbrâhim Ağa dahi ber minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreye kabul ve hidmeti lâzîmesini kema-yenbaği ifâya muktedi ve iltizâm etmeğın işbu mahale hıfz ve tescîl olundu. Fi 12 Safer sene 1232.

Musaddık: Mahalle-i mezkûreden Emirli oğlu [Mühür]

Vasi li-ümm ceddi [mühür]

Hükm No:2

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Doğan Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Bostancı Hâcî Kasım Ağa'nın zevcesi Raife binti İbrâhim meclîs-i şer' şerif-i enverde sağîr Ali'nin babasından mevrûs malı hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den mensûb vasisi li'ümm ceddi mezbûre İbrâhim Ağa muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip zevcim müteveffâ-yı mezbûrun verâseti benimle sulbiye kızı Şerife ile sulb-i sağîr oğlu Ali'ye münhasıra olduğu lede'sş-şeri'l enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra işbu meclîs-i şer'de ibrâz eylediği Fi 14 Cemeziye'l Evvel sene 1329 ve Fi 30 Nisan sene 1327 târihli bir kıt'a izinnâme mûcibince zevcim müteveffâ-yı mezbûr Hâcî Kasım Ağa zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh mehr-i mü'eccelden alacağım olan ba-izinnâme-i şer' bin altı yüz bir kurûş kıbeli'l ahz ve'l vefât etmekle terekesine bi'l-vesâye vaz'-ı yedden mezbûr İbrâhim Ağa'ya tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak üzere meblağı mezkûr bin yüz bir kurûş tarafıma teslimi vasi-i mezbûr İbrâhim Ağa'ya tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ. Müdde-i 'aleyh mezbûr İbrâhim Ağa bi'l-vesâye cevâbında tereke-i müteveffâ-yı mezbûre vaz'-ı yedile müddeî'ye-i mezbûre Râ'ife zevcesi olduğunu ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr bin yüz bir kurûş mehr-i mü'eccelden alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi müdde-i 'aleyh mezbûr İbrâhim Ağa'nın inkârına mukârene mahalle-i mezkûreden Hoca Saadullah Efendi ibn Ali

Sayfa:15

ve mahalle-i mezkûrden Eymirli oğlu 'Osmân Ağa ibn Mehmet nâm kimesne meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduğun işbu müddeî'ye mezbûre Raife Hânım binti İbrâhim Ağa'nın müteveffâ-yı mezbûr Bostancı Hâcî Kasım Ağa'ya 'akidleri icrâsı için tecemmu' olunduğu tarafın rızalarıyla bin yüz bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak 'akdleri icrâ olunduğuna şahidiz ve şehâdet ederiz deyüz her biri edâ ve şehâdet-i şer'iyye eyledikleri kayd-ı tescîl ve temhîr kılındı.

Şâhid: Mahalle-i mezkûreden Hoca Saadullah [Mühür]

Mahalle-i mezkûreden Eymirli oğlu [Mühür]

Müdde-i aleyh: Vasi-i Mezbûr İbrâhim [Mühür]

Müddeî': Zevcesi mezbûre Raife binti İbrâhim [Parmak izi]

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Bostani Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Boşnak tâ'ifesinden Şükrü'nün sulb-i sağîre oğlu Durân ve Ümmü Gülsüm ve sulb-i sağîr oğlu Mükrimin'in vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sigâr-ı mezbûrun li-ümm ceddi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyeti bi hakkı-ı ifâya muktedir idüğünü tâ'ife-i mezkûreden Bostani Mahallesi'nden Hâcî Halil oğlu Hâcî Hasan mahalle-i mezkûreden Ali oğlu Rızâ, Hâcî Halil oğlu Ahmet nâm kimesnelerin 'alâ-tarîkü'-ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Mehmet bin Satılmış sigârı mezbûrunun babasından mevrûs malları hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minva-i muharrer vesâyet mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesini kema-yenbağı edâya müte'ahhid ve iltizâm etmeğin ma vâki' bi't-talep ketb olundu. Fi 24 Safer sene 1332.

Musaddık (Mühürler)

Vasi li-ümm ceddi Mehmet

Hükm No:3 [der-kenâr]

Şâhidan-ı merkûmun sırren 'alenen lede't-t'âdil ve'l-tezkiye 'âdil ve makbûlü'-ş-şehâde oldukları ba'de'l-ihbâr ve'l-asgar mûcibince müddeâ'yı mekur bin beş kurûş tereke müteveffâ-yı mezbûrde olmak üzere vasi-i mezbûre Raife'ye teslim vasi-i mezbûr İbrâhim Ağa'ya tenbîh olunduğu ma'rûfdur. Fi 21 Rebiü'l Evvel sene 1332.

Sayfa:16

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın İncesu kurâsından İlgâzi Karyesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Hatip oğlu İbrâhim bin Satılmış zevcesi Ana Kız binti Mehmet meclis-i şer'den müteveffâ-i merkûm İbrâhim'in sulb-i sağîr kızı Cevriye ve sağîr oğlu Şükrü'nün ba-hüccet-i şer mensûb vasi-i hamisi karye-i mezkûrde Hatip İsmâ'il bin Satılmış muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip zevcem müteveffâ-yı mezbûr İbrâhim'in verâseti benimle sulbiye-i sağîre kızı Cevriye ve sağîr oğlu Şükrü'ye münhasıra olduğu lede'l-şer'il enver zâhir ve nümâyan olmakla zevcem müteveffâ-yı mezbûr İbrâhim zimmetine mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh bin bir kurûş mehr-i mü'eccelden alacağımı kable'l-edâ ve'l-vefa vefât etmekle terekesine bi'l-vesâye vaz'ı yedden emmileri İsmâ'il Ağa'ya tereke-i müteveffâ-yı merkûmun olmak üzere meblağ-ı mezkûr bin bir kurûş tarafıma teslimi tenbîh olunması talep eder deyü da'vâ. Ve mezbûr İsmâ'il Ağa cevâbında tereke-i müteveffâyâ vaz'ı yed ile işbu müddeî'ye-i mezbûre Ana Kız müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi olduğu ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr bin bir kurûş mehr-i mü'eccelden alacak müddeâ'sını külliyen inkâr eyledi vasi-i mezkûrun inkârına mukârene karye-i mezkûrde Hatip oğlu Ahmet bin İsmâ'il Mehmet oğlu Halil İbrâhim bin Mezbûr Mehmet nâm kimesneler meclis-i şer'e hâzıran olup istişhâd oldukda işbu müdde-iye-i mezbûre Ana Kız Hâtun'un müteveffâ-yı mezbûr İbrâhim 'akd ve nikâhları icrâ olunacak güne tecemmu' edilen meclisde bizler hâzır olduğumuz halde tarafeyn vekilleri söylenip zevcesi mezbûrenin mehr-i mü'eccelden bin bir kurûş takrir edip 'akdları icrâ olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 23 Teşrîn-i Sâni sene 1329.

Şâhidler:

Mehmet Ali Ağa mahdumu [Mühür]

Hatip oğlu Ahmet bin İsmâ'il [Mühür]

Mehmet oğlu Halil İbrâhim [Mühür]

Müdde-i 'aleyh vazi-i mezbûr [Mühür]

Müddeî'ye-i mezbûr Ana Kız [Mühür]

Hükm No:2

Medîne-i Ankara'nın İncesu Nâhiyesi'nden İlgazi Karyesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Hatip oğlu İbrâhim bin Satılmış'ın sulbiye sağır kızı Cevriye ile ve sağır Şükrü'nün babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-ı mezbûranın emmileri olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyet bi hakkı ifâya muktedir idüğü isimleri zeylde muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Hatip oğlu İsmâ'il bin Satılmış sağır-ı mezbûranın vakt-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minval-i muharrer ve münâsib mezkûr kabul ve hidmet-i lâzimesi kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın işbu mahale tescil ve imla olundu. Fi 23 Kânun Sânî sene 1329 ve Fi Rebiyyü'l Evvel sene 1322.

Hâzır: Hâcî Mehmet Ali Ağa mahdumu [Mühür]

Musaddık: Muhtâr-ı evvel Eyüb [Mühür]

Karye-i mezkûrden İmam Ahmet [Mühür]

Vasi-i Mezbûr [Mühür]

Sayfa:17

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın İncesu Nâhiyesi'nden İlgâzi Karyesi ahâlisinden iken dârü'l harbde vefât eden Hatiboğlu Mehmet bin Satılmış'ın sağır evlâdları kızı Nazife ile ve sağır oğlu Ahmet'in babalarından mevrûs mâllarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-ı mezbûranın dayıları olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyet bi hakkı ifâya muktedir idüğü isimleri zeylde muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Hatip oğlu Ahmet bin İsmâ'il sağır-ı mezbûranın mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmeti

lâzimesi kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm eyledim dediği kayd ve tescîl olundu.
Fi 23 Kânun Sânî sene 1329.

Musaddık: Hâcî 'Osmân bin İsmâ'il [Mühür]

Muhtâr-ı evvel [Mühür]

İmâm [Mühür]

Vasi-i mezbûr [Mühür]

Hükm No:2

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Bayrâm-ı Veli Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Çâkır Ağa zevcesi Aîşe Hâtun'un sadr-i sağıre kızı Hediye ve sağır oğulları Tahsin ve Halid'in vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sigâr-ı mezbûranın li-eb kız karındaşları olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyet bi hakkı ifâya muktedir idüğü isimleri zabtta muharrerü'l esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Emine binti Çâkır Seyyid Mehmet sigâr-ı mezbûranın mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda mezbûre Emine dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesi kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğin işbu mahale kayd ve tescîl olundu. Fi 15 Rebiü'l Evvel sene 1332.

Musaddık: Öksüzce Mahallesi'nden Hâcî Oğlu Jandarma Mustafa [Mühür]

Musaddık: Seyyid Ali oğlu Sâlih [Mühür]

Musaddık: Çilingir İbrâhim Usta [Mühür]

Vas-i Mezbûr [Mühür]

Kadı: [İmza]

Sayfa:18

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Ahi Tura Mahallesi'nden iken vefât eden İbrâhim oğlu Satılmış bin Halil'in sulbiye-i sağîre kızı Aîşe'nin babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîre-i mezbûrenin eniştesi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğü isimleri zeyl-i zabtta muharrerü'l esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü'-ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Nakkaş oğlu Mübarek Hâcî Ali Ağa bin Kadir Ağa sağîre-i mezbûrenin vakt-i rüşdün ve sedâdına değin malını hıfz ve tesviye-i umûrına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesi kema-yenbaği ifâya teahhüd ve iltizâm eyledim dediği kayd ve tescil olundu. Fi 15 Rebiü'l Evvel sene 1332.

Musaddık

Mahalle-i mezkûr İmamı Hafız Halil bin Seyyid Mehmet [Mühür]

Mahalle-i Mezkûr Muhtâr-ı evveli Mehmet bin Sâlih [Mühür]

Vasi

Hükm No:2

Medîne-i Ankara'nın Halife-i Bâyezid Mahallesi'nden iken birbirine müte'âkib vefât eden Ayaşlı Ahmet bin Mustafa ve zevcesi Nuriye sadr ve sulb oğulları Mehmet ve Hayri'nin ebeveyninden mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîran-ı mezbûranın emmileri olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğü zeyl-i vesikada muharrerü'l esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü'-ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Topçu yüzbaşlarından Ayaşlı oğlu Mehmet Âsım Efendi sağîran-ı mezbûranın vakt-i rüşd ve sedâdına değin malını hıfz ve tesviye-i umûrına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda mûmâ-ileyh vasi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesi kema-yenbaği ifâya

te'ahhüd ve iltizâm eyledim dediği kayd ve tescîl olundu. Fi 25 Rebiü'l Evvel sene 1332.

Musaddık: Mahalle-i Mezkûreden Muhrar Ahmet [Mühür]

Musaddık Yahya Dede oğlu [Mühür]

Vasi [İmza]

Sayfa:19

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Erzurum Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Urgancı Hâcî Ahmet Ağa mahdûmu Hüseyin Efendi'nin zevcesi Sıdika binti Mehmet Çavuş medîne-i mezkûre mahkeme-i şer'iyyesinde meclîs-i şer'i şerif-i enver de takrir-i kelâm eder ki mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi'nin sulb-i ve benim sadr-i sağîr oğlum Mehmet Haşim nafaka ve kisve ve sâ'ireye eşeddi ihtiyâç ile muhtâç olmakla babası müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin Efendi'den mevrûs malı nemâsiya 'akâr-ı icârlarından kadr-ı kifâye meblağ farz ve takdir buyrulması matlubumdur deyü mezbûranın takrir-i meşrûh vâk'a mutâbık ve nefsü'l emre muvaffık idüğü sagir-i mezbûr Mehmet Haşim'in babasından mevrûs mâlı nemâsiyla 'akâr-ı icârlarından nafaka ve kisve ve baha ve sair levâzım-ı zarûre için işbu târih-i vesikada bi'l-i'tibâr şehri yüz yirmi kurûş nafaka farz ve takrir olunup meblağı makrûz-ı mezkûr sağîr-i mezkûrun nafaka ve kisvesine harç u sarf ve lede'l-hâce istid'âneye ve inde'l-zafer malı nemâsiyla 'akâr-ı icârına rucu'a hânım-ı mezbûre Sıdika Hâtun'a kıbel-i şer'den izin verilmek ma'-vâk'a bi't-talep ketb olundu. Fi 25 Rebiü'l Evvel sene 1331.

Musaddık: Kastamonulu Hafız Ahmet [Mühür]

Musaddık: Arabgir Karyesi'nden Hâcî 'Osmân oğlu Şâkir [Mühür]

Sayfa:20

Hükm No:1

Ankara'nın İncesu Nâhiyesi kurâsından Ayâş Karyesi ahâlisinden Bekir oğlu Hâcî Satılmış odasında karye-i mezkûre imâmı İsmâ'il Efendi ibn [boşluk] Yusuf

Mehmet oğulları Ali Ağa ibn el-mezbûr Mehmet ve Şehabeddin oğlu Halil Ağa nâm kimesneler hâzır olduğu halde ‘akd-i meclîs-i şer’ ettik de karye-i mezkûre de sâkine ve zât-ı hâzır-ı mezbûran târifleriyle mu’arrefe Kezban binti Mehmet meclîs-i ma’kûd-ı mezkûre de takriri kelâm edip bundan ‘akdem Dize(Rize) muharebesinde vefât eden zevcem ‘Osmân bin Şehabettin’in verâseti benimle sulbiye sağır kızı Hatice ile li ebeveyn er-karındaşı Şükrü ve kız kardeşleri Aîşe Dudu ve Vezine kadına isâbet-i inde’l şer’il enver ve nümâyan olduktan sonra Fi 25 Cemâziye’l Evvel sene 1327 târihli bir kıt’a izinnâme mûcibince zevcem müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde mütekarrir ve ma’kûd-ı ‘aleyh ba-izinnâme şer’-i mehr-i mü’eccelden alacağım olan bin yüz elli bir kurûş kıbeli’l ifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı mezbûre bi’l-verese vaz-ı yedde er karındaşı merkûm Şükrü terekeden olmak üzere meblağ-ı mezkûr bin yüz elli bir kurûş tarafıma teslimi tenbîh olunması talep ederim deyü da’vâ. Müdde-i ‘aleyh merkûm Şükrü Ağa cevâbında müteveffâ-yı merkûm ‘Osmân’ın terekesine vaz’-ı yedile işbu müddeî’ye-i mezbûre müteveffâ-yı merkûmun zevcesi olduğu ikrâr-ı mâ’ada müddeâ’ya meblağ-ı mezkûr mehr-i mü’eccelden zevce-î mezbûrenin alacak da’vâsını küllîyen inkâr eyledi müdde-i ‘aleyh merkûm Şükrü’nün inkârına mukârene karye-i mezbûr ahâlisinden Yusuf Mehmet oğlu Ali ve Satılmış Ağa ibn Ebu Bekir Ağa nâm kimesneler meclîs-i şer’de hâzır olup istişhâd oldukda işbu müddeî’ye-i mezbûre Kezban binti Mehmet nâm hâtunun müteveffâ-yı merkûm ‘Osmân Bey üç yüz yirmi yedi senesi Cemaziye’l Evvel’inin yirmi beşinci günü târihinde ‘akdleri icrâ olduğu güne bizler hâzır olduğumuz halde bin yüz elli bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiye kılınarak mezbûre Kezban Hâtun’un nikâhları icrâ olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 22 Rebiü’l Evvel sene 1332.

Hâzırlar: [Mühür]

Şâhid: Yusuf Mehmet oğlu [Mühür]

Şâhid: Hacı Satılmış [Mühür]

Müdde-i aleyh Varna’dan Şükrü[Mühür]

Müddeî’yei mezbûre Kezban [Parmak izi]

Mühürler

Sayfa:21

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Kulderviş Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Tügsüz Hamal Ahmet'in sulb-i sağır oğlu İsmâil'in ebeveyninden mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kibel-i şerden bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-i mezbûrun dayısı olup emânet ile ma'rûf istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabıtta muharrerü'l esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Berber oğlu Mustafa ibn Mehmet sağır-ı mezbûrun vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesini kema-yenbağı edâ ve ifâya müte'ahhid ve iltizâm etmeğın işbu mahale kayd ve tescîl olundu. Fi 20 Rebiü'l Âhir sene 1332.

Musaddık: Yenice Mahallesi'nden Süleyman oğlu Hâcı(Hızır) [Mühür]

Musaddık: Boryacı Mahallesi'nden Mukır oğlu [Mühür]

Musaddık: Kulderviş Mahallesi'nde Arabacı oğlu Yaşar [Mühür]

Musaddık: Mahalle-i mezkûreden Yalan(Yılan) oğlu Bostancı Hüseyin [Mühür]

Hükm No:2

Ankara'nın İç Nâhiyesi kurâsından Dikmen Karyesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Abidin oğlu Süleyman'ın zevcesi ve zât-ı isimleri zirde muharrer-i müslîmin târifleriyle mu'arrefe Azize Hâtun binti Alaaddin 'akd edilen meclîs-i şer'de takriri kelâm edip bundan iki mâhdan beri ana hâli yani zuhûr üzerinde olmamamla hayız görmediğimden şüphe üzerine zevcem müteveffâ-yı mezbûr Süleymân Ağa'dan hamlım vardır deyü ifâde ü beyân etmiş isem de zevcem merkûm Süleyman Ağa'dan hâmile olmadığımın meclîs-i şer'de hâzıran-ı mezbûran huzurlarında ikrâr ve i'tirâf eylediğimi mübeyyen işbu zeyl-i zabıtta imzâ vermek vaz' eyledim. Fi 5 Cemâziye'l Evvel sene 1332.

Hâzır: Kara İsmâil oğlu İsmâil bin Seyyid [Mühür]

Hâzır Tarlacı oğlu Hüseyin bin Hüseyin [Mühür]

Hâzır Karye-i mezkûr imâmı İzzet bin Mehmet [Mühür]

Hâzır Karye-i mezkûreden Hüseyin oğlu Mehmet [Mühür]

Mezbûre Azize Hâtun'un babası Alaaddin [Mühür]

Azize binti Alaaddin [Parmak izi]

Sayfa:22

Hükm No:1

Hâcî Mûsâ Mahallesi ahâlisinden hapishâne müdürü sâbık Yusuf Efendi menziline varıp müteveffâ-yı merkûmun damâdı Güdüllüzâde Mustafa Efendi ibn Ahmet Efendi ve Sirkeçizâde Rızâ Efendi hâzır oldukları halde 'akd edilen meclis-i şer' ettikde menzili mezkûrede sâkine ve zât-ı hâzır-ı mezbûran târifleriyle mu'arrefe Fehime Hânım binti Ahmet Nuri meclis-i ma'kûd-u mezkûrede tereke-i müteveffâ-ya vaz'-ı yededen Halime muvâcehesinde üzerine da'vâ-i takriri kelâm edip müteveffâ-yı mezbûr hal-i hayâtında yirmi beş sene önce bin iki yüz elli bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle tezvic ve ve 'akd-i nikâh beynimizde kâ'im iken mehr-i mezkûreyi bana kıbli'l edâ vefât etmek etmekle tereke vafiyesine kızını mezbûre Halime vaz'-ı yed olmakla meblağ ı mezkûr bin iki yüz elli kurûş babası zevcem müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden ki edâ ve teslim mezbûreye su'âl olunup tenbîh olunması matlûbumdur dedikde müddeî'ye-i mezbûre cevâbında işbu müddeî'ye-i mezbûre vâlidem Behiye(Fehime) Hâtun babam mezbûr Yusuf Efendi'nin zevce-î medfu-i bahası tereke-i mezbûreye vaz'-ı yed'i karârlığım mehr-i mezkûrun ne mikdar olduğu ma'lûmum değildi diyecek müddeî'ye-i mezbûrenin kız-karındaşı Fehime Hâtun'un mehrini isbât ...(silik) talep olundukda işbu müddeî'ye-i mezbûre'ye mümâsil kız-karındaşı mezbûre Behiye Hâtun'un iki bin bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle tezvic olunduğumda işbu müddeî'ye-i mezbûrenin müddeâ'sı olan meblağı mezkûr bin iki yüz elli bir kurûş mehr-i mislisine müsavidir deyü mahalle-i mezkûrden Arap Şeyhzâde Ahmet Efendi bin Abdülkâdir ve Gicek Mahallesi'nden Rızâ Efendi ibn Ahmet Efendi nâm kimesneler bi'l muvâcehe eda-yı şehâdet-i şer'iyye eyledikleri kayd ve tescil olundu. Fi 8 Cemâziye'l Evvel sene 1332.

Güdüllüzâde Mustafa Efendi [Mühür]

Ejderzâde Mehmet Efendi [Mühür]

Rızâ ibn Ahmet Efendi [Mühür]

Şâhid: Arapşeyhzâde Ahmet [Mühür]

Müddeâ'ye-i 'aleyhâ mezbûre Halime [Parmak izi]

Müddeâ'ye-i mezbûre Fehime [Parmak izi]

Hükm No:2

Şâhidan-ı merkûman sırren ve 'alenen lede'l tadi'l ve'l tezkiye adl ve makbûlü'ş-şehâde oldukları ba'de'l ihbâr ve'l-iş'ar mûcibince müddeâ'yı mezkûr bin iki yüz elli bir kurûş tereke-i müteveffâ-i merkûmdan olmak üzere müddeâ' 'aleyhâ mezbûre müteveffânın kızı Halime'ye meblağı mezkûru mezbûr Fehime'ye teslimi tenbîh olunduğu 'arz ve inha olundu. Fi 29 Cemâziye'l Evvel sene 1332.

Sayfa:23

Hükm No:1

Ankara'nın Hâcı Musa Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Kebapçı Hâcı Ahmet Ağa konağına varıp müderrisden El-hacc Süleyman Efendi ibn Hüseyin ve mahalle-i mezkûre de Kebapçı Hâcı Kadir Ağa ibn Abdulkadir ve Hâcı Murad Mahallesi'nden Bakırcı Hâcı Hafız Mehmet Efendi ibn Mehmet ve müteveffâ-yı merkûm damadı İslamcı oğlu Abdurrahman Efendi ibn Ahmet Efendi hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer'i şerif ettik de menzil-i mezkûrede sâkine ve zât-ı târif-i hâzıran mûmâ-ileyhim târifleriyle mu'arrefe Nefise binti Mehmet ma'kûd-ı mezkûre de tereke-i müteveffâ-yı merkûm eza-ı yed bulunan müteveffâ-yı mezbûrun sulbiye kızı Sıdika muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı takrir kelâm edip müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayâtında bundan tahminen otuz iki sene 'akdem bin bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevc-i dahlim olup meblağ-ı mezkûr bin bir kurûş mehr-i mü'eccelden kable'l-edâ vefât etmekle tereke-i vafiyesi mezbûre kızı Sıdika bi'l-verese vaz'-ı yed olmak su'âl olunup meblağı mezkûru bana edâ ve teslimi tenbîh

olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Müdde-i 'aleyhâ mezbûre Sıdika Hâtun cevâbında işbu müddeî'ye-i mezbûre vâlidem babam merkûm Hâcî Ahmet Ağa'nın zevce-î menkûhe-i metrûkesi ve tereke-i müteveffâ-yı vaz-ı yedden mâ'ada müdde-yı mezkûr bin bir kurûş mehri olduğu inkâr etmekle mezbûrenin inkârına mukârene mahalle-i mezkûreden Kebapçı Hâcî Kadir Ağa ve Hâcî Murad Mahallesi'nden Teşriklizâde Bakırcı El-hacc Hafız Mehmet Efendi ibn Mehmet nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda işbu müddeî'ye-i mezbûre Nefise Hâtun binti Mehmet'in bundan tahminen otuz otuz iki sene 'akdem 'akdleri icrâ edildiği nüzl olmaması da hıfz olduğumu tarafından vekil söyletip bin bir kurûş mehr tesmiye kılınarak 'akdları icrâ olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 13 Cemâziye'l Evvel sene 1332.

Şâhid: Kebapçı Hâcî Kadir Ağa [Mühür]

Hâzır Müderrisden El-Süleyman Efendi [Mühür]

Müdde-i 'aleyhâ: Sıdika

Müddeî'ye-i mezbûre: Nefise

Hükm No:2

Şâhidan-ı merkûman sırren ve 'alenen lede'l-tadi'l ve'l-tezkiye adl ve makbûlü'ş-şehâde oldukları ba'de'l-ihbâr ve'l-iş'ar mücibince müddeâ'yı mezkûr bin kurûş tereke-i müteveffâ-i merkûmdan olmak üzere müddeî' 'aleyhâ-i mezbûre Sıdika meblağı mezkûru mezbûr Nefise'ye teslim tenbîh olduğu me'zûnen tefhim edildiği 'arz ve inha olundu. Fi 3 Cemâziye'l Âhir sene 1332.

Sayfa:24

Hükm No:1

Ans-asl Der-Sâ'adettü olup Ankara'nın Leblebici Mahallesi'nde mukim iken vefât eden binbâşı ve doktor Şevki Cemâl Efendi ibn Cemâl Efendi'nin sulbiye-i sağîre kızları Mürvet ve Atıfet ve Fermudenin vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin

olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağıran-ı mezbûrtanın li'eb ceddekerş Kâmile Hânım binti Mehmet sağıran-ı mezbûranın vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olundukda mezbûr dahi ber minvâl-i meşrûh vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kema-yenbağı te'ahhüd ve iltizâm eyledim dediği ve tescîl olundu. Fi 25 Cemâziye'l Evvel sene 1332.

Mu'arrif Muvakkaten Ankara Merkez Hapishâne me'muru Yüzbaşı Ali Fuad bin Hamdi [Mühür]

Vaiye-i mezbure: Sıdıka [Parmak izi]

İmam [Mühür]

İşbu parmak iş'âreti mezbûre olduğu tasdik kılındı [Mühür]

Mûmâ-ileyh Fuad Bey [İmza]

Medîne-i Ankara'nın Hâcı Mûsâ Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden sâbık hapishâne müdürü Yusuf Efendi bin Ali'nin sulbiye-i sağır kızı... [yarım bırakılmış]

Hükm No:2

Kattanin Mahallesi'nden iken vefât eden Sarrâç Yusuf oğlu Ali'nin li-ümm karındaşı Fatıma ve er-karındaşı Halil'in vekili Bahri Efendi meclîs de müvekkillerinin murisi müteveffâ Ali hayâtında üç yüz kurûş yeni cami-i şerife samien deyni(borcu) olduğu ikrâr eylediği gibi işbu ikrârı dahi müvekkillerimin meczumu? olmamakla meblağı mezbûr üç yüz kurûş cami-i şerifin ba hüccet-i şer'i mütevellisi Ali Efendi'ye i'tâsına razı ve ve kabul eyledim dediği tescîl edildi. F16 Cemâziye'l Evvel sene 1330.

Huzurum da meblağ-ı mezkûru tamamen alındı. Tasdik.

Hükm No:3

Meblağı mezbûru eytâm müdürü İsmâ'il Efendi yedine tamamen makbûzum olmuştur.

Yeni Câmî'-i şerif mütevellisi [Mühür]

Sayfa:25

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Hâcî Mûsâ Mahallesi'nden iken vefât eden hapishâne müdürü sâbık Yusuf Efendi ibn Ali Efendi'nin dayıları ve kıbel-i şer'den mensûb vasileri İzzet Efendi ibn Ahmet Hıfzî Efendi Medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyesinde ma'kûd-ı meclîs-i şerif-i enverde takrir-i kelâm edip vasileri olduğum sağîran mezbûran nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmalarıyla sağîran-ı mezbûranın babalarından mevrûs maaşları nemâsıyla akar-ı icârlarından kadr-i ma'ruf nafaka farz ve takdir olunması matlûbumdur deyü takrir-i meşrûh vâk'a mutabık ve nefsü'l emre muvaffak ve zikr-i ati meblağ-ı kadr-i ma'rûf idüğü isimleri zir de muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olmakla sağîran-ı mezbûranın nafaka ve kisvelerine harc ve sarfa ve lede'l-hâce istid'ane ve inde'l-zafer malları nemâsıyla akar-ı icârlarına rucu'a vasi mûmâ-ileyh İzzet Efendi kıbel-i şer'den izin veridiği tescîl ve imla kılındı. Fi 8 Cemâziye'l Âhir sene 1332.

Musaddık: Sirkevizâde Ahmet bin Rızâ [Mühür]

Musaddık Sarıkadıızâde Atıf bin Hüseyin [Mühür]

Hükm No:2

Ankara'nın Kattanin Mahallesi'nden iken bilâ-veled vefât eden li-ümm erkarındaşımız Sarraç Yusuf oğlu Ali'nin hayâtında malının sülüsünü vasiyet etmesine binaen müteveffâ-yı mezbûrden mevrûs mahalle-i mezkûre de kâ'in bir kıt'a menzil esmanından tenfiz-i vesâyet için menzili mezkûr lede'l müzayede bey' muvaffakat ettiğimiz cihetle işbu mahalle temhîr eyledik. Fi 9 Receb sene 1332 ve Fi 21 Mayıs sene 1330.

Mu'arrif: Erzurum Mahallesi'nden Çolak oğlu Abdullah [Mühür]

Mu'arrif: Erzurum Mahallesi'nden Çolak Ali bin Cafer [Mühür]

Uh-ı li-ümm Bâlâ Kazası'nın Kara Hüseyin Karyesi'nden müteveffânın karındaşı Hallil bin 'Osmân [Mühür]

Uht-1 li-ümm Bâlâ Kazası'nın Kara Hüseyin Karyesi'nden müteveffâ Ali'nin karındaşı [Mühür]

Hükm No:3

Mevrûsumuz müteveffâ Sarraç Yusuf oğlu Ali'nin Kattanin Mahallesi'nden vâki' Öksüzce Çeşmesi demekle arif(bilinen) çeşmenin nukud-ı mevkûfesine üç yüz kurûş deyn-i ikrâr ve itirâf eylediğimiz cihetle meblağ-ı mezkûru vasi mezbûr Ömer Efendi nukud-ı mevkûfe mütevellisine ifâ etmeğe me'zûn eyledik. Fi 9 Recep sene 1332 ve Fi 21 Mayıs 1330.

Mu'arrif [Mühür]

Mu'arrif [Mühür]

Uh-1 li-ümm [Mühür]

Uht-1 li-ümm [Mühür]

[Der-Kenâr]

Müteveffâ-yı merkûmun Yeni Câmi'-i şerif nukuduna deyni olduğu târihde i'lâmda muharrer ise de işbu zabıtta sehven Öksüzce Çeşmesi nukud-ı mevkûfesine tahrir ettiği işbu mahale verildi.

Sayfa:26

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istima' için kıbel-i şer'den ve me'zûnen hükm-i bâ'is ve irsâl olunan Kâtip Ömer Efendi ibn Hâcî Mehmet Ağa Ankara'nın İncesu kurâsından Yakup Abdal Karyesi'nden Muhtâr Satılmış bin 'Osmân odasına varıp 'akd edilen meclîs de karye-i mezbûre ahâlisinden iken iki sene önce sebeb ve cem' edilen efrad-ı redif meyânında dâhil edilerek sevk edilen esnâ-yı muhârebe de vefât eylediği sayı olan Kınâcî oğlu Hâcî Mehmet ibn İbrâhim ber-vech âti verâset iddia eden karye-i mezkûre de sâkine ve zât-ı karye-i mezkûr de Zaptiye İbrâhim bin Dede Mehmet ve Hâcî Seyyid Ali oğlu Halil bin Ali târifleriyle mu'arrefe Emine binti Ali nâm hâtun meclîs-i ma'kûd-ı mezkûre de karye-i mezkûreden Nakkaş

Mehmet oğlu Ali bin Mehmet muvâcehesinde takrir-i kelâm edip benim sadr-i oğlu olup iki sene ‘akdem sevk edilen Ankara redif taburu meyânına dâhil olarak Rize(Dize) Sancağı’na Bulgar ile muharebe etmek üzere vardığında ba’de’l muhârebe Dize Kazası’nın Sarây Karyesi’nde geldikten üç gün sonra kolera hastalığına ibtilâ olarak nâ-mizâc olduğu ve târihten yirmi bir mâh evvel Ankara’dan hareketimizden bir mâh sonra mezkûr Saray Karyesi’nden Hadım Köyü’ne nakl edilerek ba’de Ayestafanos İskelesi’nde ibtilâ olduğu hastalıktan reha-yab olamayarak vefât eden oğlum merkûm Hâcı Mehmet’in burada bulunduğu müddetçe karye ahâlisinden Nakkaş Mehmet oğlu Ali zimmetinde cihet-i kârdan alacak hakkı olan yetmiş iki kurûş bilâ’-ahz ve’l-istifâ vefât eylediğinden ve müteveffâ-yı merkûmun ise verâseti benimle zevcesi Elife binti Mehmet ile sulb-i evlâdları sağır oğlu İbrâhim ve Behiye’ye münhasır olmakla mezkûrden hisseme isâbet eden on iki kurûş hâlâ bana edâ ve teslime medyun-ı merkûm Ali nâm kimesneye tenbîh olunması matlûbumdur deyü da’vâ. Merkûm Ali dahi cevâbında vefât eyledi iddi’â edilen merkûm Hâcı Mehmet’e zimmetim ol-miktar kurûş deyni olduğu ikrâr-ı mâ’adayı inkâr eyledi. Fi 29 Receb Sene 1332.

Mu’arrif [Mühür]

Mu’arrif [Mühür]

Müddeî’ye: Emine binti Ali

Beyâna havâle olmuştur.

Karye-i mezkûreden Habib oğlu Mehmet bin Ahmet

Bursal Karyesi’nden Memiş Çavuşun ‘Osmân

Kusunlar Karyesi’nden Ali ‘Osmân bin Ali

Ovalı Hüseyin oğlu Mehmet Çavuş bin Hüseyin

İmrahor Karyesi’nden Seyyid Ali oğlu Süleyman

Nakkaş Mehmet oğlu Ömer

Altı kişiden mâ’ada şâhidi yoktur.

Sayfa:27

Hükm No:1

Yakup Abdâl Karyesi'nden Receb oğlu Mehmet bin Ahmet meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda ve Dize'nin Saray Karyesi'nden ben nâ-mizâc olup Dersaadet'e sevk edilmek üzere Ayastafanos iskelesine geldiğimde karyemiz ahâlisinden Hâcî Mehmet'in orada olduğunu haber aldım aramak üzere iken yanıma geldi orada üç gün merkûm Hâcî Mehmet'in dili şişmesini ve nâ-ümid olduğu halde yanımda üç gün inledi vapur geldi merkûm Hâcî Mehmet'in ricâsı üzerine birlikde vapura binmek üzere koltuğundan tutarak vapura yaklaşmakta iken sevk me'mûru yanıma geldi bu adam ümitsizdir niçin getirdin deyü bana tekdîr edip bana bir kamçı dahi (v)urdu ben de merkûm Hâcî Mehmet'i ben nâ-ümid memâti garib olarak Dereceden(Dereceden) bir 'akdem vapura girdim ümitsiz bir halde idi [ne] olduğunu göremedim bu vechle şâhidim şehâdet ederim. Fi 28 Receb 1332.

Receb oğlu Mehmet bin Ahmet [İmzâ]

Hüküm No:2

Karye-i mezkûrden Kınâcî oğlu Süleyman bin İbrâhim meclîs-i şer' de hâzıran olup istişhâd olundukda ben Bâlâ taburu mekânlık hizmetinde müstahdem iken merkûm Hâcî Mehmet Kırım Karyesi'nde kurula hastalığına tutularak nâ-mizâc olduğunu işittim yanına vardım ümitsiz dili şişmiş olduğu halde gördüm bir gün yanında dinlendim oradan hayvana bindirdim Hadım Köyü'nde bıraktım me'mûriyetime gittim bir gün sonra geldim orada bulamadım su'âl ettim Ayestafanos'a götürüldüğünü haber aldım tabura varıp gelenlerden su'âl ettim öldüğünü haber verdiler vefâtı şâyi olduğuna şâhidim şehâdet ederim. Fi 25 Minh.

Şâhid: Kınâcî oğlu Süleyman bin İbrâhim [İmza]

İşbu vaz'-ı parmak-ı mezbûranın ve ifâdeleri mezbûranın olduğu te'ahhüd yoklandı.

Hâcî Seyyid oğlu Halil [Mühür]

Zaptiye İbrâhim [Mühür]

Hükm No:3

İç Nâhiyesi'nin İmrâhor Karyesi'nden Seyyid Ali oğlu Süleyman bin el-mezbûr Seyyid Ali meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduktan Yakup Abdal Karyesi'nden Kınâcı oğlu Hâcı bin İbrâhim 'askerlik hizmetinde iken benden üç gün evvel Ayestafanos'a gelerek bende mezkûr Ayestafanos'a geldim Ayestafanos Çayırında kolere(kolera) hastalığına mübtelâ olan 'asker neferiyle çayırda bazıları

Sayfa:28

hastığından vefât etmiş hasta meyânesinde mezkûr İbrâhim oğlu Hâcı'yı korula hastalığına mübtelâ olmuş ve tırnakları gömülmüş ve iki ucu siyahlanmış ve söylemeye takâti kalmamış şu kadarca bana söylediği imâsı berâber ben bu vefât edenlerin içinde koyma diye ricâ etmiş ise de ben dahi bezer keyifsiz olduğumdan merkûm Hâcı nâm kimesneyi ölüm derecesinde bıraktım gittim bir mâh sonra mezkûr çayıra geldim arada bulunan hemşehrilerine de su'âl ettim merkûm Hâcı'yı göremedim diye cevap verdiler bu husûsa şâhidim şehâdet ederim.

Aşağı İmrâhor Karyesi'nden Seyyid Ali oğlu Süleyman [Mühür]

Sayfa:29

(Bu sayfa boş)

Sayfa:30

HükmNo:1

Zevcem Köprülü oğlu kerimesi müteveffâ Nuriye zimmetimde altı yüz bir kurûş mehr-i mü'eccelden deynim olduğunu mübeyyen işbu hüccet-i temyiz eyledim Fi 10 Şa'bân sene 1332.

Hâcı İvâz Mahallesi'nden Enbiyâ oğlu Tevfik bin İzzet

Hükm No:2

Ankara'nın İncesu Nâhiyesi'nden iken vefât eden Tekke-nişin oğlu Abdurrahman Ağa'nın gâ'ibü'l ani'l-beled sulbiye-i kebire kızı Halime ile li-ebveyyn kız-karındaşı Hafize hin-i vürûduna değin ve er-karındaşımdan mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den kayyım(kayyum) nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî gâ'ibtân-ı mezbûrtan Halime ve Hafize'nin emmizâdeleri olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyet bi hakkı ifâya muktedir idüğü isimleri Zir de muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Tekke-nişinzâde Bahaaddin Efendi bin Hâcî Mustafa Efendi mezbûrtanın hîn-i vürûdlarına değin mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den kayyım nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi kayyım-ı mezkûru kabul ve hidmet-i lâzimesi kema-yenbaği ifâya te'ahhüd oldum dediği işbu mahale kayd ve tescil olundu. Fi 11 Şa'bân sene 1332 ve fi 19 Ağustos sene 1330.

Musaddık karyeden Hâcî Mehmet [Mühür]

Musaddık [Mühür]

Musaddık imam [Mühür]

Karye-i mezkûreden Tekke-nişin oğlu Bahaddin bin Hâcî Mustafa [Mühür]

Hükm No:3

Mûmâ-ileyh Bahaaddin Efendi gâ'ibtan-ı mezbûrtab Halime ve Nazife'nin mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına me'zûnen kibel-i şer'den kayyım nasb olduğu mâ'rîfdir.

Fi 19 M.

Tenfiz-i Şod Fi 21 M.

Sayfa:31

Hükm No:1

Ankara'nın Kulderviş Mahallesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Kol oğlu Ahmet Efendi ibn Hâcî İbrâhim Ağa'nın sulbiye-i sağîre kızı Fevziye'nin vakt-i rüş ve sedâdına değin babasından mevrûs malı hıfz ve tesviye-i umûruna kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî akrabasından dayısı olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyet-i bi hakkı ifâya muktedir idüğünü zeyl-i vesikada muharrer Müslîminin 'alâ-tarîkü'-ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan işbu bâ'is-i vesika Döşekci oğlu Mustafa Efendi ibn Süleyman Ağa sağîre-i mezbûre Fevziye'nin vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûruna kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesi kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın fi-ma vâki' bi't-talep ketb olundu. Fi 16 Zî'l-kade sene 1332.

Musaddık Mukaddem Mahallesi'nden Avşar oğlu Şevki bin Ali [Mühür]

İmaret Mahallesi'nden Kerikzâde? [Mühür]

Vasi Döşekci oğlu Mustafa bin Süleyman [Mühür]

Sayfa:32

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Mukaddem Mahallesi'nden iken dârü'l harbde vefât eden Kuruzâde Şevket Efendi ibn Ahmet Efendi'nin sulb-i sağîre kızı Refika ve sağîr oğlu Emin Şevket'in babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibe'l-i şer'den sağîran-ı mezbûranın vâlideleri Şâziye vasi nasb ve tâ'yin olunmuş ise de mezbûre Şaziye dahi âhir kimesneyi tezvic edip vesâyette sükut ile[karalanmış][der-kenar] ["ber vech-i nasb ve ta'yin olunması ehem ve elzem olunmakdan nâşî mezburenin"] sağîrana bir vasi nasb ve tâ'yin olunmakdan nâşî mezbûrenin yerine sağîran-ı mezbûranın li-ümm ceddeleri Mahmûd Celâleddin Efendi ibn 'Osmân Efendi sağîran-ı mezbûrânın babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda mûmâ-ileyh dahi ber minvâl-i muharrer vesâyet-i

mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzımelerini kema-yenbağı edâ ve ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğin ma vâk'a bi't-talep ketb ve tescîl olundu.

Fi 8 Zi'l-ka'de sene 1332 ve 15 Eylöl sene 1330.

Musaddık İmaret Mahallesi'nden Kabal'arzâde İbrâhim Efendi ibn Ali
[Mühür]

Musaddık Arabacı 'Osmân ibn Ali

Vasi [Mühür]

Sayfa:33

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için me'zûnen bi'l hükm bâ'is ve irsâl olunan kâtip Ömer Efendi ibn Hâcı Mehmet Ağa Medîne-i Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Zincan(Sincân) Karyesi'nde Çakıllı oğlu Ahmet hânesinde 'akd edilen meclîs-i şer'de karye-i mezkûrede sâkin iken vefât eden İticioğlu zevcesi Halime binti Ali'nin verâseti zevc-i dahli Ahmet bin Hüseyin ve vâlidesi Nesibe binti Câfer ve sadriye-i sağıre kızı Satı ve li-ebeveyn er-karındaşı İzzet'e münhasıra olan müteveffât-ı mezbûreye ber vech-i âti vasiyet ve vasi-i muhtâr olduğu iddia eden karye-i mezkûr ahâlisinden Hâcı Halil oğlu 'Osmân bin Hâcı Halil meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde tereke-i müteveffât-ı mezbûreye bi'l-verese vaz'-ı yed olan zevc-i merkûm Ahmet muvâcehesinde takrir-i kelâm ve tâbir-i ani'l-meram edip târihden yirmi beş gün 'akdem vefât eden mezbûre Halime hayâtında vefâtından sekiz gün ol mahzar-ı şuhûdda maraz-ı mevtinde karındaşım İzzet'e ve saireye olan düyunum ba'de'l-edâ mutâbıkı malın sülüsü bi'l-ifrâz su yolu mesârifine harç ve sarf eyle deyü bana hitâben vasi muhtâr nasb eyledim dedik de ben dahi ber vech-i muharrer vasiye-i mezkûreyi kabul eyledim dedik de ve mezbûre dahi vefâtına değin musıran vefât etmekle ol-vechle merkûm Ahmet'in vaz'-ı yed olduğu tereke-i vafiye duyuna meyâniyesinden mutâbıkı sülüsü bi'l vesâye halen bana edâya kibe'l-i şer'den tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ ve suâl müddei'ye-i mezbûr Ahmet bin Hüseyin cevâbında zevcesi mezbûre terekesine bi'l-verese vaz-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada ber vech-i muharrer müddeâ' vasi-i mezbûr 'Osmânın vasiyet-i müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Fi 15 Zi'l-kaade sene 1332.

Beyâna havâle
Etmekçi Ethem Ağa ibn Halil
Bakkal Hâcî Mustafa bin halil
Müdde-i ‘aleyh zevc [Mühür]
Müddei vasi [Mühür]
Ağa Mustafa bin Abdi
Berber Ali ibn Mustafa
Müteveffânın birâderi İzzet
Vâlidesi Nesibe
İşbu altı şâhidden başka şâhidim yoktur.

Hükm No:2

Karye-i mezkûr ahâlisinden etmekçi Ethem ve Hâcî Mustafa ibn Halil ibn Hâcî Mustafa nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclîs-i ma’kûd-ı mezkûre hâzıran olup istişhâd olunduktan sonra târihten yirmi beş gün evvel vefât eden Kiremitçi oğlu zevcesi Halime binti Ali hayâtında vefâtından yedi sekiz gün evvel kendi hânesinde maraz-ı mevtine bi-emrillahi te’alâ vefât etmeğın birâderim İzzet’e olan borcum ile vesâ’ir düyûnu ne mebtetem edâ olunduktan sonra meyâniyesinin sülüsü ba-ifrâz Çeşme suyolu mesarifine harç ve sarf eyle deyyü vasiyet ettiğinden vasi işbu **[hükm 3]** müddei’ ‘Osmân Ağa ibn Halil’i vasi-i muhtâr nasb ve tâ’yin edip merkûm dahi ba’de’l-kabul mısran Ali isanen vefât eylediğine biz de bu husûsa bu vechle Allah için şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz. Fi 15 Za sene 1332.

Şâhid Mühürler:

Sayfa:34

Hükm No:1

Husûs-i âti’l beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ’ için bâ’is ve irsâl olunan tereke kâtibi Ömer Efendi Medîne-i Ankara’ya tâbi Zir Nâhiyesi’nin Zincan

Karyesi'nde kâ'in [boşluk] oğlu hânesine varıp 'akd-ı meclîs-i şer'i âli eyledikde karye-i mezkûre ahâlisinden İzzet ibn [boşluk] meclîs-i ma'kûd-ı mezkûre de karye-i mezkûre de sâkine iken bundan 'akdem vefât eden Kiremitçi Mehmet zevcesi Halime binti Ali hayâtında vefâtından altı mâh mukaddem bâ-hüccet şer' vasisi olduğum Kiremitçi Mehmet kerimesi yeğenim Satı'nın malından ve bi'l-vesâye benim yedimde cihet-i şer'iyyeye müteveffât-ı mezbûre Halime'ye ikraz ve me'mûride dahi istikraz ederek umûruna sarfla istihlak eylediği bin dört yüz otuz kurûş kıbeli'l-edâ ve'l-ifâ vefât etmekle ve müteveffâ-ı mezbûrenin ise verâseti zevci Ahmet bin [boşluk] ile vâlidem Nesibe binti [boşluk] ve sadriye-i sağîre kızı(m) vasisi olduğum mezbûre Satı'ya ve min ceht-i bâki maslahatda aslen müteveffâdan mezbûrenin terekesine vaz'-ı yed olan zevc-i merkûm ile ümm-i mezbûre Nesibe'nin bi'l-verâse vaz'-ı yed olduğu tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olarak hala baki bi'l-vesâye edâ ve teslime merkûm Ahmet ile mezbûre Nesibe'ye buyursun? diye tenbîh olunmuş deyü da'vâ. Fi 15 Zi'l-ka'de sene 1332.

Sayfa:35

Hükm No:1

Husûs-i âti'l beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kibel-i şerden bâ'is-i bi'l-hükm ve irsâl olunan Kâtip Ömer Efendi bin Hâcı Mehmet Ağa Medîne-i Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Elvân Karyesi'nden müteveffâ Ali oğlu Süleyman odasına varıp 'akd-i meclîs-i şer'-i âli ettik de karye-i mezkûr de sâkin iken vefât eden mezbûr Süleyman'ın verâseti zevce-î menkuhe-i metrûkesi Hediye binti Abdullah ve mezbûreden mütevellid sağîr mûmâ zevce-î evvelası Emine dudu binti Ali mütevellid binti kebire Sıdıka ve Aîşe ve diğer zevce-î müteveffiyesi Seyyide binti Mahmûd'tan mütevellidleri sağîre kızı Emine ve sağîre Latîfe'ye münhasıra olan müteveffâ-yı merkûm Süleyman Ağa'ya ber-vech-i âti vasiye ve vasi-i muhtârı olduğunu iddia' eden müteveffânın birâderi İsmâ'il Ağa ibn el-merkûm Ali meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde tereke-i müteveffâ-yı mezbûre vaz'ı yed eden zevce-î mezbûre Hediye muvâcehesinde takriri kelâm ve tâbir-i ani'l meram edip li-ümm er-karındaşım müteveffâ-yı merkûm Süleyman hal-i hayâtında vefâtından dört sene 'akdem ma-ba'ad mevtine izâfetle cem'i malının mutabakasının sülüsü bi'l-ifrâz hayrat eyledim

deyü vasiye ve tenfizine dahi yine vasi-i muhtâr nasb ve tâ'yin edip ben dahi ba'de'l kabul bu defa vefâtından iki gün evvel mahzar-ı şuhûde benim gıyabımda olarak malımın sülüsünden yedi hacc olarak münâsib miktâr meblağ ile hacc bedeli göndermesine sâbık vasi-i muhtâr üzerime vasi işbu hâzır-ı bi'l cümle Ali Ağa ibn 'Osmân ber vech-i hasbi nâzır nasb ve tâ'yin ettiğim gibi Ankara'da bulunan birâderim mezbûr İsmâ'il Ağa'yı tekrar vasi-i muhtâr nasb ve tâ'yin eyledim deyü vasiyet ve istişhâd eyledikten sonra musırran ale'l-vesâyete vefât etmekle ben dahi ber minvâl-i meşrûh vesâyet-i mezkûre kabul eylediğimden tenfizine vasiyet için zevce-î mezbûrenin vaz'iatü'y-yed tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olarak sülüsü bana teslimine mezbûr Hediye'ye tenbîh olunmak matlûbumdur. Müddeî'ye-i 'aleyhâ-yı mezbûre Hediye Hâtun cevâbında tereke-i müteveffâ-ya bi'l-verese vaz'iatü'y-yed olduğunu ikrâr-ı mâ'ada sülüs-ü müddeâ'yı küllîyen inkâr eyledi. Fi 17 Zi'l-kaade sene 1332 ve Fi 24 Eylül sene 1330.

[Der-Kenâr] Karye-i mezkûr imâm ve muhtâr ve heyet-i ihtiyariyede 'alenen.

Müddeî'ye-i 'aleyhâ-yı mezbûre Hediye binti [Parmak izi]

Vasi-i muhtâr [Mühür]

Karye-i mezkûreden Mustafa bin İsmâ'il

Mehmet Ağa ibn Hasan Der-karye-i Emiryaman

Mahmûd Ağa ibn Hüseyin

İsmâ'il ibn Numan

Beyâna havâle.

Hükm No:2

Emiryamân Karyesi'nden Mehmet Ağa ibn Hasan ve Elvân Karyesi'nden Numan oğlu İsmâ'il nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr hâzırın olup istişhâd olundukların târihten iki buçuk mah 'akdem vefât eden Süleyman Ağa ibn hayâtında vefâtından iki gün evvel halisa mevtine izâfetle bi'l-emrullah-i te'alâ vefât eylemekte malımın sülüsünden edâ-ı feraiz-i hacc için meblağı bi'l-ifrâz bedel-i hacc tutulmasını vasiyet ve tenfizine dahi er-karındaşı müdde-i mezbûr İsmâ'il Ağa'yı

ani'l-gıyab vasi-i muhtâr işbu hâzır Ali Ağa ibn 'Osmân Ağa'yı da tenfizine vasiyet için üzerine nâzır nasb ve tâ'yin eylediğine şahidiz şehâdet ederiz. Fi 17 M.

Şâhid: Mustafa bin İsmâ'il [Parmak izi]

Şâhid: Elvân Karyesi'nden [Mühür]

Şâhid: Emiryaman Karyesi'nden [Mühür]

Hükm No:3

Şâhidan-ı mezbûran usûlüne tevfikân ba-varaka-i mestûre sırren ve ba'de şahidan-ı mezbûran hâzır oldukları halde tarafeyn muvâcehesinde 'alenen lede'l-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'âr olunmağın mücibince tenfiz-i vesâyeye için tereke-i müteveffâ-yı mezbûr vaz'iatü'y-yed olan zevce-î mezbûre Hediye'ye terekeden olmak üzere terekenin sülüsünü müdde-i merkûm İsmâ'il Ağa'ya teslimine zevce-î mezbûre Hediye'ye tenbîh olundu. Fi 17 Zi'l-kaade sene 1332.

Sayfa:36

Hükm No:1

Husûs-i âti'l beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kibel-i şerden bâ'is-i bi'l hükm olunan Kâtip Ömer Efendi bin Hâcî Mehmet Ağa Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyes'nin Elvân Karyesi ahâlisinden müteveffâ Süleyman Ağa ibn Ali odasına varıp Seyyid Ağa ibn Ahmet ve karye İmâmı Hasan Efendi ibn Hasan ve sair zir-i mazbata da isimleri muharrer kimesneler hâzır oldukları halde 'akd-ı meclîs-i şer'i âli ettik de karye-i mezkûrede sâkine ve zât-ı hâzıran-ı merkûman târifleriyle mu'arrefe Hediye binti Abdullah meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde tereke-i müteveffâ-ya vaz'-ı yed eden Aîşe muvâcehesinde takrir-i kelâm edip zevcim olup bundan 'akdem vefât eden Süleyman Ağa ibn Ali'nin verâseti benimle merkûm ferâşetinden hâsıl sulb-i sağır oğlu Mûsâ sulbiye kızları Sıdika ile ve Emine ve Latîfe'ye inhisar inde'l şer'i zâhir ve nümâyan olmakla zevcim ve mevrûsum müteveffâ Süleyman Ağa zimmetinde mutakarrir ve ma'kûd mehr-i mü'eccelden 401 kurûş alacağım olup meblağ-ı mezkûr kibel-i' ahz vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı vaz'-ı yed eden kebire kızı Aîşe vaz'-ı yed eylediği

tereke-i vâfiyesinden olmak meblağ mezkûru tarafıma teslime mezbûr Aîşe'ye tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'vâ. Mezbûre Aîşe cevâbında tereke-i müteveffâ-ya bi'l-verese vaz-ı yedde ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'yı mezkûr 401 kurûş mezbûre Hediye'nin mehr-i mü'eccelden alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Mezbûr Aîşe'nin inkârına mukârene Şahin oğlu İbrâhim ve Mustafa oğlu İsmâ'il nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda işbu müddeî'ye-i mezbûre Hediye Hâtun müteveffâ-yı mezbûr Süleyman Ağa'ya 'akdleri icrâ olunduğu gün bizler hâzır olup 401 kurûş mehr-i meüccel tesmiyesiyle 'akd-i nikâh olunduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 17 Zi'l-kaade sene 1332.

Hâzır: Ali Kethüda [Mühür]

Hâzır: Seyyid Ağa [Mühür]

Hâzır: Karye-i mezkûr imâm [Mühür]

Müddeî' 'aleyhâ mezbûre: Aîşe [Parmak izi]

Müddeî'ye-i mezbûre: Hediye [Parmak izi]

Hükm No:2

Şâhidan-ı mezbûran usûlüne tevfiân ba-varaka-i mestûre sırren ve ba'de şâhidan-ı mezbûran hâzır oldukları halde tarafeyn muvâcehesinde karye-i mezkûr imâm ve heyet-i ihtiyariyelerinden 'alenen lede'l-ta'dil ve'l-tezkiye adl ve makbûlü'ş-şehâde oldukları iş'ar olunmağın mucibince müddeâ'ya meblağ-ı mezkûr dört yüz bir kurûş mehr-i mü'eccelden alacak olan mezbûre Hediye'ye teslime ve vereseden müddeî' 'aleyhâ-yı mezbûre Aîşe Hâtun'a tenbîh olundu.

Fi 17 Zi'l-kaade sen 1332.

Sayfa:37

Hükm No:1

Zir Nâhiyesi'nin Elvân Karyesi ahâlisinden iken mukaddema vefât eden Süleyman Ağa ibn Ali'nin sulbi sağır oğlu Mûsâ'nın babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-i mezbûrun vâlidesi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile

mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğünü zeyli vesikada muharrerü'l-esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Hediye binti Abdullah sağîr-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûruna kibel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olundukda mezbûr dahi minvâl-i meşrûh vesâyeti mezkûreyi kabul ve hizmeti lâzimesini kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın ma vâki' ketb olundu. Fi 18 Zi'l-kade sene 1332.

Mu'arref ve musaddık muhtâr [Mühür]

Vasiye zevce-î mezbûre Hediye [Parmak izi]

Hükm No:2

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Elvân Karyesi ahâlisinden iken mukaddemâ vefât eden Süleyman Ağa ibn Ali'nin sulbiye-i sağîre kızı Emine ve Latife'nin babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîrtan-ı mezbûrtanın emmileri olup emânet ile ma'rûf istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyet-i ifâya muktedi idüğünü zeyl-i zabıtta muharrerü'l-esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan İsmâ'il Ağa sağîrtan-ı mezbûrtanın vakt-i rüşdü ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i meşrûh vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmeti lâzimesi kema-yenbağı ifâya müte'ahhid ve iltizâm etmeğım ma vâki' bi't-talep ketb olundu. Fi 18 Zi'l-kade sene 1332.

Musaddık: A'za [Mühür]

Musaddık: Muhtâr [Mühür]

Musaddık: İmâm [Mühür]

Vasi: Emmi İsmâ'il [Mühür]

Sayfa:38

Hükm No:1

Zir Nâhiyesi'nin Elvân Karyesi'nden Fatıma binti Mehmet 'akd edilen meclîsde bundan 'akdem vefât eden Süleyman bin Ali'nin sulbiye-i kızları sağîre

Emine ve Latife'nin bâ-hüccet-i şer'iyye mensûb vasileri emmileri İsmâ'il Ağa ibn Ali muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı takrir-i kelâm edip müteveffâ-yı merkûm Süleyman Ağa'nın verâseti zevcesi Hediye binti Abdullah ile sulb-i sağır oğlu Mûsâ ve sulbiye-i sağıre kızları Emine ve Latife'ye ve kebir kızları Aile ve Refika'ya münhasıra olduğu inde'l-şer'i zâhir ve nümâyan olmakla müddeî'ye-i mezbûre Fatıma Kadın pederi müteveffâ-yı mezbûr Süleyman bundan bir sene 'akdem cihet-i karz ve sairede dört yüz seksen iki kurûş alacak hakkı olup meblağı mezkûru müteveffâ-yı mezbûr Süleyman Ağa dan kıbeli'l-ahz vefât etmekle tereke-i vafiyesinden olmak üzere terekesine vaz'-ı yed eden vasi-i merkûma tenbîh olunup tarafıma teslimini talep ederim deyü da'vâ. Vasi-i merkûm bi'l-vesâye tereke-i müteveffâ-ya vaz'-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr dört yüz seksen iki kurûş cihet-i mezkûreden alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi.

Mu'arrif: Hamza Ağa ibn Hüseyin [Mühür]

Mu'arrif: Mahmûd Ağa ibn Hüseyin [Mühür]

Müddei 'aleyh: Vasi-i mezbûr İsmâ'il [Mühür]

Müddei'ye-i mezbûre: Fatıma binti Mehmet [Parmak izi]

Hükm No:2

Beyâna havâle

İsmâ'il oğlu Mustafa

Emiryaman Karyesi'nden Hasan oğlu Mehmet

Hükm No:3

Şâhidân-ı merkûman İsmâ'il oğlu Mustafa ve Hasan oğlu Mehmet Ağa meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukların işbu müddeî'ye-i mezbûre müteveffâ Süleyman Ağa'nın gelini Fatıma Hâtun binti Mehmet müteveffâ Süleyman Ağa da ceht-i karzdan üç yüz tiftik ve yük esmanından yüz seksen iki kurûş ki cem'en dört yüz seksen iki kurûş mezbûrenin alacağı olduğu bundan bir sene 'akdem müteveffâ-yı mezbûr Süleyman Ağa bizim huzurumuz da deyni olduğunu ikrâr edip ol vechle

meblağı mezkûr 482 kurûş mezbûr Fatıma'ya deyni olduğu ikrâr eyledđine şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü ifâdelerini tasdik ve temhîr eyledi. Fi 19 Zi'l-kaade sene 1332.

Şâhid: İsmâ'il oğlu Mustafa [Mühür]

Şâhid: Hasan oğlu Mehmet [Mühür]

Hükm No:4

Şâhidan-ı mezbûran usûlüne tevfikân bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de şâhidan-ı mezbûran hâzır oldukları halde 'alenen lede'l-ta'dil ve'l-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar olunmağın mûcibince müddeâ'ya meblağı mezkûr dört yüz kurûş müddeî'ye-i Mezbûre Fatıma Hâtun'a teslime vasi-i mezbûr İsmâ'il Ağa'ya tanbih olundu.

Sayfa:39

Hükm No:1

Müteveffâ-yı merkûmun danilerinden Yabanabâdın Akçeviran Karyesi'nden Çavuş oğlu Mustafa bin Hasan meclîs-i ma'kûd mezkûre de vasi-i merkûm muvâcehesinde takrir-i kelâm edip müteveffâ-yı merkûmun umûrunda üç yüz yirmi dokuz senesi Kânun-ı Evvel onuncu gününden itibaren bir sene nihayetine değin istihdam olunmak üzere altıyüz elli kurûş ücretle hizmetkar olduğum ve meblağı mezkûr müteveffâ-yı merkûmden kable'l ahz vefât etmekle vas-i merkûmun bi'l-vesâye vaz'ı yed eylediği tereke-i müteveffâ-yı merkûmden olmak üzere hâlâ bana edâ ve teslime tenbih olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Vais-i merkûm tereke-i müteveffâyâ vaz'ı yedden ikrâr-ı mâ'adayı inkâr eyledi.

Fi 19 Zi'l-kaade sene 1332.

Yabanabâdın Akçaviran Karyesi'nden Mustafa [Parmak izi]

Vasi [Mühür]

Hükm No:2

Beyâna havâle Fi 18 Minh

İsmâ'il Ağa mahdûmu Mustafa [Mühür]

'Osmân oğlu Ali [Mühür]

Hükm No:3

Merkûm Mustafa ile 'Osmân oğlu Ali nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran istişhâd olundukda işbu müddeî' merkûm Mustafa'yı müteveffâ-yı merkûm Süleyman hayâtında vefâtından evvelâ yani Kânûn-ı Evvel onuncu günü itibariyle bir sene müddetle istihdam olunmağa 'arzu altı yüz kurûş ücretle hizmetkâr tuttuğunu bizlere bu husûsa bu vechle şâhidiz şehâdet ederiz deyü ifâdelerinden imzâ eylediler. Fi 19 M

Şâhid Mustafa bin İsmâ'il

Şâhid 'Osmân oğlu Ali [Mühür]

Hükm No:4

Müteveffâ-yı merkûmun danilerinden Bolu Sancağı'nın Kıbrız Kazası'nın Kise Karyesi'nden Mahzar oğlu Durmuş bin Süleyman meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde vasi-i merkûm İsmâ'il Ağa muvâcehesinde takrir-i kelâm edip müteveffâ-yı merkûmun rençberlik umûrunda bin üç yüz bir senesi Zi'l-hiccesinin onuncu gününden itibaren bir sene nihayetine değin istihdam olunmak üzere beş adet 'Osmânlı altını ücretle hizmetkarı tutmuş olduğundan meblağ-ı mezkûru müteveffâ-yı merkûmdan kîbeli'l-ahz vefât etmekle vasi-i merkûmun bi'l-vesâye feyz(kabz) eylediği tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak üzere bana edâ ve teslime vasi-i merkûme tenbîh olunmak metlubumdur deyü da'vâ. Vasi-i merkûm cevâbında tereke-i müteveffâ-ya bi'l-vesâye vaz'-ı yedden ikrâr-ı maada müddeâ'ya mezkûr beş adet lirâ-i 'Osmânî alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Fi 19 Mah M.

Beyâne havâle

Karye-i mezkûrden Mustafa bin Hasan Çavuş

Ve Mustafa bin İsmâ'il

Müdde-i 'aleyh: Vasi-i merkum [Mühür]

Müddeî': Kise Karyesi'nden Derviş [Parmak izi]

[der-kenâr]

Karye-i mezkûr imâm ve heyet-i ihtiyariyesinden 'alenen.

Hükm No:5

Şahidân-ı mezbûran usûlüne tevfikân bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de şâhidan-ı mezbûre hâzır oldukları halde tarafeyn muvâcehesinde 'alenen lede'l-t'âdil ve'l-tezkiye adl ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar olunması mûcibince müddeâ'ya mezkûr altı yüz kurûş müdde-i merkûm Mustafa'ya teslim vasi-i merkûm İsmâ'il Ağa'ya tenbîh olundu. Fi 19 M.

Sayfa:40

Hükm No:1

Karye-i mezkûreden Mustafa bin Hasan Çavuş ile Mustafa bin İsmâ'il nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzır olup istişhâd olunduğların işbu müddeî' merkûm Durmuş bin Süleyman hayâtında vefâtından evvel yani bin üç yüz otuz bir senesi Zi'l-hiccesinin onuncu gününden bi'l-itibariyle bir sene tamamına değin umûrunda istihdam olunmak üzere beş adet lirâ-yı 'Osmâniye ücretle müddeî' merkûm Durmuş hizmetkar tuttuğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz diye ifâdelerini temhîren tasdik ederiz. Fi 19 Zi'l-kaade sene 1332.

Şâhid: Mustafa bin Hasan

Şâhid: Mustafa bin İsmâ'il

Hükm No:2

Şâhidan-ı mezbûran usûlünde tevfikân ba-varaka-i mestûre sırren ve ba'de şâhidan ve mezbûran hâzır oldukları halde tarafeyn muvâcehesinde karye-i mezkûr

imâm ve heyet-i ihtiyariyesinden ‘alenen lede’l-t’âdil ve’l-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları iş’ar olunmakla mûcibince müddeî’ baha meblağı mezkûr beş yüz kurûş müddeî’ merkûm Durmuş Ağa’ya teslim vasi-i merkûm İsmâ’il Ağa’ya tenbîh olundu. Fi 19 M.

Hükm No:3

Medîne-i Ankara’nın Zir Nâhiyesi kurâsından Elvân Karyesi ahâlisinden iken bundan ‘akdem vefat eden Süleyman Ağa ibn Ali Ağa’nın er-karındaşı İsmâ’il Ağa meclîs-i şer’de takrir-i kelâm edip bundan ‘akdem vefât eden karındaşım müteveffâ-yı mezbûr Süleyman Ağa’nın sulb-i sağır oğlu Mûsâ ve sağıre kızları Emine ve Latîfe nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmalarıyla babalarından mevrûs malları nemâsıyla tarlaları icârından kadr-i kifâye nafaka farz ve takdir olunması bi’l-vesâye matlûbundur deyü vasi-i merkûmun takririmiz dahi vâk’a mutabık ve nefsü’l edâ muvaffık idüğü ve zikr-i ati meblağ kadr-i ma’rûf idüğü isimleri zir de muharrer müslîminin ‘alâ-tarîkü’ş şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan sihar-ı mezbûrun babalarından mevrûs malları nemâsıyla tarlaları icârından nafaka ve kisve-i baha ve sair levâzım-ı zarurelerine işbu târih-i vesika da bi’l-itibar şehri beher sene otuzar kurûşdan doksan kurûş nafaka farz ve takdir olunup meblağ-ı makrûz-ı mezkûr sigâr-ı mezbûrunun nafaka ve sair levâzım-ı zarûrîlerine harç ve sarfına ve lede’l-icâb istid’â neye ve inde’l-zafer malları nemâsıyla tarla ve çayır icârlarına rucu’a vasi-i merkûm İsmâ’il Ağa’ya kibel-i şer’den izn verilmeğın ma vâki’ bi’t-talep ketb olundu. Fi 20 Zi’l-kaade sene 1332.

Musaddık: Muhtâr [Mühür]

Musaddık: İmâm [Mühür]

Musaddık: Karyeden Seyyid İbrâhim [Mühür]

Sayfa:41

Hükm No:1

Husûs-ı âti’l beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istima’ içün me’zûnen bi’l-hükm bâ’is ve irsâl olunan Ömer Efendi ibn [boşluk] Medîne mezkûre tâbi Zir

Nâhiyesi'nin Zincan Karyesi'nde kâ'in Çakıllı Ahmet Hanı'nda 'akd eylediği meclis-i şer'de karye-i mezkûrede sâkine iken bundan 'akdem vefât eden Emire binti Seyyid İbrâhim'in verâseti zevc-i dahli Hüseyin 'Osmân ile sadriye-i kebire kızları Emine ve Aîşe'ye ve sadr-i kebir oğlu Şükrü'ye ve sadr-i sağır oğlu Nuh'a münhasır olan müteveffât mezbûrenin danilerinden medîne-i Ankara'nın Pâpâni Mahallesi ahâlisinden Bostancı esnâfından Şahin oğlu İbrâhim bin Mehmet meclis-i ma'kûd-ı mezkûrede müteveffâ-yı mezbûre terekesine vaz'iatü'y-yed me'mûresi binti kebire mezbûre Aîşe muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı takriri kelâm edip müteveffât-ı mezkûre Emire'nin hayâtında vefâtından beş sene mukaddem kerimesi Emine binti Ahmet'i everdim(evlendirdim) Ahmet Efendi velime cem'iyetinde(düğün töreninde) icrâsından evvel 'akd-ı nikâh edeceğimiz esnâda kızı mezbûrenin velime cem'iyetinde mezbûrenin umûruna harç u sarf eylemek üzere yedimden beş adet lirâ-yı 'Osmâni edâ ve teslim eylediği gibi iki sene sonra velime cem'iyetinde icârlayacağı esnâda evlâdım merkûm Ahmet'e gücenmesinden dolayı beyinlerinde hâsıl olan kerimesi üzerine velime cem'iyetinde masrafına müteveffât-ı mezbûre Emire bir şıra? masraf ettiğinden(etmediğinden) masraf-ı mezkûreye harç u sarf eylemek üzere almış olduğu mezkûr beş lirâ-yı mezbûre yedinde kalmış velime cem'iyetinde gerek evlâdım Ahmet Efendi ve gerekse hânımı Emine'nin bi'l-cümle masraflarını tarafımdan edâ eylediğimden mezbûrenin almış olduğu meblağ-ı mezkûre beş lirâyı mezbûre Aîşe'nin vaz'-ı yed olduğu tereke-i müteveffâ-yı mezbûreden alarak hâlâ bana edâ ve teslimi mezbûr Aîşe ye kıbel-i şer'den tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Mezbûre Aîşe cevâbında tekrar bi'l-verese vaz'iatü'y-yed olacağı ikrâr-ı mâ'ada müdde-i merkûmeden ceht-i mezkûreden alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Fi 20 Zi'l-kaade sene 1332.

Müdde-i: Pâpâni Mahallesi'nden Şâhin oğlu [Mühür]

Mu'arrif: [Mühür]

Mu'arrif: [Mühür]

Hükm No:2

Beyâna havâle olundu.

Hükm No:3

Elvân Karyesi ahâlisinden Emir oğlu Seyyid İbrâhim bin Ahmet bin Abdullah ve karye-i mezkûreden Satılmış Çavuş bin Seyyid İbrâhim bin Hasan nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclîs-i şer'de hâzıran olup istişhâd olunduktan müteveffât-ı mezbûre Emine hayâtında vefâtından beş sene evvel kerimesi Emine binti Ahmet'i işbu müddeî' İbrâhim Ağa mahdûmu Ahmet Efendi 'akd-ı nikâh edecek esnâda velime cem'iyyetinde harç u sarf olunmak üzere beş adet lirâ-yı 'Osmâni ahz eylediğine ve iki sene sonra velime cem'iyyetinde icrâ olacağı vakt-i mezbûrede Emire kızı mezbûre Emine göçmesi üzerine(sılık) olan beş lirâ-yı harç u sarf eylediğine ve zimmetinde kaldığına bizler bu husûsa bu vechle Allah için şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü ifâde şehadâtlerini tasdik eylediler.

Fi 20 Zi'l-kaade sene 1332.

Şâhid: Satılmış Çavuş

Şâhid: Seyyid İbrâhim

Sayfa:42

Hükm No:1

Zincân Karyesi ahâlisinden iken vefât eden Ahmet bin Halil zevcesi Emire binti Seyyid İbrâhim nâm hâtunun sadr-i sağîr oğlu Nuh'un vâlidesinden mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şerden bir vasi nasb ve tâ'yin olunmak ehem ve elzem olmak dan nâşî sağîr mezbûrun akrabasından olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyet-i bi hakk-ı ifâya muktedir idüğü zeyl-i zabıtta isimleri muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ve ihbârlarıyla mütahakkık olan akrabasından Şahin oğlu İbrâhim mahdûmu teydezâdesi İsmâ'il ibn el-mezbûr İbrâhim sağîr-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedâdına değin vâlidesinden mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kema-yenbaği ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğin tescil olundu. Fi 21 Zi'l-ka'de sene 1332.

A'zâ: Karye-i mezkûrede Hâcî Halil oğlu 'Osmân

Musaddık. Salınmı bıyık oğlu Ali

Musaddık: Muhtârı evvel sadık [Mühür]

Vasi: İsmâ'il bin Şahin İbrâhim [Mühür]

Hükm No:2

Ankara'nın Kurt Mahallesi'nden ve Katolik milletinden terzi esnâfindan Eşkıcinin Endon veledi Veçin meclîs-i şer'de bundan 'akdem vefât eden Emire binti Seyyit İbrâhim'in verâseti zevc-i metrûkü Hüseyin bin Osman ile sadriye-i kebire kızları Emine ve Aîşe ve sadr-i kebir oğlu Şükrü ve sağır oğlu Nuh'a münhasıra olmakla müteveffâ-t mezbûrenin merkûm Endon müteveffât-ı mezbûrenin terekesine zevc-i merkûm Hüseyin muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı takriri kelâm edip müteveffât-ı mezbûr bundan beş mah mukaddem cihet-i karz olarak vermiş olduğum iki yüz altı kurûş kıbeli'l ahz vefât etmekle tereke-i müteveffât-ı Emireye bi'l-verese vaz'-ı yed eden zevc-i merkûm Hüseyin'den tereke-i müteveffât-ı mezbûreden olmak üzere tarafıma teslimi tenbîh olunmak matlûbumdur deyü da'vâ. Zevc-i merkûm Hüseyin cevâbında zevcesi merbure Emire'nin terekesine bi'l-verese vaz'-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr iki yüz altı kurûş alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Fi 21 Zi'l-kaade sene 1332.

Müddeî' 'aleyh: Zevci merkûm Hüseyin

Müddeî': Katolik milletinden Eşkıcinin Endon [İmzâ]

Sayfa:43

Hükm No:1

Zir Nâhiyesi'nin Bâlâ Yörücü Karyesi ahâlisinden iken vefât eden 'Osmân Ağa ibn Mehmet'in sulb-i sağır oğlu Hasan'ın babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûrunu kıbel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-i mezbûrun dayısı olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyet-i bi hakk-ı ifâya muktedir idüğü zir-i zabıtta muharrerü'l-esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütahakkık olan karye-i mezkûreden

Memiş oğlu Ali Ağa sağır-i mezbûr Hasan'ın vakt-i rüşd ve sedâdına değin babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kibel-i şerden vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın işbu mahale tescil olundu. Fi 1 Zi'l-hicce sene 1332.

Musaddık: Mühürler

Sayfa:44

Hükm:1

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kibel-i şer'den bâ'is ve irsâl olunan Kâtip Ömer Efendi ibn Hâcî Mehmet Ağa Medîne-i Ankara'nın Lelebici Mahallesi'nden Hâcî Süleyman Efendizâde Hâcî Zîya Beyefendi menziline varıp Hocasâde Vahid(Vehbi) Beyefendi ve Hâcî Şükrü Efendi bin Hüseyin hâzır oldukları halde 'akd-ı meclîs-i şer' ettikde menzili mezkûr de sâkine iken vefât eden Hace Enise Hânım binti Ahmet'in verâseti ancak min cehti'l vusuye li-ebeveyn er karındaşı Mustafa bin Ahmet'in sulb-i sağır oğlu Ahmet'e münhasır olduğı zeyl-i zabıtta isimleri muharrer kimesnelerin 'alâ-tarîkü'-ş-şehâde ihbâr ve işhad etmeleriye lede'l-şer'il enver zâhir olan müteveffât-ı mezbûre ber vech-i âti vasiyet edâ ve ihbâr ve kibel-i şer'den husûsa ibrâz edilen mûmâ-ileyh Hâcî Beyefendi abde sağıre-i mezbûrun vâlidesi olup emin ve mutemet olduğı merkûmanın ihbârlarıyla mütehakkık olarak vasi nasb edilen Azime binti Mustafa muvâcehesinde F 12 Zi'l-hicce sene 1332 târihinde vefât eden mezbûre Enise Hâtun vefâtından bir gün 'akdem ma'bad mevtine izâfetle bi-emrillahi te'alâ vefât ettiğimde malımdan bin kurûş teçhiz-i tekfinime ve mütebakasinden sülüs-i bi'l-ifrâz üç yüz kurûşunu su yolu masrafına mütebakasının lâzım gelen mahale harc u sarf olunsun deyü vasiyet eylediğinden tenfiz-i vasiyyet-i mezkûr için kibel-i şer'den vasi nasb olmam cihetle vasiyeti mezbûre yedinde olan tereke-i vâfiyesinden olarak hala bana edâ ve teslime ve vasiye-i mezbûre Azime binti Mustafa Hâtun'a tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Vasiye-i mezbûr cevâbında tereke-i müteveffîye-i mezbûre vaz'-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada mûmâ-ileyhin müddeâ'sını inkâr eyledi. Fi 17 Zi'l-hicce sene 1332.

Mu'arrif Rençber Halil Ağa ibn Ahmet [Mühür]

Mu'arrif: Ağa dayı mahdûmu Sâlih Ağa [Mühür]

Müddeî' 'aleyhâ: Azime binti Mustafa [İmzâ]

Hükm No:2

Beyâna havâle

Hâcî Şükrü Efendi der-mahalle-i hâcendi

Muhâcir Hamidiye Mahallesi'den Abdulkâdir oğlu Ahmet bin el-mezbûr
Abdulkâdir [Mühür]

Hocâzâde [Mühür]

Sayfa:45

Hükm No:1

Hacendi Mahallesi'nden Hâcî Şükrü Efendi ve Muhacir Hamidiye Mahallesi'nden Abdülkâdir oğlu Ahmet bin el-mezbûr Abdülkâdir nâm kimesneler meclîs-i şer' hâzıran olup istişhâd olunduklarını ve Zi'l-hicce-i şerifin on üçüncü günü vefât eden Hace Enise Hânım binti [boşluk] vefâtından bir gün evvel bizler hâzır olduğumuz halde ben bi-emrullahi te'alâ vefât ettiğimde bin kurûş teşhiz-i tekfin masrafına ve mütebaki terekemin sülüsünden üç yüz dokuz kurûş suyolu masrafına mütebakisinin lâzım gelen harç u sarf olunsun deyü vasiyet eylediğine bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz şehâdet ederiz. Fi 17 M.

Muhâcir Hamidiye Mahallesi'nden Abdulkâdir oğlu Ahmet bin el-mezbûr
Hocâzâde [Mühür]

Hâcî Şükrü Efendi ibn Hâcî Hüseyin Hocâzâde [Mühür]

Hükm No:2

Şâhidan-ı merkûman mensûb oldukları mahalleleri imâm Mehmet Efendi ibn Hasan bin Ömer ve Hasan Efendi ibn Mehmet ve muhtârânı Şükrü bin Mehmet bin Abdullah ve İbrâhim ibn Ahmet bin Salim nâm kimesnelere ba-varaka-i mesture sırren ve ba'de tarafeyn muvâcehesinde muhacir Ali Ağa ibn Veli ve Çerkeşli Mehmet

Efendi ibn Mehmet Efendi nâm kimesne ‘alenen lede’l-ta’dil ve’l-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâdet olundukları ba’de’l-iş’âr ve ihbâr mûcibince müteveffât-ı mezbûre Hâce Enise Hânım’ın malı’nın sülüs bi’l-ifrâz vasi-i muhtâr mûmâ-ileyh Hâcî Zîya Bey’e teslime saġîr-i mezbûrun vasisi vâlidesi mezûre Azime Hâtun’a tenbîh olundu. Fi 15 Şa’bân sene 1333.

Sayfa:46

Hükm No:1

Medîne-i Ankara’nın Direkli Mahallesi’nden iken vefât eden Ali’nin saġîre kızı Kezbân ve saġîr oġlu Mustafa’nın emmileri ve ba-hüccet-i şer’iyye mensûb vasileri Kasap Seyyid Aġa medîne-i mezkûr mahkeme-i şer’iyesinden ma’kûd meclîs-i şer’î şerif-i enver de takrir-i kelâm edip vasileri olduġum saġîran-ı mezbûran nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmalarıyla saġîran-ı mezbûranın malları nemâsıyla asl malından kadr-i ma’rûf nafaka farz ve takdir olunması bi’l-vesâye matlûbumdur deyü merkûmun takrir-i meşrûh vâk’a mutabık ve nefsü’l emre muvaffık zikr-i ati meblaġı kadr-ı ma’rûf idüġünü isimleri zir de muharrer müslîminin ‘alâ-tarîkü’ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olamakla saġîran-ı mezbûranın nafaka ve kisveleri için malları nemâsıyla asl mallarından beher sene şehir-i ellişer kurûşdan cem’en yüz kurûş nafaka farz ve takdir olunup meblaġı makrûz-ı mezkûr saġîran-ı mezbûranın nafaka ve kisvelerine harç ve sarfa ve lede’l-iktizâ istid’â neye inde’l zafer malları nemâsıyla asl mala rucu’a vasileri merkûm Seyyid Aġa’ya izin verilmeġin ma vâk’a bi’t-talep ketb olundu. Fi 6 Muharrem sene 1333 ve 11 Teşrîn-i Sâni sene 1330.

Musaddık: Misâfir Fakih Mahallesi’nden Hâcî Ömer oġlu Mahmûd bin İsmâ’il
[Mühür]

Musaddık: Mevcud Mahallesi’nden Uzun Terzi damadı Ayaşlı Naci [Mühür]

Vasi ve Emmi kasap Seyyid [Mühür]

Sayfa:47

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için bi'l-hükm-i bâ'is irsâl olunan Kâtip Ömer Efendi ibn Hâcî Mehmet Ağa Medîne-i Ankara'nın İncesu Karyesi'nden Teşrik Karyesi'nden Muhtâr Ahmet Efendi odasında karye-i mezkûr imâmı İsmâ'il Efendi ve Mevlüd Ağa ibn Pişmak ve sair isimleri zir de muharrir müslîmin hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer' ettikde karye-i mezkûrede sâkine ve zât-ı hâzır-ı merkûman târifleriyle mu'arrefe Esmâ Hâtun bint Abdülkâdir meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde vereseden merkûm vâlidesi Cemile binti İbrâhim muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm edip zevcim ve mevrûsum olup bundan 'akdem Balkan Muharebesi'nde ecel-i mev'udesiyle vefât [eden] Kâzım bin Mustafa'nın verâseti işbu hâzır-ı bi'l meclîs vâlidesi Cemile ve sulbiye-i sağîre kızları Melek ve Nazife'ye münhasıra olduğu inde'l-şer'in enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra Fi 56 Saferü'l-hayr sene 1322 târihli ve nâib vekili şer'iyye başkâtibi mührüyle memhûr bir kıt'a izinnâme mûcibince zevcim müteveffâ-yı merkûm zimmetinde mehr-i mü'eccelden alacağım olan bin bir kurûş kıbeli'l-edâ ve'l-istifâ vefât etmekle müteveffâ-yı merkûmun tereke-i vâfiyesine bi'l-verese vaz'ı-yed eden vâlidesi mezbûre Cemile Hâtun vaz'ı-yed eylediği tereke-i meblağı mezkûr bin bir kurûş tarafıma teslime tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Müddeî' 'aleyhâ mezbûre Cemile Hâtun cevâbında işbu müddeî'ye-i mezbûre Esmâ Hâtun oğlum müteveffânın zevcesi ve tereke-i müteveffâ-yı vaz-ı yedden ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr'ül miktâr kurûş mehr-i mü'eccelden alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Fi 11 Muharrem sene 1333.

Müddeî'ye-i 'aleyhâ: Cemile [Parmak izi]

Müddeî'ye: Zevcesi mezbûre [Parmak izi]

Hükm No:2

Beyâna havâle

Hükm No:3

Karye-i mezkûr ahâlisinden Hasan oğlu İsmâ'il ibn el-mezbûr Hasan oğlu Sâlih nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda işbu müddei'ye-i mezbûre Esmâ binti Abdülkâdir karye-i mezbûr ahâlisinden İbn Mustafa'ya bundan tahminen on sene mukaddem 'akdleri icrâ olunacak güne bizler ol meclîsde hâzır olup tarafeyn vekilleri söyleşdiği bin bir kurûşa takrir edip bin bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak 'akd-ı nikâh olunduğuna bizler şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü her biri edâ-yı şer'iyye eyledikten mübeyyen işbu mahale kayd ve tasdik eylediler. Fi 11 M.

Mu'arrif: Peşmak oğlu Mevlüd [Mühür]

Mu'arrif: Yakup oğlu Ali [Mühür]

Şâhid: Hasan oğlu Sâlih [Mühür]

Şâhid: Hasan oğlu İsmâ'il [Mühür]

Sayfa:48

Hükm No:1

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Teşrik Karyesi'nden iken dârü'l-harbde vefât eden Mustafa oğlu Kazım nâm kimesnenin sulbiye-i sağîre kızı Melek ve Nazife'nin babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şerden bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîran-ı mezbûra' nın li-eb ceddeleri olup emânet ile ma'rûf istikâmet ile mevsûfe ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabıtta muharrerü'l-esâminin 'alâ-tarîkü'sh-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Cemile Hâtun sağîrtan-ı mezbûrtanın vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babalarından mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i'l şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol dahi ber minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzımesini kema-yenbaği edâ ve ifâya müte'ahhid ve iltizâm eyledim dediği kayd ve tescil olundu. Fi 12 Muharrem sene 1333.

Hâzır: Yakup oğlu Ali Efendi [Mühür]

Musaddık: Muhtâr-ı Sâni Sâlih [Mühür]

Musaddık: Muhtâr-ı Evvel Ahmet [Mühür]

Musaddık: İmam İsmâ'il Efendi [Mühür]

Vasiye-i Mezbûre: Cemile [Parmak izi]

Sayfa:49

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Zir Nâhiyesi karyesinden Emiryaman Karyesi'nden Mehmet Ağa odasında karye-i mezkûr imâmı Hafız Ahmet Efendi ibn Mehmet Efendi ve Mehmet Ağa ibn Hasan Ağa ve muhtâr-ı evvel Ahmet Ağa ibn Ali ve sair isimleri zir'de muharrer müslîmin zâhir oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer' ettikde karye-i mezkûrde sâkine ve zât-ı hâzırın mûmâ-ileyhim târifleriyle mu'arrefe Fatıma binti Mehmet meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr de husûsi re'y edilen Hafız Ahmet Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm edip zevcim ve mevrûsum olup verâseti benimle sağır oğlu Seyyit Mehmet'e isâbet edip vefât eden Hüseyin oğlu Mehmet zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh olan Fi 6 Rebiü'l Evvel sene 1319 târihli ve İsmâ'il Efendi mührüyle memhûr bir kıt'a izinnâme mûcibince bin elli bir kurûş kıbeli'l-edâ ve'l-vefa vefât etmekle müteveffâ-yı merkûmun tereke-i vafiyesinde tarafıma edâ etmek üzere mûmâ-ileyh Ahmet Efendi'ye tenbîh olunmak matlûbundur deyü da'vâ. Mûmâ-ileyh Ahmet Efendi cevâbında işbu müddeî'ye-i mezbûre Fatıma binti Mehmet müteveffâ-yı merkûmun zevcesi olduğu ikrâr-ı mâ'ada müddeî'ye meblağı mezkûr bin elli bir kurûş mehr-i müecelden alacak müdeasını küllîyen inkâr eyledi.

Müddeî' 'aleyh: Ahmet Efendi [İmzâ]

Müddeî'ye-i mezbûre: Fatıma

Hükm No:2

Beyâna havâle

Karye-i mezkûreden Mehmet Ağa ibn Hasan ve Ahmet Ağa ibn Ali nâm kimesneler meclîs-i şer' hâzırın olup istişhâd olundukda işbu müddeî'ye-i mezbûre Fatıma Hâtun binti Mehmet'in 'akdler icrâ olunduğu günde bizler ol-meclîs de hâzır

idik tarafeynin söyleştiği bin elli bir kurûş takrir edirek meblağ-ı mezkûr bin elli bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle 'akdleri icrâ olunduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz.

Sayfa:50

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Hamidiye Mahalesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Hâcî Habibullah mahdûmu şefika'nın sulb-i sağır oğlu Saadettin'in babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-i mezbûrun li-ümm ceddese olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyet bi-hakkı ifâya muktedir idüğü isimleri zeylde muharrerü'l-esâmi-i müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Lezki Karyesi'nden Abdülgani oğlu Süleyman nâm kimesne sağır-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ber minvâl-i muharrer vesâyeti mezkûreyi kabul ve hizmeti lâzimesi kema-yenbağı ifâya te'ahhüd oldum dedikte kayd ve tescil olundu. Fi 26 Safer sene 1333 ve Fi 31 Kânun-ı Evvel sene 1330.

Hüccet Kâğıdı: 1

Musaddık: Kureyş Mahalesi'nden Abdullah oğlu Velieddin [Mühür]

Musaddık: Karye-i mezkûrden Mehmet Emin oğlu Ahmet [Mühür]

Vasi: Lezki Karyesi'nden Süleyman bin Abdülgani [Mühür]

Hükm No:2

Medîne-i Hamidiye Mahallesi'nden iken vefât eden Hâcî Habibullah Ağa mahdûmu şefika'nın sulb-i sağır oğlu Saadettin'in li-ümm ceddese ve ba-hücceti şer'iyye mensûb vasisi Süleyman Ağa ibn Abdülgani medîne-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclîs-i şer'i şerif-i enverde takrir-i kelâm edip vasisi olduğum sağır-i mezbûr Saadettin'in nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmakla sağır-i mezbûrun malı nemâsıyla 'akâr ve emlâk icârlarından kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdir olunması bi'l-vesâye talep ederim deyü vasi-i merkûmun takrir-i meşrûh vâk'a

mutabık ve nefis'ül emre muvaffık zıkr-i ati meblağ kadr-i ma'rûf idüğünü isimleri zir de muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olmakla sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisvesiyçün mâlı nemâsıyla akar ve emlâk icârlarından şehri otuz kurûş nafaka farz ve takdir olunup meblağ-ı mezkûru sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisvesine harç ve sarfla ve lede'l-iktizâ istid'â neye ve inde'l-zafer malı nemâsıyla akar icârlarına müddeâ' vaasi-i merkûm Süleyman Ağa'ya izn verimeğın ma vâki' bi't-talep ketb olundu. Fi 26 M ve Fi 31 M sene 1330.

Sayfa:51

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Tekke Ahmet Mahallesi'nden iken vefât eden Gübbet Ali demekle ma'rûf Ali bin [boşluk] bin [boşluk] sulb-i oğlu olup 'askerde olarak gâ'ib ani'l-belde Aslan Mehmet bin Merkûm Ali'nin babasından mevrûs malını hıfz ve emlâk ve akarını âhire isticâra kuyud-ı şer'den bir tâkım nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî gâ'ib-i merkûm eniştesi olup emânet ile ma'rûf istikâmet ile mevsûf ve umûr-ı kayyumluğı hüsnü suretle rüyet ve hıfz ve tesviye-i umûruna muktedir olduğu Hâcî İlyas Mahallesi'nden İsa bin [boşluk] ve Mukaddem Mahallesi'nden Saadullah bin Arif ve Karaboyarzâde Ahmet Efendi ibn Velieddin nâmun kimesnelerden 'alâ tarîkü'ş-şehâde ihbârlarıyla zâhir ve nümâyan Aslan kasabın Mehmet bin İsmâ'il bin Hidayet gâ'ib-i merkûmun vürûduna değın tesviye-i umûruna kibe'l-i şerden kayyum nasb ve tâ'yin olunması merkûm Mehmet vasi ber vech-i muharrer umûr-ı kayyumluğı ve hizmeti lâzımesini edâ-i ifâya..... ta'ahhüd eyledim diye yemin kayd ve zabt eyledi. Fi 18 Rebiü'l Evvel sene 1333 ve 21 Kânun-ı Sâni sene 1330.

Takrir istimâ' olunmuştu.

Hükm No:2

Ankara'nın İç Nâhiyesi kurâsından iken vefât eden 'Osmân oğlu Hasan bin 'Osmân'ın sulb-i sağîr oğlu kasım'ın dayısı Genç Ali oğlu Ahmet bin Ali Medîne-i mezkûre mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd ve meclîs-i şer'-i şerif-i enver de takrir-i

kelâm edip vasisi olduğum sağîr-i mezbûr Kasım nafaka ve kisveye eşeddi ihtiyâç ile muhtâç olmakla sağîr-i mezbûrun malı nemâsıyla tarlası icârından kadr-i ma'rûf nafaka farz ve takdir olunması bi'l-vesâyeye talep ederim deyü vasi-i merkûmun takrir-i meşrûh vâk'a mutabık ve nefis'ül emr ve muvaffik zikr-i ati meblağ kadr-i ma'rûf idüğünü isimleri zir de muharrer müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olmakla sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisvesiyçün malı nemâsıyla akar ve emlâk icârlarından şehri yirmi kurûş nafaka farz ve takdir olunup meblağı mezkûru sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisvesine harç ve sarfa ve lede'l-iktizâ istid'â neye ve inde'l-zafer malı nemâsıyla akar icârlarına müddeâ' vasi-i merkûm Ahmet Ağa'ya izn verimeğın ma vâk'a bi't-talep ketb olundu. Fi 25 Rebiü'l Evvel sene 133 ve Fi 28 Kânun-ı Sâni sene 1330.

Karyesinden (Mühürler)

Sayfa:52

Hükm No:1

Husûs'en Medîne-i Ankara'ya tâbi Kötüoba Karyesi'nden iken bundan 'akdem vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin Ağa ibn 'Osmân'ın sulb-i sağîr oğlu Şükrü, baba ve vâlidesi müteveffât Fatıma mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yini ehem ve elzem olmakla sağîr-i mezbûrun li-ebeveyn emmisi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr Mûsâ Ağa ibn 'Osmân Ağa'nın kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yini matlûbumdur deyü karyeden zir-i zabıtta isimleri muharrer müslîmin talep etmekle mezbûr Mûsâ Ağa dahi vesâyet-i mezkûreyi kabul ve sağîr-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedâdına değın umûrunu tesviye ve mallarını hıfz edeceğını te'ahhüd ve iltizâm eyledi. Fi 11 Rebiü'l Âhir sene 1333.

A'zâ: Hâcî Ömer bin Ali [Mühür]

A'zâ: Kadir oğlu Ahmet Ağa [Mühür]

Vasi [Mühür]

Nâzır [Mühür]

Muhtâr: Hâcî Hatip bin Ali [Mühür]

Muhtâr: Ömer Efendi ibn Hasan [Mühür]

İmam: İsmâ'il Efendi ibn Ali [Mühür]

Hükm No:2

Sağır-i mezbûrun baba ve vâlikesinden mevrûs mâlını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den emmisi Mûsâ Ağa ibn 'Osmân Ağa vasi ve sağır mezbûrun li-ebeveyn hali Mûsâ Ağa ibn Ali Ağa nâzır tâ'yin olundukda merkûmandan her biri vesâyet-i vezaifi kabul eyledikleri tescil olundu. Fi 11 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Mahallinde nasb ve tâ'yin olunmuştur. Fi 15 Sene Minh / Hurre

Sayfa:53

Hükm No:1

Husûs'en Zir Nâhiyesi'ne tâbi Kötüoba Karyesi ahâlisinden iken bundan mukaddem vefât eden Arap oğlu Hüseyin Ağa'nın sulbiye-i sağîre kızı Sema'nın babası müteveffâdan mevrûs malı muhâfaza ile müteveffânın zevcesi Ümmü Gülsüm'ün bâtınında mu'ayyen haml-ı mevkûf için tevkîf eden mebalîğ-i muhâfazaya kıbel-i şer'den bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağır-i mezbûre Sema ve haml mevkûfun li ebeveyn emmileri olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr olduğı zir de isimleri muharrer bi-garaz müslîminin 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Arap oğlu İsmâ'il Ağa ibn 'Osmân sağîre-i mezbûrenin vakt-i rüşd ve sedâdına değin ber vech-i hasb-i vasi ve sağır-i mezbûrenin li-ümm cediti Bekir Ağa nâzır tâ'yin olundukda ol âhir vesâyet-i mezbûreyi kabul ve hidmeti lâzimesi kema-yenbağı ifâya te'ahhüd ve iltizâm eylediğı tescil olundu. Fi 12 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Hâzır: Hatip ibn Ali [Mühür]

Hâzır: Ömer Efendi ibn Hüseyin [Mühür]

Hâzır: Mûsâ ibn 'Osmân [Mühür]

Mahallinde takrir ve istima' olundu.

Sayfa:54

Hükm No:1

Husûs'en Medîne-i Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Kötüoba Karyesi'nde kâ'in Arap oğlu Hüseyin Ağa menzilene varıp zir de isimleri muharrer müslîmin-i hâzıran oldukları halde 'akd-ı meclîs-i şer' ettikde menzil-i mezkûrde sâkine ve zât-ı hâzıran ve mezbûran tasdikıyla mu'arrefe Ümmü Gülsüm binti Bekir Ağa meclîs-i ma'kûd-ı mezkûre de karye-i mezkûreden Arap oğlu Hüseyin Ağa'nın sağır oğlu Şükrü'nün vasisi emmisi Mûsâ Ağa ibn 'Osmân muvâçhesinde ber vech-i âti da'vâ eyledi. Karye-i mezkûreden iken bundan mukaddem vefât eden Arap oğlu Hüseyin Ağa ibn 'Osmân Ağa bin beş yüz kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevc-i dahlim olup vefâtıyla verâseti benimle zevce-î evveli müteveffât Fatıma binti Ali'den mütevellid merkûm Mûsâ Ağa'nın vasisi olduğu sulb-i sağır oğlu Şükrü ve merkûm Hüseyin'in ferâşetinden hâsıla ve bundan(benden) mütevellid bir yaşında sağıre kızı Semâ ve bâtınında sâkin haml-ı mevkûfe münhasıra olmakla müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde muktedir ve ma'kûd-ı 'aleyh mehr-i mü'eccelli vaz'ı yed eylediği tereke-i müteveffâdan olmak üzere tarafıma teslimi tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ eyledi. Vasi-i mezbûr cevabında müteveffâ-yı mezbûrun ber vech-i meşrûh verâseti ikrârlıgken bin beş yüz kurûş mezbûrenin mehr-i mü'ecceli olduğunu inkâr eyledi. Fi 11 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Mezbûrenin parmağı tasdik kılındı

Mu'arrifler [Mühür]

Hükm No:2

Müddeî'yenin ber vech-i müddeâ'sı beyâna havâle

Karye-i mezkûreden Tokâdlı oğlu Hâcî Ömer Ağa ibn Ali ibn Halil

Emirdağlı 'Osmân ibn Mustafa ibn Abdullah

Hükm No:3

Kötüoba Karyesi'nden Tokadlı oğlu Hâcî Ömer Ağa ibn Ali ibn Halil ve Emirdağlı 'Osmân Ağa ibn Mustafa ibn Abdullah meclîs-i şer'e gelip eserü'l-istişhâd müddeî'ye-i mezkûre Ümmü Gülsüm binti Bekir müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin Ağa ibn 'Osmân Ağa'ya bin beş yüz elli bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle 'akd-ı nikâh olunup ol vechle müddeî'ye-i mezbûrenin bin beş yüz elli bir kurûş mehr-i mü'ecceli olduğuna şâhidim ve şehâdet ederiz. Fi 11 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Şahidler [Mühür]

Sayfa:55

Hükm No:1

Şâhidan-ı mezbûran evvela bâ-varaka-i mestûre ve ba'de şâhidan-ı mezbûran hâzır oldukları halde tarafeyn(iki taraf) muvâcehesinde 'alenen lede'l-ta'dil ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'ar ve ihbâr olunduktan sonra mezbûre Gülsüm mehr-i mü'eccel-i mezkûrini müteveffâ-yı mezbûre hibe ettiğini ve havâle eylediğine ve hiç istifâ-yı hak eylemediğine ve el-hale't hazihi cihet-i mezkûreden bin beş yüz elli kurûş alacağı olduğu iştihatden yemin etmekliye mûcibince meblağ-ı mezbûr bin beş yüz elli bir kurûş tereke-i müteveffât olmak üzere müddeî'ye-i mezbûrenye teslime vasi-i merkûm Mûsâ ibn 'Osmân'a tenbîh olundu. Fi 11 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Mahallinde bi'l me'zûniye tenbîh olundu.

Hâzır: Mühürler

Hükm No:2

Husûs'en Medîne-i Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Kötüoba Karyesi'nden iken bundan mukaddem vefât eden Arap oğlu Hüseyin Ağa ibn 'Osmân'ın sulb-i sağır oğlu Şükrü'nün ba-hücceti şer'isi Mûsâ Ağa ibn 'Osmân meclîs-i şer'i şerif-i enver de müteveffâ-yı mezbûrun sulbiye-i sağîre kızı Sema'nın ba-hücceti şer'isi İsmâ'il Ağa

ibn ‘Osmân muvâcehesinde ber vech-i âti da’vâ eyledi. Vasisi olduğum sağır Şükrü’nün li-ümm ceddi Köse oğlu Ali bin Mûsâ hayâtında hafidi merkûm Şükrü(silik) beyaz renkli bir re’s kara sığır ineği hibe-i samime-i şer’iyye ile hibe ve teslim ve merkûm Şükrü’nün babası müteveffâ Hüseyin Ağa dahi bi’l-velâye ittihad ve teslim edip mezkûr kara sığır ineği merkûm Hüseyin Ağa’nın yedinde bi’l-velaye emânet olmakla mezkûr ineğin furuğundan iki re’s fevt öküzü ve bir re’s düve hasil olmakla mezkûr inek ve öküzlere ve mezkûr dügeyi müteveffânın malı deyü vasi-i mezbûr İsmâ’il Ağa’ya tereke-i müteveffâ-yı mezbûre idhal ve taksim etmek muradıyla müdâhele etmekde olmakla su’âl olunup müdâhelesinin men’i talep. Vasi-i mezbûre İsmâ’il cevâbında mezkûr ineğin furuğundan(satışından) olmak üzere iki re’s öküz ve düge müteveffânın yedinde olduğu cihetle müteveffânın malı idüğünü beyân ederek ber vech-i meşrûh

Sayfa:56

Hükm No:1

Hibe müddeâ’sını bi’l-vesâye inkâr eyledi. Fi 12 Rebiü’l Âhir sene 1333.

Beyâna havâle

Hükm No:2

Karye-i mezkûreden Köse Hüseyin oğlu Hâcı Mehmet ibn Hüseyin ve Hasan Ağa ibn ‘Osmân meclîs-i ma’kûd-ı mezkûreden gelip istişhâd olundukda sağır-i mezbûr Şükrü’nün li-ümm ceddi Ali ibn Mûsâ hayâtında hafidi Şükrü’ye beyaz renkli bir re’s kara sığır ineği hibe ve babası Hüseyin Ağa bi’l-velaye ittihad ve teslim edip babası mezbûr Hüseyin Ağa nezdinde emânet iken mezbûr ineğin furuğundan iki re’s öküz ve bir re’s düge hâsıl olduğu ve Hüseyin Ağa hayâtında mezkûr inek ve öküzler ile bir re’s düge sağır Şükrü’nün mal-ı medhulü olduğunu ikrâr eyledğine şahidim ve şehâdet ederim. Fi 22 Rebiü’l Âhir sene 1333.

Şâhid-i Mezbûr Hâcı Mehmet Ağa ibn Hüseyin’in parmağını tasdik ederiz.

Hükm No:3

Şâhidan-ı mezbûran usûlüne mevzu'asını tevfikân bâ-varaka-i mestûre sırren ve ba'de şâhidan-ı mezbûran hâzıran oldukları halde tarafeyn muvâcehesinde 'alenen lede't-ta'dil ve't-tezkirye 'âdil ve makbülüş-şehâde oldukları iş'ar olunmağa mûcibince müddeâ'-i baha inek ve öküz ve düğeleri sağır-i mezbûr Şükrü için vasi-i merkûm Mûsâ Ağa'ya teslimi sağire-i mezbûre Sema vasisi İsmâ'il Ağa'ya tenbîh olundu. Fi 12 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Mühürler

Sayfa:57

Hükm No:1

Husûs'en Zir Nâhiyesi'nin Kötüoba Karyesi'nden iken bundan mukaddem vefât eden Arap oğlu Hüseyin ibn 'Osmân'ın sulb-i sağır oğlu Şükrü'nün ba hüccet-i şer'iyeye vasisi ve emmisi Mûsâ Ağa ibn 'Osmân meclîs-i şer'de ikrâr-ı tam edip vasisi olduğum sağır şükrü nafaka ve kisve-i bahaya eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmakla sağır-i mezbûr Şükrü'nün babasından mevrûs malı nemâsından kadr-ı ma'rûf nafaka ve kisve-i baha farz ve takdir olunması matlûbumdur dedik de vasi-i mezbûrun takrir-i meşrûh vâk'a mutabık ve nefsü'l-emre muvaffik idüğü ve zikr-i ati meblağı kadr-ı ma'rûf olduğu zir-i zabıtta muharrerü'l esâmi-i müslîminin ihbârlarıyla mütehakkık olan yevmi iki kurûş yirmi pareden şehir-i yetmiş beş kurûş nafaka farz ve takdir olunup meblağı mezbûru nafaka ve kisve-i bahası harc u sarfa ve inde'l-hâce istid'â neye ve inde'z-zafer malı nemâsı ruca'a vasi-i mezbûr ağaya kibel-i şer'den izn verildi. Fi 19 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Hâzır

Mühürler

Hükm No:2

Husûs'en Zir Nâhiyesi'nin Kötüoba Karyesi'nden iken bundan mukaddem vefât eden Arap oğlu Hüseyin Ağa'nın sulb-i sağire kızı Sema'nın ba hüccet-i şer'iyeye

vasisi ve li-ebeveyn emmisi İsmâ'il Ağa ibn 'Osmân meclîs-i şer'de ikrâr-ı tam edip vasisi olduğum sağîre Sema'nın nafaka ve kisve-i bahaya eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmakla sağîre-i mezbûre Sema'nın babasından mevrûs malı nemâsından kadri ma'rûf nafaka ve kisve-i baha farz ve takdir olunması talep ederim dedikde vasi-i mezbûre takrir-i meşrûh vâk'a mutabık ve nefsü'l emre muvaffik idüğü ve zikr-i ati meblağ kadr-i mu'arrefe olduğu zir-i zabıtta muharrerü'l esâmi-i müsliminin ihbârlarıyla mütehakkık olan yevmî iki kurûş yirmi pareden şehri yetmiş beş kurûş nafaka dahi farz ve takdir olunup meblağ-ı makrûz-ı mezkûri sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve-i bahasına harç u sarf ve lede'l-hâce isitidaneye ve inde'z-zafer malı nemâsını rucu'a kibel-i şer'den vasi mezbûra izn veril(me)di. Fi 14 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Hâzır:

Mühürler

Sayfa:58

Hükm No:1

Husûsiyle Zir Nâhiyesi'nin Kötüoba Karyesi'nden iken vefât eden Arap oğlu Hüseyin bin 'Osmân bin Mûsâ'nın verâseti zevce-î menkuhe-i metrûkesi Ümmü Gülsüm binti Bekir ile sulb-i sağîr oğlu Şükür ve sulbiye-i sağîre kızı Sema ve mezbûrenin bâtınında müstebin haml-ı mevkûfe münhasıra olduğu bi'l ihbâr zâhir olan müteveffâ-yı merkûmun danilerinden medîne-i mezkûrenin Kurt Mahallesi mütemekkinlerinden ve teba-i devlet-i aliyyenin Katolik milletinden tüccardan Kaynoryan Endon Efendi ibn Artin Endon sağîr-i merkûm Şükrü'nün tesviye-i umûrunua mensûb vasisi emmisi Mûsâ Ağa ibn 'Osmân muvâcehesinde da'vâ ve takrir-i kelâm eder ki ibrâz eylediği bin üç yüz yirmi sekiz senesi Haziranının otuzuncu günü târih müteveffâ-yı merkûm mührüyle memhûr bir kıt'asında natık olduğu üzere malından ve yedinden ciheti karzdan vermiş olduğu altı adet lirâ-yı 'Osmâni ile müteveffâ-yı merkûmun zevcesi mezbureyi 'akd tezvic edeceği esnâda mezbûreye takı almak üzere beş adet diş birlik altın ve keza merkûm-ı mezbûrenin mehr-i muacceline vermek üzere ita etmiş olduğu on altı lirâ keza mezbûreye velime cemiyeti icrâsı esnâsında malından ve yedimden bey' eylediğim bin üç yüz yirmi dokuz senesi Nisanının üçüncü târihli fatura mûcibince yirmi dokuz lirâ bin üç yüz otuz senesi

ağnâm rüsumuna olan borcu için vermiş olduğum yirmi dört adet lirâ-yı ‘Osmâniği cem’ en yüz kırık dört adet lirâ-yı ‘Osmâni alacak hakkımı kıbeli’l-edâ ve’l vefa vefât etmekle vasi-i merkûm Mûsâ Ağa’nın bi’l-vesâye vaz’ı yed olduğu tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olarak hala bana edâ ve teslim vasi-i merkûm Mûsâ Ağa’ya kıbel-i şer’den tenbîh olunması matlûbumdur deyü da’vâ vasi-i mekrum Mûsâ Ağa tereke-i müteveffâ-yı merkûm bi’l-vesâye vaz’ı yedini ikarâr-ı mâ’ada müddeî’ merkûmun ber minvâl-i meşrûh alacak müddeâ’sını küllîyen inkâr.

Fi 12 Rebiü’l Âhir sene 1333.

Müddei ‘aleyh

Müddei

Sayfa:59

Hükm No:1

Husûs-ı âti’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istima’ için kıbel-i şer’den me’zûnen bi’l-hükm irsâl olunan kâtip Ömer Efendi ibn Hâcı Mehmet Ağa Medîne-i Ankara’nın Kattanin Mahallesi’nden müteveffâ kasap Refik Ağa ibn [boşluk] menziline varıp mahalle-i mezkûre imâmı İsmâ’il Efendi ibn ve muhtârı Halil Efendi ibn Bekir Ağa ve Kasap Bekir Ağa ibn [Boşluk] Ömer Ağa mahdûmu Halil İbrâhim Efendi ve sair zeyl-i zabıtta isimleri muharrer müslîmin hâzır oldukları halde meclîs-i şer’i ali ettikde bundan ‘akdem vefât eden müteveffâ mezbûr Refik Ağa’nın verâseti zevce-î menkuhesi Enise Hâtun binti [boşluk] ile vâlidesi [boşluk] binti [boşluk] ve kebire kızları Satı ve Hatice ve sağır oğulları Mehmet Yaşar ve Tevfik’e inhisarı ba’de’l-tahakkuk şer’i zâtları hâzırın-ı mezbûrun târifleriyle mu’arrefe mezbûre Enise Hânım meclîs-i ma’kûd-ı mezkûrede tereke-i müteveffâ-ı yı merkûm vaz’iatü’y-yed müteveffâ mezbûrun [boşluk] muvâcehesinde üzerine da’vâ ve tahrir-i kelâm edip zevcim müteveffâ-i mezbûr Refik Ağa işbu meclîs de ibrâz eyledim [boşluk] târihli hâkim-i esbak[efendi] mührüyle memhûr bir kıt’a izinnâme mûcibince bin bir kurûş mehr-i mü’eccel tesmiyesiyle ben kendüye tezvic ve kabul edip ‘akd-i nikâh kaim iken mehr-i mezkûru bana kıbeli’l-edâ vefât etmekle vaz’iatü’y-yed olduğu müteveffâ-i mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere halâ talep ederim deyü da’vâ lede’s-su’âl mezbûre [boşluk] cevâbında işbu müddeî’ye-i mezbûre [boşluk] müteveffâ-i mezbûr

Refik Ağa'nın zevce-î metrûkesi ve terekesini vaz'iatü'y-yed olduğu ikrâr-ı mâ'adayı inkâr etmekle müddeî'ye-i mezbûrenin Mehr-i müsamaya tenbîh olmayup mehr-i mir-i misline beyne talep oldukda zât-ı mezbûreyi arifân.

Sayfa:60

Hükm No:1

Husûsiyle Medîne-i Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Müslîm Karyesi'nde Genç Ali oğlu Hâcî Ahmet menziline varıp 'akd meclîs-i şer'-i şerif-i nebevi ettik de menzili mezkûrde sâkine ve zât-ı zir isimleri muharrer müslîm târifleriyle mâ'rîfe Câvide binti Hâcî Mehmet Ağa meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr de Eytâm Müdürü İsmâil Efendi ibn Abdullah muvâcehesinde ber vech-i âti da'vâ eyledi. Baba ve mevrûsum Hâcî Halil oğlu Hâcî Mehmet Ağa'dan bana mevrûs olup hin-i sağîrimde li-ecli'l-erbah Eytâm Sandığı'na vaz' edilen dokuz bin yetmiş kurûş ben akil ve baliğ ve yirmi yaşımı mütecâviz raşide ve buluğa rüşd müfehhem olduğu halde meblağ-ı mezbûru bana teslimden imtina eder olmakla su'âl olunup meblağ-ı mezbûru tarafıma teslime tenbîh olunması talep ederim deyü da'vâ ettik de. Mûmâ-ileyh İsmâ'il Efendi cevâbında meblağ-ı mezbûre bi'l-me'muriye vaz' eden ikrâr-ı mâ'ada akil ve baliğ ve bülüğü rüşdün inzamını inkâr eyledi. Fi 14 Rebiü'l Âhir Sene 1333.

Eytâm müdürü

Müddeî' [Parmak izi]

Mu'arrif Hâcî Mehmet Ağa ibn Hâcî Hasan [Mühür]

Mezburenin parmağını tasdik ederiz

Beyâna havâle olundu.

Hükm No:2

Karye-i mezkûreden Tekke-nişin oğlu Satılmış ibn Ahmet ibn Dede ve Hâcî Halil oğlu Halil Ağa ve İbrâhim bin Hâcî Halil meclîs-i şer'e gelip istişhâd oldundukda müddeî'ye-i mezbûre Câvide binti Hâcî Mehmet yirmi yaşımı mütecâviz akil ve baliğ

ve buluğuna rüşdü munzam olup iane-i vasiden müstağni olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 14 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Şâhidler [Mühür]

Hükm No:3

Müddeî' mezbûrenin yedinde mevcut Fi 26 Rebiü'l Âhir sene 1333 târihli tezkire-i 'Osmâniyesinde yirmi yaşında olduğu gibi sırren ve 'alenen 'âdil ve makbûlü'ş-şehâde oldukları ihbâr ve iş'ar olunan Satılmış bin Ahmet ve Halil Ağa ibn İbrâhim Ağaların ber nesh-i şer' şehâdetleriyle mezbûre yirmi yaşında akil ve baliğ ve buluğuna

Sayfa:61

rüşdü munzam olduğu tahakkük etmeğin mûcibince mezbûrenin buluğuna ba'de'l-hükm meblağ-ı mezbûru müddeî'ye-i mezbûre Câvide'ye teslime müddeî' 'aleyh İsmâ'il Efendi'ye tenbîh olundu.

Hükm No:1

Husûsiyle Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Müslîm Karyesi'nde kâ'in Genç Ali oğlu Hâcı Ahmet Ağa menziline varılıp zir de isimleri muharrer müslîmin hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer'-i nebevi ettikte menzili mezkûr de sâkine ve zât-ı hâzırın-ı mezbûrun târifleriyle mu'arrefe Halil oğlu kerimesi Câvide binti Hâcı Mehmet meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrede Hatipzâde Ömer Bey ibn Hâcı Mustafa Ağa mahzarında ikrâr-ı tam ve tâbir-i ani'l-meram edip baba ve mevrûsum müteveffâ Hâcı Mehmet Ağa ibn Halil Ağa'dan mevrûsum ve Eytâm Sandığı'na li-ecli'l-erbah vaz' edilen dokuz bin yetmiş kurûş ve eyyam-ı mart güzeştesini kendi imzâsıyla ahz u kabz ve tarafıma irsâl ve isale ve cihet-i mezkûrden mütevellid deavide hâ'iz olduğu hükm şer'iyye ve nizamiyenin derecât-ı muhtelif talep ve da'vâ ve husumet ve der-cevap ve teslim ve ikâme ve redd-i şuhûd ve tahlif-i hasm ve tebliğ ve sulh ve ibra ve ahiri

tevkil ve azle ve'l-hâsıl muhâfaza-i hukukum için kaffe-i ma'lûmât-ı şer'iyye kavânin-i mevzua imkan-ı ifâya mûmâ-ileyh Ömer Bey'i vekâlet-i amme-i mutlaka sahihe-i şer' ile vekil ve nâib-i münâsib nasb ve tâ'yin eyledim. Dedik de ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabul ve hidemet-i lâzimesi kema-yenbağî ifâya te'ahhüd ve iltizâm eyledim dediği tescîl edilir. Fi 15 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Mu'arrif: Hatipzâde İbrâhim Bey bin Hâcı Mustafa Ağa ibn Ömer Ağa [Mühür]

Mu'arrif: Sarı Çavuş oğlu Mahmûd Ağa ibn Mustafa ibn İbrâhim [Mühür]

Mu'arrif: Beypazarlı Şeyh oğlu Ahmet bin İbrâhim ibn Mehmet [Mühür]

Sayfa:62

Hükm No:1

An-asl Medîne-i Ankara'nın Tekke Ahmet Mahallesi ahâlisinden iken beşinci kolordu-yu hümâyunun on dördüncü fırka akinci etmekçi bölüğünde müstahdem olduğunu beyân eden Rifât bin Ali medîne-i mezkûre de hâlâ Eytâm Müdürü İsmâ'il Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı ve takrir-i kelâm eder ki benim 'askerlikde olduğum halde mahalle-i mezkûrede iken vefât eden babam Guveyt Ali bin [boşluk] nâm kimesnenin terekesi benim gâ'ib olmam cihete tahrir bey' edilerek esmanının müdür mûmâ-ileyh tarafında ahz olunmuş ise de ben sekiz gün me'zûniyle geldim terekesinden hisse-yi irsiyeme isâbet eden mebalîğın tarafıma teslim olunmasını talep ederim deyü da'vâ. Müdür-i mûmâ-ileyh cevâbında gâ'ib ani'l-belde müdde-i merkûm RifâtZ'ın babası müteveffâyı merkûmdan terekesine vaz'ı yed eylediğini ikrâr-ı mâ'ada gâ'ib Rifât deyü terekesinin tahririne esbâb olan Rifât'ın müddei' merkûm Rifât olduğunu bilmem deyü hüviyetini inkâr eyledi. Fi 19 Rebiü'l Âhir sene 1333.

Hükm No:2

Kattanin Mahallesi'nden Çerkes oğlu Yusuf bin Hüseyin ve Kulderviş Mahallesi'nden Abdullah oğlu Mehmet nâm kimesne lie-ecli's-şehâde meclîs-i şer' hâzıran istişhâd olunduktan işbu müddei' mezbûr Rifât bundan 'akdem vefât eden Guveyt oğlu Ali'nin [boşluk] sulb-i oğlu olup 'askerlik hizmetiyle müstahdem olarak

gâ'ib ani'l-belde Rıfat işbu müddei' Rıfât olduğu bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdetimiz ederiz deyü ifâdelerini tehmir eylediler. Fi 19 Rebiü'l Âhir sene 1333 ve Fi 21 Şubat sene 1330.

İşbu târif-i şer' huzurumuz olmuştur.

Sayfa:63

Hükm No:1

Medîne-i Ankara'nın Ahi Hacı Murad Mahallesi'nden olup zât-ı târif-i şer'ile mu'arrefe Halime binti Seyyid İbrâhim meclîs-i şer'de mahalle-i mezkûreden Derviş Mustafa oğlu Ömer bin Sâlih muvâcehesinde da'vâ eyledi. Hacı Murad Mahallesi'nden iken bundan mukaddem vefât eden zevcim müteveffâ Derviş Mustafa oğlu 'Osmân bin Mustafa'nın verâseti benimle li-ebeveyn er-karındaş oğulları müddei'yle merkûm gâ'ib ani'i belde Abdi Efendi ibn Ömer Ağa'ya münhasır olup ol vechle müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında üzerine mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh olan sekiz yüz bir kurûş mehr-i mü'ecceli kıbeli'l-ahz vefât etmekle su'âl olunan müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafisyesinden mablağ-ı müddaya mazkur tarafıma edâ ve teslim husûsuna tenbîh olunmasını talep ederim dedik de müddei' 'aleyh merkûm cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun terekesine bi'l-verese vaz'ı yedi ikrârı mâ'ada ber vech-i meşrûh mehr-i mü'eccelden alacak da'vâsını inkâr eyledi. Fi 9 Cemâziye'l Evvel sene 1333.

Mu'arraf: Ahmet Efendi ibn 'Osmân

Mu'arraf: 'Osmân Efendi ibn Ali

Müddei aleyh [Mühür]

Müddei [Parmak izi]

Mezbûrenin imzâsı olduğunu tasdik ederiz.

Beyâna havâle

Hükm No:2

Mahalle-i mezkûreden ‘Osmân Efendi ve Sabûni Mahallesi’nde meclîs idâre kalemi hulefâsından İhsân Efendi ibn Ömer Efendi li’ecli’ş-şehâde meclîs-i şer’e hâzıran olup istişhâd olundukda müddeâ’ye-i mezbûrenin li-ebeveyn karındaşı Teşrikli oğlu Mustafa Efendi de kız karındaşı Ulviye’nin bin bir kurûş mehr-i mü’ecceli olduğu ve bu gibi kadının emsali sekiz yüz bir kurûş oludğunu ve mahkeme-i şer’e irad olunan Fi 2 Cemâziye’l Evvel sene 1332 ve 19 Teşrîn-i Evvel sene 1310 târihli ve iki yüz kırk dört numaralı bir kıt’a izinnâme mûcibince müddeâ’ mezbûrenin sekiz yüz bir kurûş mehr-i mü’eccel olduğuna şâhidiz ve şehâdet ederiz. Fi 9 Cemâziye’l Evvel sene 1333.

Şâhidler [İmza]

Hükm No:3

Şâhidan-ı mûmâ-ileyhadan sırren ve ‘alenen lede’t-ta’dil ve’t-tezkiye ‘âdil ve makbûlü’ş-şehâde oldukları iş’ar ve ihbâr olunmakla müddeâ’ye-i mezbûre mehr-i mü’eccel-i mezkûresini müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında hibe etmediği ve hiçbir vech ıskât-ı hak etmeyip hâlâ alacak hakkı olduğuna intizaren tahlisi olunmağın bu vechle meblağ-ı müddeâ’ya mezkûr sekiz yüz bir kurûş müteveffâ-yı mezbûrun terekesinin müddeâ’ye-i mezbûrde edâ ve teslime müddei ‘aleyh merkûme Ömer Faik Efendi’ye tenbîh olundu. Fi Cemâziye’l Evvel sene 1333.

Mahallinde mezbunen tenbîh olundu.

Mühürler.

Sayfa:64

Hüküm No:1

Husûsiyle

Husûs-ı âti’l-beyânın mahallinde istimâ’ ve fasl hasmı için bâ’is ve irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi ibn İbrâhim Efendi Medîne-i Ankara’ya tâbi Zir Nâhiyesi’nin Saraycık Karyesi’nde kâ’in Ali Hoca’nın hânesine varıp karye-i mezkûr imâmı

Hüseyin Efendi ve Sincân Karyesi'nden Aziz Ağa ibn Hasan ve karye-i mezkûreden Mustafa bin Hüseyin hâzırın oldukları halde 'akd eylediği meclîs-i şer'de karye-i mezkûr ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Hâcî oğlu Hasan ibn İbrâhim'in verâseti zevcesi Kâmile bin Ali ile sulb-i saġîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulb-i saġîre kızları Sıdika ve Feride'ye münhasır olduġu bi'l-ihbâr zâhir ve nümâyan olan müteveffâ-yı merkûmun danilerinden Medîne-i Ankara'nın Kethüda Mahallesi'nden ve teba-i devlet-i 'aliyyenin Katolik milletinden Çendireci oġlu Kirkor Aġa veled-i Pederus meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr de saġîrun-ı mezbûrunun li-ümm cedleri ve tesviye-i umûrlarına mensûb vasileri Ak Kadın binti Mehmet muvâcehesinde üzerine da'vâ edip müteveffâ-yı merkûm hayâtında bin üç yüz yirmi dokuz senesi Teşrîn-i Sânînin üçüncü günü malımdan ve yedimden beş ve altış'âr yaşlarında siyah renkli iki re's kara sığır öküzleri müteveffâ-yı merkûm Hasan'ın talebi üzerine beş buçuk lirâ-yı 'Osmâni semen mukabilinde bey' ve teslim edip ol-dahi ba'de't-teslim zimmetinde matlûbum olan meblaġı mezkûr ile ve keza mâlımdan bir adet şıyak şalvar ve kasturdan ma'mûl bir adet balto yüz yirmi beş kurûş keza müteveffâ-yı merkûm Hasan Aġa'ya bey' ve teslim etmiş isem de esmanlarından matlûbum olan mezkûr öküz bedellerinden bir buçuk adet lirâ-yı 'Osmâni alacaġı ve şıyak ve kastur bedelinden yüz yirmi beş kurûşuna cem'en altı yüz doksan altı kurûş alacak hakkımı kable'l-ahz ve'l-istifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkûm bi'l-vesâye vaz'iatü'y-yed olan mezbûre Ak Kadın yedinde olan tereke malından olarak halen bana edâya mezbûre Ak Kadın'a tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ ettikde vasi-i mezbûre Ak Kadın cevâbında tereke-i müteveffâ-yı merkûme bi'l-vesâye vaz'ı yed olduġunu ikrâr-ı mâ'ada müddei' merkûmun alacak da'vâsını inkâr eyledi. Fi 8 Recep sene 1333 ve Fi 9 Mayıs sene 1331.

Mu'arrif Karyeden: Hoca Hasan oġlu Hüseyin [Mühür]

Mu'arrif: Sincân Karyesi'nden Aziz bin Hasan [Mühür]

Müddei' aleyhâ: Ak Kadın [Parmak izi]

Çendireci Oġlu Kirkor [İmza]

Hükm No:2

Zir Nâhiyesi'ne tâbi Saraycık Karyesi'nden Şükrü bin İbrâhim bin Ali ve Hoca Hasan oğlu Hüseyin ve Selim oğlu Mehmet bin Selim ve Molla Ali bin Dede ve Elvân karyeli İsmâ'il Ağa ibn [boşluk] işbu yazmış olduğum dört nefer şahitlerden başka şahidim yoktur. Fi Minh.

Müddeî' Çendereci oğlu [İmza]

Şükrü bin İbrâhim bin Ali [İmza]

Hükm No:3

Saraycık Karyesi'nden Şükrü Efendi bin İbrâhim bin Ali ve Hüseyin Efendi bin Hasan bin Hüseyin meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarında müddeî' merkûm Kirkor Ağa veledi Pederus'un müteveffâ Hasan bin İbrâhim zimmetinde öküz bedelinden beş buçuk adet lirâ-yı 'Osmâni ile şayak şalvarı ve aba bedelinden yüz yirmi beş kurûş zimmetinde borcu olduğunu bizler bu husûsa bu vech ile Allah için şahidiz ve şehâdet dahi ederiz. Fi 9 Recep sene 1233.

Şâhid: Hüseyin Efendiye Hasan bin Hüseyin [Mühür]

Şâhid: Şükrü Efendi bin İbrâhim bin Ali [Mühür]

Sayfa.65

Hükm No:1

Şâhidan-ı merkûman olan bâ-varaka-i mestûre mensûb oldukları karye-i mezkûr muhtârânı Ali bin Dede bin Süleyman ve muhtâr-ı sânisî Mustafa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden sırren ve ba'de şâhidan-ı merkûman hâzır oldukları halde yine karye-i mezkûreden Mehmet bin Selim bin Abdullah ve Ahmet bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden 'alenen lede't-ta'dil ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar bi'l-muvâcehe ihbâr olunmağın müdde-i merkûm Kirkor müddeâ'ya mezkûr bir buçuk lirâ öküz bedeli ile şalvar ve aba bedeli olan yüz yirmi beş kurûş müteveffâ-yı mezbûrden almadığı ve hibe etmediğine ve nezdinde rehine

dair bir şey bulunmadığına ve hiçbir vechle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetini istifâya hak eylediğine vech-i vehibe-i şer' üzere yemin etmeğin meblağ-ı müddeâ'ya mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere müddeî' merkûm Kırkor Ağa'ya edâ ve teslime vasi-i mezbûr Ak Kadın'a tenbîh olundu. Fi 9 Recep sene 1333. Ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mahallide me'zûnen tenbîh olundu.

Hükm No:2

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve istimâ' ve fasl hasmı için bâ'is ve irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi ibn Hâcî İbrâhim Efendi Medîne-i Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hoca'nın hânesine varıp karye-i mezkûr imâmı Hüseyin Efendi ibn Hasan ve Sincân ve karye-i mezkûrden Mustafa bin Hüseyin hâzırın oldukları halde 'akd eylediği meclîs-i şer'de karye-i mezkûr ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim'in verâseti zevcesi Kâmile binti Ali ile sulb-i sağır oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulb-i sağıre kızları Sıdika ve Feride'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr zâhir ve nümâyan olan müteveffâ-yı merkûmun danilerinden Zir Nâhiyesi'nin Sincân Karyesi ahâlisinden Aziz bin Hasan meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde sağırun-ı mezbûrunun li'ümm ceddeleri ve tesviye-i umûrlarına mensûb vasileri Ak Kadın binti Mehmet muvâcehesinde üzerine da'vâ edip müteveffâ-yı merkûm hayâtında bin üç yüz otuz senesi Eylül'ün otuzuncu günü târihli müverrah işbu meclîs-i şer'e ibrâz eylediğim bir kıt'a sened mûcibince bir müddet ve cihet-i karz-ı şer'iyeden üç adet lirâ-yı 'Osmâni kendisine teslim edip ol dahi teslim ve ahz u kabz ile zimmetinde matlûbum olan meblağı mezkûru kable'l-ahz ve'l istifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkûm bi'l-vesâye vaz'iatü'y-yed olan mezbûre Ak Kadın yedinde olan terekesi malından olarak halen bana edâya mezbûre Ak Kadın'a tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ ettik de vasi-i mezbûre Ak Kadın dahi cevâbında tereke-i müteveffâ-yı merkûm bi'l-vesâye vaz'ı yed olduğunu ikrâr-ı mâ'ada müdde-i merkûmun alacak da'vâsını inkâr eyledi. Fi 8 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mu'arrif: Karye-i mezkûrden Mustafa bin Hüseyin

Mu'arrif: Karye-i mezkûr imâmı [Mühür]

Müdde-i 'aleyhâ: Ak Kadın [Parmak izi]

Sincân Karyesi'nden Aziz bin Hasan [Mühür]

Beyâna havâle olunmuştur. Fi minh.

Sayfa:66

Hükm No:1

Sincân Karyesi'nden İsmâ'il oğlu İsmâ'il ve Bıyık oğlu Ali bin Satılmış ile isbat edeceği ve bunlardan başka şahidi olmadığını beyân ederek tasdik eylerim. Fi 8 Recep sene 1333 ve Fi 9 Mayıs sene 1331.

Müddeî': Sincân Karyesi'nden Aziz bin Hasan [Mühür]

Hükm No:2

Sincân Karyesi'nden Bıyık oğlu Ali Ağa bin Satılmış meclîs-i şer'e hâzır olup istişhâd olundukda geçen güz mevsiminde mezruat zamanında müteveffâ-yı merkûm Hasan bin İbrâhim işbu müddeî' Aziz Ağa bin Hasan'dan cihet-i karz olarak kut akçesi nâmıyla üç adet lirâ-yı 'Osmâni zimmetinde borcum vardır deyü ikrâr eylediğine beynlerinde tanzim eyledikleri senedde li ecli's-şehâde bana dahi temhîr ettirdiklerini ve bu vechle müteveffâ-yı merkûmun müdde-i merkûm Aziz zimmetinde üç lirâ borcu olduğuna bu husûsa bu vechle Allah için şahidim ve şehâdet dahi eder olduğumu tasdik ederim. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Sincân Karyesi'nden Satılmış oğlu Ali [Mühür]

Hükm No:3

Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il meclîs-i şer'e hâzır olup istişhâd olundukda müteveffâ-yı merkûm Hasan bin İbrâhim hayâtında vefâtından dört beş mâh mukaddem müddeî' Aziz Ağa'nın hânesinde ben dahi hâzır olduğum halde üç adet lirâ-yı 'Osmâni kut akçesi nâmıyla merkûm Aziz Ağa'dan ahz u kabz ile zimmetinde

deyni olduğuna ben bu husûsa bu vech ile Allah için şâhidim ve şehâdet ederim. Fi 9 M.

Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Hükm No:4

Şâhidan-ı merkûman olan bâ-varaka-i mestûre mensûb oldukları Sincân Karyesi muhtâr-ı evvel İsmâ'il bin Hüseyin bin Abdullah ve muhtârânı Yakup bin Mustafa bin İdris nâm kimesnelere sırrın ve ba'de şâhidan-ı merkûman hâzır oldukları halde Sincân Karyesi'nden Ahmet Ağa bin Hüseyin bin Abdullah ve Hüseyin Efendi bin Hasan bin Hüseyin nâm kimesnelere 'alenen lede't-t'âdil ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar ve bi'l-muvâcehe ihbâr olunmaya müddei' merkûm Aziz Ağa cihet-i karzdan müddeâ'ya mezkûr üç adet lirâ-yı 'Osmâni müteveffâ-yı mezbûrden almadığına ve hibe etmediğine ve nezdinde rehine dair bir şey olmadığına ve hiçbir vechle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetini istifâ-yı hak eylemediğine vech ve hibe-i şer'iyye üzere yemine itmeğin mûcibince meblağı müddeâ'ya mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere müddei' merkûm Aziz Ağa'ya edâ ve teslime vasi-i mezbûre Ak Kadın'a tenbîh olundu. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1330.

İ'lâmı tanzim kılınmıştır.

Mahallinde me'zûnen tenbîh olundu. Fi 9 M.

Hükm No:5

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istima' için kıbel-i şer'den me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi bin Hâcî İbrâhim Efendi Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hocâ'nın menziline varıp karye-i mezkûre imâmı Hüseyin Efendi bin Hasan ve İsmâ'il bin İsmâ'il ve Mustafa bin Hüseyin hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer'-i nebevî ettikde menzil-i mezkûr de sâkine ve zât-ı hâzırın-ı mezbûrun târifleriyle mu'arrefe mahzaran-ı nisvandandır Kâmile bin Ali Ağa meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr de karye-i mezkûrden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim'in sulb-i sağır oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulbiye-i sağıre

kızları Sıdıka ve Feride'ye münhasıra olduğu lede's-şer'il enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra verese-i mezbûreden zevce-î mezbûre Kâmile binti Ali Ağa meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde saġîrun-ı mezbûrunun li-ümm ceddeleri ve tesviye-i umûrlarına mensûb vasileri karye-i mezkûrden ve zât-ı zeyl-i zabıttâ isimleri muharrer kesân târifleriyle mu'arrefe Ak Kadın binti Mehmet muvâcehesinde ber vech-i âti da'vâ eyledi. Vasi-i mezbûrennin vasileri olduğu saġîrun-ı mezbûrun abaları müteveffâ-yı mezbûr Hasan Ağa bin bir kuruş

Sayfa:67

mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-i dahlim iken bundan 'akdem vefât etmekle üzerine mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh mehr-i mü'eccel mezkûrun alacak hakkım olan bin bir kuruş vasiye-i mezbûrenin vaz'-ı yedü'y-yed olundukda tereke-i vafiyesinden olmak üzere tarafıma teslim olunmasını talep ederim deyü da'vâ ettikde vasiye-i mezbûre cevâbında müddei'ye-i mezbûre Kâmile müteveffâ-yı merkûm Hasan'ın zevce-î emkuhe-i medhul bahası olduğu ve bi'l-vesâye tereke-i müteveffâyâ vaz'ı yed eylediğini ikrâr-ı mâ'ada ol-miktar mezbûre mehr-i müsemmi müddeâ'sını inkâr eyledi. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mu'arrif: Karye-i mezkûr imâmı Hüseyin Efendi bin Hasan

Mu'arrif: Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Mu'arrif: Karyeden Mustafa bin Hüseyin [Mühür]

Müdde-i 'aleyhâ: Ak Kadın binti [Parmak izi]

Müddeî'ye: Kâmile binti Ali Ağa [Parmak izi]

Bâlâ'da ki parmaklar Ak Kadın ile Kâmile parmakları olduğunu tasdik ederiz.

Hükm No:1

Beyâna havâle olunmuştur. Fi 9 M.

Hükm No:2

Karyeden Tahsildâr Şükrü Efendi bin İbrâhim ve Hüseyin Efendi bin Hoca Hasan ve Molla Ali bin Dede ve Cemşid Karyesi'nden Ömer Ağa bin Mehmet ile isbât edeceği ve başka asla şâhidim yoktur. Fi 9 minh.

Müddeî': Kâmile binti Ali [Parmak izi]

Hükm No:3

Karye-i mezkûre imâmı Hüseyin Efendi bin Hoca Hasan bin Hüseyin ve karye-i mezkûre tahsildarı Şükrü Efendi ibn İbrâhim bin Ali meclîs-i şer'e hâzırın olup istişhâd olunduklarında karye-i mezkûre ahâlisinden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim'in karye-i mezkûre sâkinelerinden Kâmile binti Ali Ağa bin bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-î menkuhesi olduğuna biz bu husûsa bu vech ile şâhidiz ve şehâdet ederiz. Deyü müttetikü'l-hıfz ve'l-ma'ni edâ-yı şehâdet-i şer'iyye ederiz dediklerini tasdik eylediler. Fi 9 Recep sene 1333 ve 10 Mayıs Sene 1331.

Şâhid: Karye-i mezkûre tahsildârı Şükrü Efendi bin İbrâhim bin Ali [Mühür]

Karye-i mezkûre imâmı Hüseyin Efendi bin Hasan bin Hüseyin [Mühür]

Hükm No:4

Şâhidan-ı mezbûran usûl-ı mevzuaya tevfikân evvelâ bâ-varaka-i mestûre mensûb oldukları Saraycık Karyesi muhtârları Ali bin Dede bin Süleyman ve muhtârâmı Mustafa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelere sırran ve ba'de şâhidan-ı merkûman hâzır oldukları halde Saraycık Karyesi'nden Mehmet bin Selim bin Abdullah ve Ahmet Ağa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelere 'alenen lede't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar ve bi'l-muvâcehe ihbâr olunmağın müddeî'ye-i mezbûre Kâmile binti Ali mehr-i mü'eccel müsemmi olan bin bir kurûş müteveffâ-yı mezbûre hibe etmediğine ve almadığına ve hiçbir vechle istifâ-yı hak etmeyip hâlâ alacak hakkı olduğuna istihzaren yemin etmeğın mücibince müddeâ'ya mezkûr bin bir kurûş müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak

üzere müddeî' mezbûre Kâmile Hâtun edâ ve teslime vasi mûmâ-ileyha mezbûre Ak Kadın'a tenbîh olundu. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Me'zûnen mahallinde tenbîh olundu.

Î'lâmı tanzim olunmuştur.

Sayfa:68

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kıbel-i şer'den ve me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi ibn Hâcî İbrâhim Efendi Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hoca'nın menziline varıp karye-i mezkûre imâmı Hüseyin Efendi bin Hasan ve İsmâ'il bin İsmâ'il ve Mustafa ibn Hüseyin hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer'-i nebevi ettikde karye-i mezkûr ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim'in verâseti zevcesi Kâmile binti Ali ile sulb-i sağîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulbiye-i sağîre kızları Sıdika ve Feride'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr zâhir ve nümâyan olduktan sonra sağîrun-ı mezbûrunun tesviye-i umûrlarına mensûb vasileri li-ümm ceddeleri ve zât-ı hâzır-ı merkûmun târifleriyle mu'arrefe Ak Kadın binti Mehmet meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde verese-i mezbûreden tereke-i müteveffâ-yı merkûme bi'l-verese ve vaz'iatü'y-yed olan zevce-î mezbûre ve zât-ı mâ'rîfetü'z-zât Kâmile binti Ali muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı ve takrir-i kelâm edip vasileri olduğum sağîrun-u mezbûrun babaları müteveffâ-yı merkûm Hasan Ağa'nın kendinden mukaddem vefât eden Kezban binti Mustafa'nın dokuz yüz bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevce-î medhul-i bahâsı iken vefât etmekle verâseti müteveffâ-yı merkûm Hasan ile vasileri olduğum sağîrun-ı mezbûruna münhasıra olmakla müteveffâ-yı sâni-i mezbûr Hasan zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd mehr-i mü'eccelden alacağı olan dokuz yüz bir kurûşdan rabi müteveffâ-yı merkûm Hasan'ın ve müteakib vasileri olduğum sağîrun-ı mezbûrun mevrûs olmakla ez-gayri rub' vasileri olduğum sağîrun-ı mezbûrunun hisse-i irsiyeleri olan altı yüz yetmiş beş kurûş tereke-i vakfiyesinden olmak üzere tarafıma teslime halen tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ ettik de. Zevce-î mezbûre Kâmile cevâbında vasiye-i mezbûrenin vasileri olduğum sağîrun-ı mezbûrunun vâlideleri olup vefât eden mezbûre Kezban müteveffâ-yı merkûm

Hasan'ın zevce-î menkuhe-i medhul bahası olduğunu ve bi'l-verese tereke-i müteveffâya vaz'iatü'y-yed eylediğine ikrâr ol-miktar mehr-i müsemmi-i müddeâ'sını inkâr eyledi. Fi 9 Receb sene 1333 ve Fi 10 Mayıs 1331.

Mu'arrif: Karye-i mezkûre imamı Hüseyin Efendi bin Hasan [Mühür]

Mu'arrif: Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Mu'arrif: Karyeden Mustafa bin Hüseyin [Parmak izi]

Müddeâ' aleyhâ: Zevce-î mezbûre Kâmile binti Ali [Parmak izi]

Müddeâ'ye: Vasi Ak Kadın binti Mehmet [Parmak izi]

Hükm No:2

Müddeâ'ya mehr-i müsemmaya şâhidim olmadığından misli ispat edeceğimi 'arz ederiz. Fi 9 M.

Müteveffânın mehr-i misli dokuz yüz bir kurûş idüğü beyâna havâle Fi 9 Minh.

Hükm No:3

Beyâna havâle olmuştur. Fi 9 M.

Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il ve Saraycık Karyesi'nden Hüseyin bin Hasan ile isbât edeceğimi ve bunlardan başka asla şâhidim yoktur. Fi 9 M.

Müddeâ'ye Ak Kadın binti Mehmet [Parmak izi]

Hükm No:4

Karye-i mezkûrde Hüseyin Efendi ibn Hasan bin Hüseyin ve İsmâ'il bin İsmâ'il bin Hüseyin meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarında.

Sayfa:69

Sarâyıcık Karyesi ahâlisinden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim kendinden mukaddem vefât eden zevcesi Kezbân binti Mustafa'nın zevc-i müteveffâyı merkûm zimmetinde mehr-i mü'eccelden alacak hakkı olduğunu iddia edilen dokuz yüz bir kurûş müteveffıye Kezban'ın baba cihetinden akraba ve haltelerinin mehr-i mü'eccel misli olduğuna biz bu husûsa bu vech ile Allah için şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz deyü müttefikü'l-hıfz ve ve'l-ma'ni edâ şehâdet-i şer'iyye ederiz dediklerini tasdik eylediler. Fi 9 Receb Sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Şâhid: Sincân Karyesi'nden olup karye-i mezkûrede sâkine İsmâ'il bin İsmâ'il bin Hüseyin

Karye-i mezkûr imâmı Hüseyin Efendi bin Hasan bin Hüseyin

Hükm No:1

Şâhidan-ı merkûman olan bâ-varaka-i mestûre mensûb oldukları Sarayıcık Karyesi muhtâr-ı evveli Ali bin dede bin Süleyman ve muhtâr-ı sâni Mustafa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden sırren ve ba'de şâhidan-ı merkûman hâzır oldukları halde karye-i mezkûreden Mehmet bin Selim bin Abdullah ve Sincân Karyesi'nden Ahmet bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden 'alenen lede't-ta'dil ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar ve bi'l-muvâcehe ihbâr olunmağın mûcibince meblağı muddeaya dokuz yüz bir kurûşdan altı yüz yetmiş beş kurûş müteveffânın tereke-i vafıyesi esmanından olmak üzere vasi-i mezbûre Ak Kadın'a teslimi mezbûre Kâmile'ye tenbîh olundu. Fi 9 Receb sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mahallinde me'zûnen tenbîh olundu. Fi 9 M.

Hükm No:2

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kıbel-i şer'den me'zûnen irsal olunan Mehmet Kemâl Efendi bin Hâcî İbrâhim Efendi Medîne-i

Ankara'nın Zir Nâhiyesi'ne tâbi Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hoca'nın menziline varıp zir-i zabıtta isimleri muharrer müslîmin hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer'-i nebevi ettikde karye-i mezkûreden iken bundan mukaddem vefât eden Hâcî oğlu bin İbrâhim Ağa'nın sulb-i saġîr oġulları Satılmış ve Mehmet ve sulb-i saġîre kızları Sıdika ve Feride'nin babalarından mevrûs mallarını hıfz ve umûrlarına tesviyeye kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yini ehem ve elzem olmakdan nâşî saġîrun-ı mezbûrunun li-ümm ceddeleri Ak Kadın binti Mehmet emânet ile mu'arrefe ve istikâmet ile mevsûfe ve her vechle umûr-ı vesâyeti ifâya muktedire

Sayfa:70

idüġü zeyl-i zabıtta muharrerü'l-esam-i müslîminin 'alâ-tarîkü'-ş-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan cedde-i mezbûre Ak Kadın binti Mehmet saġîrun-ı mezbûran Satılmış ve Mehmet ile saġîrtan-ı mezbûrdan Sıdika ve Feride'lerin vakt-i rüşd ve sedâdına deġin kibel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olundukda ol-dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kema-yenbaġı ifâyı te'ahhüd ve iltizâm eyledim dediġi zabt olundu. Fi 9 Receb sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mu'arrif: Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Mu'arrif: Saraycık Karyesi imâmı Hüseyin Efendi bin Hasan [Mühür]

Vasi: Karye-i mezkûreden Ak Kadın binti Mehmet [Parmak izi]

Bâlâ'da ki parmak vasi-i mezbûre Ak Kadın parmaġı olduġunu tasdik ederiz.

Fi 9 M.

Sincân Karyeli İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Karye-i mezkûreden Hüseyin Efendi bin Hasan [Mühür]

Mezbûre vesâyetten bir gün sonra istinkâf eylediġi işbu mahale şerhle tasdik kılındı. Fi 11 Mayıs sene 1331 Zabıt Kâtibi.

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kibel-i şer'den me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi ibn Hâcî İbrâhim Efendi Zir

Nâhiyesi'nin Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hoca'nın menziline varıp karye-i mezkûreden İsmâ'il bin İsmâ'il ve Mustafa bin Hüseyin hâzır oldukları halde 'akd-i meclîs-i şer'-i nebevi ettik de karye-i mezkûr ahâlisinden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim'in verâseti zevcesi Kâmile binti Ali ile sulb-i sağîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulbiye-i sağîre kızı Sıdıka ve Feride'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı merkûmun danilerinden ve karye-i mezkûre ahâlisinden Eski Ahmet oğlu Mehmet meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr de tereke-i müteveffâ-yı merkûm vaz'-ı yed eden Eytâm Müdürü İsmâ'il Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ edip müteveffâ-yı merkûm hayâtında bin üç yüz yirmi sekiz senesi Kânun-ı Evvelin yirmi beşinci günü târihiyle müverrih işbu meclîs-i şer'e ibrâz eylediğim bir kıt'a sened mûcibince yedimden vech-i karz-ı şer'iyyeden yedi akçe üç yüz on beş kurûş kendisine teslim edip ol dahi ahz u kabz ile zimmetinde matlûbum olan meblağ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı bi'l-vesâye vaz'ı yed olan mûmâ-ileyh İsmâ'il Efendi izâfetle tereke-i müteveffâ olarak halen bana edâya mûmâ-ileyhe dahi tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ ettik de vasi-i mûmâ-ileyh İsmâ'il Efendi dahi cevâbında tereke-i müteveffâ-yı merkûm bi'l-vesâye vaz'ı yed olduğu ikrâr-ı mâ'ada müdde-i merkûmun alacak da'vâsını inkâr eyledi. Fi 9 Receb sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mu'arrif: Karyeden Mustafa bin Hüseyin [Mühür]

Mu'arrif: Karye-i mezkûreden İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Müdde-i 'aleyhâ: Ak Kadın binti Mehmet [Mühür]

Tereke-i müteveffâ-yı vaz'-ı yed Eytâm Müdürü [Mühür]

Müddeî': Saraycık Karyesi'nden Eski Ahmet oğlu Mehmet [Mühür]

Beyâna havâle olunmuştur. Fi 9 Minh.

Sayfa:71

Saraycık Karyesi'nden Hoca Hasan oğlu Hüseyin bin Hüseyin ve Dede oğlu Ali bin Dede, Selim oğlu Mehmet bin Selim başkaca şâhidim yoktur bunlarla isbat edeceğimi tasdik ederim. Fi 9 Recep sene 1333.

Müddeî': Eski oğlu Ahmet oğlu Mehmet [Mühür]

Hükm No:1

Saraycık Karyesi'nden Hoca Hasan oğlu Hüseyin bin Hasan meclîs-i şer'e hâzır olup istişhâd olundukda müteveffâ-yı merkûm hayâtında vefâtından dört mah mukaddem müdde-i merkûm Mehmet bin Ahmet'e üç yüz on beş kurûş zimmetinde borcu olduğunu ikrâr eylediği gibi defterine dahi ol vechle bana kayd ettirdi müteveffâ-yı merkûmun ciheti tâ'yin edilerek üç yüz on beş kurûş müddeî' merkûm Mehmet'e deyni olduğunu Allah için şâhidim ve şehâdet dahi ederim. Fi 9 Receb Sene 1333.

Şâhid: Karyeden Hüseyin bin Hasan [Mühür]

Hükm No:2

Karyeden Selim oğlu Mehmet bin Selim meclîs-i şer'e hâzır olup istişhâd olundukda târihten altı mah mukaddem hayâtında odanın önüne müdde-i merkûm Mehmet bin Ahmet müteveffâ-yı merkûm Hasan'dan üç yüz on beş kurûş talebiyle ol dahi ol miktar deyni olduğunu ikrâr eylediğini ve bu sene daha vermeyeceğini beyân ederek ol vechle müteveffâ-yı merkûmun müddeî' merkûm Mehmet'e üç yüz on beş kurûş deyni olduğuna ben bu husûsa bu vechle şâhidim Allah için şehâdet ederim deyü edâ-yı şehâdet eylediği. Fi 9 Receb sene 1333.

Şâhid: Karyeden Selim oğlu Mehmet bin Selim [Mühür]

Hükm No:3

Şâhidan-ı merkûman evvella ba-varaka-i mestûre mensûb oldukları karye-i mezkûre muhtâr-ı evveli Ali bin Dede Süleyman ve Muhtâr-ı Sâni Mustafa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden sırren ve ba'de şâhidan-ı merkûman hâzır oldukları halde karye-i mezkûrden Ömer Ağa bin Mehmet bin Ömer ve Şükrü Efendi bin İbrâhim bin Ali nâm kimesnelerden 'alenen lede't-tad"il ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar ve bi'l-muvâcehe ihbâr olunmağın müddeî' merkûm Mehmet cihet-i karzdan müddeâ'ya mezkûr üç yüz on beş kurûş miri akçeyi müteveffâ-yı mezbûrun hal-i hayâtında ve müteveffâ-yı mezbûrden almadığına ve hibe

etmediğine ve nezdinde rehne dair bir şey bulunduğuna ve hiçbir vechle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetini istifâ-yı hal eylediğine veçhi şer' üzere yemin etmeğin mûcibince meblağ-ı müddeâ'ya mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere müddei' merkûm Mehmet'e edâ ve teslime tereke-i müteveffâyâ bi'l-eman ve bi'l-me'mûriye vaz'-ı yededen mûmâ-ileyh İsmâ'il Efendi'ye tenbîh olundu. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Mahallinde me'zûnen tenbîh olundu. Fi 9 Receb sene 1333.

İ'lâmı tanzim olunmuştur.

Sayfa:72

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kıbel-i şer'den me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi bin Hâcî İbrâhim Efendi Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hoca'nın menziline varıp karye-i mezkûre de İsmâ'il bin İsmâ'il ve Mustafa bin Hüseyin hâzırân oldukları halde 'akd-ı meclîs-i şer'-i nebevî ettik de karye-i mezkûr ahâlisinden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim'in verâseti zevcesi Kâmile binti Ali ile sulb-i sağîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulbiye-i sağîre kızları Sıdıka ve Feride'ye münhasıra olduğu zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı merkûmun danilerinden ve karye-i mezkûreden Tahsildar Şükrü Efendi bin İbrâhim meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrede tereke-i müteveffâyı bi'l-me'mûriye vaz'ı yed olan Eytâm Müdürü İsmâ'il Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ-yı takrir-i kelâm eder ki karye-i mezkûr ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Hâcî oğlu Hüseyin bin İbrâhim'in sulb-i sağîrleri Fatıma ve Nazmi'nin babaları ve mevrûsları müteveffâ-yı merkûm Hüseyin den mevrûs mallarından bir çift iki re's birer buçuk yaşlı kara sığır tosunlarını müteveffâ-yı merkûm Hasan'a üç yüz kurûş bedel ile bey' ve teslim edip esmanından bi'l-vesâye alacak hakkım olan meblağ-ı mezkûr üç yüz kurûş kable'l-ahz ve'l-isitfa vefât etmekle tereke-i müteveffâ-yı merkûm bi'l-me'mûriye vaz'ı yed olan müdür-i mûmâ-ileyhin yedinde olan tereke bedelinden halen bi'l-vesâye tarafıma teslimini talep ederim deyü da'vâ eyledi. Müdür-i mûmâ-ileyh dahi cevâbında tereke-i müteveffâ-yı vaz'ı yedini ikrâr-ı mâ'adayı inkâr eyledi. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Tereke-i müteveffâ-yı vaz'ı yed Eytâm Müdürü [İmza]

Müddeî': Saraycık Karyesi'nden Şükrü bin İbrâhim [Mühür]

Hükm No:2

Beyâna havâle

Saraycık Karyesi'nden Hoca Hüseyin Efendi bin Hasan ve Ali Efendi bin Dede ve Selim oğlu Mehmet bin Selim ve Satılmış bin İsmâ'il ve Hafız İbrâhim Efendi bin Hasan işbu yazdırmış olduğum şahitlerden başka şâhidim olmayıp bunlar ile ispat edeceğimi tasdik ederim. Fi 9 M.

Müddeî': Şükrü Efendi bin İbrâhim [Mühür]

Hükm No:3

Saraycık Karyesi'nden Hoca oğlu Hüseyin Efendi bin Hasan ve Selim oğlu Mehmet bin Selim meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduktan sonra müteveffâ-yı merkûm Hasan müddeî' merkûm Şükrü Efendi'nin vasileri olduğu sağîrtan-ı mezbûrtan Fatıma ve Nazife'nin babaları müteveffâ Hüseyin'in terekesinden üç yüz bir kurûş bedel ile bir çift birer buçuk yaşlı kara sığır tosunları iştira eylediğine ve semeninden üç yüz kurûş deyni olduğuna bizler bu husûsa bu vech ile şâhidiz Allah için şehâdet ederiz. Fi 9 M.

Şâhid: Hüseyin bin Hasan [Mühür]

Şâhid: Mehmet bin Selim [Mühür]

Hükm No:4

Şâhidan-ı merkûman evvela bâ-varaka-i mestûre mensûb oldukları karye-i mezkûr muhtâr-ı evveli Ali bin Dede bin Süleyman ve muhtâr-ı sâni Mustafa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden sırren ve ba'de şâhidan-ı merkûma hâzır oldukları halde yine karye-i mezkûreden Ömer bin Mehmet bin Ömer ve İsmâ'il bin

Hüseyin nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-ta’dil ve’t-tezkiye ‘âdil ve makbülü’ş-şehâde oldukları iş’ar be bi’l muvâcehe ihbâr olunmağın müddeî’ merkûm Şükrü tosun bedelinden müddeâ’ya mezkûr üç yüz kurûş müteveffâ-yı mezbûrden almadığına ve hibe etmediğine ve nezdinde rehne dair bir şey bulunmadığına ve hiçbir vechle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetini istifâ-yı hak eylemediğine vech ve hibe şer’ üzere yemin etmeğın mücibince meblağ-ı mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere müddeî’ merkûm Şükrü Efendi’ye edâ ve teslime tereke-i müteveffâ-ya el-yevm vaz’ı yed eden Eytâm Müdürü İsmâ’il Efendi’ye tenbîh olundu. Fi 9 Recep sene 1333 Fi 10 Mayıs sene 1331.

İ’lâmı tanzim kılınmıştır.

Mahallinde me’zûnen tenbîh olundu. Fi 9 M.

Sayfa:73

Hükm No:1

Husûs-ı âti’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ’ için kıbel-i şer’den me’zûnen bi’l-hükm irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi bin Hâcî İbrâhim Efendi Zir Nâhiyesi’nin Saraycık Karyesi’nde kâ’in Ali Hoca’nın menziline varıp karye-i mezkûrede İsmâ’il bin İsmâ’il ve Mustafa bin Hüseyin hâzıran oldukları halde ‘akd-ı meclîs-i şer’-i nebevi ettikde karye-i mezkûr ahâlisinden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim’in verâseti zevcesi Kâmile binti Ali ile sulb-i sağîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulbiye-i sağîre kızları Sıdika ve Feride’ye münhasıra olduğu zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı merkûmun danilerinden ve karye-i mezkûrden çiftçi hizmetkarı olup an-asl Ayaş Kazası’nın Bayrâm Köy Karyesi’nden Alaaddin bin Kel oğlu Ahmet meclîs-i ma’kûd-ı mezkûr de tereke-i müteveffâya bi’l me’mûriye vaz’-ı yed olan Eytâm Müdürü İsmâ’il Efendi muvâcehesinde üzerine da’vâ ve takrir-i kelâm eder ki geçen üç yüz otuz senesi Mart ibtidasından itibaren Şubat’ı gayesine kadar dört yüz elli kurûş ücretle umûrunda(işlerinde) istihdam olunmak üzere taksimi icâr ol dahi ba’de’l-isticâr umûruna istihdam olunarak sene-i mezkûreyi ikmal eylemeyin olduğumdan ücret-i mezkûrden alacağım olan meblağ-ı mezkûre mahsuben yüz seksen kurûş ahz edip mütabıkı iki yüz yetmiş kurûş ücretle umûr-ı ziraiyesinde kullanmak üzere takisimi icâr olduğu isticâr etmekle sene-i mezkûre nihayetine değin

müteveffâ-yı merkûmun umûruna istihdam olunmuş ve ücret-i mezkûr alacağımı kable'l-ahz ve'l-istifâ vefât etmekle me'mûr-ı mûmâ-ileyhin bi'l-me'mûriye vaz'ı yed eylediği tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak üzere tarafıma teslimine tenbîh-i şer' olunması matlûbumdur deyü da'vâ eyledi. Müdür-i mûmâ-ileyh dahi cevâbında tereke-i müteveffâ-yı vaz'ı yedini ikrâr-ı mâ'ada müddeî' merkûmun ol'miktar kurûş ücretle hizmetkarı olduğunu inkâr eyledi. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

Müddeî': Ayaş'ın Bayrâm Köyü'nden olup karye-i mezkûreden hizmetkar Alaaddin bin Ahmet [Parmak izi]

Müddeî' 'aleyh: Tereke-i müteveffâyâ bi'l-me'muriye vaz'-ı yed Eytâm Müdürü [İmza]

Hükm No:2

Beyâna havâle

Saraycık Karyesi'nden Hoca Hasan oğlu Hüseyin Efendi bin Hasan ve Selim oğlu Mehmet bin Selim ve Şükrü Efendi bin İbrâhim bin Ali ve Etmekçi oğlu Hasan bin Hüseyin bin Süleyman ve Kibar oğlu Mustafa bin Hüseyin ve Ahmet oğlu Mehmet bin Ahmet nâm kimesneler ile ispat edeceği ve bunlardan mâ'ada şâhidim yoktur. Fi 9

Müddeî': Hizmetkâr Alaaddin bin Ahmet [Parmak izi]

Hükm No:3

Sarâyıcık Karyesi'nden Hoca Hasan oğlu Hüseyin Efendi bin Hasan ve Etmekçi oğlu Hasan Hüseyin bin Süleyman bin Hasan meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarına müteveffâ-yı merkûm Hasan işbu müddeî' Alaaddin umûrunda kullanmak üzere dört yüz elli kurûş bedel ile icâr eylediğini ve bedel-i icârdan yüz seksen kurûş ahz eylediği ve mutabıkı iki yüz yetmiş kurûş zimmetinde borcu olduğunu bizler bu husûsa bu vechle şâhidiz Allah için şehâdet ederiz. Fi 9 M

Şâhid: Karyeden Etmekçi oğlu Hasan Hüseyin bin Süleyman [Parmak izi]

Şâhid: Karyeden İmam Hüseyin Efendi bin Hasan [Mühür]

Sayfa:74

Hükm No:1

Şâhidan-ı merkûman evvela ba-varaka-i mestûre mensûb oldukları Saraycık Karyesi muhtâr-ı evveli Ali bin Dede bin Süleyman ve Mustafa bin Hüseyin bin Abdullah nâm kimesnelerden sırren ve ba'de şâhidan-ı merkûman hâzır oldukları halde yine karye-i mezkûreden Şükrü Efendi bin İbrâhim bin Ali ve İsmâ'il bin İsmâ'il bin Hüseyin nâm kimesnelerden 'alenen lede't-ta'dil ve't-tezkiye 'âdil ve makbûlü's-şehâde oldukları iş'ar ve bi'l-muvâcehe ihbâr olunmağın müddeî' merkûm Alaaddin umûr-ı ziraiye ücretinden müddeâ'ya mezkûr iki yüz yetmiş kurûş müteveffâ-yı mezbûrun hal-i hayâtında müteveffâ-yı mezbûrden almadığına ve hibe etmediğine ve nezdinde rehine dair bir şey bulunmadığına ve hiçbir vechle müteveffâ-yı mezbûrun zimmetini istifâ-yı hak eylemediğine vech-i ve hibe-i şer' üzere yemin etmeğın mücibince meblağ-ı müddeâ'ya mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere müddeî' merkûm Alaaddin edâ ve teslime tereke-i müteveffâyâ bi'l-me'mûriye vaz'-ı yed eden mûmâ-ileyh İsmâ'il Efendi'ye tenbîh olundu. Fi 9 Recep sene 1333 ve Fi 10 Mayıs sene 1331.

İ'lâmı tanzim olunmuştur.

Mahallinde me'zûnen tenbîh olundu. Fi 9 Minh.

Hükm No:2

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kıbel-i şer'den me'zûnen irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi ibn Hâcî İbrâhim Efendi Medîne-i Ankara'nın Zir Nâhiyesi'ne tâbi Saraycık Karyesi'nde kâ'in Ali Hoca'nın menziline varıp zabıtta isimleri muharrer müslîmin hâzır oldukları halde 'akd-ı meclîs-i şer'-i nebevi ettikde karye-i mezkûrden iken bundan mukaddem vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim Ağa'nın sulb-i sağîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulb-i sağîre kızları sıdıka ve Feride'nin babalarından mevrûs mallarını hüsn-i suretle hıfz ve rüyet ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yini ehem ve elzem olmakdan nâşi sağîran-ı mezbûranın akrabalarından olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle umûr-ı vesâyette uhdesinden gelmekle muktedir olduğu Sincân Karyesi

ahâlisinden Hüseyin Efendi bin Hasan ve Şükrü Efendi bin İbrâhim ve Mehmet bin Selim nâm kimesneler ‘alâ-tarîkü’ş-şehâde ihbârlarıyla zâhir ve nümâyan olan İsmâ’il bin İsmâ’il nâm kimesne sağîrun mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babaları müteveffâ-yı merkûmdan mevrûs ve müntakil mallarını hüsn suretle icrâ ve ifâ’ya vasi nasb ve tâ’yin olunduktan ol-dahi ber minvâl-i meşrûh üzere umûr-ı vesâyeti kabul ve hizmeti lâzimesini kema-yenbağı ifâyı te’ahhüd ve iltizâm eyledim dediği kayd ve zabt olundu. Fi 10 Receb sene 1333 ve Fi 111 Mayıs sene 1331.

Mu’arrif: Karyeden Selim bin Mehmet [Mühür]

Mu’arrif: Karyeden Şükrü Efendi ibn İbrâhim [Mühür]

Saraycık Karyesi’nden İmam Hüseyin Efendi bin Hasan [Mühür]

Vasi: Sincân Karyesi’nden karye-i mezkûrden İsmâ’il bin İsmâ’il [Mühür]

Hücceti yazıldı.

Sayfa:75

Hükm No:1

Husûs-ı âti’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ’ için kıbel-i şer’den me’zûnen irsâl olunan Mehmet Kemâl Efendi ibn Hâcî İbrâhim Efendi Medîne-i Ankara’nın Zir Nâhiyesi’ne tâbi Saraycık Karyesi’nde kâ’in Ali Hoca’nın menziline varıp zeyl-i zabıtta isimleri muharrer müslîmin hâzır oldukları halde ‘akd-ı meclîs-i şer’-i nebevi ettikde karye-i mezkûrden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan bin İbrâhim’in sulb-i sağîr oğulları Satılmış ve Mehmet ve sulb-i sağîre kızları Sıdıka ve Feride’lerin ba-hüccet-i şer’iyye vasisi akrabasından teyzezâdesi Sincân Karyesi’nden İsmâ’il Ağa ibn İsmâ’il meclîs-i ma’kûd-ı mezkûr de ikrâr-ı tam edip ba-hücceti şer’iyye vasileri olduğum sağîrun-ı mezbûrun Satılmış ve Mehmet ve Sıdıka ve Feride nafaka ve kisve-i bahaya eşeddi ihtiyâçla muhtâç olmakla babalarından mevrûs malları nemâsıyla emlâk ve arazileri mahsul ve bedel-i icârlarından kadr-ı ma’rûf nafaka ve kisve-i baha farz ve takdir olunması matlûbumdur dedikde vas-i mezbûrun takrir-i meşrûhu vâk’a mutabık ve nefsü’l-emre muvaffak idüğü ve zikr-i ati meblağ-ı kadr-ı ma’rûf olduğu bi-farz müslîminin ‘alâ-sebilü’ş-şehâde ihbârlarıyla mutehakkık olmağın sağîrun-ı mezbûrun Satılmış ve Mehmet ve Sıdıka ve Feride’lerin

babalarından mevrûs malları nemâsiyla emlâk ve arazileri mahsus ve bedel-i icârlarından yevmi yirmiſer pare hasebiyle cem' iki kurûſ ve ſehri altmıſ kurûſ nafaka ve kisve-i baha farz ve takdir olunup meblağ-ı makrûz-ı mezkûru sağırın-ı mezbûrun Satılmıſ ve Mehmet ve Sıdıka ve Feride'lerin nafakasına harc u sarfa ve lede'l-hâce istid'â neye ve inde'l-zafer malına rucu'a inde'l-icâb istid'â 'neye vasi-i mezbûr İsmâ'il Ağa'ya kibel-i ſer'den izn verilmeğin ma vâki' bi't-taleb zabt olundu. Fi 10 Receb sene 1333 ve Fi 11 Mayıs sene 1331.

Karye-i mezkûreden Hüseyin Efendi bin Hasan [Mühür]

Saraycık Karyesi'nden ſükrü Efendi bin İbrâhim [Mühür]

Sincân Karyesi'nden İsmâ'il bin İsmâ'il [Mühür]

Hücceti yazıldı.

Sayfa:76

Hükm No:1

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve istimâ' için kibel-i ſer'den me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan kâtip Ömer Efendi ibn Hâcı Mehmet Ağa Ankara'nın Kattani Mahallesi'nden müteveffâ Kasap Refik Ağa ibn Mustafa menziline varıp mahalle-i mezkûre ahâlisinden İsmâ'il Efendi ibn Ahmet ve mahalle-i mezkûreden Basmacı oğlu Veli bin Bekir Ağa ibn Hüseyin Ağa ve Aſçı(İſçi) Ömer Ağa mahdûmu Halil İbrâhim Efendi ve zeyl-i zabıtta isimleri muharrer müslîmin hâzır oldukları halde 'akd-ı meclîs-i ſer'i âli ettikde ve müteveffâ-i merkûm Kasap Refik Ağa ibn Mustafa'nın[silik] zevce-î menkuhe-i metrûkesi Enise Hâtun ibn Mehmet ile sulbiye-i kebire kızları Satı' ve Hatice sağır oğulları Mehmet Yaſar ve Tevfik ve vâlidesi Kâmile Hâtun bin Ali Efendi'ye inhisarı bi't-tahkik[silik] zâtları hâzıran-ı mezbûran târifleriyle mâ'rîfetan-ı mezbûre Enise Hânım meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrde tereke-i müteveffâ-i merkûma bi'l-verâse vaz'iatü'y-yed müteveffâ-i mezbûrun vâlidesi Kâmile Hânım binti el-mezbûr Ali Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm edip zevcem müteveffâ-i mezbûr Refik Ağa kemal-i hizmette Fi 29 Zi'l-hicce sene 1308 târihli mirine(emrine) ve nâib-i esbak Hulusi Efendi mührüyle memhûr bir kıt'a izinnâme mücibince bin bir kurûſ mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle beni kendine tezvic ve kabul edip 'akd-ı nikâh beynimizde kaim iken mehr-i mezkûru

kıbeli'l-edâ vefât etmekle vaz'iatü'y-yed olduğu müteveffâ-i mezbûrun tereke-i vafiyesinden olmak üzere hâlâ talep ederim deyü da'vâ. Lede's-su'âl mezbûre Kâmile Hânım dahi cevâbında işbu müddeî'ye-i mezbûre Enise benim[silik] oğlum müteveffâ-i mezbûr Refik Ağa'nın zevce-î menkuhesi ve terekesini vaz'iatü'y-yed olduğu ikrâr-ı mâ'adayı küllîyen inkâr etmekle müddeî'ye-i mezbûre Enise Hânım'ın mehr-i müsemmaya[silik] olmayup mehr-i mislini[silik] talep olundukda müslîminden zât-ı mezbûreyü arifân mahalle-i mezkûrden mûmâ-ileyh Halil İbrâhim Efendi ibn Ömer Ağa ve mahalle-i mezkûrden Hâcî Şükrü Ağa ibn Hüseyin Ağa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda fi'l-hakika[silik] müddeî'ye-i mezbûre Enise Hânım

Sayfa:77

babası canibinden ve akarından sin'en ve mal'en ve diyanet'en müddeî'ye-i mezbûre Enise'nin mümasale olan nisvandın kız-karındaşı Emine ve diğerkız-karındaşı mülâzım İbrâhim Ağa zevcesi Hatice[silik] bin bir kurûş ve mezbûre Hatice'ye bin beş yüz bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle tezvic oluna gelip müddeî'ye-i mezbûrenin müddeâ'sı olan bin bir kurûş mehr-i misle müsavidir biz bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdet ederiz deyü temhîr eylediler.

Mu'arrif: Mahalle-i mezkûrden Halil Efendi ibn Bekir Ağa [Mühür]

Mu'arrif: Mahalle-i mezkûr imâmı [Mühür]

Müddeî' aleyhâ: Vereseden mezbûr Refik Ağa Vâlidesi [Mühür]

Müddeî'ye-i mezbûre: Enise binti Mehmet [Mühür]

Sayfa:78

Hükm No:1

Ankara'nın Öksüzce Mahallesi ahâlisinden mahalle-i mezkûr muhtâr-ı evvel-i Çilingir Mehmet Ağa ibn İbrâhim ve muhtâr-ı sâni Şeyh Ömer ibn Abdurrahman ve Sâdri Efendi ibn Eşref ve sair isimleri zirde muharrer müslîmin zâhir oldukları halde mahalle-i mezkûr ahâlisinden müteveffâ Mehmet bin Ali'nin menziline varıp 'akdı

meclîs-i şer' eddik de menzil-i mezkûrden[silik] hâzıran-ı mûmâ-ielyh târifleriyle mu'arrefe mezbûr Mehmet'in zevcesi Azime binti Ali nâm hâtun meclîs-i ma'kûd-ı mezkûr de bundan 'akdem vefât eden Mehmet bin Ali'nin sulb-i oğulları Ali muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm edip zevcem müteveffâ-yı merkûm Mehmet Ağa zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh Fi 19 Safer sene 1330 ve Fi 25 Kânun-ı Sâni 1327 târihli ve İsmâ'il mührüyle memhûr bir kıt'a izinnâme mûcibince yedi yüz elli bir kurûş mehr-i mü'eccelinde alacağım olup meblağ-ı mezkûru edâ etmeksizin vefât etmekle terekesine vaz'-ı yed eden üvey oğlum sulb-i oğlu Ali nâm kimesne tereke-i vafiyesinden olmak üzere meblağ-ı mezkûru tarafıma edâ ve teslime tenbîh olunması matlûbumdur deyü da'vâ. Ve bi'l-verâse merkûm Ali cevâbında müddei'ye-i mezbûre Azime Hâtun babası müteveffâ Mehmet'in zevcesi ve terekesine vaz'iatü'y-yedden ikrâr-ı mâ'ada müddei'ye-i mezbûre mehr-i mü'eccelden alacağı olan yedi yüz elli bir kurûş alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi.

Müddei' 'aleyh: Müteveffânın sulbi oğlu Mu'arrif

Müddei'ye-i mezbûre zevce Mu'arrif

Hükm No:2

Beyâna havâle

Mahalle-i mezkûrden Ömer Ağa ibn Abdurrahman

Ve Eşref Efendizâde Sadri Efendi.

Hükm No:3

Mahalle-i mezkûr ahâlisinden Eşref Efendizâde Sadri Efendi ibn el-mezbûr Eşref Efendi ve Şeyh Ömer Ağa ibn Abdurrahman Ağa meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olundukda işbu müddei'ye-i mezbûre müteveffâ Mehmet Ağa zevcesi Azime Hâtun'un 'akd ve nikâhları icrâ ve Fi 19 Safer sene 1330 târihinde mezbûreye yedi yüz elli bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak 'akdları icrâ olunduğuna şahidiz ve şehâdet ederiz dediklerini temhîr eylediler. Fi M sene 1334.

Sayfa:79

Hükm No:1

Babam müteveffâ Seyyid Mehmet Ağa hal-i hayâtında bundan üç dört mah ‘akdem malımdan ve yedimden ve beşi bir yerde olarak tokalı altınımı ahz u kabz ve umûr-ı hususâtına sarf edip kızım bende sana böyle bir beşi bir yer de alır sana veririm diyerek ben dahi babama teslim eyledim babam dahi borcum dedi terekesine vaz’-ı yed eden oğlu ve benim kardeşim Ali terekeden olmak üzere bana teslimine tenbîh olunması taleb ederim merkûm Ali ile müteveffânın zevcesi Azime ve kızı Halime Hâtunlarda su’âl olunduda zevc ve babamız müteveffâ-yı mezbûr Mehmet Ağa hal-i hayâtında kızı mezbûr Naile’den beşi bir yer de olarak bir adet tokalı ‘Osmânlı altını bi’l-ahz mezbûre kızı Naile borcum dediğini bizler dahi daviyyen ikrâr eylediğimizi mübhem işbu zeyl-i zabıtta temhîr eyledik.

Mu’arrif: ‘Osmân oğlu Ahmet [Mühür]

Ve zevcesi [Mühür]

Müteveffâ-yı mezbûr Mehmet’in kızı Halime [Mühür]

Müteveffâ-yı mezbûr Mehmet’in sulb-i oğlu [Mühür]

Mezbûr Müteveffânın kızı [Mühür]

Sayfa:80

Hükm No:1

Medîne-i Ankara’nın Hâcı Mûsâ Mahallesi ahâlisinden iken bundan ‘akdem vefât eden Tîreli? oğlu Rifât Efendi ibn Mehmet’in verâseti zevce-î menkuhe-i metrûkesi Fehime binti Kasım ile sulb-i sağîre kızı Şahende ve sağîr oğlu Rifât diğer sağîr kızı Şerife ve Zehra ve Halime’ye inhisarı ba’de’l-tahakkuk ve zât-ı isimleri zir’de muharrer kimesneler târifleriyle mu’arrefe mezbûre Fehime ‘akd edilen meclîs-i şer’de müteveffâ-yı merkûm terekesine bi’l-me‘muriye vaz’-ı yed eden hâlâ Eytâm Müdürü Taaceddin Efendi mahzarında üzerine da’vâ ve takrir-i kelâm ve benim zevcem müteveffâ-yı merkûm Rifât Efendi zimmetinde mütekarrir ve ma’kûd-ı ‘aleyh yedi yüz elli bir kurûş mehr-i müccelimden alacak hakkım olup meblağı mezkûru

kıbeli'l-edâ vefât etmekle meblağ-ı mezkûr yedi yüz elli bir kurûş müddeî' mûmâ-ileyhin vaz'-ı yed ettiği müteveffânın tereke-i vafiyesinden olmak üzere tarafıma teslim mûmâ-ileyh Taaceddin Efendi'ye tenbîh olunmasını talep ederim deyü da'vâ eyledi. Tereke-i müteveffâ-yı merkûme bi'l-me'mûriye vaz'-ı yedde müddeî'ye-i mezbûre Fehime zevcesi olduğu ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi. Müddeî'ye-i mezbûre Fehime Hâtun'dan ber minvâl-i muharrer müddeâ'sını mutabık yine talep olundukda Hâcî İvaz Mahallesi'nden Yorgancı oğlu Alişân Efendi ibn Abdurrahman ve Hâcî Mûsâ Mahallesi'nden Arap Şeyh oğlu Abdulkadir Efendi ibn Ahmet Efendi meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarını müteveffâ-yı mezûre Rıfat Efendi ibn Mehmet Ağa hal-i hayâtında ve kemal-i akl-i sıhhatinde ma'lûmumuz olan işbu müddeî'ye-i mezbûre Fehime Hâtun nefsi-i Çorba'nın Pazar Karyesi'nde muhacir Aîşe Hâtun hane 'akdları icrâ olunacak esnâda bizler hâzır olduğumuz halde yedi yüz elli bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiye kılınarak tezvic ve kabul-i zevciyet beynlerinde kâ'im iken vefât edip biz bu husûsa bu vechle şâhidiz ve şehâdet ederiz dedikten temhîr eylediler. Fi 27 Rebiü'l Âhir sene 1335.

Şâhid: Alişân [Mühür]

Şâhid: Arapşeyhzâde [Mühür]

Müddeî' aleyh: Taaceddin

Müddeî'ye-i mezbûre: Fehime [Parmak izi]

Sayfa:81

(Bu sayfa boş)

D. 420 ANKARA ŞER'İYYE SİCİLİNİN ÖZETLERİ

Sayfa:2

Hüküm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Yeni Boşnak Mahallesi ahâlisinden iken bundan önce vefât eden Memiş oğlu Mehmet'in küçük kızı Fatıma ve oğulları Ali ve Hamdi'nin babalarından kalan malların korunması ve düzenlenmesi için Sarıçoğlu Nezir Ağa'nın vasi tayin edilmesi.

Sayfa:3

Hükm No:1

Konu: Verâset ve Mehr-i mü'eccel Talebi

Özet:

Afi Mahallesi'nden vefat eden Ali'nin veraseti ve zevcesi Emine'nin hakkı olan mehr-i mü'eccelini talebi.

Sayfa:3

Hükm No:2

Konu: Vasiye Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Afi Mahallesi'nden iken bundan önce vefât eden İstinâf mübâşiri Ali'nin küçük kızı Fatıma'nın ebeveyninden kalan malların korunması ve düzenlenmesi için kız kardeşi Havva'nın vasi tayin edilmesi.

Sayfa:4

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini ve Mehr-i mü'eccel

Özet:

Kulderviş Mahallesi'nde sâkin iken vefât eden Koloğlu Ahmet Efendi'nin veraseti ve eşi Hatice Hanım'ın mevta Ahmet Efendi'nin terekesini elinde bulunduran

ve Ahmet Efendi'nin çocuklarının vasisi olan Mustafa Efendi'den mehr-i mü'eccelinin talebi ve Mustafa Efendi'nin inkârı.

Sayfa:4

Hükm No:2

Özet:

Hatice Hanım'a mehrinin verilmesi kararı.

Sayfa:4

Hükm No:3 [der-kenâr]

Özet:

Kulderviş Mahallesi'nde sâkin iken vefât eden Koloğlu Ahmet Efendi'nin çocukları Fevziye ve Hâcî İbrâhim'in babalarından kalan malların korunması ve düzenlenmesi için dayıları Mustafa Efendi'nin vasi tayin edilmesi.

Sayfa:5

Hükm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Kethüda Mahallesi'nden ve Ermeni milletinden olup bundan önce vefât eden Avadis kızı Mayıkanuş'un çocuklarına vasi tayini.

Sayfa:6

Hükm No:1

Konu: Mehr-i mü'eccel

Özet:

İncesuyun Muhâcir Taşpınar Köyü sakinelerinden Mehmet kızı Beğli Altın'ın vefat eden kocasının kız kardeşinden mehr-i mü'eccel talebi ve kız kardeşinin inkârı.

Sayfa:7

Hükm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet

Ankara'nın Taşpınar Köyü ahâlisinden iken bundan önce vefât eden Nur Geldi oğlu Mustafa'nın Kızı Hediye'ye vasi tayini.

Sayfa:8

Hükm No:1

Konu: Verâset ve Mehr-i mü'eccel

Özet:

Hâcî Doğan Müslîm Mahallesi'nde sâkine iken bundan önce vefât eden Macun köylü Hâcî Mûsâ Ağa'nın veraseti ve zevcesi Halime Hatun'un, müteveffa Hacı Musa Ağa'nın terekesini elinde bulunduran büyük kızından mehr-i mü'eccelinin talebi ve büyük kızının inkârı.

Sayfa:9

Hükm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet

Ankara'nın Hâcî Doğan Mahallesi sâkinelerinden iken vefât eden Altunlu oğlu Hâcî Ahmet Efendi ile zevcesi Zeliha'nın çocukları Sare ve Mustafa'nın ebeveynlerinden kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:10

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet

Ankara'nın İç Nâhiyesi köylerinden Balgad Köyü ahâlisinden iken bundan önce vefât eden Hâcî oğlu Mehmet'in küçük oğlu Mehmet'e vasi tayini.

Sayfa:11

Hükm No:1

Konu: Verâset ve Mehr-i mü'eccel

Özet:

Ankara'nın Hacı Seydi Mahallesi'nden olup askerde vefat eden Rızâ Çavuş'un verâseti ile eşi Halime'nin, Rıza Çavuş'un çocuklarının vasisi ve terekesini elinde

bulunduran Saadullah Efendi'den mehr-i mü'eccelinin talebi, Saadullah Ağa'nın inkârı.

Sayfa:11

Hükm No:2

Özet:

Rıza Çavuş'un eşi Halime'ye mehrinin verilmesi hususunda mahkeme tarafından Mustafa Efendi'ye tenbih olunması.

Sayfa:12

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Kulderviş Mahallesi ahâlisinden iken bundan önce vefât eden Koloğlu Ahmet Efendi'nin çocukları Fevziye ve Hâcî İbrâhim'in babalarından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:13

Hükm No:1

Konu: Verâset paylaşımı ve Mehr-i mü'eccel

Özet:

Ankara'ya bağlı Balgâd Köyü sakinlerinden Hâcî oğlu Mehmet'in veraseti ve Ankara'nın Pâpâni Mahallesi'nde sakine eşi Hatice'nin mehr-i mü'eccel talebi.

Sayfa:14

Hükm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Hâcî Doğan Mahallesi'nden iken bundan önce vefât eden Bostancı Hâcî Kasım'ın küçük oğlu Ali'nin reşid oluncaya değin babasından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunnda vasi tayini.

Sayfa:14

Hükm No:2

Konu: Mehr-i mü'eccel Talebi

Özet:

Ankara'nın Hâcı Doğan Mahallesi'nden iken vefât eden Bostancı Hâcı Kasım Ağa'nın zevcesi Raife Hanım'ın, eşi Hacı Kasım Ağa'nın terekesini elinde bulunduran İbrahim Ağa'dan mehr-i mü'eccelinin talebi ve İbrahim Ağa'nın inkârı.

Sayfa:15

Hükm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Bostani Mahallesi'nden iken vefât eden Boşnak tâ'ifesinden Şükrü'nün küçük oğlu Durân, Ümmü Gülsüm ve Mükrimin'in reşid oluncaya değin babalarından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:15

Hükm No:3 [der-Kenâr]

Özet:

Raife Hanım'a mehrinin verimesi hususunda mahkeme tarafından İbrâhim Ağa'nın uyarılması.

Sayfa:16

Hükm No:1

Konu: Verâset ve Mehr-i mü'eccel Talebi

Özet:

Ankara'nın İncesu köylerinden İlgâzi Köyü'nde sakin iken vefât eden Hatip oğlu İbrâhim'in veraseti ile İbrahim'in eşi Ana Kız'ın İbrahim'in terekesini elinde bulunduran Hatip İsmâ'il'den mehr-i mü'ccelinin talebi ve Hatip İsmâ'ilin inkârı.

Sayfa:16

Hükm No:2

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın İncesu Nâhiyesi'ne bağlı ilgazi Köyü'nde sakin iken vefât eden Hatip oğlu İbrâhim'in küçük kızı Cevriye ile ve küçük oğlu Şükrü'n n babalarından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:17

Hükm No:1

Konu: Vasi T 'yini

 zet:

Ankara'nın İncesu Nâhiyesi'ne bağlı İlgâzi Köyü ahâlisinden iken savaşta vefât eden Hatiboğlu Mehmet'in küçük kızı Nazife ile ve küçük oğlu Ahmet'in reşid oluncaya değin babalarından miras kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:17

Hükm No:2

Konu: Vasi t 'yini

 zet:

Ankara'nın H ci Bayrâm-ı Veli Mahallesi'nden iken vefât eden   kır Ağa eşi AiŐe Hâtun'un küçük kızı Hediye ve küçük oğulları Tahsin ve Halid'in reşid oluncaya değin babalarından miras kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:18

Hükm No:1

Konu: Vasi T 'yini

 zet:

Ankara'nın Ahi Tura Mahallesi'nden iken vefât eden İbrâhim oğlu Satılmış'ın küçük kızı AiŐe'nin reşid oluncaya değin, babasından miras kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:18

Hükm No:2

Konu: Vasi T 'yini

Özet:

Ankara'nın Halife-i Bâyezid Mahallesi'nden iken birbirine müte'âkib vefât eden Ayaşlı Ahmet ve zevcesi Nuriye'nin oğulları Mehmet ve Hayri'nin reşid oluncaya değin ebeveynlerinden kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:19

Hükm No:1

Konu: Nafaka Talebi

Özet:

Ankara'nın Erzurum Mahallesi'nden iken vefât eden Urgancı Hâcı Ahmet Ağa oğlu Hüseyin Efendi'nin eşi Sıdıka Hanım, çocuğu Mehmet ve kendisi'nin nafakaya muhtaç olmalarından dolayı eşinden kalan mallardan nafaka talep etmesi.

Sayfa:20

Hükm No:1

Konu: Verâset ve Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Ankara'nın İncesu Nâhiyesi köylerinden Ayâş Köyü ahalisinden olup Dize muharebesinde vefât eden Şehabettin oğlu 'Osmân'ın veraseti ve eşi Kezban'ın mehr-i mü'eccel talebi.

Sayfa:21

Hükm No:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Kulderviş Mahallesi'nden iken vefât eden Tüğsüz Hamal Ahmet'in küçük oğlu İsmâ'il'in reşid oluncaya deyin babasından kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:21

Hükm No:2

Konu: Hâmilelik durumunun beyânı

Özet:

Ankara'nın İç Nâhiyesi köylerinden Dikmen Köyü ahâlisinden iken vefât eden Abidin oğlu Süleyman'ın zevcesi Azize Hâtun'un hamilelik beyanı.

Sayfa:22

Hükm No:1

Konu: Mehr-i mü'eccel talebi üzerine

Özet:

Hâcı Mûsâ Mahallesi ahalisinden eski hapishâne müdürü Yusuf Efendi'nin vefatıyla hanımı Fehime Hanım'ın, mirasçılardan mehr-i mü'eccel talebi ve mirasçılarının inkârı.

Sayfa:22

Hükm No:2

Konu: Mehr-i mü'eccel da'vâsının karârı

Özet:

Fehime Hanım'a mehrinin verilmesi kararı.

Sayfa:23

Hükm No:1

Konu: Mehr-i mü'eccel talebi üzerine

Özet:

Ankara'nın Hâcı Husa Mahallesi'nden Kebapçı Hâcı Ahmet Ağa'nın vefatıyla hanımı Nefise Hatun'un mirasçılardan mehr-i mü'eccel talebi ve mirasçılarının inkârı.

Sayfa:23

Hükm No:2

Konu: Mehr-i mü'eccelin kararı

Özet:

Nefise Hanım'a mehrinin verilmesi kararı.

Sayfa:24

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet

Aslen İstanbullu olup Ankara'nın Leblebici Mahallesi'nde sekin iken vefât eden binbâşı ve doktor Şevki Cemâl Efendi'nin küçük kızları Mürvet, Atıfet ve Fermude'nin reşid oluncaya değin babalarından miras olarak kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:24

Hükm No:2

Konu: Borç da'vâsı

Özet:

Kattanin Mahallesi'nden iken vefât eden Sarrâç Yusuf oğlu Ali'nin Yeni cami-i şerife borcunun olduğu ve bu borcun ödenmesi.

Sayfa:25

Hükm No:1

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'nın Hâcı Mûsâ Mahallesi'nden vefât eden eski hâpishâne müdürü Ali oğlu Yusuf Efendi'nin çocuklarının nafakaya muhtaç olmalarından dolayı dayıları ve mensûb vasileri olan İzzet Efendi'nin mahkmeden Yusuf Efendi'nin kalan mallarından kâfi miktarda nafaka verilmesi talebi.

Sayfa:25

Hükm No:2

Konu: Vasiyet

Özet:

Ankara'nın Kattanin Mahallesi'nden iken çocuksuz vefât eden Sarrâç Yusuf oğlu Ali'nin vasiyetinin yerine getirilmesi hususu.

Sayfa:25

Hükm No:3

Konu: Borç ile alakalı

Özet:

Sarraç Yusuf oğlu Ali'nin vasiyetinin sarf edileceği yer ile vasiyeti gerçekleştirecek şahsın belirlenmesi.

Sayfa:26

Hükm No:1

Konu: Verâset da'vâsı

Özet:

Redif askeri iken çephede hastalanarak vefat eden Kınâcı oğlu Hâcî Mehmet'in veraseti.

Sayfa:27

Hükm No:1

Özet:

Redif askeri iken çephede hastalanarak vefat eden Kınâcı oğlu Hâcî Mehmet için şahitlerin beyanı.

Sayfa:27

Hüküm No:2

Özet:

Redif askeri iken çephede hastalanarak vefat eden Kınâcı oğlu Hâcî Mehmet için şahitlerin beyanı.

Sayfa:27

Hükm No:3

Özet:

Redif askeri iken çephede hastalanarak vefat eden Kınâcı oğlu Hâcî Mehmet için şahitlerin beyanı.

Sayfa:30

HükmNo:1

Konu: Mehr-i mü'eccel

Sayfa:30

Hükm No:2

Konu: Kayyum tâ'yini

Özet:

Ankara'nın İncesu Nâhiyesi'nden iken vefât eden Tekke-nişin oğlu Abdurrahman Ağa'nın çocuklarının Ankara'da olmayışından dolayı mallarının korunması ve düzenlenmesi için kayyum olarak kardeşi Tekke-nişinzâde Bahaaddin Efendi'nin tayini.

Sayfa:31

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Kulderviş Mahallesi'nden iken vefât eden Kol oğlu Ahmet Efendi'nin küçük kızı Fevziye'nin reşid oluncaya değin babasından miras kalan malların korunması ve düzenlenmesi için vasi tayini.

Sayfa:32

Hükm No:1

Konu: Vasi değışikliği

Özet:

Ankara'nın Mukaddem Mahallesi'nden iken savaşta vefât eden Kuruzâde Şevket Efendi'nin küçük kızı Refika ve küçük oğlu Emin Şevket'in babasından miras kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:33

Hükm No:1

Konu: Vasiyet ve alacak da'vâsı

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Zincan Köyü'nde sakin iken vefat eden İticioğlu zevcesi Halime'nin verâseti ve Halime'de alacağı olan şahsın alacağının talebi.

Sayfa:33

Hükm No:2

Konu: Şâhidlerin da'vâ hakkında beyânları

Özet:

Şahitlerin dava hakkındaki beyanları.

Sayfa:34

Hükm No:1

Konu: Verâset-vasilik ve tereke

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Zincan Köyü'nden iken vefat eden Kiremitçi Mehmet zevcesi Halime'nin borcu ve terekesinin durumu.

Sayfa:35

Hükm No:1

Konu: Vasiyet ve verâset

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü sakinlerinden iken vefat eden Ali oğlu Süleyman'ın veraseti ile vasiyeti tartışması.

Sayfa:35

Hükm No:2

Konu: Şâhidlerin beyânı

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü sakinlerinden iken vefat eden Ali oğlu Süleyman'ın vasiyetine yönelik şahitlerin beyanı.

Sayfa:35

Hükm No:3

Konu: Karar

Özet:

Vasiyetinin yerine getirilmesi hususunda karar.

Sayfa:36

Hükm No:1

Konu: Verâset taksimi ve Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü ahâlisinden iken vefat eden Ali oğlu Süleyman Ağa'nın veraseti ve eşi Hediye Hanım'ın mehr-i mü'eccel talebi ve talebin inkârı.

Sayfa:36

Hükm No:2

Konu: Karar

Özet:

Hediye Hanın'ın mehrinin verilmesi hususunda tenbih.

Sayfa:37

Hükm No:1

Konu: Vasiye tâ'yini

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü ahâlisinden iken vefât eden Ali oğlu Süleyman Ağa'nın küçük oğlu Mûsâ'nın babasından miras kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:37

Hükm No:2

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü ahâlisinden iken vefât eden Ali oğlu Süleyman Ağa'nın küçük kızları Emine ve Latîfe'nin reşid oluncaya değin babalarından miras kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:38

Hükm No:1

Konu: Verâset taksimi ve borç da'vâsı

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü ahâlisinden iken vefât eden Ali oğlu Süleyman Ağa'nın veraseti ve mirasçılarını arasındaki alacak davası.

Sayfa:39

Hükm No:1

Konu: Borç da'vâsı(devamı)

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü ahâlisinden iken vefât eden Ali oğlu Süleyman Ağa'da alacağı olan Yabanabâdın Akçeviran Köyü'nden Çavuş oğlu Mustafa'nın alacağının tarafına verilmesi talebi ve borcun inkârı.

Sayfa:39

Hükm No:4

Konu: Borç(devamı) ve hizmetkarlık meselesi

Özet:

Bolu Sancağı'nın Kıbrız Kazası'nın Kise Köyü'nden Mahzar oğlu Durmuş'un Zir Nâhiyesi'nin Elvân Köyü ahâlisinden iken vefât eden Ali oğlu Süleyman Ağa'dan alacağına dâir.

Sayfa:40

Hükm No:1

Özet:

Şahitlerin beyanı.

Sayfa:40

Hükm No:3

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'nın Zir Nâhiyesi'ne bağılı Elvân Köyü ahâlisinden iken vefat eden Ali oğlu Süleyman'ın, çocuklarının bakıma muhtaç olmalarından dolayı Ali Ağa'nın erkek kardeşi, İsmâ'il tarafından nafaka talebi.

Sayfa:41

Hükm No:1

Konu: Verâset talebi ve Tereke üzerinden alacak taksimi

Özet:

Ankara'nın Zir Nâhiyesi'nin Zincan Köyü'nde vefât eden Seyyid İbrâhim kızı Emire'nin verâseti ve mirasçılarında bazıların alacak hakkı iddia etmesi ve iddianın inkârı.

Sayfa:41

Hükm No:3

Özet:

Şahitlerin beyanı.

Sayfa:42

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Zincân Karyesi ahâlisinden iken vefât eden Halil oğlu Ahmet'in eşi Emire Hâtun'un küçük oğlu Nuh'un reşid oluncaya değin annesinden miras kalan malların korunması hususunda vasi tayini.

Sayfa:42

Hükm No:2

Konu: Borç da'vâsı:

Özet:

Ankara'ya bağı Zincân Köyü ahâlisinden iken bundan önce vefât eden Emire Hâtun'da alacağı olan Ankara'nın Kurt Mahallesi'nden ve Katolik milletinden terzi esnâfindan Eşkicinin Endon veledi Veçin'in alacak talebi ve iddiasının inkârı.

Sayfa:43

Hükm No:1

Konu: Vasi' tayini

Özet:

Ankara'ya bağlı Zir Nâhiyesi'nin Bâlâ Yörcü Köyü ahâlisinden iken vefât eden Mehmet oğlu 'Osmân Ağa'nın küçük oğlu Hasan'ın reşit oluncaya değin babasından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:44

Hükm:1

Konu: Verâset takisimi ve Vasiyet

Özet:

Ankara'nın Leblebici Mahallesi'nden iken vefat eden Ahmet Efendi kızı Hâce Enise Hânım'ın verâseti ve vasiyeti konusu.

Sayfa:45

Hükm No:1

Konu: Konu hakkında şâhidlerin beyânı

Özet:

Hâce Enise Hânım'ın vasiyeti konusu şahitlerin beyanı.

Sayfa:45

Hükm No:2

Konu: Vasiyetin uygulanması

Özet:

Vasiyetin yerine getirilmesi hususunda vasi ve muhtar olarak Hacı Ziya Bey'in seçilmesi.

Sayfa:46

Hükm No:1

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'nın Direkli Mahallesi'nden iken bundan önce vefât eden Ali'nin, küçük kızı Kezbân ve küçük oğlu Mustafa'nın geçimleri için amcaları Mustafa tarafından nafaka talebi.

Sayfa:47

Hükm No:1

Konu: Mehr-i mü'eccel talebi ve Verâset

Özet:

Ankara'nın İncesu köylerinden Teşrik Köyü'nde sakin iken Balkan Muharebesi'nde vefat eden Mustafa oğlu Kâzım'ın verâseti ile eşi Esmâ Hâtun'un mehr-i mü'eccel talebi ve bu talebin inkârı.

Sayfa:48

Hükm No:1

Konu: Vasiye tâ'yini

Özet:

Ankara'nın İncesu köylerinden Teşrik Köyü'nde sakin iken Balkan Muharebesi'nde vefat eden Mustafa oğlu Kâzım'ın küçük kızı Melek ve Nazife'nin babalarından miras kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasiye tayini.

Sayfa:49

Hükm No:1

Konu: Mehr-i müccel talebi

Özet:

Ankara'nın Zir Nâhiyesi köylerinden Emiryaman Köyü ahalisinden iken vefat eden Hüseyin oğlu Mehmet'in veraseti ile eşi Mehmet kızı Fatma'nın mehr-i mü'eccel konusunda alacak iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:50

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Hamidiye Mahalesi ahâlisinden iken vefât eden Hâcî Habibullah kızı Şefika'nın küçük oğlu Saadettin'in babasından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:50

Hükm No:2

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'nın Hamidiye Mahalesi ahâlisinden iken vefât eden Hâcî Habibullah kızı Şefika'nın küçük oğlu Saadettin'in nafakaya muhtaç olmasından dolayı vasisi Süleyman Ağa'nın mahkemededen kâfi miktarda nafaka talebi.

Sayfa:51

Hükm No:1

Konu: Kayyum tâ'yini

Özet:

Ankara'nın Tekke Ahmet Mahallesi'nden iken vefât eden Gübbet Ali denmekle bilinen Ali'nin oğlu asker de olup mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda kayyum tayini.

Sayfa:51

Hükm No:2

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'nın İç Nâhiyesi ahâlisinden iken vefât eden 'Osmân oğlu Hasan'ın küçük oğlu Kasım'ın geçimi için vasisi olan dayısı Genç Ali oğlu Ahmet, mahkemededen müteveffanın malından kâfi miktarda nafaka verilmesini talep etmektedir.

Sayfa:52

Hükm No:1

Konu: Vasi tayini

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in küçük oğlu Şükrü'nün reşid oluncaya değin ebeveynlerinden kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:52

Hükm No:2

Özet:

Şükrü'ye vasi olarak Musa Ağa'nın tayini.

Sayfa:53

Hükm No:1

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in küçük kızı Sema'nın babasından kalan mallarının korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:54

Hükm No:1

Konu: Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in eşi Fatma'nın mehr-i mü'eccel konusunda alacak iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:54

Hükm No:3

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in eşi Fatma'nın mehr-i mü'eccel iddiasına şâhidlerin beyanı.

Sayfa:55

Hükm No:1

Konu: Karar

Özet:

Gülsüm mehr-i mü'eccel'ini hibe ettiğine dair.

Sayfa:55

Hükm No:2

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in den kalan malları yapılan müdahalenin men'i talebi.

Sayfa:57

Hükm No:1

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in küçük oğlu Şükrü'nün geçimi için vasisi olan amcası Musa tarafından kâfi miktarda nafaka verilmesi talebi.

Sayfa:57

Hükm No:2

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'in küçük kızı Sema'nın geçimi için vasisi olan amcası İsmail tarafından kâfi miktarda nafaka verilmesi talebi.

Sayfa:58

Hükm No:1

Konu: Veraset-alacak da'vâsı

Özet:

Ankara'ya tâbi Kötüoba Köyü'nden iken vefât eden Arap Mûsâ oğlu Hüseyin'inin veraseti ile Kurt Mahallesi'nden ve Katolik milletinden Tüccar Kaynoryan Endon Efendi'nin alacak talebi.

Sayfa:59

Hükm No:1

Konu: Veraset ve Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Ankara'nın Kattanin Mahallesi'nden iken vefat eden kasap Refik Ağa'nın veraseti ile eşi Enise Hânım'ın mehr-i müe'ccel hakkı iddiası ve iddiasının inkârı.

Sayfa:60

Hükm No:1

Konu: Reşidlik iddiası ve Eytam Sandığı'nda bulunan paranın talebi

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Müslîm Köyü'nden Câvide'nin vefat eden babası Hacı Mehmet'ten kalan mallarının reşid olması hasebiyle Eytam Sandığı'ndan tarafına teslimi talebi.

Sayfa:60

Hükm No:2

Özet:

Câvide'nin reşidliğine yönelik şahidlerin beyânı.

Hükm No:1

Konu: Miras kalan malın talebi

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Müslîm Köyü'nden Câvide'nin vefat eden babası Hacı Mehmet'ten kalan mallarının tarafına teslimi talebi.

Sayfa:62

Hükm No:1

Konu: Verâset hakkı talebi

Özet:

Ankara'nın Tekke Ahmet Mahallesi ahâlisinden iken beşinci kolordunun on dördüncü fırka akinci ekmekçi bölüğünde müstahdem olan ve bu sırada babası vefat eden Ali oğlu Rifat, mahkemedен babasının mirası kendine ait olduğunu beyan ederek hissesine isabet eden meblağın tarafına teslimi talebi.

Sayfa:62

Hükm No:2

Özet:

Şâhidlerin beyânı.

Sayfa:62

Hükm No:2

Özet:

Şahitlerin beyânı.

Sayfa:63

Hükm No:3

Özet:

Osmân Efendi'nin eşi Halime Hanım'a mehr-i mü'eccel'in verilmesi.

Sayfa:64

Hüküm No:1

Konu: Verâset tâ'yini ve alacak da'vâsı.

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefat eden Hâcî İbrâhim oğlu Hasan'ın veraseti ile Hasan Efendi'de alacağı olanların alacak ididası ve bu iddiaların inkârı hususu.

Sayfa:65

Hükm No:2

Konu: Verâset paylaşımı ve alacak da'vâsı.

Özet:

Ankara'ya tâbi Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefat eden Hâcî İbrâhim oğlu Hasan'ın veraseti ile Zir Nâhiyesi'nin Sincân Köyü ahâlisinden Hasan oğlu Aziz'in alacak iddiası ve iddiasının inkârı.

Sayfa:66

Hükm No:3

Özet:

Şâhidin da'vâ hakkında beyânı.

Sayfa:66

Hükm No:5

Konu: Veraset ve Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın veraseti ile eşi Kamile'nin mehr-i mü'eccel hakkı iddiası ve iddiasının inkârı.

Sayfa:67

Hükm No:3

Özet:

Şâhidlerin da'vâ husûsunda beyânları.

Sayfa:68

Hükm No:1

Konu: Hisse talebi

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın çocuklarının vasisi olan Ak Kadın, müteveffa Hasan'ın eski eşinin vefatıyla verasetinin eşi Hasan ile vasisi olduğu çocuklara kaldığını ve bu malların taraflarına teslimi talebi hususunda iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:68

Hükm No:4

Özet:

Da'vâ husûsunda şahitlerin beyânı.

Sayfa:69

Hükm No:2

Konu: Nafaka talebi

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın çocuklarının vasiyesi olan Ak Kadın'ın, vasiyesi olduğu çocukların geçimlerini sağlamak maksadıyla kâfi miktarda nafaka verilmesini talep etmesi.

Sayfa:70

Hükm No:1

Konu: Veraset ve Alacak davası

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın veraseti ile aynı köyden Eski Ahmet oğlu Mehmet'in alacak iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:71

Hükm No:1

Özet:

Konu hakkında şahitin beyanı.

Sayfa:71

Hükm No:2

Özet:

Konu hakkında şahitin beyanı.

Sayfa:72

Hükm No:1

Konu: Veraset ve Alacak davası

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın veraseti ile aynı köyden Tahsildar Şükrü Efendi'nin alacak iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:73

Hükm No:1

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın veraseti ile Ayaş Kazası'nın Bayrâm Köyü'nden Keloğlu Alaaddin'nin alacak iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:73

Hükm No:3

Özet:

Konu hakkında şahitlerin beyanı.

Hükm No:2

Konu: Vasi tâ'yini

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın küçük oğulları Satılmış ve Mehmet ile küçük kızları Sıdıka ve Feride'nin reşid olunacaya değin babalarından kalan malların korunması ve düzenlenmesi hususunda vasi tayini.

Sayfa:75

Hükm No:1

Konu: Nafaka

Özet:

Zir Nâhiyesi'nin Saraycık Köyü'nden iken vefât eden Hâcî oğlu Hasan'ın küçük oğulları Satılmış ve Mehmet ile küçük kızları Sıdıka ve Feride'nin geçime muhtaç olmalarından dolayı vasisi olan akrabalarından İsmâ'il oğlu İsmâ'il'in nafaka talebi.

Sayfa:76

Hükm No:1

Konu: Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Ankara'nın Kattani Mahallesi'nden iken vefat eden Mustafa oğlu Kasap Refik Ağa'nın veraseti ile eşi Enise Hânım'ım verasetten mehr-i mü'eccel hakkı iddiası ve bu iddianın inkârı.

Sayfa:80

Hükm No:1

Hükm: Verâset ve Mehr-i mü'eccel talebi

Özet:

Ankara'nın Hâcî Mûsâ Mahallesi ahâlisinden iken vefât eden Tîrelî? oğlu Rifât Efendi'nin verâseti ile eği Fehime Hatun'un mirastan mehr-i mü'eccel alacak hakkı iddiası ve bu iddianın inkârı.

SONUÇ

Şer'iyye sicillerinin ihtiva ettiği dava konuları nedeni ile şehir tarihçiliği açısından oldukça büyük bir önem arz ettiğini, tezimizin muhtelif sayfalarında teferruatlı bir biçimde izah ettik. Bu cümleden olarak Ankara'ya ait olan ve 1913-1917 tarihleri arasındaki dört yıllık bir dönemi kapsayan 420 numaralı defterin de bu zaman dilimi hakkında önemli bilgiler verdiğini söylemek gayet doğru olacaktır. Tez çalışmamız, bu dönemleri çalışacak olan araştırmacılara önemli katkılar sunacaktır.

Tezimiz, dört yıllık bir dönem içerisinde, Ankara'da meydana gelen ve mahkemeye intikal eden çeşitli davalarla ilgili kadı (hâkim)'nın kararlarını, herhangi bir hadisenin neticeye bağlanmasını, istenen bir hususun müraacatı üzerine yapılan kayıtları ve devlet merkezinden gelen bütün fermanların tedkik edilip özetleri deftere geçirilen davaları ihtiva etmektedir.

Sicil, transkripsiyonu ve değerlendirmesinin yapılması ile bize 20. yüzyıl başlarındaki Ankara'nın özellikle sosyal durumu hakkında çeşitli ipuçları vermiştir. Defterde kaydedilen bilgilere göre, bu dönemde yaşanan savaşlardan kaynaklandığını tahmin ettiğimiz erkek ölümlerinde artışların meydana geldiği görülmüştür (bkz. sayfa 20, sayfa 24. hük. no:2, sayfa 26, sayfa 27 hük. no:1). Bu ölümler sebebiyle mezkûr dönemde bölgede oldukça fazla sayıda dağılan ailenin, dul kalmış olan kadınların ve babasız çocukların olduğunu görmekteyiz (örnek olması açısından bkz. sayfa 3, hüküm no:2 ve sayfa 4, hüküm no:1). Bu durumun ise bölgede büyük sosyo-ekonomik problemler doğurmuş olduğu çıkarımını yapmak zor değildir. Yukarıda bahsedilen ölümler sonucunda ortaya çıkan bazı sorunlar yine mahkemeye intikal eden kayıtlardan anlaşılmuştur (bkz. sayfa 17, hük. no:1). Bu sorunların başında özellikle nafaka, mehir ve veraset meselelerinin geldiği görülmektedir.

Kadınların, eşlerinin vefatından sonra veya çeşitli sebeplerden dolayı mahkemeye başvurarak mehir ve çocuklarına nafaka talebinde buldukları kayıtlardan anlaşılmaktadır. Yapılan bu taleplerin karşı taraflarça reddedildiğine de yine sicilde rastlamaktayız (örneğin sayfa 4, hük. no:1; sayfa 6, hük. no:1; sayfa 8, hük. no:1) Ayrıca sadece eşlerin değil, ölen kişinin borçlu olduğu kişilerin de mahkemeye başvurarak alacak davası açtığı bilinmektedir. Özetle, defterde nafaka, mehir, veraset, miras gibi meselelerin oldukça yoğun olarak bulunduğu görülmektedir.

Şer'iyye sicillerinin, suç çeşitliliği açısından oldukça değerli bilgiler ihtiva ettiğini belirtmiştik. Lakin bizim konumuzu teşkil eden bu sicilde bir suç davasına raslanılmamıştır.

Tezimizde sicil içerisinde adı geçen eşyalar bölümü de bulunmamaktadır. Zira sicilde bir tereke dökümüne rastlanılmadığından, eşya konusunda verimli bir kaynak olmamıştır. Buna mukabil sicilde 4 tane eşya ismi yer almıştır. Bunlar şalvar, palto, aba ve tiftiktir. Bu dört materyal göz önüne alındığında tiftik ve dokumacılığın, Ankara'nın iktisadi hayatına etkisi kadar içtimai hayatına da etki ettiğini söylemek mümkün görünmektedir.

Sicilde yer alan meslek isimleri (bkz. sayfa 28-29), dönem Ankara'sının ekonomik çeşitliliğini; yine sicildeki unvan ve kişi adları ise (bkz. sayfa 29-31) kentin, bahsettiğimiz dönemdeki sosyal striktürünü anlamak açısından oldukça önemli bilgiler sunmaktadır.

Ankara'nın yakın dönemdeki iktisadi yapısıyla ilgili bölümde Müslümanların büyük kısmının tarım ve hayvancılık ile meşgul olduğunu, diğer kısmının ise ekseriyetle işçi olarak çalıştığını belirtmiştik. Buna mukabil Hıristiyan ahalinin ise daha çok ticaretle uğraşan zengin kesimi teşkil ettiğini belirtmiştik. Sicil defteri de verdiğimiz bu bilgileri destekler bilgiler içermektedir. Sicilde Müslüman tebaanın tarım, hayvancılık ve konjonktür gereği askerlik işleri ile uğraştığını görülürken Hıristiyanların ise esnaf zümreyi oluşturduğu görülmektedir. Örnek olarak sicilin 5. sayfasında adı geçen bir Ermeni vatandaşının bakkal oluşu, sicilin 42. sayfasında Katolik mezhebine mensup bir Ankaralının terzi oluşu (hük. no:2) ve son olarak sicilin 58. sayfasında yine Katolik bir vatandaşın tüccar oluşu gösterilebilir.

İncelemiş olduğumuz bu sicilde ciddi bir hastalık olan kolera salgını ile ilgili kayıtlara da rastlanmıştır. Her ne kadar vaka Ankara da vuku bulmamışsa da sicilde kendine yer bulabilmiştir. Ankara'dan Bulgaristan'ın Saray Karyesi'nin Dize Kazası'na giden bazı askerlerin kolera hastalığından ötürü hayatını kaybettiklerini öğreniyoruz (bkz. sayfa 20). O dönemde böylesi bir hastalığa yakalanmış olmanın neticesinin ölüm olduğunu da sicilin satır aralarında yakalamak imkân dâhilindedir.

Hastalığın yanı sıra sicilin bizce en kritik noktalarından biri de Balkan Muharebesi'nin ve bu savaşta Bulgarlarla olan mücadelenin zikredilmiş olmasıdır bkz. sayfa 47, hük. no:1). Tabii burada sözü edilen savaş, tarihten ötürü II. Balkan Savaşı (16 Haziran-10 Ağustos 1913) olmalıdır. Sicilde savaşın içeriği ve gidişatı ile ilgili

bilgi alamasak da; cepheye Ankara'dan askerlerin gittiğini ve birçoğunun burada hayatını kaybettiğini, Osmanlı birliklerinin Saray Karyesi'nin –o zamanki adıyla- Dize Kazası'da bulunduğunu, asker arasında kolera salgınında ötürü birçok kişinin vefat ettiğini okumaktayız. Ayrıca hastalanmış askerlerden birinin tedavi olabilmek için götürüldüğü güzergâhla ilgili bilgileri elde etmek mümkündür.

Yapmış olduğumuz çalışma bize, şer'iyye sicillerinin başta tarih alanı olmak üzere birçok sosyal alan için ne kadar önemli bir kaynak olduğunu göstermiştir. Son zamanlarda tarih ve tarihle irtibat halindeki bilimlerde yapılan araştırma ve akademik çalışmalarda şer'iyye sicillerinden faydalanma oranının arttığını görmek, sosyal bilimlerin bugünü ve geleceği için oldukça önemli bir gelişmedir. Tüm anlatılanlara ek olarak siciller, görece dar bir vasatta meydana gelen sosyolojik etkileşimin de kılavuzluğunu yapmaktadır. Sonuç olarak iyi bir taramayla, kadı sicillerinde şehir, gündelik hayat ve kurumlar sosyolojisi alanlarında yoğun materyal bulunacağı da aşikârdır. Temennimiz ve amacımız, şer'iyye sicilleri merkezinde yapılan araştırmalara bir yenisini ekleyerek bu oranı yükseltmek ve bu çerçevede oluşturulmuş olan akademik sahaya katkıda bulunabilmektir.

KAYNAKÇA

Arşiv ve Nizamnameler

5 No'lu Üsküdar Şer'iyye Sicili.

420 No'lu Ankara Şer'iyye Sicili.

Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye, (1300). Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Sözlükler/Lügatlar

Bilmen, Ömer Nasuhi. *Hukuk-ı İslâmiyye ve Istulâhat-ı Fıkhiyye Kamusu*. İstanbul: Ravza Yay., 2013, V.

Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yay., 2012.

Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Millî Eğitim Baimevi, 1983, I-II.

Sami, Şemseddin. *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Akçağ Yay., 2012, I-II.

Ansiklopedi ve Ansiklopedi Maddeleri

Akgündüz, Ahmet. "İ'lâm". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2000, XXII, 72-73.

Akgündüz, Akgündüz ve Oğuz, Mustafa. "Hüccet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1998, XVIII, 446-450.

Aktan, Hamza. "Miras". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2005, XXX, 143-145.

Atar, Fahrettin. "Nikâh". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007, XXXIII, 112-117.

Aydın, M. Akif. "Mehir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003, XXVIII, 389-391.

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul: 1986, II, 633-635.

El-Aselî, Kâmil Cemil. “Kudüs-Osmanlı Dönemi ve Sonrası”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1990, XXIV, 320-324.

Erbay, Celal. “Nafaka”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), XXXII, 282-285.

İlgürel, Mücteba. “Subaşı”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2009, XXXVII, 447-448.

Özaydın, Abdülkerim. “İslami Dönem-Ankara”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, III. 203-204.

Özdemir, Rifat. “Osmanlılar Devri-Ankara”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, III, 204-209.

Sargon, Erdem. “İslam Öncesi Ankara”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, III, 201-203.

Seyithanoğlu, Kenan, ed. *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*. İstanbul: Çağ Yay., 1993, XII.

Uğur. Yunus. “Şer’iyye Sicilleri”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013, XXXIX, 8-11.

Kitap, Makale, Tez ve Sempozyumlar

Acar, Faruk. “Miras Hukukunda Paylaşma Kuralı”. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (İstanbul 2006): 121-161.

Acun Fatma, ed. *Atatürk ve Türk İnkılâp Tarihi*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2010.

Açıkel, Ali. “Şer’iyye Sicillerine Göre Tokat’ta İhtida Hareketleri (1772/1897)”. *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 23 (Ankara 2004): 171-193.

Açık, Turan. “Mahalle ve Camii: Osmanlı İmparatorluğu’nda Mahalle Tipleri Hakkında Trabzon Üzerinden Bir Değerlendirme”. *OTAM*, 35 (2014): 1-39.

Ağaoğlu, Samet. *Kuvayı Milliye Ruhu*. Ankara: Kültür Bakanlığı. Yay., 1981.

Akçam, Zeki. *Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer’iyye Sicilleri*. İstanbul: Hiperlink Yay., 2016.

Akgündüz, Akgündüz. *Şer'îye Sicilleri: Mahiyeti, Toplu Kataloğu, Ve Seçme Hükümler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., 1988.

Akgündüz, Akgündüz. *Şer'îye Sicilleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1988, I.

Akkanat, Halil. *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*. İstanbul: Filiz Kitapevi, 2004.

Aktüre, Sevgi. "16. Yüzyıl Öncesi Ankara'sı Üzerine Bilinenler". *Tarih İçinde Ankara Seminer Bildirileri, Eylül 1981*, TTK Yay., (Ankara: 1984), 1-47.

Akurgal, Ekrem. *Anadolu Uygarlıkları*. İstanbul: Phoenix Yayınları, 2000.

Akyüz, Jülide. "Evlenme Sözleşmesinin Önemli Bir Ögesi Olan 'Mehir' Hakkında Bazı Düşünceler", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/37 (Ankara 2005): 213-230.

Altundağ, Şinasi. "Kadınların Salâhiyet ve Vazifeleri". *VI. Türk Tarih Kongresi*, TTK Yay. (Ankara 1961) 342-354.

Arıkan, Gökşen Selmin ve Gürson, Poyraz. "Ankara Markasının Oluşturulması", *Atılım Üniversitesi Proje Çalışması* (Ankara 2011): 1-171 (internette bulunan pdf dosyasının sayfaları tarafımızca numaralandırılmıştır).

Atalar, Münir. "Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe". *Ankara Üniversitesi İslam İlimleri Entitüsü Dergisi*, 4 (Ankara 1980): 303-328.

Atçeken, Zeki ve Bedirhan, Yaşar. *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*. Konya: Eğitim Yay., 2012.

Bahar, Hasan. "Eskiçağ'da Konya". *Şehirlerin Sevdalısı İbrahim Hakkı Konyalı Armağanı*, Selçuk Üniversitesi Matbaası (Konya 2015): s. 277-304.

Barthold, W. Vladimiroviç. *İslâm Medeniyeti Tarihi*. Notlarla çev. Mehmet Fuad Köprülü. İstanbul: Alfa Yay., 2014.

Bayındır, Abdülaziz. *İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması)*. İstanbul: İ.İ.A.V. Yay., 1986.

Beydilli, Kemal. *Osmanlı'da İmamlar ve Bir İmamın Günlüğü*. İzmir: Yitik Hazine Yay., 2013.

Boyunağa, Ahmet Yılmaz. *Tebliğinden Günümüze İslam Tarihi*. İstanbul: Akabe Biat Yay., 1993.

Bozarıslan, Hamit. *Türkiye Tarihi İmparatorluktan Günümüze*. İstanbul: İletişim Yay., 2015.

Cengiz, Emine. “1751 No’lu Rodoscuk (Tekirdağ) Şeriye Sicili Transkripsiyon ve Tahlili”, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2008.

Demir, Alparslan ve Dönder Yasin. “Gümüşhane Şeriyye Sicili (1887-1892)”, *Mavi Atlas Dergisi* (2017): 160-171

Demirbaş Şahin, İmran. “Şer’iyye Sicillerinin Önemi ve Çanakkale Şer’iyye Sicilleri”. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi*, 3 (2015): 137-155.

Denktaş, Mustafa. “Şer’iyye Sicil Defterleri’nin Sanat Tarihi Araştırmalarındaki Önemi (Kayseri Ölçeği)”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (Kayseri 2005): 51-66.

Dinçer, Celal. “Mahkeme Sicilleri”. *Ülkü Halk Evleri ve Halk Odaları Dergisi*, 1/6 (Ankara 1947): 8-9.

Duman, Ali. “Kadı Defterleri Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”. *EKEV Akademi Dergisi*, 3 (İstanbul 2011): 139-156.

Emekli, Oğuzhan. “Medrese Literatürüne Bir Katkı: Bağdat Nizamiyesine Eleştirel Bir Bakış”. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/2 (Malatya: 2018): 180-195

Erdoğan, Erdoğan. “Tahrir Defterlerine Göre Ankara Şehri Yerleşmeleri”. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6/1 (2005): 249-262.

Erdoğdu, Şeref. *Ankaram*. Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999.

Ergenç, Özer. “XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 1/1, (1980): 85-108.

Ergenç, Özer. *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya*. Ankara: Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, 1995.

Erzen, Afif. *İlkçağda Ankara*. Ankara: TTK Yayınları, 1943.

Etöz, Zeliha. *19. Yüzyıl Ankarasında Sosyal ve Kültürel Yaşam*. Doktora Tezi, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1998.

Evliya Çelebi b. Derviş Mehemed Zıllî, (1998). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. haz. Kurşun, Zekeriya ve Kahraman, Seyit Ali ve Dağlı, Yücel. İstanbul: Yapı Kredi Yay., II.

Eyice, Semavi. "Ankara'nın Eski Bir Resmi". *Atatürk Konferansları, 1971 Ankara*, TTK Yay., (Ankara: 1971), IV.

Faroqhi, Suraia. *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*. çev. Ercan Ertürk. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay., 2012.

Faroqhi, Suraia (2011). *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir*, çev: Zeynep Altok, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul.

Ferruh, Ömer. *İslam Aile Hukuku*. Ankara: Sebil Yayınevi, 1994.

Geray, Cevat. "Şehirciliğimiz ve Ankara". *Mülkiye Dergisi*, 32/261 (2008): 10-16.

Gökçe, Birsen. "Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme". *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8/1-2 (Ankara 1976): 46-67.

Göyünç, Nejat. "16. Yüzyılda Ankara". *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, 1, (Ankara 1967): 71-75.

Güler, İbrahim. "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Esnaf ve Zanaatkârları ve Sorunları Üzerine Gözlemler", *Muğla Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/2, (2000): 121-158.

Gümrükçüoğlu, Saliha Okur. "İslam Aile Hukukunda Kadının Mehir Hakkında Toplumun Bakış Açısı Üzerine Bir Değerlendirme". *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17 (Ankara 2013): 223-256.

Gün, Doğan. "Bilimsel Gelişmenin Temelindeki Doğu-Batı Etkileşimi". *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*, 9/22, (2014): 263-293

Günel, Gökçe ve Kılıcı, Ali. "Ankara Şehri 1924 Haritası: Eski Bir Haritada Ankara'yı Tanımak". *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 3/1 (2015): 78-104.

Hitti, Philip K. *Siyasal ve Kültürel İslam Tarihi*. çev. Salih Tuğ. İstanbul: MÜİFV Yay., 2011.

İbn Haldun. *Mukaddime*. çev. Süleyman Uludağ. İstanbul: Dergâh Yay., 2014, I.

İnalcık, Halil. *Devlet-i 'Aliyye (Klasik Dönem 1302-1606)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yay., 2013, I.

İnalcık, Halil. *Devlet-i 'Aliyye (Tağayyür ve Fesad 1603-1656)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yay., 2014, II.

Kandemir, Seyyah. *Ankara Vilayeti*. Ankara: Seyahat Kitapları, 1982.

Kara, Seyfullah. *Selçuklular'ın Dini Serüveni Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Plânı*. İstanbul: Şema Yay., 2006.

Karacaoğlu, M. Faruk. “1765-1768 Yılları Arasında Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayat (59 Numaralı Konya Şer'iyeye Siciline Göre)”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2008.

Karal, Enver Ziya. *Osmanlı Tarihi*. Ankara: TTK Yay., 2011, V.

Karpat, Kemal H. *İslâm'ın Siyasallaşması*. çev. Şiar Yalçın. İstanbul: Timaş Yay., 2013.

Kaşıkçı, Osman. *Çadırdan Saraya 14-15. Yüzyıl Osmanlı Devlet Düzeni*. İzmir: Yitik Hazine Yay., 2012.

Kaşıkçı, Osman. *İslâm-Osmanlı Hukuku*. İstanbul: Ufuk Yay., 2015.

Kılıcı, Ali ve Erdoğan, Abdülkerim ve Günel, Gökçe. *Osmanlı'da Ankara*. Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2008.

Kılıcı, Ali ve Erdoğan, Abdülkerim ve Günel, Gökçe. *Tarih İçinde Ankara*. Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2008.

Kılıçoğlu, Ahmet M. *Miras Hukuku*. Ankara: Turhan Kitapevi, 2013.

Köprülü, Mehmet Fuad. *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri*. İstanbul: Alfa Yay., 2014.

Köroğlu, İlkay. “131 Nolu Gaziantep Şer'iyeye Sicilinin (H. 1182-1196) Değerlendirmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2009.

Kurt, Yılmaz ve Ceylan, Muhammet. *Osmanlı Paleografyası ve Osmanlı Diplomatası*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2012.

Küçükköy, İrfan. “Şer'iyeye Sicillerinde Vakıf Kayıtları”. *Vakıflar* (İstanbul 1984): 14-16.

Menekşe, Ömer. “XVII. ve XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devletinde Hırsızlık Suçu ve Cezası”. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

Merçil, Erdoğan. *Müslüman Türk Devletleri Tarihi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay., 2013.

- Miquel, Andre. *İslam ve Medeniyeti*. çev. Fidan, Ahmet ve Menteş, Hasan. Ankara: Birleşik Yay., 1991, I.
- Müderrişoğlu, Alptekin. *Kurtuluş Savaşının Malî Kaynakları*. Ankara: Maliye Bakanlığı Ellinci Yıl Yay., 1974.
- Neşri, Mevlânâ Mehmet. *Cihânnümâ*. haz. Necdet Öztürk. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay., 2013.
- Nizamülmülk. *Siyasetnâme*. çev. Nizamettin, Bayburtlugil. İstanbul: Dergâh Yay., 2014.
- Ocak, Ahmet Yaşar. *Ortaçağlar Anadolu'sunda İslam'ın Ayak İzleri Selçuklu Dönemi*. İstanbul: Kitap Yay., 2011.
- Ongan, Halit. *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iyeye Sicili*. Ankara: TTK Yay., 1958.
- Ortaylı, İlber. *Osmanlı Barışı*. İstanbul: Timaş Yay., 2008.
- Ortaylı, İlber. *Osmanlı Toplumunda Aile*. İstanbul: Timaş Yay., 2010.
- Ortaylı, İlber. *Yakın Tarihin Gerçekleri*. İstanbul: Timaş Yay., 2012.
- Özdemir, Rifat. *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986.
- Özdemir, Rifat. "Ankara Esnaf Teşkilatı". *VII. Milli Türkoloji Kongresi* (İstanbul 1986): 156-181.
- Özmen, İhsan ve Özkaya, Eraslan. *Muvazaa Davaları*. Ankara: Adalet Matbaası, 1993.
- Ruhi, Canan ve Ruhi, Ahmet Cemal. *Muris Muvazaası*. İstanbul: Seçkin Yayınları, 2016.
- Sander, Oral. *Siyasi Tarih İlk Çağlardan 1918'e*. Ankara: İmge Kitapevi, 2013.
- Sarı Fidan, Özlem. "Mirasçılık Sifatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı İle İlişkileri". *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19/2 (Ankara 2015): 149-164.
- Selçuk, Havva. "Şer'iyeye Sicillerinin Şehir Tarihi Açısından Önemi (Kayseri Örneği)". *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları* (Konya 2015): 361-379.
- Söylemez, M. Mahfuz. "Ankara Vilayet Salnâmelerine Göre Osmanlı'nın Son Döneminde Çorum". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6/12 (2007): 7-40.

Şen, Murat. “Osmanlı Hukukunun Yapısı”. *Yeni Türkiye Dergisi*, 6 (İstanbul 1999): 327-339.

Şenol Cantek, L. Funda. *‘Yaban’lar ve Yerliler Başkent Olma Sürecinde Ankara*. İstanbul: İletişim Yay., 2003.

Şimşir, Bilâl N. *Ankara...Ankara Bir Başkent'in Doğuşu*. Ankara: Bilgi Yay., 1988.

Tak, Ekrem. “Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri Ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri Ve Tanımlanması”. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2009.

Tamur, Erman. “Ankara’da Mahal İsimlerine Yansıyan Tarih”. *Kebikeç Dergisi*, 29 (Ankara 2010): 57-71.

Taneri, Aydın. *Türkiye Selçuklular Kültür Hayatı* Konya: Bilge Yay., 1977.

Tekin, Nursen. “228 Numaralı Urfa Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (H.1288-1289/M.1871-1872)”, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa 2016, I.

Tezal, Fuat. “61 Numaralı Şeri’yye Sicil Defterine Göre Ankara’da İctimai ve İktisadi Hayat (1680-1682)”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2006.

Tuncer, Mehmet. “Ankara’da Vakıf Mülkiyetindeki Bedesten ve Hanların Gelişimi ve Şehir Ekonomisinin Dönüşüm Süreci (15-20.YY)”. *Vakıf ve İktisat Sempozyumu*, (2014), 1-69 (internette bulunan pdf dosyasının sayfaları tarafımızca numaralandırılmıştır).

Turan, Osman. *Selçuklular ve İslâmiyet*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012.

Turan, Şerafettin. “Şeriye Sicillerinin Tarihi Kaynak Olarak Önemi”. *Studi Preottomani e Ottomani, Atti del Convegno di Napoli (24-26 Settembre 1974)*, (Napoli 1976): 225-228.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*. Ankara: TTK Yay., 1988.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. “Şer’i Mahkeme Sicilleri”. *Ülkü Halk Evleri ve Halk Odaları Dergisi*, 1/1 (Ankara 1935): 365-368.

Ünal, Mehmet Ali. *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi*. Isparta: Fakülte Kitapevi, 2014.

Yaman, T. Mümtaz. “Şer‘î Mahkeme Sicilleri”. *Ülkü Halk Evleri ve Halk Odaları Dergisi*, 1/6 (Ankara 1947): 153-164.

Yıldırım, Birsen Edanur. “Ankara Sancağı’nın Tarihi Coğrafya Bakımından Yerleşme Nüfusu”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006.

Yılmazçelik, İbrahim. “1750-1752 (H.1164-1165) Tarihli Gaziantep Şer‘iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (Elazığ 2002): 229-265.

EKLER

Ek-1 Sicilden Örnek Sayfalar

Belge no:4

Sayfa:7

Hükm:1

Konu: Vasi Tâ'yini

Özet

Ankara'nın Taspinar Köyü ahâlisinden iken bundan önce vefât eden Nur Geldi oğlu Mustafa'nın Kızı Hediye'ye vasi tayini.

Medîne-i Ankara'nın Taşpınar Karyesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Nur Geldi oğlu Mustafa'nın sulbiye sağîre kızı Hediye'nin babasından mevrûs mâlını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şerden bir vasi nasb ve tâ'yin olunması ehem ve elzem olmakdan nâşî sağîre-i mezbûre Hediye'nin li'ümm ceddi olup emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile meşhûr ve her vechle umûr-ı vesâyet-i ifâya muktedir idüğünü zeyl-i zabıtta muharrerü'l-esâmi-i müslîmin'in 'alâ-tarîkü's-şehâde ihbârlarıyla mütehakkık olan Hatip Mehmet Efendi sağîre-i mezbûrenin vakt-i rüşd ve sedâdına değin babasından mevrûs malını hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'den vasi nasb ve tâ'yin olmakda mûmâ-ileyh Mehmet Efendi ber-minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmeti lâzimesini kema-yenbaği edâ ve ifâya te'ahhüd ve iltizâm etmeğın işbu mahalle kayd ve tescîl olundu. Fi 8 muharrem sene 1332.

Medîne-i mezkûrden 'Osmân ibn (Mühür)

Karye-i mezkûrden (Mühür)

Vasi li-ümm ceddi Hatib Mehmet Efendi.

...Ankara'nın Pâpâni Mahallesi sâkinelerinden ve zât-ı zeyl-i zabıtta isimleri muharrer kimesneler târifleriyle mu'arrefe Hatice binti Mustafa meclîs-i şer'de bundan akdem vefât eden Balgâd Karyesi'nden Hâcî oğlu Mehmet'in sağır oğlu Mehmet'in kîbeli şer'den mensûb vasisi dayısı Mustafa oğlu Mehmet Ali muvâcehesinde üzerine davâ-i takriri kelâm edip zevci olup müteveffâ-yı merkûm Mehmet'in verâseti benimle sağır oğlu Mehmet ve kebire kızı Cevriye'ye münhasıra olduğu lede'ş-şeri'l enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra zevc-i müteveffâ-yı merkûm zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd mehr-i mü'eccelden alacağım olan beş yüz bir kurûş olup meblağ-ı mezkûr kîbeli'l-edâ ve'l-vefât etmekle tereke-i müteveffâyâ bi'l-vesâye vaz-ı yedden Mehmet Ali tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan olmak üzere meblağ mezkûr beş yüz bir kurûşdan tarafıma teslim vasi-i merkûm Mehmet Ali'ye tenbîh olunması matlûbumdur deyü davâ. Vasi-i merkûm Mehmet Ali cevâbında tereke-i müteveffâyâ vaz'-ı yed müddei'ye-i mezbûre Hatice Hâtun müteveffâ-yı merkûm Mehmet'in zevcesi olduğunu ikrâr-ı mâ'ada müddeâ'ya mezkûr mehr-i mü'eccelden beş yüz bir kurûş alacak müddeâ'sını küllîyen inkâr eyledi inkârına mukârene Pâpâni Mahallesi'nden Şahin oğlu Halil İbrâhim Ağa bin Mehmet ve Hacendi Mahallesi'nden Haffaf Şükrü Ağa ibn Mehmet nâm kimesneler meclîs-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarında işbu müddei'ye-i mezbûre Hatice Hatun binti Mustafa'nın müteveffâ-yı merkûm Hâcî oğlu Mehmet'e bizler hâzır olduğu halde müddei'yye beş yüz bir kurûş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle kılınarak 'akdları icrâ olduğuna Allah için şâhidiz ve şehâdet ederiz deyüz ifâdelerini temhîr ederler.

Şâhid: Pâpâni Mahallesi'nden Şâhin oğlu İbrâhim

Şâhid: Hacendi Mahallesi'nden Haffâf Şükrü bin Mehmet

Vasi: Mehmet Ali bin Mustafa

Müddei'ye-i mezbûre: Hatice

[Mühürler]

ÖZGEÇMİŞ

Oğuzhan Emekli 21.04.1992 tarihinde İstanbul'un Fatih ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bağcılar'da tamamladıktan sonra 2011 tarihinde Bağcılar İbni Sina Lisesi'nden mezun oldu. 2012 yılında Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne giriş yaptı. 2017 yılında bölümünden birincilikle mezun oldu. Hemen akabinde aynı üniversitede lisansüstü öğrenimine başladı. Bunun yanında İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyoloji Bölümü'ne 2014 giriş yapıp 2020 yılında mezun oldu. Ayrıca Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'ne ise 2019 yılında giriş yaptı ve bu üniversitedeki öğrenimine devam etmektedir. 2018 yılının Aralık ayında ise İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (INIJOSS)'nde yayınlanmış bulunan "Medrese Literatürüne Bir Katkı: Bağdat Nizamiyesine Eleştirel Bir Bakış" adlı makalesi bulunmaktadır.